

**ผลการสอนบูรณาการแบบสอดแทรกที่มีต่อผลสัมฤทธิ์และเจตคติทางการเรียน
ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ของนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนบ้านหนองปอ จังหวัดขอนแก่น**

นายสมพงษ์ เหล่าอรรคะ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาหลักสูตรและการสอน สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

พ.ศ. ๒๕๕๐

**The Effects of Infusion Integrated Teaching Method on Learning Achievement
and Attitude in the Social Studies, Religion and Culture Learning Area of
Prathom Suksa VI Students at Ban Nong Po School in Khon Kaen Province**

Mr. Sompong Lao-akka

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Education in Curriculum and Instruction

School of Educational Studies

Sukhothai Thammathirat Open University

2007

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ผลการสอนบูรณาการแบบสอดแทรกที่มีต่อผลสัมฤทธิ์และเจตคติ
ทางการเรียนในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านหนองปอ จังหวัด
ขอนแก่น

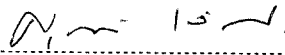
ชื่อและนามสกุล นายสมพงษ์ เหล่าอรรคะ

แขนงวิชา หลักสูตรและการสอน

สาขาวิชา ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

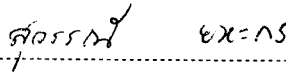
อาจารย์ที่ปรึกษา 1. อาจารย์ ดร.สุวรรณี ยะหะกร
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพรัช สู่แสนสุข

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ได้ให้ความเห็นชอบวิทยานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว

ประธานกรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี เล็กวิไล)

กรรมการ

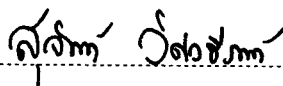
(อาจารย์ ดร.สุวรรณี ยะหะกร)

กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพรัช สู่แสนสุข)

คณะกรรมการบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์
ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชา
หลักสูตรและการสอน สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

ประธานกรรมการบัณฑิตศึกษา

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุจินต์ วิสวธีรานนท์)

วันที่ 13 เดือน พฤศจิกายน พ.ศ. 2551

ชื่อวิทยานิพนธ์ ผลการสอนบูรณาการแบบสอดแทรกที่มีต่อผลสัมฤทธิ์และเจตคติทางการเรียน
ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านหนองป่อ จังหวัดขอนแก่น
ผู้วิจัย นายสมพงษ์ เหล่าอรรค **ปริญญา**ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (หลักสูตรและการสอน)
อาจารย์ที่ปรึกษา (1) อาจารย์ ดร.สุวรรณิ ยะหะกร (2) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพรัช คู่แสนสุข
ปีการศึกษา 2550

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระ
การเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างก่อนและ
หลังการสอนบูรณาการแบบสอดแทรก และ (2) เปรียบเทียบเจตคติทางการเรียนกลุ่มสาระการ
เรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างก่อนและหลัง
การสอนบูรณาการแบบสอดแทรก

กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านหนองป่อ จังหวัด
ขอนแก่น ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2550 จำนวน 13 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือ
ที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ (1) แผนการจัดการเรียนรู้ที่สอนบูรณาการแบบสอดแทรก (2) แบบทดสอบ
วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และ (3) แบบวัดเจตคติทางการเรียน สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล คือ การ
หาค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที

ผลการวิจัยพบว่า (1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคม
ศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของนักเรียนหลังการสอน
บูรณาการแบบสอดแทรกสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 และ (2) เจตคติ
ทางการเรียนหลังเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 6 ของนักเรียนหลังการสอนบูรณาการแบบสอดแทรกสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมี
นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ การสอนบูรณาการแบบสอดแทรก สังคมศึกษา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
เจตคติทางการเรียน ประถมศึกษา

Thesis title : The Effects of Infusion Integrated Teaching Method on Learning Achievement and Attitude in the Social Studies, Religion and Culture Learning Area of Prathom Suksa VI Students at Ban Nong Po School in Khon Kaen Province

Researcher: Mr. Sompong Lao-akka; **Degree:** Master of Education (Curriculum and Instruction); **Thesis advisors:** (1) Dr. Suwannee Yahakorn; (2) Dr. Pairat SUSAENSUK, Assistant Professor; **Academic year:** 2007

ABSTRACT

The objectives of this research were to: (1) compare learning achievements in the Social Studies, Religion and Culture Learning Area of Prathom Suksa VI students before and after being taught with the infusion integrated teaching method; and (2) compare learning attitudes in the Social Studies, Religion and Culture Learning Area of Prathom Suksa VI students before and after being taught with the infusion integrated teaching method.

The research sample consisted of 13 purposively selected Prathom Suksa VI students studying in the first semester of the 2007 academic year at Ban Nong Po School in Khon Kaen province. The employed research instruments were (1) learning plans under the infusion integrated teaching method; (2) an achievement test; and (3) an attitude assessment scale. Statistics for data analysis were the mean, standard deviation, and t-test.

Research findings showed that (1) students' post-learning learning achievement in the Social Studies, Religion and Culture Learning Area was significantly higher than their pre-learning counterpart at the .05 level; and (2) students' post-learning learning attitude in the Social Studies, Religion and Culture Learning Area was significantly higher than their pre-learning counterpart at the .05 level.

Keywords: Infusion integrated teaching method, Social studies, Learning achievement, Learning attitude, Elementary education

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความร่วมมือและความกรุณาของบุคคลหลายฝ่าย ผู้วิจัยกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศุภวรรณ เล็กวิไล อาจารย์ ดร. สุวรรณีย์ ยะหะกร ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพรัช คู่แสนสุข กรรมการปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาให้คำแนะนำและช่วยเหลือเป็นอย่างดีตลอดมา

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 3 ท่าน ได้แก่ นายทรงยศ ชัยมงคล นายสามารถ สืบสำราญ และนางยุพิน พันธุ์ศิษฐ์ ที่ได้กรุณาเสียเวลาในการตรวจสอบและให้คำวิจารณ์เกี่ยวกับเครื่องมือวิจัย

ขอขอบคุณผู้บริหาร คณะครูและนักเรียน โรงเรียนบ้านหนองปอ จังหวัดขอนแก่น ที่กรุณาช่วยเหลืออำนวยความสะดวกในการทดลองเครื่องมือวิจัยเป็นอย่างดี

ความดีงามทั้งหลายที่เกิดจากผลการวิจัยครั้งนี้ ขอขอบแต่ มารดา บิดา อาจารย์ซึ่งได้พากเพียรอบรม สั่งสอนและประสิทธิ์ประสาทความรู้มาโดยตลอด

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัยครั้งนี้ขอมอบให้แก่ผู้เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนและผู้สนใจด้านการศึกษาทุกๆ ท่าน

สมพงษ์ เหล่าอรรคะ

มีนาคม 2551

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ฅ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
สมมติฐานการวิจัย.....	3
ขอบเขตของการวิจัย.....	3
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	5
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	6
แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการสอนบูรณาการ.....	7
ความรู้เกี่ยวกับกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม.....	30
การสอนบูรณาการเพื่อมุ่งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติในการเรียน.....	35
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	44
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	44
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	44
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	45
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	48
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	49
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	50
ตอนที่ 1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้.....	50
ตอนที่ 2 เจตคติทางการเรียนของนักเรียนต่อการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม.....	52

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	56
สรุปการวิจัย.....	56
อภิปรายผล.....	58
ข้อเสนอแนะ.....	62
บรรณานุกรม.....	63
ภาคผนวก.....	67
ก เครื่องมือรวบรวมข้อมูล.....	68
ข ตารางข้อมูล.....	76
ค วิเคราะห์หน่วยบูรณาการ/ แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้.....	83
ง รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ.....	221
ประวัติผู้วิจัย.....	223

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 4.1 แสดงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม.....	50
ตารางที่ 4.2 ผลการเปรียบเทียบคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนเรียนและหลังเรียน.....	51
ตารางที่ 4.3 แสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D. และแปลความหมายเจตคติต่อการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม.....	52
ตารางที่ 4.4 แสดงการเปรียบเทียบ คะแนนเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลความหมายคะแนนเจตคติต่อการเรียนสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม.....	55

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 มาตรา 22 กำหนดแนวทางการจัดการศึกษาไว้ว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่า ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด ฉะนั้นครูผู้สอนและผู้จัดการศึกษาจะต้องเปลี่ยนแปลงบทบาทจากการเป็นผู้ชี้แนะ ผู้ถ่ายทอดความรู้ ไปเป็นผู้ช่วยเหลือ ส่งเสริมและสนับสนุนผู้เรียน ในการแสวงหาความรู้จากสื่อและแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ และให้ข้อมูลที่ถูกต้องแก่ผู้เรียน เพื่อนำข้อมูลเหล่านั้นไปใช้สร้างสรรค์งานของตน (หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2544 : 12)

การจัดการเรียนการสอน โดยให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เป็นการจัดการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นตัวตั้ง โดยคำนึงถึงความเหมาะสมกับผู้เรียนและประโยชน์สูงสุดที่ผู้เรียนจะได้รับ และมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีบทบาทสำคัญในการเรียนรู้ ได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้อย่างตื่นตัวและได้ใช้กระบวนการเรียนรู้ต่าง ๆ อันจะนำผู้เรียนไปสู่การเรียนรู้ที่แท้จริง (ทิสนา เขมมณี, 2548: 120) การจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพในกลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เป็นการเรียนรู้ที่มีความหมาย การเรียนรู้ที่มีการพัฒนาค่านิยม จริยธรรม การเรียนรู้ที่ท้าทาย การเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติและการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยบูรณาการเนื้อหาซึ่งเป็นรูปแบบที่พัฒนาผู้เรียนได้อย่างเหมาะสม

หากจะสอนให้ผู้เรียนเกิดความเจริญงอกงามข้างต้น ควรเลือกการสอนบูรณาการ เนื่องจาก กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ต้องจัดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตลอด 12 ปี ตั้งแต่ระดับประถมศึกษาจนถึงระดับมัธยมศึกษา เป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่นำวิทยาการแขนงต่าง ๆ ในสาขาสังคมศาสตร์รวมเข้าด้วยกันได้แก่ ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ นิติศาสตร์ จริยธรรม ประชากรศึกษา สิ่งแวดล้อมศึกษา รัฐศาสตร์ สังคมวิทยา ปรัชญาและศาสนา ซึ่งเป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ส่งเสริมศักยภาพการเป็นพลเมืองดีให้แก่ผู้เรียน โดยมีเป้าหมายพัฒนาความเป็นพลเมืองดี ซึ่งถือเป็นความรับผิดชอบของกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่มีความจำเป็นต้องพัฒนาผู้เรียนให้เกิดความเจริญงอกงามในด้านต่าง ๆ คือ

1. ด้านความรู้ จะให้ความรู้ผู้เรียนในเนื้อหาสาระ ความคิดรวบยอดและหลักการสำคัญของวิชาต่างๆ ในสาขาสังคมศาสตร์ ได้แก่ ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ นิติศาสตร์ จริยธรรม ประชากรศึกษา สิ่งแวดล้อมศึกษา รัฐศาสตร์ สังคมวิทยา ปรัชญาและศาสนา ตามขอบเขตที่กำหนดไว้ในแต่ละระดับชั้น ในลักษณะบูรณาการ

2. ด้านทักษะกระบวนการ ผู้เรียนจะได้รับการพัฒนาให้เกิดทักษะและกระบวนการต่างๆ เช่น ทักษะทางวิชาการ ทักษะทางสังคม ทักษะการสืบสวนสอบสวน ทักษะการสื่อสาร ทักษะการแสวงหาความรู้ การสืบค้น เป็นต้น

3. ด้านคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยม กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จะช่วยพัฒนาค่านิยมเกี่ยวกับเจตคติ จริยธรรมและค่านิยม โดยผ่านประสบการณ์การเรียนรู้และทักษะต่างๆ อย่างหลากหลาย ผู้เรียนจะได้รับการพัฒนาเกี่ยวกับการเป็นสมาชิกที่ดีในสังคมประชาธิปไตย เช่น การรู้จักตนเอง พึ่งตนเอง ซื่อสัตย์สุจริต มีวินัย มีความกตัญญู รักเกียรติภูมิของตน เคารพเหตุผล มีความยุติธรรม ห่วงใยสวัสดิภาพของผู้อื่น ยอมรับความแตกต่าง ขจัดข้อขัดแย้งด้วยสันติวิธี ยึดมั่นในความยุติธรรม ความเสมอภาค และเสรีภาพ มีนิสัยในการเป็นผู้ผลิตและบริโภคที่ดี เห็นคุณค่าการทำงาน การทำงานเป็นกลุ่ม การเคารพสิทธิของผู้อื่น เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม มีความผูกพันกับกลุ่ม รักท้องถิ่น รักประเทศชาติ สถาบันพระมหากษัตริย์ ภูมิใจความเป็นไทย เห็นคุณค่า อนุรักษ์ พัฒนาศิลปวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม และศรัทธาในหลักธรรมของศาสนา (คู่มือการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม, 2545 :11)

เนื้อหาวิชาในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม มีหลายเรื่อง ถ้าหากบูรณาการเนื้อหาภายในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมจะเป็นการเชื่อมโยงการเรียนรู้ระหว่างเนื้อหาสาระการเรียนรู้เดียวกันเข้าด้วยกัน เป็นการบูรณาการเนื้อหาที่มีสาระการเรียนรู้สอดคล้องกันหรือสามารถจัดทำแผนการเรียนรู้ร่วมกันได้ เหมาะกับกลุ่มสาระที่มีเนื้อหามากแต่มีเวลาในการจัดกิจกรรมน้อย จะสามารถทำให้ผู้เรียนเชื่อมโยงความรู้ ความคิด ทักษะ และประสบการณ์ที่มีความหมายหลากหลายและสัมพันธ์กันเป็นองค์รวม เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการรู้แจ้งรู้จริงในสิ่งที่ศึกษา สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2549 : 3)

จากการศึกษาเกี่ยวกับการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยบูรณาการแบบสอดคล้อง ผู้วิจัยพบว่าวิธีการสอนโดยบูรณาการแบบสอดคล้องภายในสาระการเรียนรู้ สามารถจัดเนื้อหาสาระให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล สภาพความพร้อมและความต้องการของนักเรียน ระดับช่วงชั้นที่ 2 จึงนำรูปแบบการสอน

บูรณาการแบบสอดแทรก มาจัดกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านหนองปอ จังหวัดขอนแก่น

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านหนองปอ จังหวัดขอนแก่น ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน

2.2 เพื่อเปรียบเทียบเจตคติต่อการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านหนองปอ จังหวัดขอนแก่น ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน

3. สมมุติฐานการวิจัย

3.1 หลังการเรียน โดยบูรณาการแบบสอดแทรก นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้สูงกว่าก่อนเรียน

3.2 เจตคติต่อการเรียนสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมของนักเรียน หลังเรียนมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าก่อนเรียน

4. ขอบเขตของการวิจัย

4.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

4.1.1 ประชากร ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ศูนย์ประสานงานขอนแก่นวิทยุ จังหวัดขอนแก่น จำนวน 298 คน

4.1.2 กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านหนองปอ จังหวัดขอนแก่น ปีการศึกษา 2551 ภาคเรียนที่ 1 จำนวน 12 คน โดยวิธีเลือกแบบเจาะจง

4.2 ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่

4.2.1 ตัวแปรอิสระ คือ การสอนบูรณาการแบบสอดแทรก

4.2.2 ตัวแปรตาม คือ

1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

2) เจตคติต่อการเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

4.3 เนื้อหาสาระ

เนื้อหาสาระในการวิจัย คือ สาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เรื่อง พระพุทธประวัติและการสืบทอดพระพุทธศาสนา

4.4 ระยะเวลาในการวิจัย

เวลาที่ใช้ทดลอง 16 ชั่วโมง ตั้งแต่วันที่ 20 เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2550 ถึง วันที่ 4 เดือน กรกฎาคม พ.ศ. 2550

4.5 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

4.5.1 แบบทดสอบ

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

4.5.2 แผนการจัดการเรียนรู้

แผนการจัดการเรียนรู้โดยบูรณาการแบบสอดแทรกภายในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เรื่อง พระพุทธประวัติและการสืบทอดพระพุทธศาสนา

4.5.3 แบบวัดเจตคติต่อการเรียน

แบบวัดเจตคติต่อการเรียน สาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เรื่อง พระพุทธประวัติและการสืบทอดพระพุทธศาสนา

5. นิยามศัพท์เฉพาะ

5.1 การสอนบูรณาการแบบสอดแทรก หมายถึง การจัดการเรียนรู้สาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โดยเชื่อมโยงสอดแทรกเนื้อหาในสาระเดียวกันที่เกี่ยวข้อง เข้าไปในการสอน ซึ่งเป็นการวางแผนการสอนและสอนโดยครูคนเดียว

5.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม หมายถึง คะแนนที่ได้จากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม หน่วย พระพุทธประวัติและการสืบทอดพระพุทธศาสนา ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

5.3 เจตคติต่อการเรียน หมายถึง คะแนนที่ได้จากแบบวัดเจตคติต่อการเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

6.1 ผลของการวิจัย ทำให้ได้แนวทางในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติทางการเรียนในกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมในระดับประถมศึกษา

6.2 เป็นแนวทางแก่ครูในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการสอดแทรกในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม และกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยเรื่องผลการสอนบูรณาการแบบสอดแทรกที่มีต่อผลสัมฤทธิ์และเจตคติทางการเรียนในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของนักเรียน ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารที่เป็นแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการวิจัย ดังนี้

1. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการสอนบูรณาการ
 - 1.1 ความหมายของบูรณาการ
 - 1.2 ความสำคัญและลักษณะการสอนบูรณาการ
 - 1.3 จุดมุ่งหมายของการสอนบูรณาการ
 - 1.4 หลักการจัดการเรียนการสอนบูรณาการ
 - 1.5 การจัดเนื้อหาวิชาและกิจกรรมการเรียนการสอนบูรณาการ
 - 1.6 ขั้นตอนในการสอนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการบูรณาการ
 - 1.7 บทบาทของครูในการเรียนการสอนบูรณาการ
 - 1.8 บทบาทและกิจกรรมของนักเรียนในการเรียนการสอนบูรณาการ
 - 1.9 การประเมินผลในการเรียนการสอนบูรณาการ
 - 1.10 คุณค่าและประโยชน์ของการเรียนการสอนบูรณาการ
 - 1.11 ข้อควรคำนึงในการเรียนการสอนบูรณาการ
2. ความรู้เกี่ยวกับกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
 - 2.1 สาระการเรียนรู้
 - 2.2 มาตรฐานการเรียนรู้
 - 2.3 คุณภาพผู้เรียน
 - 2.4 การจัดการประสบการณ์การเรียนรู้แก่ผู้เรียน
 - 2.5 ความหมายของการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
 - 2.6 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
3. การสอนบูรณาการเพื่อมุ่งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติในการเรียน
 - 3.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
 - 3.2 เจตคติทางการเรียน

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

4.1 งานวิจัยในประเทศ

4.2 งานวิจัยต่างประเทศ

1. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการสอนบูรณาการ

1.1 ความหมายของบูรณาการ

คำว่า “บูรณาการ” เป็นคำที่มีผู้นำมาใช้กันอย่างแพร่หลาย ในทุกสาขาวิชาชีพ โดยมีผู้ให้ความหมายของคำว่า “บูรณาการ” ไว้ดังนี้

กู๊ด (Good. 1973 : 308) กล่าวว่า บูรณาการ หมายถึง กระบวนการหรือ การปฏิบัติในการที่จะรวบรวมรายวิชาต่าง ๆ ที่แตกต่างกันเข้าด้วยกัน แล้วนำมารายงานผลหรือ แสดงออกมาในเชิงกิจกรรมหรือโครงการเดียวกัน

ฮอบกินส์ (รัตน นภรัตน์. 2531 : 9 : อ้างอิงจาก Hopkins. 1985 : 45.

Integration Its Meaning and Application) กล่าวถึงเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสอนแบบบูรณาการ ในแง่ของการสอนไว้ว่า หมายถึง กระบวนการสอนที่ผสมผสานวิชาการต่าง ๆ เข้าเป็นหน่วย การเรียน จัดกิจกรรมการศึกษาขึ้นเพื่อนำไปใช้แก้ปัญหาในสถานการณ์ต่าง ๆ อย่างเหมาะสม

สาโรช บัวศรี (2521 : 3 – 12) กล่าวว่าบูรณาการ หมายถึง ความสมบูรณ์ที่ ปราศจากความกังวล ปราศจากความทรมานใจทรมานกาย ปราศจากปัญหาที่ร้ายแรงจนแก้ไข ไม่ไหว บูรณาการกับสมดุล (Equilibrium) มีความหมายทำนองเดียวกัน การมีสมดุลหรือการมี ความสมบูรณ์ จึงเป็นสิ่งจำเป็นและพึงประสงค์ยิ่งในชีวิตมนุษย์ทุกคน ด้านการเรียนการสอน วิธีสอนที่จะช่วยฝึกให้นักเรียนคิดได้ คิดเป็น แก้ปัญหาได้ จะช่วยก่อให้เกิดบูรณาการขึ้น เมื่อเด็ก รู้วิธีแก้ปัญหาเขาจะนำติดตัวไปใช้ได้

กาญจนา คุณารักษ์ (2522 : 19) กล่าวว่า บูรณาการ หมายถึง กระบวนการหรือ การปฏิบัติเกี่ยวกับการเรียนรู้ความสัมพันธ์ขององค์ประกอบทางจิตพิสัย และพุทธิพิสัย หรือ กระบวนการหรือปฏิบัติการที่จะรวบรวมความคิด มโนภาพ ความรู้ เจตคติ ทักษะ และ ประสบการณ์ในการแก้ปัญหา เพื่อให้ชีวิตมีความสมดุลนั่นเอง

พกา สัตยธรรม (2523 : 45) กล่าวว่า บูรณาการ คือ กระบวนการที่ทำให้คนมี ชีวิตที่สมบูรณ์หรือมีชีวิตที่สมดุลในทุก ๆ ด้าน เป็นลักษณะของการสอนที่จะช่วยให้บุคคลมีความ รอบรู้ สามารถคิดได้อย่างกว้างขวางในหลายด้าน และนำความรู้ที่ได้รับ ไปแก้ปัญหาคความทุกข์ ยาก ให้ลดน้อยลงหรือหมดไป ทำให้เกิดสมดุลในชีวิต

บันลือ พฤษะวัน (2527 : 1-2) กล่าวว่า บูรณาการมีความหมายอยู่ 2 นัย คือ นัยแรก บูรณาการ เป็นจุดมุ่งหมายปลายทางของการจัดการเรียนการสอน คือ มุ่งให้ผู้เรียนมีพัฒนาการทุก ๆ ด้าน

นัยที่สอง บูรณาการ คือ การจัดเนื้อหาวิชาต่าง ๆ ให้ผสมผสานผูกพันกัน พระเทพเวที (2531 : 9) ได้ให้ความหมายว่า การบูรณาการ คือ การทำให้หน่วยย่อย ๆ ที่สัมพันธ์อิงอาศัยกันอยู่เข้ามารวมกันทำหน้าที่อย่างประสานกลมกลืนเป็นองค์รวมหนึ่งเดียว

พระธรรมปิฎก (2540 : 30) ได้ให้ความหมายที่เกี่ยวข้องกับการสอนแบบบูรณาการ ไว้ว่า การทำให้หน่วยย่อยทั้งหลายที่สัมพันธ์อิงอาศัยซึ่งกันและกัน เข้ามารวมทำหน้าที่ประสาน กลมกลืนเป็นองค์รวมหนึ่งเดียว ที่มีความหมายครบถ้วน สมบูรณ์ในตัว

อรทัย มูลคำและคนอื่น ๆ (2542 : 21) ได้ให้ความหมายของบูรณาการว่า บูรณาการหมายถึง การนำศาสตร์สาขาวิชาต่าง ๆ ที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันมาผสมผสานเข้าด้วยกัน เพื่อประโยชน์ในการจัดหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน หลักสูตรที่พัฒนาหรือดำเนินการแล้วเรียกว่า หลักสูตรบูรณาการ (Integrated Curriculum) คือหลักสูตรที่นำเอาเนื้อหาวิชาต่าง ๆ มาหลอมรวมเข้าด้วยกัน ทำให้เอกลักษณ์ของแต่ละวิชาหมดไป เกิดเป็นเอกลักษณ์ใหม่ของหลักสูตรโดยรวม เช่นเดียวกับการเรียนการสอนแบบบูรณาการ คือ เน้นองค์รวมของเนื้อหามากกว่าองค์ความรู้ของแต่ละรายวิชา และเน้นที่การเรียนรู้ของผู้เรียนสำคัญยิ่งกว่าการบอกเนื้อหาของครู

วิเศษ ชินวงศ์ (2544 : 23) กล่าวว่า การบูรณาการ หมายถึง การจัดกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียน มีการเชื่อมโยงและผสมผสานกระบวนการสอน การสร้างคุณธรรมให้สอดคล้องกับความสามารถของผู้เรียน ให้นำความรู้และประสบการณ์ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม

จากความหมายที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า บูรณาการ หมายถึง กระบวนการหรือการปฏิบัติที่นำส่วนต่าง ๆ รวมเข้าเป็นสิ่งเดียวกัน มีความสมดุล สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ เป็นการทำให้หน่วยย่อยต่าง ๆ มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันอย่างสมบูรณ์และกลมกลืนกัน เพื่อประโยชน์ในการแก้ไขปัญหาและการดำรงชีวิตอยู่อย่างมีความสุข

สำหรับการสอนแบบบูรณาการ ได้มีผู้ให้ความหมายต่าง ๆ กัน ดังนี้

ลาร์ดิซาบอล และคณะ(Lardizabal and others. 1970 : 141) กล่าวว่า การสอนแบบบูรณาการ หมายถึง การสอนที่ใช้กิจกรรมการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับจุดประสงค์ เพื่อให้ให้นักเรียนสามารถแก้ไขปัญหาได้ด้วยตนเอง ยังผลให้เกิดการพัฒนาบุคลิกภาพในทุก ๆ ด้าน

นักเรียนสามารถปรับตัวและตอบสนองต่อทุกสถานการณ์ การแก้ปัญหาที่ขึ้นอยู่กับประสบการณ์และความรู้พื้นฐาน การสอนจะให้ความสำคัญกับครูและนักเรียนเท่าเทียมกัน การทำกิจกรรมมีการทำงานร่วมกันอย่างเป็นประชาธิปไตย

สุมานิน รุ่งเรืองธรรม (2522 : 32) กล่าวว่า การสอนแบบบูรณาการ หมายถึง การสอนเพื่อจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียน เพื่อการเรียนรู้ที่มีความหมาย ให้เข้าใจลักษณะอันเป็นไปอันสำคัญของสังคม เพื่อตัดแปลงปรับปรุงพฤติกรรมของผู้เรียน ให้เข้ากับสภาพของชีวิตได้ดียิ่งกว่าเดิม

พกา สัตยธรรม (2524 : 168) ได้กล่าวถึงการสอนแบบบูรณาการว่า หมายถึง ลักษณะการสอนที่นำเอาวิชาต่าง ๆ เข้ามาผสมผสานกัน เพื่อให้ประโยชน์แก่ผู้เรียนโดยใช้วิชาใดวิชาหนึ่งเป็นแกนหลักและนำเอาวิชาต่าง ๆ มาเชื่อมโยงสัมพันธ์กันตามความเหมาะสม เพื่อให้การเรียนรู้ของผู้เรียนเกิดความสมบูรณ์ในตัวของเขาเอง

พระเทพเวที (2531 : 9) ให้ความหมายว่า การสอนแบบบูรณาการ คือ การจัดการศึกษาหรือจัดหลักสูตรและการสอน โดยนำเอาศาสตร์สาขาวิชาต่าง ๆ ที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันมาผสมผสานให้เกิดความสมบูรณ์ ทำให้ผู้เรียนเกิดประสบการณ์และพัฒนาเป็นคนที่มีสมบูรณ์

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2549 : 3) กล่าวถึง การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการว่า เป็นการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ที่มุ่งให้ผู้เรียนเชื่อมโยงความรู้ ความคิด ทักษะและประสบการณ์ ที่มีความหมายหลากหลายและสัมพันธ์กันเป็นองค์รวม เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการรู้แจ้งรู้จริงในสิ่งที่ศึกษา สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงได้

จากความหมายที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า การสอนแบบบูรณาการ หมายถึง การนำเอาโครงสร้าง เนื้อหา ความรู้และกิจกรรมที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันของแต่ละวิชามาหลอมรวมเข้าด้วยกันโดยมีแกนเชื่อมโยงหนึ่งเดียว เพื่อประโยชน์ในการสอนและการเรียนรู้ของผู้เรียน เน้นองค์รวมของเนื้อหามากกว่าองค์ความรู้ของแต่ละรายวิชา และเน้นกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนสำคัญยิ่งกว่าการบอกเนื้อหาของครู

1.2 ความสำคัญและลักษณะการสอนบูรณาการ

ลาร์ดิซาบอล และคณะ (Lardizabal and others. 1970 : 142 - 143) ได้กล่าวถึงการสอนแบบบูรณาการต้องยึดหลักสำคัญที่ว่า แกนกลางของประสบการณ์อยู่ที่ความต้องการของผู้เรียนและประสบการณ์ในการเรียนรู้ จัดเป็นหน่วยการเรียนรู้ (Unit) หน่วยการเรียนรู้อาจแยกเป็นประเภทใหญ่ ๆ 3 ประเภท ดังนี้

1. หน่วยเนื้อหาวิชา (Subject – Matter Unit) เป็นการเน้นเนื้อหาในตำรา หรือ หัวข้อเรื่องต่าง ๆ หลักการ หรือสิ่งแวดล้อม

2. หน่วยความสนใจ (Center of Interest Unit) จัดเป็นหน่วยขึ้น โดยมีพื้นฐาน ความสนใจและความต้องการ หรือจุดประสงค์เด่น ๆ ของผู้เรียน

3. หน่วยเสริมสร้างประสบการณ์ (Integrative Experience Unit) เป็นการ รวบรวมประสบการณ์ หรือจุดเน้นอยู่ที่ผลการเรียนรู้และสามารถนำไปสู่การปรับพฤติกรรมใน แง่มุมต่าง ๆ จนกระทั่งผู้เรียนสามารถตอบสนองสถานการณ์ที่กำหนดไว้ได้

สุมิตร คุณานุกร (2518 : 41) กล่าวว่า การสอนแบบบูรณาการเป็นการสัมพันธ์ ความรู้สึกซึ่งแยกออกเป็นวิธีย่อยได้ 4 วิธี คือ

1. นำเอาความรู้อื่นที่ใกล้เคียงกับเรื่องที่กำลังสอนมาสัมพันธ์กัน
2. นำเอาความรู้เกี่ยวกับเรื่องอื่น ๆ ที่เป็นเหตุเป็นผลเกี่ยวเนื่องกับเรื่องที่กำลังสอน มาสัมพันธ์กัน

3. ปรับงานที่ให้เด็กทำ ให้มีลักษณะสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงในสังคม
4. พยายามนำสิ่งที่เป็นแกน เข้าไปผนวกกับสิ่งที่กำลังสอนทุกครั้งที่มีโอกาส จะสอดคล้อง แกนดังกล่าวนี้อาจเป็นความคิดรวบยอด ทักษะและค่านิยม

บันลือ พฤษะวัน (2524 : 141) ได้กล่าวถึงการสอนแบบบูรณาการว่า

1. เป็นการสอนโดยใช้หน่วยหรือแกนวิชา
2. ต้องคำนึงถึงธรรมชาติของผู้เรียน
3. เลือกเนื้อหา กิจกรรมให้สอดคล้องกับฤดูกาล
4. เลือกเนื้อหาและกิจกรรมของกลุ่มวิชาต่าง ๆ ที่สัมพันธ์สอดคล้องกันมาทำ การ ผสมผสาน

5. ลำดับความยากง่ายให้เป็นไปตามขั้นตอน

6. กำหนดเวลาที่จะใช้ในการสอนแต่ละหน่วยไว้ให้เพียงพอ

เสริมศรี ไชยสร และคนอื่น ๆ (2526 : 55) ได้แบ่งลักษณะของการบูรณาการไว้

2 ลักษณะดังนี้

1. บูรณาการเชิงเนื้อหา คือ การผสมผสานของเนื้อหาวิชา ของการหลอมรวม แบบแกน หรือแบบสหวิทยาการ จะเป็นหน่วยก็ได้ หรือเป็นโปรแกรมก็ได้ นอกจากนี้ยังเป็น การผสมผสานของเนื้อหาวิชาในแง่ของทฤษฎีกับการปฏิบัติ หรือเนื้อหาวิชาที่สอนกับชีวิตจริง ซึ่งแบ่งเป็น 2 วิธี ดังนี้

1.1 บูรณาการส่วนทั้งหมด (Total Integration) คือ การรวมเนื้อหา ประสบการณ์ต่าง ๆ ที่จะให้นักเรียนเรียนรู้หลักสูตรหรือโปรแกรม จัดกิจกรรมการเรียนการสอน ที่ยึดปัญหาเป็นแนวเรื่อง (Theme) เป็นแกน ซึ่งปัญหาหรือแนวเรื่องที่เป็นตัวบังคับซึ่งความรู้ที่มาจากวิชาต่าง ๆ ในโปรแกรมซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันและปัญหาสังคมทั้งหมด

1.2 บูรณาการเป็นบางส่วน (Partial Integration) เป็นการรวมประสบการณ์ของ บางสาขาวิชาเข้าด้วยกัน อาจเป็นลักษณะของหมวดวิชาหรือกลุ่มวิชา ซึ่งภายในสัมพันธ์กันเป็น อย่างดี ดังนั้นการจัดบูรณาการเป็นบางส่วนอาจจัดได้ทั้งภายในสาขาวิชาและระหว่างสาขาวิชา หรือจัดเป็นบูรณาการแบบโครงงาน ซึ่งการจัดแบบ โครงงานนี้แต่ละรายวิชาก็จะเป็นรายวิชา ตามปกติ แต่จะจัดประสบการณ์ให้เป็นบูรณาการในรูปโครงงาน อาจเป็นโครงงานสำหรับ นักเรียนรายบุคคล หรือรายกลุ่ม

2. บูรณาการเชิงวิธีการ คือ การผสมผสานวิธีการเรียนแบบต่าง ๆ โดยใช้ สื่อผสมและใช้วิธีการผสมให้มากที่สุด

ธำรง บัวศรี (2532 : 156) กล่าวถึงลักษณะสำคัญของการบูรณาการไว้ 5 ประการ คือ

1. เป็นการบูรณาการ ระหว่าง ความรู้และกระบวนการเรียนรู้
2. เป็นการบูรณาการ ระหว่าง พัฒนาการของความรู้และพัฒนาการทางจิตใจ
3. เป็นการบูรณาการ ระหว่าง ความรู้และการกระทำ
4. เป็นการบูรณาการ ระหว่าง สิ่งที่เรียนในโรงเรียนกับสิ่งที่เป็นอยู่ใน

ชีวิตประจำวัน

5. เป็นการบูรณาการ ระหว่าง วิชาต่าง ๆ

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2549 : 3) ได้จัดประเภทการจัดการเรียนรู้ แบบบูรณาการโดยใช้กลุ่มสาระการเรียนรู้เป็นหลัก ซึ่งแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ

1. การบูรณาการภายในกลุ่มสาระการเรียนรู้ เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เชื่อมโยง เนื้อหาด้านความรู้ ทักษะ / กระบวนการ หรือคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ นั้นๆ เข้าด้วยกัน เพื่อมุ่งศึกษาเกี่ยวกับเรื่องราว ประเด็น ปัญหา หัวข้อหรือประสบการณ์เรื่องใด เรื่องหนึ่ง

2. การบูรณาการระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้ เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เชื่อมโยง เนื้อหาด้านความรู้ ทักษะ / กระบวนการ หรือคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตั้งแต่สองกลุ่มสาระ การเรียนรู้ขึ้นไปเข้าด้วยกัน เพื่อมุ่งศึกษาเกี่ยวกับเรื่องราว ประเด็น ปัญหา หัวข้อหรือ

ประสบการณ์เรื่องใดเรื่องหนึ่ง ซึ่งช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในเรื่องนั้นๆ อย่างเข้าใจลึกซึ้งและชัดเจน ใกล้เคียงกับความเป็นจริงในชีวิตยิ่งขึ้น

สำนักงานโครงการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (2540 : 7) แบ่งลักษณะการสอนแบบบูรณาการ มี 2 แบบ คือ การบูรณาการภายในวิชาและการบูรณาการระหว่างวิชา การบูรณาการภายในวิชามีจุดเน้นภายในวิชาเดียวกันแต่การบูรณาการระหว่างวิชาเป็นการเชื่อมโยงหรือรวมศาสตร์ต่าง ๆ ตั้งแต่ 2 วิชาขึ้นไปภายใต้หัวข้อเรื่อง (Theme) เดียวกัน เป็นการเรียนรู้โดยใช้ความรู้ความเข้าใจและทักษะในศาสตร์หรือความรู้ในวิชาต่างๆ มากกว่า 1 วิชาขึ้นไป เพื่อการแก้ปัญหาหรือแสวงหาความรู้ความเข้าใจในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง การเชื่อมโยงความรู้และทักษะระหว่างวิชาต่างๆ จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ลึกซึ้ง ไม่ใช่เพียงผิวเผินและมีลักษณะใกล้เคียงกับชีวิตจริงมากขึ้น การสอนแบบบูรณาการทั้งสองแบบมีหลักการเช่นเดียวกัน กล่าวคือ มีการกำหนดหัวเรื่องที่เชื่อมโยงความคิดรวบยอดต่างๆ มีการวางแผนการจัดกิจกรรมและโครงการต่างๆ ที่ผู้เรียนจะต้องศึกษาและลงมือปฏิบัติและได้นำไปจัดเป็นรูปแบบการสอนบูรณาการ 4 รูปแบบ คือ

1. การสอนบูรณาการแบบสอดแทรก (Infusion Instruction) การสอนรูปแบบนี้ครูผู้สอนในวิชาหนึ่งสอดแทรกเนื้อหาของวิชาอื่น ๆ เข้าไปในการสอนของตนเป็นการวางแผนการสอนและสอนโดยครูคนเดียว

2. การสอนบูรณาการแบบคู่ขนาน (Parallel Instruction) การสอนตามรูปแบบนี้ครูตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป สอนต่างวิชากัน ต่างคนต่างสอนแต่ต้องวางแผนการสอนร่วมกัน โดยมุ่งสอนหัวเรื่อง / ความคิดรวบยอด / ปัญหาเดียวกัน (Theme / concept / problem) ระบุสิ่งที่ร่วมกันและตัดสินใจร่วมกันว่าจะสอนหัวเรื่อง / ความคิดรวบยอด / ปัญหานั้น ๆ อย่างไร ในวิชาของแต่ละคน งานหรือการบ้านที่มอบหมายให้นักเรียนทำ จะแตกต่างกันไปในแต่ละวิชา แต่ทั้งหมดจะต้องมีหัวเรื่อง / ความคิดรวบยอด / ปัญหาร่วมกัน

3. การสอนบูรณาการแบบสหวิทยาการ (Multidisciplinary Instruction) การสอนแบบนี้คล้าย ๆ กับการสอนบูรณาการแบบขนาน กล่าวคือ ครูตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปสอนต่างวิชากัน ซึ่งมุ่งสอนหัวเรื่อง / ความคิดรวบยอด / ปัญหาเดียวกัน ต่างคนต่างแยกกันสอนเป็นส่วนใหญ่ แต่มีการมอบหมายงานหรือโครงการงาน (Project) ร่วมกัน ซึ่งช่วยเชื่อมโยงสาขาวิชาต่าง ๆ เข้าด้วยกัน ครูทุกคนจะต้องวางแผนร่วมกัน เพื่อระบุว่าสอนหัวเรื่อง / ความคิดรวบยอด / ปัญหานั้น ๆ ในแต่ละวิชาอย่างไร และวางแผนโครงการงานร่วมกัน (หรือกำหนดงานที่จะมอบให้นักเรียนทำร่วมกัน) และกำหนดว่าจะแบ่งโครงการงานนั้นออกเป็นโครงการย่อย ๆ ให้นักเรียนปฏิบัติในแต่ละรายวิชาอย่างไร

4. การสอนบูรณาการแบบข้ามวิชาหรือเป็นคณะ (Trans disciplinary Instruction) เป็นการสอนที่ครูสอนวิชาต่าง ๆ ร่วมกันสอนเป็นคณะหรือเป็นทีม ร่วมกันวางแผนปรึกษาหารือ และกำหนดหัวเรื่อง / ความคิดรวบยอด / ปัญหาาร่วมกัน แล้วร่วมกันดำเนินการสอนนักเรียนกลุ่มเดียวกัน

วิเศษ ชินวงศ์ (2544 : 22-29) ได้แบ่งรูปแบบการสอนแบบบูรณาการว่ามีรูปแบบการดำเนินการ 2 ลักษณะ ดังนี้

1. เป็นการบูรณาการภายในวิชา (single subject integration) เป็นการนำเนื้อหาภายในวิชาเดียวไปสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับชีวิตจริง ให้ผู้เรียนได้ประยุกต์ความรู้ และทักษะไปใช้ในชีวิตจริงในบริบทที่มีความหมาย ซึ่งจะทำให้การเรียนของผู้เรียนมีความหมาย
2. เป็นการบูรณาการระหว่างวิชา โดยการเชื่อมโยงหรือรวมศาสตร์ต่าง ๆ ตั้งแต่ 2 สาขาขึ้นไป ภายใต้หัวเรื่อง (Theme) เดียวกัน เป็นการเรียนรู้โดยใช้ความรู้ ความเข้าใจและทักษะในศาสตร์หรือความรู้ในวิชาต่าง ๆ มากกว่า 1 วิชาขึ้นไป เพื่อแก้ปัญหาหรือแสวงหาความรู้ ความเข้าใจในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ลึกซึ้งและใกล้เคียงกับชีวิตจริง

เบล (อรทัย มูลคำ และคนอื่น ๆ 2542 : 33 อ้างอิงจาก Bell, 1988. Storyline Method) ได้สร้างและพัฒนาการสอนแบบบูรณาการที่เรียกว่า สตอรีไลน์ เมทอด (Storyline Method) ขึ้น โดยเป็นวิธีการจัดการเรียนการสอนที่นำแนวคิดของการบูรณาการ การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมและการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง การเรียนรู้จากสิ่งที่ใกล้ตัวผู้เรียน เชื่อมโยงออกไปสู่ชีวิตจริง การค้นคว้าหาความรู้ การสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง มาใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอน โดยสามารถยืดหยุ่นเวลาและกิจกรรมการเรียนการสอนได้ตามความเหมาะสม ซึ่งจะทำให้การเรียนการสอนเป็นธรรมชาติ สอดคล้องกับความต้องการ และความสนใจของผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของการเรียนรู้ ผลงานที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมสร้างสรรค์ขึ้นในกิจกรรมการเรียนการสอน ช่วยพัฒนาความรู้ความเข้าใจ เจตคติและทักษะที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาวิชาไปพร้อม ๆ กัน เน้นให้ผู้เรียนเป็นผู้สร้าง (construct) ความรู้ด้วยตัวเอง โดยมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม อารมณ์ เจตคติและทักษะ เป็นวิธีการที่ให้อำนาจแก่ผู้เรียน (Learner empowerment) คือ ให้อิโภาสผู้เรียนสร้างหรือปรับแต่งโครงสร้างความรู้ด้วยตนเองอย่างเป็นอิสระ และได้แสดงกระบวนการได้มาซึ่งความรู้ นั้น ๆ รับผิดชอบต่อความรู้ที่สร้างขึ้น

จากรายละเอียดของการบูรณาการที่กล่าวมา ผู้วิจัยได้ยึดการบูรณาการแบบสอดแทรก เป็นหลักในการทำวิจัยครั้งนี้ เพราะว่า การบูรณาการแบบสอดแทรก เหมาะสมกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในโรงเรียนขนาดเล็ก มีครูไม่ครบชั้นและครูหนึ่งคนสอนทุกสาระ

การเรียนรู้ เป็นการนำเนื้อหาภายในวิชาไปสัมพันธ์กัน ให้ผู้เรียนประยุกต์ความรู้และทักษะไปใช้ในชีวิตจริง ซึ่งจะทำให้การเรียนของผู้เรียนมีความหมายยิ่งขึ้น

1.3 จุดมุ่งหมายของการสอนบูรณาการ

ในการกำหนดจุดมุ่งหมายของการสอนแบบบูรณาการนั้นควรจะคำนึงถึงลักษณะสำคัญดังต่อไปนี้

ธำรง บัวศรี (2532 : 180 – 182)

1. เป็นการบูรณาการระหว่างความรู้และกระบวนการเรียนรู้ เพราะในปัจจุบัน ปริมาณของความรู้มีมากขึ้นเป็นทวีคูณ รวมทั้งมีความสลับซับซ้อนมากขึ้นเป็นสำคัญ การเรียนการสอนด้วยวิธีการเดิม เช่น การบอกเล่า การบรรยายและการท่องจำ อาจจะไม่เพียงพอที่จะก่อให้เกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพได้ ผู้เรียนควรจะเป็นผู้สำรวจความสนใจของตนเอง ว่า ในความรู้หลากหลายนั้น อะไรคือสิ่งที่ตนเองสนใจอย่างแท้จริง ตนเองจะแสวงหาความรู้เพื่อตอบสนองความสนใจเหล่านั้นได้อย่างไร เพียงใด และด้วยกระบวนการอย่างไร
 2. เป็นการบูรณาการระหว่างพัฒนาการทางความรู้และการพัฒนาการทางจิตใจ นั่นคือ ให้ความสำคัญแก่ จิตพิสัย คือ เจตคติ ค่านิยม ความสนใจและสุนทรียภาพแก่ผู้เรียน ในการแสวงหาความรู้ด้วย ไม่ใช่เน้นแต่เพียงองค์ความรู้หรือพุทธิพิสัยแต่เพียงอย่างเดียว
 3. เป็นการบูรณาการระหว่างความรู้และการกระทำ ความสัมพันธ์ของบูรณาการระหว่างความรู้และการกระทำในข้อนี้ก็มีนัยแห่งความสำคัญและความสัมพันธ์เช่นเดียวกับที่ได้กล่าวไว้แล้วในข้อที่สอง เพียงแต่เปลี่ยนจิตพิสัยเป็นทักษะพิสัยเท่านั้น
 4. เป็นการบูรณาการระหว่างสิ่งที่เรียนในโรงเรียน กับสิ่งที่ป็นอยู่ในชีวิตประจำวันของผู้เรียน คือ การตระหนักถึงความสำคัญแห่งคุณภาพชีวิตของผู้เรียนว่า เมื่อใดผ่านกระบวนการเรียนการสอนตามหลักสูตรแล้ว สิ่งที่เรียนที่สอนในห้องเรียนจะต้องมีความหมาย และมีคุณค่าต่อชีวิตของผู้เรียนอย่างแท้จริง
 5. เป็นการบูรณาการระหว่างวิชาการต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้ เจตคติ และการกระทำที่เหมาะสมกับความต้องการและความสนใจของผู้เรียนอย่างแท้จริง ตอบสนองต่อคุณค่าการดำรงชีวิตของผู้เรียนแต่ละคน การบูรณาการความรู้ของวิชาต่าง ๆ เข้าด้วยกัน เพื่อตอบสนองความต้องการและเพื่อตอบปัญหาที่ผู้เรียนสนใจ จึงเป็นขั้นตอนสำคัญที่ควรจะทำ ในขั้นตอนของการบูรณาการหลักสูตรและการเรียนการสอน
- ไม่ว่าจะเป็นการบูรณาการแบบใดก็ตาม ในการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ จะต้องคำนึงถึงหลักการสำคัญ 5 ประการ ประกอบด้วย

1. การจัดการเรียนการสอนโดยเน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง โดยให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนการสอนอย่างกระตือรือร้น
2. การส่งเสริมให้นักเรียนได้ร่วมทำงานกลุ่มด้วยตนเอง โดยการส่งเสริมให้มีกิจกรรมกลุ่มลักษณะต่าง ๆ หลากหลายในการเรียนการสอน และส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีโอกาสลงมือทำกิจกรรมต่าง ๆ อย่างแท้จริงด้วยตนเอง
3. จัดประสบการณ์ตรงให้นักเรียน โดยให้ผู้เรียนมีโอกาสได้เรียนรู้จากสิ่งที่เป็นรูปธรรม เข้าใจง่าย ตรงกับความเป็นจริง สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันอย่างได้ผลและส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริงจนเกิดความสามารถและทักษะที่คิดเป็นนิสัย
4. จัดบรรยากาศในชั้นเรียนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกล้าคิดกล้าทำ โดยส่งเสริมให้ผู้เรียนมีโอกาสที่จะแสดงออกซึ่งความรู้สึกลึกซึ้งนึกคิดของตนเองต่อสาธารณชน หรือเพื่อนร่วมชั้นเรียน ทั้งนี้เพื่อสร้างเสริมความมั่นใจให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียน
5. เน้นการปลูกฝังจิตสำนึก ค่านิยม จริยธรรมที่ถูกต้องดีงาม ให้ผู้เรียนสามารถจำแนกแยกแยะความถูกต้องดีงามและความเหมาะสมได้ สามารถจัดความขัดแย้งได้ด้วยเหตุผล มีความกล้าหาญทางจริยธรรม และแก้ไขปัญหาด้วยปัญญาและความสามัคคี

จากจุดมุ่งหมายของการสอนแบบบูรณาการทั้งหมดที่กล่าวมา พอจะสรุปได้ว่าในการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการนั้น มีจุดมุ่งหมายเน้นนักเรียนเป็นสำคัญ มีการทำงานกลุ่มลงมือทำกิจกรรมต่าง ๆ อย่างแท้จริงเกิดประสบการณ์ตรง กล้าคิด กล้าทำ กล้าแสดงออก และมีความมั่นใจในตนเอง นอกจากนี้ยังเน้นการปลูกฝังจิตสำนึก ค่านิยม จริยธรรมที่ดีงาม ซึ่งมีความสัมพันธ์กับความเป็นจริงในชีวิตประจำวัน ที่จะต้องมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อบุคคลและสิ่งแวดล้อมด้านอื่น ๆ ด้วย

1.4 หลักการจัดการเรียนการสอนบูรณาการ

ลาร์ดิซาบอลและคณะ (Lardizabal and others. 1970 : 148 – 149) ได้สรุปหลักและสิ่งที่ควรพิจารณาในการเรียนการสอนแบบบูรณาการว่า

1. ผู้เรียนมีความสำคัญมากกว่าเนื้อหาวิชา เน้นการพัฒนาบุคลิกภาพ คำนึงถึงการเรียนรู้ทั้งด้านร่างกาย สังคม อารมณ์และสติปัญญา
2. หน่วยการเรียนที่ใช้เวลาในการทำกิจกรรมข้ามวัน จะดีกว่าหน่วยการเรียนสั้นๆ ที่เสร็จในเวลาเรียน
3. กิจกรรมการเรียนการสอนควรเป็นปัญหาในชีวิตจริง คำนึงถึงความต้องการความสนใจของผู้เรียนเป็นเกณฑ์
4. ในการเรียนการสอนควรใช้กระบวนการกลุ่ม

5. กิจกรรมการเรียนรู้การสอนใช้กระบวนการประชาธิปไตย
 6. คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน
 7. สร้างบรรยากาศในชั้นเรียน ในการทำงานให้เป็นที่พึงพอใจของผู้เรียน
- วัฒนาพร ระวังทุกข์ (2542 : 47) ได้กล่าวถึงหลักการที่สำคัญในการจัดการเรียน

การสอนแบบบูรณาการว่า

1. ต้องเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง
2. เน้นการปลูกฝังค่านิยม จิตสำนึกและจริยธรรมที่ถูกต้อง
3. ให้ผู้เรียนได้ร่วมกันทำงานกลุ่ม
4. จัดประสบการณ์ตรงให้กับผู้เรียน
5. จัดบรรยากาศที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนกล้าคิด กล้าทำ

อรทัย มูลคำ และคนอื่นๆ (2542 : 16) กล่าวถึงสิ่งที่ต้องคำนึง ในการจัดการเรียน

การสอนแบบบูรณาการว่า

1. หัวเรื่องต้องสัมพันธ์กับเรื่องอื่นได้อย่างกว้างขวาง
2. การสร้างกิจกรรมทุกกิจกรรมต้องเหมาะสมกับความเป็นจริง
3. กิจกรรมทุกกิจกรรมควรต่อเนื่องกัน
4. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนปรับปรุงและพัฒนางานตลอดเวลา

กิจกรรมที่สามารถนำมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบบูรณาการ

ได้แก่

1. การรายงาน
2. การอภิปราย
3. กรณีตัวอย่าง
4. การแสดงละคร
5. การศึกษานอกสถานที่
6. การเชิญวิทยากรมาบรรยาย
7. การสาธิต และการทดลอง
8. การสัมภาษณ์บุคคล
9. การจัดนิทรรศการ

สรุปว่า ในการเลือกเนื้อหาวิชาที่นำมาทำการสอนแบบบูรณาการนั้น เนื้อหาวิชาที่นำมาสอน ควรจะกำหนดออกมาเป็นหน่วยที่มีความสมบูรณ์ในเรื่องของความสัมพันธ์ระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนกับการนำไปใช้ในชีวิตจริง ความเหมาะสมระหว่างความยากง่าย

ของเนื้อหาภายในหน่วย สื่อและอุปกรณ์ การเรียนการสอน ที่นำมาใช้ กิจกรรมการเรียนการสอน ที่นำมาประกอบและพัฒนาการด้านต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นของผู้เรียน สำหรับการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ เลือกรวบรวม เนื้อหา จุดประสงค์การเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เรื่อง พระพุทธประวัติและการสืบทอดพระพุทธศาสนา มาเป็นสาระในการกำหนดหน่วยการเรียนรู้ เพื่อ จัดทำแผนการสอนแบบบูรณาการที่จะสร้างขึ้น

1.5 การจัดเนื้อหาวิชาและกิจกรรมการเรียนการสอนบูรณาการ

ลาร์ดิซาบอล และคณะ (Lardizabal and others. 1970 : 142 - 144) กล่าวว่า การสอนแบบบูรณาการจะต้องยึดหลักสำคัญที่ความสนใจและความต้องการของผู้เรียน ประสบการณ์ การเรียนรู้เป็น “หน่วย” (Unit) ที่มีความสมบูรณ์ในตัวเอง ผู้สอนต้องใช้เทคนิคในการผสมผสาน เนื้อหา วิชาและกิจกรรมการเรียนการสอนต่างๆ ให้สัมพันธ์กันภายในขอบข่ายของเรื่องที่ศึกษาลักษณะทั่วไปของหน่วยการเรียนรู้ ดังนี้

1. มุ่งเน้นปัญหา ปัญหานั้นควรมีความสำคัญพอที่จะศึกษา และเกี่ยวข้องกับ เนื้อหาวิชาต่างๆ หลายแง่หลายมุม คำตอบของปัญหาแสดงให้เห็นความสัมพันธ์ ระหว่างปัญหากับอนาคต เช่น ผลกระทบของปัจจัยทางภูมิศาสตร์ที่มีต่อวัฒนธรรม หรือวัฒนธรรมที่มีต่อการเมือง เป็นต้น
2. เหมาะสมกับระดับผู้เรียน อุปกรณ์หรือสื่อการเรียนต้องไม่ยากเกินไปกว่า ผู้เรียนจะเข้าใจได้ การจัดกิจกรรมต้องคำนึงถึงประสบการณ์เดิมของผู้เรียน และท้าทายความสามารถ ไม่ง่ายจนเกินไป
3. ส่งเสริมพัฒนาการอย่างต่อเนื่องในทุกๆ ด้าน ด้านความเจริญงอกงาม และลำดับขั้นของประสบการณ์ เช่น กิจกรรมด้านการอ่าน การสังเกต การพูด การฟัง การวาดภาพ และการเขียน กิจกรรมทักษะด้านต่างๆ รวมทั้งกิจกรรมที่ใช้ความสามารถทางสมองในการคิด วิเคราะห์ แก้ปัญหา
4. เป็นการวางแผนร่วมกันระหว่างครูและนักเรียน ให้ผู้เรียนมีโอกาสเลือกปัญหา วัสดุ อุปกรณ์ วางแผนกิจกรรมและประเมินผล ให้เป็นไปตามความมุ่งหมายที่ต้องการ
5. การวางแผนหน่วยการเรียนรู้ต้องระลึกรวมว่า ทำอย่างไรจึงจะส่งเสริมให้เกิด การเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ

นิ่มนวล ทศวัฒน์ (2522 : 173) ได้กล่าวถึงหน่วยการเรียนการสอน ดังนี้

1. หน่วยการเรียนการสอน คือ กลุ่มหัวข้อย่อยที่มีเนื้อหาสัมพันธ์กัน นำมา จัดลำดับก่อนหลังเสียใหม่ ภายในหัวข้อใหญ่ที่เรียกว่า “หน่วย” และอาจใช้เวลาต่อเนื่องกัน อาจ เป็น 2-4 สัปดาห์ ขึ้นอยู่กับเนื้อหาของบทเรียน

2. หน่วยแต่ละหน่วยมีความสมบูรณ์ในตัวคือ ประกอบด้วยความมุ่งหมาย ปัญหา กิจกรรมการวัดและประเมินผล

3. หน่วยแต่ละหน่วยสามารถสอนให้สัมพันธ์กับวิชาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องได้

4. หน่วยการเรียนการสอนสามารถใช้เทคนิควิธีสอนหลายวิธีที่เหมาะสม เพื่อให้ นักเรียนเกิดความรู้ความเข้าใจมากที่สุด

วิธีการผสมผสานเนื้อหาเพื่อให้เกิดการบูรณาการ โดยอาศัยวิธีการจัดแกน (Core) ขึ้นมาก่อน แล้วนำเอาความรู้หรือเนื้อหาจากวิชาใดก็ได้ที่เหมาะสม มาเสริมให้แกนนั้นเต็ม หรือ สมบูรณ์ แกนที่จะนำมาสร้างเป็นหน่วยบูรณาการนั้นมีทั้งหมด 5 ประเภทด้วยกัน คือ

1. แกนที่เป็นหัวเรื่อง ก่อนที่จะทำการกำหนดหัวเรื่องอะไรนั้นจะต้องตั้งคำถามว่า ต้องการให้ผู้เรียน เรียนอะไร หลังจากนั้นก็กำหนดหัวเรื่องขึ้นมาแล้วจึงเอาเนื้อหาสาระหรือ ความรู้จากหลาย ๆ วิชาที่สัมพันธ์กับเรื่องนี้เข้ามาผนวกรวมกันไว้ เช่น ตั้งหัวเรื่องว่า “ชุมชนของเรา” ในเรื่องนี้จะมียาละเอียดหรือสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง เช่น สภาพภูมิอากาศ การประกอบอาชีพ การนับถือศาสนา ฯลฯ

2. แกนที่เป็นปัญหา จะต้องพิจารณาว่า อะไรบ้างในสภาพแวดล้อมของผู้เรียน ที่ผู้เรียนควรมีความรู้ความเข้าใจ เมื่อเลือกได้แล้วก็กำหนดเป็นหัวเรื่อง เช่น ปัญหาค่าครองชีพ ปัญหาคอร์รัปชัน ฯลฯ การที่ผู้เรียนจะแก้ปัญหาได้นั้น จะต้องอาศัยความรู้จากสาขาวิชาต่าง ๆ

3. แกนที่เป็นกิจกรรม จะต้องพิจารณาก่อน ว่ากิจกรรมใดที่เป็นประโยชน์ต่อ ผู้เรียนในหลาย ๆ วิชา และต่อการดำเนินชีวิตของนักเรียน เมื่อกำหนดได้แล้วก็บรรจุกิจกรรม เหล่านั้น ในหน่วยนั้น ๆ จากง่ายไปหายาก

4. แกนที่เป็นความคิดรวบยอด ต้องพิจารณาว่าจะให้ผู้เรียนมีความคิดรวบยอด ในเรื่องใด เช่น ความคิดรวบยอดเกี่ยวกับการพึ่งพาตนเอง การอนุรักษ์ธรรมชาติ ความเสมอภาค ฯลฯ เมื่อได้ความคิดรวบยอดแล้วก็กระจายเนื้อหาจากง่ายไปหายาก เช่น สอนความคิดรวบยอด เรื่อง “การพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน” พอกระจายเนื้อหาออกเป็นคร่าว ๆ ตามลำดับความยากง่าย ดังนี้ การพึ่งพาอาศัยในครอบครัว ในชั้นเรียน ในโรงเรียน ในชุมชน ในประเทศและระหว่าง ประเทศ

5. แกนที่เป็นค่านิยม ก่อนอื่นจะต้องพิจารณาก่อนว่า เราต้องการเน้นค่านิยม อะไรหลังจากที่เลือกได้แล้ว โดยคำนึงถึงวัยของผู้เรียนแล้วเอาค่านิยมที่จำเป็นมาเน้นหรือ สอดแทรกเข้าไปในเนื้อหาตอนใดตอนหนึ่งที่เห็นว่าเข้ากันได้ขณะที่ทำการสอน

ซัคคีดี ลีลาจรัสกุล (2543 : 181 – 182) ได้กล่าวว่าแนวโน้มใหม่ทางการศึกษามีจุดเน้นอยู่ 2 ประการ คือ ความสนใจความสามารถและความต้องการของผู้เรียนกับการปรับ

มาตรฐานความเป็นอยู่ของสังคม ซึ่งได้กล่าวถึงเทคนิคการสอนแบบบูรณาการว่ามีจุดมุ่งหมายที่จะทำให้เกิดการบูรณาการของแต่ละบุคคล ให้ผู้เรียนทำกิจกรรมเป็นหน่วยการเรียนรู้ ซึ่งหมายถึง ผสมผสานเนื้อหาวิชาในแง่มุมต่าง ๆ ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนนำไปใช้ในการแก้ปัญหาชีวิตประจำวันดี ขึ้น เพราะปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันนั้น ไม่ได้แบ่งแยกออกเป็นแง่มุมใดโดยเฉพาะ

การบูรณาการ มีจุดเน้นที่พัฒนาการของบุคลิกภาพอย่างผสมผสานกลมกลืน เทคนิคการสอนแบบบูรณาการเป็นการสอนที่นำปัญหาทำนองเดียวกันกับชีวิตจริงมาเป็นแกนกลาง มีการสร้างเสริมประสบการณ์แก่ผู้เรียนให้กว้างขวางขึ้น ให้ผสมผสานกลมกลืนระหว่างบุคลิกภาพ ส่วนตัวและสังคมของผู้เรียน เทคนิคการสอนแบบนี้ช่วยให้ครูสามารถสอนเป็นหน่วยได้

ตัวอย่าง เทคนิคการสอนแบบบูรณาการ

1. เทคนิคการยกตัวอย่างและการให้โจทย์ปัญหา เช่น

- 1.1 ผู้สอนควรยกตัวอย่างเรื่องง่าย ๆ ได้ทันทีทันใด
- 1.2 ผู้สอน ยกตัวอย่างจากหนังสืออื่นที่นอกเหนือจากหนังสือแบบเรียน
- 1.3 ยกตัวอย่างจากสิ่งแวดล้อมในชีวิตประจำวัน
- 1.4 หากลวิธีในการยกตัวอย่างให้แปลก ๆ

2. เทคนิคการใช้วัสดุประกอบการสอน ได้แก่

- 2.1 ให้ผู้เรียนช่วยทำวัสดุประกอบการสอน
- 2.2 ผู้สอนควรรู้จักเลือกใช้วัสดุจากสิ่งแวดล้อมและเลือกให้เหมาะสมกับ

เนื้อหา

2.3 ผู้สอนควรรู้จักเลือกใช้วัสดุประกอบการสอนที่หาง่ายและประหยัด เพื่อให้เข้ากับสภาพเศรษฐกิจและสังคม

3. เทคนิคการสร้างและใช้ภาพประกอบ

- 3.1 การใช้ภาพถ่ายเส้นง่าย ๆ
- 3.2 การใช้ภาพสำเร็จรูปประกอบการสอน ผู้สอนบางคนไม่สามารถวาดภาพถ่ายเส้นได้ ก็อาจจะใช้ภาพสำเร็จรูปที่ตัดมาจากหนังสือพิมพ์ วารสาร

4. เทคนิคด้านนันทนาการ

4.1 การใช้เพลงประกอบการสอน จะช่วยกล่อมเกลารมณ์จิตใจของผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนไม่เครียด

4.2 การใช้คำประพันธ์ประเภทร้อยกรอง ครูควรเขียนใส่แผ่นภูมิไว้เพื่อสรุปบทเรียนหรือนำเข้าสู่บทเรียน

4.3 การใช้เกมประกอบ ผู้ที่เป็นครูควรจะได้ศึกษาทั้งเกมที่ใช้ประกอบการสอนในห้องเรียนและเกมลับสมองโดยทั่วไป

จากการจัดเนื้อหาวิชาและกิจกรรมการเรียนการสอนแบบบูรณาการที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า หน่วยการเรียนการสอนแบบบูรณาการจะมีลักษณะที่สำคัญ ดังนี้คือ

1. เป็นหน่วยการเรียนรู้ ซึ่งจะมีเนื้อหาสาระในวิชาหลักเป็นแกน
2. ผสมผสานเนื้อหาจากวิชาต่าง ๆ รวมทั้งวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
3. มีสื่อการสอนหลายประเภท

ดังนั้นการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะสร้างหน่วยการเรียนรู้ โดยยึดรูปแบบการสอนบูรณาการแบบสอดแทรกภายในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เรื่อง พุทธประวัติและการสืบทอดพระพุทธศาสนา มาเป็นเนื้อหาแกนหลักในการจัดหน่วยการเรียนรู้

1.6 ขั้นตอนในการสอนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการบูรณาการ

ลาร์ดิซาบอล และคณะ (Lardizabal and others. 1970 : 144 – 148) ได้เสนอขั้นตอนในการสอนแบบบูรณาการไว้ดังนี้

1. ขั้นนำ (Initiating the Unit) เป็นขั้นที่ครูเร้าความสนใจ หรือนำทางให้ผู้เรียนตระหนักถึงปัญหาที่ผู้เรียนประสบอยู่ ครูอาจมีวิธีเริ่มหน่วยได้หลายวิธี เช่น การจัดสภาพห้องเรียนให้เร้าความสนใจใคร่รู้ ใช้โอกาสพิเศษและเหตุการณ์สำคัญ การศึกษานอกสถานที่ ปัญหาต่าง ๆ ในครอบครัวหรือโรงเรียน การใช้สื่อต่าง ๆ เช่น ภาพยนตร์ สไลด์ เทปบันทึกเสียง เทปโทรทัศน์ การเล่าเรื่อง บทความ หรือบทประพันธ์ นำมาใช้เริ่มต้นหน่วยได้ หน่วยการเรียนอาจเริ่มจากข้อเสนอแนะบางด้านของโรงเรียนหรือท้องถิ่น ปัญหาดังกล่าวนำไปสู่การกระทำ ครูอาจตั้งคำถามว่า เราจะแก้ปัญหานี้อย่างไร จะต้องใช้อุปกรณ์อะไรบ้าง และอะไรเป็นปัญหาย่อยที่เราต้องแก้ไขก่อนปัญหาใหญ่
2. ขั้นปฏิบัติการ (Point Experience) เป็นขั้นที่ครูเสนอแนะกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนได้วางแผน พิจารณาตั้งจุดมุ่งหมายในการแก้ปัญหาในกิจกรรมต่าง ๆ ที่ครูเสนอแนะ การทำกิจกรรมอยู่ภายใต้การแนะนำของครู มีการแบ่งกลุ่มและหน้าที่กัน ในขั้นนี้ การแนะนำของครูเป็นสิ่งจำเป็น ครูต้องมีทักษะและความสามารถในการแนะนำกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาความสามารถของตนเองตามความถนัดมากที่สุด ได้แก่ การค้นคว้า การเก็บรวบรวมข้อมูล การรวบรวมวัสดุอุปกรณ์ การอ่าน การทำศนศึกษา การเขียน และแปลความจากภาพ จากสถิติและการสัมภาษณ์ เป็นต้น
3. ขั้นกิจกรรมสรุป (Culminating Activities) ขั้นนี้ครูเน้นที่บูรณาการ (integration) หน่วย ผู้เรียนสรุปกิจกรรมโดยมีครูเป็นผู้ให้คำปรึกษาแนะนำในขณะทำกิจกรรม

แบบหน่วย ผู้เรียนต่างแบ่งงานกันทำ ดังนั้นการผสมผสานงานทุกด้านเข้าด้วยกันเป็นสิ่งสำคัญยิ่ง ผู้เรียนควรได้รับคำแนะนำให้สังเกตค้นคว้าหาว่ากิจกรรมของตนว่าจะสามารถตอบปัญหาในกลุ่มใหญ่ได้อย่างไรและการเสนอผลงานของตนให้เพื่อน ๆ ที่ไม่ได้ทำกิจกรรมส่วนนั้นได้เข้าใจลึกซึ้ง การใช้วิธีสื่อความหมายอย่างไรจึงจะมีประสิทธิภาพ วิธีการกลุ่มแลกเปลี่ยน หรือรายงานการค้นคว้าของตน เป็นโอกาสของการเรียนรู้ที่มีคุณค่า ฝึกการแสดงออกในทางสร้างสรรค์ (Creative Expression) การที่ผู้เรียนโยงความสัมพันธ์ของกิจกรรมหน่วยย่อยเข้าด้วยกันเป็นงานของกลุ่มใหญ่ ทำให้ผู้เรียนได้รับความรู้ด้านเนื้อหา ฝึกทักษะความสามารถและพัฒนาเจตคติ ในการเสนอผลงานผู้เรียนกระทำได้หลายวิธี เช่น จัดแสดงนิทรรศการ การสาธิต การทดลอง การแสดงละคร การรายงาน เป็นต้น อย่างไรก็ตามผลงานเหล่านี้จะต้องมีการอภิปรายกลุ่มตามมา

4. **ขั้นประเมินผล (Evaluation)** การประเมินผลถือเป็นกระบวนการต่อเนื่อง ในทุกระยะของการเรียนการสอน ไม่ได้หมายถึงการวัดผลขั้นสุดท้ายเท่านั้น การประเมินผลอาจแบ่งออกเป็นการวัดความรู้ความเข้าใจด้านวิชาการ การประเมินความสามารถในการทำงานร่วมกัน ภายในกลุ่มและระหว่างกลุ่ม ผู้เรียนต้องได้รับการกระตุ้นให้ตระหนักว่าการประเมินผลของกลุ่ม เป็นสิ่งที่มีคุณค่ายิ่งกว่าครูเป็นผู้ประเมิน เพราะในขณะที่ผู้เรียนต้องประเมินผลการทำงานของตน จะช่วยให้ผู้เรียนได้ตระหนักถึงจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งจะเป็นการตรวจสอบและเป็นแนวทางปรับปรุงการดำเนินงานของตนและกลุ่มได้

ประยูรศรี สุยะสุมานนท์ (2521 : 22-26) ได้เสนอขั้นตอนในการสอน เพื่อส่งเสริมให้เกิดการบูรณาการ ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นปัญหา

ขั้นที่ 2 ขั้นตั้งสมมุติฐาน

ขั้นที่ 3 ขั้นทดลอง

ขั้นที่ 4 ขั้นวิเคราะห์ผลของการทดลอง

สำนักงานโครงการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (2540 : 16-19) ได้กำหนดขั้นตอนในการสร้างบทเรียนแบบบูรณาการ ตามรูปแบบการสอนแบบบูรณาการทั้ง 4 รูปแบบ ดังนี้

การสอนตามรูปแบบที่ 1 แบบสอดแทรก (Infusion Instruction) รูปแบบที่ 2 แบบขนาน (Parallel Instruction) มี 2 วิธี คือ

วิธีที่ 1 เลือกหัวเรื่อง (Theme) ก่อน

ขั้นที่ 1 เลือกหัวเรื่อง โดยวิธีต่อไปนี้

1) ระดมสมองของครูและนักเรียน

2) เน้นที่ความสอดคล้องกับชีวิตประจำวัน

3) ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง

4) กำหนดหัวเรื่องให้แคบลง โดยให้สัมพันธ์กับชีวิตจริง

ความสะดวกในการเชื่อมโยงระหว่างวิชา ความรู้และความสนใจของผู้เรียน

ขั้นที่ 2 พัฒนาหัวเรื่อง ดังนี้

1) เขียนวัตถุประสงค์ โดยกำหนดความรู้และความสามารถที่
ต้องการจะให้เกิดแก่ผู้เรียน เขียนวัตถุประสงค์ให้เชื่อมโยงระหว่างวิชาให้ชัดเจนเพื่อนำไปสู่
กิจกรรม

2) กำหนดเวลาในการสอนให้เหมาะสมกับกำหนดการต่าง ๆ

3) เตรียมสื่อ – เครื่องมือ อุปกรณ์ที่จะใช้ในกิจกรรม

ขั้นที่ 3 ระบุทรัพยากรที่ต้องการ

1) ควรคำนึงถึงทรัพยากรที่มีในท้องถิ่น

2) หาง่าย ประหยัด

ขั้นที่ 4 พัฒนากิจกรรมการเรียนการสอน ดังนี้

1) กำหนดกิจกรรมที่จะเชื่อมโยงกับเนื้อหาวิชาอื่น

2) กำหนดจุดมุ่งหมายของกิจกรรมให้ชัดเจน

3) เลือกวิธีที่ครูวิชาต่าง ๆ จะทำงานร่วมกันเพื่อเชื่อมโยง

ความสัมพันธ์ระหว่างวิชา

4) เลือกวิธีสอนที่เหมาะสม

5) จัดทำเอกสารแนะนำการปฏิบัติกิจกรรม

6) ครูเตรียมสื่อวัสดุต่าง ๆ ล่วงหน้า ได้แก่ ใบความรู้ ใบงาน

แบบจดบันทึก แบบประเมิน แบบทดสอบ และอื่น ๆ

ขั้นที่ 5 ดำเนินการตามกิจกรรมการเรียนการสอนที่เตรียมไว้ โดย

1) พยายามปฏิบัติตามแผนที่วางไว้ แต่อาจปรับกิจกรรมตาม

ความสนใจของนักเรียน

2) ดำเนินการให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ตลอดหน่วยการเรียนรู้

3) ร่วมมือกับครูผู้อื่น มีการพบกันเป็นระยะเพื่อตรวจสอบ

ความก้าวหน้า

ขั้นที่ 6 ประเมินความก้าวหน้าของนักเรียน โดยควรกระทำตลอดเวลา
เพื่อประโยชน์ในการปรับปรุงงาน ครูอาจให้นักเรียนประเมินตนเองก็ได้ ควรใช้วิธีการประเมินผล
ที่หลากหลายและสอดคล้องกับสภาพที่แท้จริง

ขั้นที่ 7 ประเมินกิจกรรมการเรียนการสอน โดยสำรวจจุดเด่น – จุดด้อย
ของกิจกรรมแล้วบันทึกเพื่อนำไปปรับปรุง

ขั้นที่ 8 แลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างครูด้วยกัน เพื่อนำไปใช้ในการพัฒนา
กิจกรรมในครั้งต่อไป

วิธีที่ 2 เลือกจุดประสงค์การเรียนรู้ก่อน

ขั้นที่ 1 เลือกจุดประสงค์การเรียนรู้จาก 2 รายวิชาที่มีความสัมพันธ์กัน

ขั้นที่ 2 นำจุดประสงค์ตามขั้นที่ 1 มาสร้างเป็นหัวเรื่อง

ขั้นที่ 3 ระบุทรัพยากรที่ต้องการ

ขั้นที่ 4 พัฒนากิจกรรมการเรียนการสอน

ขั้นที่ 5 จัดกิจกรรมการเรียนการสอน

ขั้นที่ 6 ประเมินความก้าวหน้าของนักเรียน

ขั้นที่ 7 ประเมินกิจกรรมการเรียนการสอน

ขั้นที่ 8 แลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างครูด้วยกัน

รายละเอียดการดำเนินกิจกรรม มีขั้นตอนคล้ายคลึงกับวิธีที่หนึ่ง แต่ต่างกันที่
ลำดับขั้นตอนเท่านั้น

จากขั้นตอนการสอนโดยวิธีการบูรณาการนั้น ผู้วิจัยจะใช้วิธีการตามขั้นตอนการ
สอนของลาร์ดิซาบอล และคณะ ซึ่งสรุปเป็นขั้นตอนได้ 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นนำ ครูเป็นผู้สร้างประเด็นนำนักเรียนเข้าสู่ปัญหา โดยนำนักเรียนไปพบกับ
สถานการณ์จริงที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของนักเรียน
2. ขั้นปฏิบัติ นักเรียนทำกิจกรรม ค้นคว้า ศึกษา วิเคราะห์เพื่อหาทางแก้ปัญหา
หรือพัฒนางานโดยกระบวนการกลุ่มและการบูรณาการสอดแทรกเนื้อหาวิชาที่เกี่ยวข้องเข้าไว้
ด้วยกัน
3. ขั้นสรุป นักเรียนแต่ละกลุ่มนำผลการวิเคราะห์เพื่อหาทางแก้ปัญหามาพัฒนาให้
เป็นที่ยอมรับของกลุ่มตนโดยมีครูผู้สอนแนะแนวทาง
4. ขั้นประเมินผล ทุกกลุ่มนำเสนอแนวทางแก้ปัญหาหรือพัฒนาชิ้นงานที่ได้รับ
การแก้ไขปรับปรุงแล้ว ต่อทุกกลุ่มร่วมกัน ครูผู้สอนชี้แนะความถูกต้องและเชื่อมโยงการแก้ปัญหา
หรือการพัฒนางานของแต่ละกลุ่มให้เกิดการบูรณาการระหว่างกัน

1.7 บทบาทของครูในการเรียนการสอนบูรณาการ

ลาร์ดิซาบอล และคณะ (Lardizabal and others. 1970 : 146–150) กล่าวถึงบทบาท
ของครูในการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ โดยแบ่งเป็นด้านต่างๆ ดังนี้

1. ด้านการเตรียมการ

- 1.1 เตรียมกรอบแนวคิดของเรื่องที่จะสอน โดยหัวข้อในแต่ละตอน ได้จากการบูรณาการระหว่างวิชา หรือผสมผสานระหว่างวิชาในหลักสูตร
- 1.2 เตรียมคำถามหลักหรือคำถามสำคัญ เพื่อใช้กระตุ้นให้ผู้เรียนวิเคราะห์และลงมือปฏิบัติ
- 1.3 เป็นแหล่งข้อมูล หรือแหล่งความรู้ ที่ให้ผู้เรียนซักถาม ปรีक्षाเพื่อค้นคว้าหาความรู้

2. ด้านการดำเนินการ

- 2.1 เป็นผู้นำเสนอ (presenter) เช่น เสนอประเด็นปัญหา เหตุการณ์ในเรื่องที่จะสอน
- 2.2 เป็นผู้สังเกต (observer) โดยสังเกตผู้เรียนขณะที่ตอบคำถาม ทำกิจกรรม รวมทั้งพฤติกรรมด้านอื่น ๆ ของผู้เรียน
- 2.3 เป็นผู้กระตุ้นใจ (motivator) โดยกระตุ้นความสนใจของผู้เรียน เพื่อให้มีส่วนร่วมในการเรียนอย่างแท้จริง
- 2.4 เป็นผู้เสริมแรง (rein forcer) เพื่อให้ผู้เรียนแสดงพฤติกรรมที่ต้องการ
- 2.5 เป็นผู้ชี้แนะ (director) สนับสนุนให้ผู้เรียนดำเนินกิจกรรมให้บรรลุจุดประสงค์ที่กำหนด
- 2.6 เป็นผู้จัดบรรยากาศ (atmosphere organizer) เพื่อให้เกิดบรรยากาศการเรียนรู้ที่เหมาะสม ทั้งด้านกายภาพ สังคมและจิตใจเพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างมีความสุข
- 2.7 เน้นให้ผู้เรียนใช้กระบวนการ (process oriented) มากกว่าเนื้อเรื่อง หรือเนื้อหาสาระ (content oriented)

3. ด้านการประเมิน

- 3.1 เป็นผู้ให้ข้อมูลย้อนกลับ (reflector) ชี้แนะ วิพากษ์ วิจารณ์ ข้อดี ข้อด้อย เพื่อให้ผู้เรียนพัฒนา ปรับปรุง แก้ไขพฤติกรรมกรเรียน
- 3.2 เป็นผู้ประเมิน (evaluator) โดยประเมินผลเป็นระยะ ๆ ประเมินกระบวนการพฤติกรรมด้านการค้นหาความรู้ และผลงานซึ่งอาจเป็นองค์ความรู้หรือผลงานจากรายละเอียดที่เกี่ยวข้องต่อตัวผู้สอนทั้งหมด สรุปได้ว่า การจัดกิจกรรมการเรียน การสอนแบบบูรณาการนั้น ครูผู้สอนจะต้องปฏิบัติดังนี้
 1. ยึดหลักสายกลาง จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ความสำคัญในเนื้อหาสาระ
 2. เป็นผู้มีใจกว้างในการที่จะยอมรับฟังความคิดเห็นแม้จากผู้เรียนเอง

3. ต้องทำหน้าที่เป็นกัลยาณมิตรที่ดีต่อผู้เรียน มิใช่ทำหน้าที่เป็นผู้บอกหรือถ่ายทอดความรู้แต่เพียงอย่างเดียว

1.8 บทบาทและกิจกรรมของนักเรียนในการเรียนการสอนบูรณาการ

ลาร์ดิซาบอล และคณะ (Lardizabal and others. 1970 : 148) กล่าวถึงหลักในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบบูรณาการ ควรคำนึงถึงกิจกรรมของกระบวนการกลุ่มมาใช้ดังนี้

1. การแบ่งกลุ่มผู้เรียนออกเป็นกลุ่มย่อย ๆ กลุ่มละ 4 คน มีระดับความสามารถที่แตกต่างกัน คือ ผู้ที่มีระดับความสามารถสูง 1 คน ผู้ที่มีความสามารถปานกลาง 2 คน และผู้ที่มีระดับความสามารถต่ำ 1 คน ในการแบ่งกลุ่มจะต้องให้นักเรียนได้เข้ากลุ่ม เพื่อทำกิจกรรมที่ตนมีความถนัดและมีความสนใจ เพื่อให้แต่ละกลุ่มมีความพอเหมาะและมีความสามารถพอ ๆ กัน

2. แต่ละกลุ่มเลือกคณะกรรมการซึ่งประกอบด้วย ประธาน รองประธาน คณะกรรมการ เลขานุการ

3. มีการประชุมร่วมกันภายในกลุ่ม เพื่อวางแผนในการทำกิจกรรมร่วมกัน

4. สมาชิกทุกคนในกลุ่ม จะต้องทำหน้าที่รับผิดชอบ ในการทำกิจกรรมตามที่ได้ร่วมกันวางแผนไว้ โดยที่นักเรียนมีบทบาทในการเรียนการสอนแบบบูรณาการ ดังนี้

4.1 มีส่วนร่วมในการเรียน ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจและการคิดในทุก ๆ สถานการณ์ที่กำหนดให้อย่างเป็นธรรมชาติเหมือนสถานการณ์ในชีวิตจริง

4.2 ศึกษาค้นคว้าปฏิบัติด้วยตนเองเพื่อให้เกิดการเรียนรู้

4.3 ดำเนินการเรียนด้วยตนเอง เพื่อให้การเรียนเป็นไปอย่างสนุกสนานตื่นเต้นมีชีวิตชีวาและทำทหายอยู่ตลอดเวลา

4.4 เรียนในห้องเรียน (class) และสถานการณ์จริง (reality) เพื่อพัฒนาทางสังคม

4.5 กระฉับกระเฉงว่องไวในการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง

4.6 ทำงานด้วยความร่วมมือ ร่วมใจ ทั้งแบบเดี่ยว เป็นคู่ หรือกลุ่ม ด้วยความเต็มใจและด้วยเจตคติที่ดีต่อกัน

4.7 ตอบคำถามสำคัญ หรือคำถามหลัก ที่กำหนดจากประสบการณ์ของตนเอง หรือประสบการณ์ในชีวิตจริง

4.8 มีความสามารถในการแก้ปัญหา มีความคิดริเริ่มทำสิ่งใหม่ที่เป็นประโยชน์

4.9 มีความสามารถในการสื่อสาร เช่น ฟัง พูด อ่าน เขียน มีทักษะทางสังคม รวมทั้งมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนในกลุ่ม ในห้องเรียนและกับครู

4.10 สามารถสร้างความรู้ (construct) ด้วยตนเอง เป็นการเรียนรู้ที่มีความหมายและสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

จากรายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับบทบาทและกิจกรรมของตัวผู้เรียนทั้งหมด สรุปได้ว่า ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบบูรณาการนั้น ตัวผู้เรียนจะต้องเปลี่ยนสภาพในการเรียนรู้จากแบบเดิมที่รอรับการถ่ายทอดจากครู มาเป็นแสวงหากระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง และเป็นการเรียนรู้ที่มีพื้นฐานมาจากการเชื่อมโยงความเป็นจริงต่าง ๆ ในชีวิตของตัวผู้เรียนเอง ทำให้ผู้เรียนเข้าใจบทบาทและหน้าที่ของตนเองในการเรียนตามแนวคิดที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และสามารถเชื่อมโยงความรู้ที่ค้นพบไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับสภาพความเป็นจริงในชีวิต

1.9 การประเมินผลในการเรียนการสอนบูรณาการ

วิเศษ ชินวงศ์ (2544 : 27 - 28) การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการนั้น สอดคล้องกับแนวการจัดการกระบวนการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ กล่าวคือ นักเรียนได้เรียนรู้จากการได้คิดและปฏิบัติจริงตามความสนใจและความถนัดของตนเองอย่างมีความสุข เรียนรู้จากกลุ่มและเพื่อน เรียนรู้อย่างเป็นองค์รวม (บูรณาการเข้าด้วยกัน) และเรียนรู้กระบวนการเรียนรู้ของตนเอง ดังนั้นการวัดและประเมินผลการเรียนการสอนดังกล่าวต้องสอดคล้องกับสภาพจริง คือ การประเมินความสามารถ เริ่มตั้งแต่ประเมินการคิดวางแผน กระบวนการทำงาน คุณธรรม จริยธรรมระหว่างการทำงาน ความตั้งใจ จนมีผลงานที่สำเร็จเป็นชิ้นงานตามเป้าหมาย

วิธีการประเมินจะต้องหลากหลายต่อเนื่อง โดยมีการประเมินตลอดเวลาตามกิจกรรม การเรียนรู้ ใช้วิธีการสังเกต ตรวจสอบรายงาน บันทึกการปฏิบัติงาน การให้ความร่วมมือภายในกลุ่ม ประเมินชิ้นงานหรือบางครั้งอาจจะมีการประเมินด้านความรู้ควบคู่กันไปด้วย

นอกจากนี้ ควรมีการประเมินแบบอิงการปฏิบัติ (Performance – based) และการประเมินแบบอิงการสังเกต (Observation – based) ซึ่งช่วยให้ครูและนักเรียนสามารถบูรณาการการเรียนการสอนกับการประเมินผลเข้าด้วยกัน เพื่อปรับปรุงและพัฒนาการจัดการศึกษาให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นและการสอนกับการประเมินจะไม่แยกจากกัน ทั้งครูและนักเรียนมีส่วนร่วมในการสอนและการประเมิน จึงทำให้การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการสัมพันธ์กับชีวิตจริงมากที่สุด

ดังนั้นผู้วิจัยจึงเลือกวิธีประเมินผลโดยประเมินกระบวนการเรียนรู้ระหว่างเรียน ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนปฏิบัติตามสถานการณ์ที่เป็นจริงหรือมีสภาพการณ์ซับซ้อนและเป็นองค์รวมใกล้เคียงกับชีวิตจริง นอกจากนี้ให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดหรือกิจกรรมท้ายแผนการจัดการเรียนรู้ และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

1.10 คุณค่าและประโยชน์ของการเรียนการสอนบูรณาการ

สุมิตร คุณานุภรณ์ (2518 : 41 – 42) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการสอนแบบบูรณาการ ไว้ดังนี้

1. ช่วยให้เกิดการเชื่อมโยงการเรียนรู้ (Transfer of learning) ความรู้ที่เรียนไปแล้วจะถูกนำมาสัมพันธ์กับความรู้ที่จะเรียนใหม่จะทำให้เกิดการเรียนรู้ที่เร็วขึ้น
2. ช่วยจัดเนื้อหาหรือความรู้ให้อยู่ในลักษณะเหมือนชีวิตจริง คือ ผสมผสานและสัมพันธ์เป็นความรู้ที่อยู่ในลักษณะหรือรูปแบบที่เอื้อต่อการนำไปใช้ในชีวิตจริง
3. ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจสภาพและปัญหาสังคมได้ดีกว่าการกระทำ หรือปรากฏการณ์ ต่าง ๆ ในสังคมเป็นผลรวมจากหลาย ๆ สาเหตุ การที่จะเข้าใจปัญหาใดและสามารถแก้ปัญหาที่นั้นได้ ควรพิจารณาปัญหา ที่มาของปัญหา อย่างกว้าง ๆ ใช้ความรู้จากหลาย ๆ วิชามาสัมพันธ์กันเพื่อสร้างความเข้าใจใหม่ ๆ ขึ้น
4. ช่วยให้การสอนและการศึกษา มีคุณค่ามากขึ้น แทนที่จะเป็นกระบวนการถ่ายทอดความรู้หรือสาระแต่เพียงประการเดียว กลับช่วยให้สามารถเน้นการพัฒนาทักษะที่จำเป็นให้เกิดความคิดรวบยอดที่กระจ่างถูกต้องและสามารถให้ปลูกฝังค่านิยมที่ปรารถนาได้อีกด้วย
5. ช่วยทำให้เกิดการบูรณาการขึ้น ทำให้วัตถุประสงค์ในการจัดการเรียนการสอนเปลี่ยนไปจากที่ให้ผู้เรียน ได้รับความรู้ ไปเป็นเพื่อให้ผู้เรียนได้เห็นคุณค่าและนำความรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์

พกา สัตยธรรม (2523 : 51) กล่าวถึงประโยชน์ของการสอนแบบบูรณาการไว้ดังนี้

1. ช่วยเหลือและแก้ไขตลอดจนส่งเสริมให้นักเรียนได้พัฒนาตนเองให้เป็นคนที่สมบูรณ์ในทุกด้าน
2. การเชื่อมโยงวิชาทำให้ผู้เรียนเกิดความสนุกสนานเพราะได้เรียนรู้หลายด้าน
3. การฝึกเชื่อมโยงวิชาต่าง ๆ ทำให้ไม่ลืมนำ
4. สามารถนำไปปฏิบัติในชีวิตจริง ให้สอดคล้องกับความต้องการได้
5. นักเรียนได้ฝึกทักษะด้านต่าง ๆ หลายประการ

วัฒนาพร ระวังทุกข์ (2542 : 50) กล่าวถึงประโยชน์ของการสอนแบบบูรณาการ ดังนี้

1. เป็นการเรียนรู้ที่มีความหมาย ผู้เรียนสามารถจำความรู้ที่เรียนได้นาน (retention) ซึ่งจะเริ่มด้วยการทบทวนความรู้เดิมและประสบการณ์เดิมของผู้เรียน

2. ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียน (participate) ฝึกปฏิบัติทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญาและสังคม เป็นการพัฒนาทุกด้าน

3. ผู้เรียนมีส่วนร่วมทำกิจกรรมตามประสบการณ์ชีวิตของตน และเป็น ประสบการณ์ในชีวิตจริงของผู้เรียน

4. ผู้เรียนได้ฝึกทักษะต่าง ๆ ซ้ำหลายครั้งโดยไม่เบื่อหน่าย

5. ผู้เรียนได้พัฒนาความคิดระดับสูง คิดไตร่ตรอง คิดอย่างมีวิจารณญาณ คิดแก้ปัญหา คิดริเริ่มสร้างสรรค์

6. ผู้เรียนได้ฝึกทักษะการทำงานกลุ่มตั้งแต่สองคนขึ้นไปจนถึงเพื่อนทั้งชั้นเรียน ตามที่กำหนดในกิจกรรม เพื่อพัฒนาทักษะมนุษยสัมพันธ์

7. ผู้เรียนจะได้สร้างจินตนาการตามเรื่องที่กำหนด เป็นการเรียนรู้ด้านธรรมชาติ เศรษฐกิจ การเมือง วิถีชีวิต ผสมผสานกันไป อันเป็นสภาพจริงของชีวิต

8. ผู้เรียนได้เรียนรู้จากสิ่งใกล้ตัว เช่น เรียนเกี่ยวกับตัวเรา บ้าน ครอบครัว ชุมชน ประเทศไทย ประเทศเพื่อนบ้านและโลก ตามระดับความซับซ้อนของเนื้อหาและ สติปัญญาของผู้เรียน

9. ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างมีความสุข สนุกสนาน เห็นคุณค่าของงานที่ทำ และงาน ที่นำไปเสนอต่อเพื่อน ต่อชุมชน ทำให้เกิดความตระหนัก เห็นความสำคัญของการเรียนรู้ ด้วย ตนเอง

ธีรชัย ปุณณ โชติ (2540 : 82) ได้ให้เหตุผลสนับสนุนคุณค่าและประโยชน์ของ การสอนแบบบูรณาการดังนี้

1. ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจถึงความสัมพันธ์ระหว่างวิชาต่าง ๆ และระหว่างวิชา กับ ชีวิตจริง

2. ช่วยให้เกิดความสัมพันธ์เชื่อมโยงของความคิดรวบยอดในศาสตร์ต่าง ๆ ทำให้เกิดการเรียนรู้ที่มีความหมาย

3. ช่วยให้เกิดการถ่ายโอนการเรียนรู้ ให้เชื่อมโยงสิ่งที่เรียนกับชีวิตจริง และชีวิต นอกห้องเรียนกับสิ่งที่เรียน

จากคุณค่าและประโยชน์ของการเรียนการสอนแบบบูรณาการ ที่กล่าวมา สรุป ได้ว่า การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ เป็นการจัดการเรียนการสอนที่ผู้เรียนได้ฝึกทักษะ การทำงานกลุ่มได้ เรียนรู้อย่างมีความสุข สนุกสนาน เห็นคุณค่าของงานที่ทำ และงานที่นำไปเสนอ ต่อเพื่อน ต่อชุมชน เห็นความสำคัญของการเรียนรู้ด้วยตนเอง ผสมผสานกันไป อันเป็นสภาพจริง ของชีวิต

2. ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียน (participate) ฝึกปฏิบัติทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญาและสังคม เป็นการพัฒนาทุกด้าน
3. ผู้เรียนมีส่วนร่วมทำกิจกรรมตามประสบการณ์ชีวิตของตน และเป็นประสบการณ์ในชีวิตจริงของผู้เรียน
4. ผู้เรียนได้ฝึกทักษะต่าง ๆ ซ้ำหลายครั้งโดยไม่เบื่อหน่าย
5. ผู้เรียนได้พัฒนาความคิดระดับสูง คิดไตร่ตรอง คิดอย่างมีวิจารณญาณ คิดแก้ปัญหา คิดริเริ่มสร้างสรรค์
6. ผู้เรียนได้ฝึกทักษะการทำงานกลุ่มตั้งแต่สองคนขึ้นไปจนถึงเพื่อนทั้งชั้นเรียน ตามที่กำหนดในกิจกรรม เพื่อพัฒนาทักษะมนุษยสัมพันธ์
7. ผู้เรียนจะได้สร้างจินตนาการตามเรื่องที่กำหนด เป็นการเรียนรู้ด้านธรรมชาติ เศรษฐกิจ การเมือง วิถีชีวิต ผสมผสานกันไป อันเป็นสภาพจริงของชีวิต
8. ผู้เรียนได้เรียนรู้จากสิ่งใกล้ตัว เช่น เรียนเกี่ยวกับตัวเรา บ้าน ครอบครัว ชุมชน ประเทศไทย ประเทศเพื่อนบ้านและโลก ตามระดับความซับซ้อนของเนื้อหาและ สติปัญญาของผู้เรียน
9. ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างมีความสุข สนุกสนาน เห็นคุณค่าของงานที่ทำ และงานที่นำไปเสนอต่อเพื่อน ต่อชุมชน ทำให้เกิดความตระหนัก เห็นความสำคัญของการเรียนรู้ ด้วยตนเอง

ธีรชัย ปุณณโชติ (2540 : 82) ได้ให้เหตุผลสนับสนุนคุณค่าและประโยชน์ของการสอนแบบบูรณาการดังนี้

1. ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจถึงความสัมพันธ์ระหว่างวิชาต่าง ๆ และระหว่างวิชา กับชีวิตจริง
2. ช่วยให้เกิดความสัมพันธ์เชื่อมโยงของความคิดรวบยอดในศาสตร์ต่าง ๆ ทำให้เกิดการเรียนรู้ที่มีความหมาย
3. ช่วยให้เกิดการถ่ายโอนการเรียนรู้ ให้เชื่อมโยงสิ่งที่เรียนกับชีวิตจริง และชีวิตนอกห้องเรียนกับสิ่งที่เรียน

จากคุณค่าและประโยชน์ของการเรียนการสอนแบบบูรณาการ ที่กล่าวมา สรุปได้ว่า การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ เป็นการจัดการเรียนการสอนที่ผู้เรียนได้ฝึกทักษะการทำงานกลุ่มได้ เรียนรู้อย่างมีความสุข สนุกสนาน เห็นคุณค่าของงานที่ทำ และงานที่นำไปเสนอต่อเพื่อน ต่อชุมชน เห็นความสำคัญของการเรียนรู้ด้วยตนเอง ผสมผสานกันไป อันเป็นสภาพจริงของชีวิต

1.11 ข้อควรคำนึงในการเรียนการสอนบูรณาการ

ชม ภูมิภาค (2520 : 107) กล่าวถึงสิ่งที่ควรคำนึงถึงในการสอนแบบบูรณาการ ว่า

1. ครูจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานของนักเรียนให้ดี ให้นักเรียนเกิดความคิดรวบยอดที่ชัดเจน กว้างขวางเสียก่อน ที่จะพยายามบูรณาการเข้าด้วยกัน
2. ต้องแน่ใจว่าความคิดรวบยอดที่นำมาบูรณาการอยู่ในระดับที่เหมาะสมกับวุฒิภาวะของผู้เรียน
3. ต้องสร้างบรรยากาศการเรียน ให้นักเรียนสบายใจที่สุดเท่าที่จะทำได้ เพื่อส่งเสริมให้เกิดการบูรณาการ
4. การดำเนินการสอนทุกครั้ง นักเรียนต้องรู้จุดมุ่งหมายการสอนโดยละเอียด
5. ในการสอนสิ่งใหม่ ครูต้องใช้พื้นฐานของนักเรียนให้เป็นประโยชน์
6. ครูต้องเป็นแบบอย่างในการแสดงพฤติกรรมที่มีการบูรณาการให้นักเรียนเห็น
กาญจนา คุณารักษ์ (2522 : 21) กล่าวว่า สิ่งที่ต้องคำนึงถึงในการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ ได้แก่
 1. ต้องมีจุดหมายที่แน่นอนว่า ต้องการให้ผู้เรียนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอย่างไร
 2. ในการสอนแต่ละครั้ง ต้องพยายามสอดแทรกคุณสมบัติ ที่ต้องการเน้นในตัวผู้เรียน เช่น การเสียสละ ความขยัน ความซื่อสัตย์ ความสามัคคี เป็นต้น
 3. พยายามบูรณาการความรู้ ให้สอดคล้องกับความเป็นจริงในชีวิตประจำวันมากที่สุด
 4. จัดโอกาสให้ผู้เรียนได้รู้จักสังเกต วิเคราะห์ วิจัยและอภิปรายถกเถียงกันด้วยเหตุและผล
 5. จัดบรรยากาศในห้องเรียนและนอกห้องเรียน ให้ทำท่ายและเร้าความสนใจของผู้เรียน

จากข้อควรคำนึงถึงในการเรียนการสอนแบบบูรณาการ สรุปได้ว่า ครูควรจะต้องเสริมสร้างความรู้ให้กับนักเรียน ให้เกิดความคิดรวบยอดที่ชัดเจน โดยสร้างบรรยากาศการเรียนรู้อให้สอดคล้องกับวุฒิภาวะของผู้เรียน ความแตกต่างระหว่างบุคคล ทั้งในด้านความสามารถทางสติปัญญา อารมณ์ สังคม ความพร้อมของร่างกาย จิตใจ และสร้างโอกาสให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยวิธีที่หลากหลาย ต่อเนื่องสอดคล้องกับความเป็นจริงในชีวิตประจำวันและสอดแทรกคุณสมบัติที่ต้องการเน้นในตัวผู้เรียน เช่น การเสียสละ ความขยัน ความซื่อสัตย์ ความสามัคคี นอกจากนี้ยัง

ต้องจัดโอกาสให้ผู้เรียนได้รู้จักสังเกต วิเคราะห์ วิจารณ์ และอภิปรายถกเถียงกัน ด้วยเหตุและผล และจัดบรรยากาศในห้องเรียนและนอกห้องเรียน ให้ทำท่ายและเร้าความสนใจของผู้เรียน

2. ความรู้เกี่ยวกับกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

2.1 สาระการเรียนรู้ (กรมวิชาการ, 2544 : 2)

สาระการเรียนรู้กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เกี่ยวข้องกับการสอนบูรณาการแบบสอดแทรกที่มีต่อผลสัมฤทธิ์และเจตคติทางการเรียนในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 คือสาระที่ 1 ศาสนา ศิลปกรรม จริยธรรม ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

สาระที่ 1 ศาสนา ศิลปกรรม จริยธรรม

สาระหลักเป็นความคิดรวบยอดที่เกี่ยวกับศาสนา ศิลปกรรม จริยธรรม ปรัชญา ประวัติศาสตร์ สังคมวิทยา มานุษยวิทยา ที่มุ่งศึกษามาตรฐานความประพฤติกของพลเมืองและการยกระดับภาวะทางจิต ซึ่งผู้เรียนจะต้องมีความรู้ ประสบการณ์และทักษะที่เกี่ยวกับจริยธรรม คุณธรรมที่ว่าด้วยหลักความประพฤติของคนดีและอุดมคติตามแนวความเชื่อของศาสนาที่ตนนับถือ

สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จึงต้องให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับหลักจริยธรรม คุณธรรมในการควบคุมความประพฤติ สามารถนำแนวความคิด ความเชื่อ ความศรัทธาทางศาสนา มาเป็นแนวทางสร้างอุดมคติในการดำเนินชีวิต และปฏิบัติ เพื่อพัฒนาตน ให้เป็นคนดีบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมให้สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข

2.2 มาตรฐานการเรียนรู้

มาตรฐานการเรียนรู้ในระดับช่วงชั้นที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีดังนี้

สาระที่ 1 : ศาสนา ศิลปกรรม จริยธรรม

มาตรฐาน ส 1.1 : เข้าใจประวัติ ความสำคัญ หลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ และสามารถนำหลักธรรมของศาสนาเป็นหลักปฏิบัติในการอยู่ร่วมกัน

มาตรฐาน ส 1.2 : ยึดมั่นในศิลปกรรม การกระทำความดี มีค่านิยมที่ดีงาม และศรัทธาในพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ

มาตรฐาน ส 1.3 : ประพฤติ ปฏิบัติตนตามหลักธรรม และศาสนพิธีของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ ค่านิยมที่ดีงาม และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาตน บำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคม สิ่งแวดล้อม เพื่อการอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุข

2.3 คุณภาพผู้เรียน

เพื่อให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพนั้น ครูผู้สอนจำเป็นต้องศึกษา และทำความเข้าใจ คุณภาพผู้เรียน ตลอดถึงการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ดังนี้

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม มีเป้าหมาย/ ความคาดหวังที่สำคัญ คือ ให้ผู้เรียนเป็นพลเมืองดี ในวิถีชีวิตประชาธิปไตย ภายใต้การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็น ประมุข การที่จะบรรลุเป้าหมายดังกล่าวนี้ จำเป็นต้องมียุทธศาสตร์ประกอบ 3 ประการ คือ

2.3.1 ความรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม มีความหมายกว้างขวางมาก ไม่มีใครที่จะเรียนทุกสิ่งทุกอย่างได้ทั้งหมด และนี่คือปัญหาที่สำคัญ และรุนแรงมากของการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ที่พยายาม จะให้เกิดการเรียนรู้ทุกสิ่งทุกอย่างในศาสตร์ที่ประกอบกันอยู่ในกลุ่มนี้ งานที่ทำทนายของนักสังคม ศึกษาก็คือ ความสามารถที่จะคัดสรรสาระที่จะเรียนได้อย่างเหมาะสมและมีคุณค่า จึงจำเป็นต้อง รู้จักคัดเลือกสาระที่จะเรียน โดยพิจารณาว่าสิ่งที่จะนำมาเรียนมีนัยสำคัญต่อการพัฒนาความเป็น พลเมืองดีหรือไม่ นั่นก็หมายความว่า การคัดเลือกสาระเนื้อหา มิใช่อยู่บนพื้นฐานของ การที่จะให้ ผู้เรียนเป็นนักประวัติศาสตร์ นักสังคมศาสตร์หรือนักวิชาการที่เชี่ยวชาญในความรู้ แต่ เป้าหมายต้องเป็นไปเพื่อสร้างจิตสำนึกของการเป็นพลเมืองดีของสังคม เป็นประชาชนที่มี การศึกษา เข้าใจปัญหาสังคม เชื่อมโยงเข้ากับการดำเนินชีวิตของผู้เรียนและของผู้อื่นได้ ส่งเสริม ความเข้าใจโลก ปฏิสัมพันธ์ที่มนุษย์มีต่อกัน ความหลากหลายทางวัฒนธรรมและให้เครื่องมือ แก่ผู้เรียนในการทำความเข้าใจอดีต เพื่อเป็นสาระในการเผชิญและตัดสินใจใด ๆ ในปัจจุบัน โดย การตระหนักถึงผลที่จะเกิดขึ้นและวางแผนสู่ออนาคต

2.3.2 ทักษะและกระบวนการ ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและ วัฒนธรรมประกอบด้วยทักษะทางวิชาการและทักษะทางสังคมที่จำเป็นสำหรับการพัฒนา บุคลิกภาพของผู้เรียนและจะต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความสามารถในการคิด การจัดระบบข้อมูล การตีความ วิเคราะห์ สรุป ประเมินและการนำเสนอข้อมูล ความคิดเห็นต่าง ๆ โดยการสื่อสาร ออกมาในรูปแบบต่าง ๆ โดยเฉพาะการเขียน การพูดที่สื่อความหมายกับผู้อื่นบนพื้นฐานที่มีเหตุผล และหลักการ เพื่อใช้สนับสนุนและประกอบการพิจารณาตัดสินใจใด ๆ ของบุคคลและสังคมได้ อย่างฉลาดและมีประสิทธิภาพ

ทักษะการสร้างองค์ความรู้ใหม่ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถสร้างความรู้ที่เป็นความคิดรวบยอดและหลักการได้ สามารถอธิบายความสัมพันธ์และความเป็นเหตุเป็นผลของเรื่องราวต่าง ๆ ได้ สามารถคิดอย่างมี

วิจารณ์ญาณ คิดสร้างสรรค์ ศึกษาค้นคว้า เพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ที่จะมีส่วนช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในเรื่องราวต่าง ๆ ของบุคคลและสังคมที่เราดำรงชีวิตอยู่และนำไปสู่การนำความรู้ไปใช้ในการวางแผนแก้ปัญหา ตัดสินใจในการดำเนินชีวิตได้อย่างเหมาะสม

ทักษะทางสังคมได้แก่ การร่วมมือและการมีส่วนร่วมในสังคม การดูแลรักษา การเอาใจใส่ให้การบริการ การมีส่วนร่วมในสังคม ทักษะและกระบวนการกลุ่ม พัฒนาความเป็นผู้นำ ผู้ตามในการทำงานกลุ่ม เห็นคุณค่า เคารพตนเองและผู้อื่น ยอมรับในความคล้ายคลึงและความแตกต่างของตนและผู้อื่น เคารพในทรัพย์สินและสิทธิของผู้อื่น เคารพในกฎกติกาของกฎหมายและเคารพในความเป็นมนุษย์ชาติและสรรพสิ่งที่มีชีวิตทั้งหลาย

ทักษะกระบวนการเหล่านี้ ถือเป็นสาระสำคัญในองค์ประกอบของหลักสูตรและการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ที่ต้องบูรณาการองค์ความรู้ต่าง ๆ และต้องเป็นจุดเน้นในการเรียนทุกชั้นปี ทุกรายวิชาตลอดหลักสูตร ซึ่งจะสอนแยกต่างหากจากการศึกษาความรู้ต่าง ๆ ไม่ได้

2.3.3 คุณธรรม จริยธรรมและค่านิยม กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม จะช่วยเกี่ยวกับเจตคติ จริยธรรมและค่านิยม โดยผ่านประสบการณ์การเรียนรู้และทักษะต่าง ๆ อย่างหลากหลาย ผู้เรียนจะได้รับการพัฒนาเกี่ยวกับความเป็นสมาชิกที่ดีในสังคมประชาธิปไตย เช่น การรู้จักตนเอง พึ่งตนเอง ซื่อสัตย์สุจริต มีวินัย กตัญญู รักเกียรติภูมิของตน เคารพเหตุผล มีความยุติธรรม ห่วงใยในสวัสดิภาพของผู้อื่น ยอมรับความแตกต่าง ขจัดข้อขัดแย้งด้วยสันติวิธี ยึดมั่นในความยุติธรรม ความเสมอภาคและเสรีภาพ มีนิสัยในการเป็นผู้ผลิตและผู้บริโภคที่ดี เห็นคุณค่าของการทำงาน การทำงานเป็นกลุ่ม การเคารพสิทธิของผู้อื่น เสียสละเห็นประโยชน์ส่วนรวม มีความผูกพันกับกลุ่ม รักท้องถิ่น รักประเทศชาติ เทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ ภูมิใจในความเป็นไทย เห็นคุณค่าอนุรักษ์พัฒนาศิลปวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม และศรัทธาในหลักธรรมของศาสนา

2.4 การจัดประสบการณ์การเรียนรู้แก่ผู้เรียน

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2549 : 3) กล่าวถึงประเภทของการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการว่ามีหลายแบบ ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์และความเหมาะสมของตัวผู้เรียน และสาระการเรียนรู้ แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ

2.4.1 การบูรณาการในกลุ่มสาระการเรียนรู้ เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงเนื้อหาด้านความรู้/ทักษะกระบวนการ หรือคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในกลุ่มสาระการเรียนรู้นั้น ๆ เข้าด้วยกัน เพื่อมุ่งศึกษาเกี่ยวกับเรื่องราว ประเด็น ปัญหา หัวข้อ หรือประสบการณ์เรื่องใด

เรื่องหนึ่ง สามารถจัดการเรียนรู้โดยผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ นั้น ๆ ไม่เกี่ยวข้องกับสาระการเรียนรู้ในกลุ่มอื่น ๆ

2.4.2 การบูรณาการระหว่างสาระการเรียนรู้ เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงเนื้อหาด้านความรู้/ทักษะกระบวนการ หรือคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตั้งแต่ 2 กลุ่มการเรียนรู้เข้าด้วยกัน เพื่อมุ่งศึกษาเกี่ยวกับเรื่องราว ประเด็น ปัญหา หัวข้อหรือประสบการณ์เรื่องใดเรื่องหนึ่งซึ่งสามารถช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในเรื่องนั้น ๆ อย่างเข้าใจลึกซึ้ง และชัดเจนใกล้เคียงกับความเป็นจริงในชีวิตยิ่งขึ้น

2.5 ความหมายของการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมีผู้ให้ความหมายไว้ ดังนี้ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 มาตรา 22 (2542 : 21) กำหนดว่าการจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่า “ผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด” กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2549 : 11) กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนที่หลากหลายตามสถานการณ์จริงของผู้เรียนแต่ละคน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาได้เต็มตามศักยภาพ สามารถแสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย และนำวิธีการเรียนรู้ไปใช้ในชีวิตจริงได้

ทิสนา แคมมณี (2548 : 120) กล่าวถึงการจัดการเรียนการสอนโดยให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เป็นการจัดการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นตัวตั้ง โดยคำนึงถึงความเหมาะสมกับผู้เรียน และประโยชน์สูงสุดที่ผู้เรียนควรจะได้รับ และมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีบทบาทสำคัญในการเรียนรู้ ได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้อย่างตื่นตัวและได้ใช้กระบวนการเรียนรู้ต่าง ๆ อันจะนำผู้เรียนไปสู่การเกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง

กล่าวโดยสรุป การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หมายถึง การจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ทั้งหลายโดยกระบวนการ เพื่อสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง มีพัฒนาการทางกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา สามารถนำวิธีการเรียนรู้ไปแสวงหาความรู้ในชีวิตประจำวันได้

2.6 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ทิสนา แคมมณี (2548 : 123-148) กล่าวถึงหลักการและกระบวนการสอนที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดีมีหลากหลาย ซึ่งแม้ว่าจะใช้กระบวนการหรือวิธีการที่ดูแตกต่างกันไป แต่หากวิธีการหรือกระบวนการนั้นช่วยให้ผู้เรียนมีบทบาทหรือมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้

อย่างต้นตัวและผู้เรียนได้สร้างความหมายของสิ่งที่เรียนรู้จนเกิดเป็นความเข้าใจที่แท้จริง แนวคิดในการจัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางแบบต่าง ๆ ซึ่งจัดหมวดหมู่ไว้โดยใช้จุดเน้นของการจัดการเรียนการสอนนั้น ๆ เป็นเกณฑ์ ดังนี้

2.6.1 แบบเน้นตัวผู้เรียน

- 1) การจัดการเรียนการสอนตามเอกัตภาพ
- 2) การจัดการเรียนรู้โดยผู้เรียนนำตนเอง

2.6.2 แบบเน้นความรู้ความสามารถ

- 1) การจัดการเรียนรู้แบบรู้จริง
- 2) การจัดการเรียนการสอนแบบรับประกันผล
- 3) การจัดการเรียนการสอนแบบเน้นมโนทัศน์

2.6.3 แบบเน้นประสบการณ์

- 1) การจัดการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์
- 2) การจัดการเรียนรู้แบบปรับใช้สังคม
- 3) การจัดการเรียนรู้ตามสภาพจริง

2.6.4 แบบเน้นปัญหา

- 1) การจัดการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นหลัก
- 2) การจัดการเรียนการสอนโดยใช้โครงการ

2.6.5 แบบเน้นทักษะกระบวนการ

- 1) การจัดการเรียนการสอนโดยเน้นกระบวนการสืบสอบ
- 2) การจัดการเรียนการสอนโดยเน้นกระบวนการคิด
- 3) การจัดการเรียนการสอนโดยเน้นกระบวนการกลุ่ม
- 4) การจัดการเรียนการสอนโดยเน้นกระบวนการวิจัย
- 5) การจัดการเรียนการสอนโดยเน้นกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง

2.6.6 แบบเน้นบูรณาการ

- 1) บูรณาการภายในวิชา
- 2) บูรณาการระหว่างวิชา

3. การสอนบูรณาการเพื่อมุ่งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติในการเรียน

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษาตัวแปรด้านผลสัมฤทธิ์และด้านเจตคติ จึงได้ศึกษา ดังนี้

3.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

3.1.1 ความหมาย

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2525 : 554) ได้ให้ความหมายของผล ไว้ว่า คือ น. ความงอกงาม, ความเจริญ, กำไร, ดอก เบี้ย; ประโยชน์ที่ได้; สิ่งที่เกิดจากเหตุ เช่น บุญ บาป, สิ่งที่เกิดจากการกระทำทั้งโดยตรงและโดยอ้อม เช่น ทำนาได้ผล เรียน ได้ผล; ลูกไม้. (ป., ส.). ผลพลอยได้ น. สิ่งที่ได้รับนอกเหนือจากผลที่ได้ตามความมุ่งหมาย. ผลลัพธ์ น. จำนวนที่ได้จากการคำนวณ. ผลานิสงส์ น. ความไหลออกแห่งผล (ความดี). ผลแห่งบุญกุศล. (ป.). ผลาผล น. ลูกไม้ใหญ่น้อย. (ป.). ผลาหาร น. อาหารคือลูกไม้.

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2525 : 825) ได้ให้ความหมายของสัมฤทธิ์ ไว้ว่า สัมฤทธิ์-, สัมฤทธิ์ [สำริด-, สำริด] น. ความสำเร็จ ในคำ เช่น สัมฤทธิ์ผล; โลหะเจือชนิดหนึ่ง ส่วนใหญ่ประกอบด้วยทองแดงกับดีบุก, ทองสัมฤทธิ์ หรือสัมฤทธิ์ก็เรียก, เขียนว่า สำริด ก็มี.

สรุปได้ว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ หมายถึง ความรู้ที่เจริญงอกงามสำเร็จแล้วและมีประโยชน์

3.1.2 ประเภทของการวัดผลสัมฤทธิ์

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2549 : 1) เมื่อหลักสูตรของเราเป็นหลักสูตรอิงมาตรฐาน การจัดการเรียนการสอนจึงได้นำแนวคิดการสร้างสรรคความรู Constructivism มาใช้เป็นกรอบแนวคิดในการออกแบบการจัดการเรียนการสอน ดังนั้น การวัดประเมินผลในชั้นเรียนเราก็ควรมองหาแนวทางใหม่ เพื่อให้การประเมินผลสอดคล้องกับแนวคิดที่กำลังเปลี่ยนไป ในกระบวนการสร้างและพัฒนาแบบวัดมาตรฐานเราได้เรียนรู้และใช้มานานและมีความรู้ ความชำนาญมากพอ แต่เราต้องทำความเข้าใจทั้งในแง่ความคิดรวบยอด ความหมายและเทคนิควิธีการต่างๆ ของการประเมิน จากการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรการศึกษาในปีพุทธศักราช 2544 จึงทำให้เกิดการพัฒนาการประเมินผลจากแบบเดิม (Tradition Assessment) ไปสู่การประเมินตามสภาพจริง (Authentic Assessment)

3.1.3 การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2549 : 25) การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหรือการให้ระดับผลการเรียนหรือเกรดนั้น จะเป็นการสื่อสารข้อมูลสารสนเทศ ที่

เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน ไปยังตัวผู้เรียนเอง ผู้ปกครอง และผู้เกี่ยวข้อง ซึ่งจะเป็นสิ่งที่สะท้อนถึงความก้าวหน้าทางวิชาการของผู้เรียนว่ามีความรู้ความสามารถตามมาตรฐานการเรียนช่วงนั้นๆ เพียงใด ข้อมูลดังกล่าวจะเป็นข้อมูลเชิงคุณภาพชั้นสูง เพราะแสดงถึงศักยภาพของการเรียนรู้ของผู้เรียน หลักการสำคัญในการให้ระดับผลการเรียน มีดังนี้

1) มีความยุติธรรม ผู้เรียนทุกคน จะต้องมีโอกาสได้เกรดแต่ละระดับเท่าๆ กัน

2) มีความถูกต้อง เครื่องมือในการวัดผลและประเมินผลจะต้องถูกสร้างขึ้นอย่างถูกต้องตามหลักวิชา สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น และสามารถตรวจสอบได้

3) มีความคงเส้นคงวา เครื่องมือและกระบวนการในการวัดผลการเรียน และประเมินผลจะต้องผ่านการวางแผนพิจารณาอย่างรอบคอบ ตั้งแต่การเตรียมการ การกำหนดคะแนนและการให้ระดับผลการเรียนหรือตัดเกรด มีการแจ้งให้ผู้เรียนทราบล่วงหน้า ก่อนดำเนินการเรียนการสอน และจะไม่ถูกเปลี่ยนแปลงอย่างไรเหตุผล

4) สามารถอธิบายได้ ผู้ตัดสินผลการเรียนหรือผู้ให้ระดับผลการเรียนนั้น จะต้องสามารถอธิบายความหมายของระดับผลการเรียนที่ตัดสินให้ผู้ที่สนใจทราบได้ว่า เพราะเหตุใดผู้เรียนจึงได้ระดับผลการเรียนนั้น

จะเห็นว่าการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นเป็นการสื่อสารข้อมูลสารสนเทศ ด้านการให้ระดับผลการเรียนหรือเกรดในการเรียนของผู้เรียน ซึ่งบอกได้ถึง ความก้าวหน้าทางวิชาการของผู้เรียนว่ามีความรู้ความสามารถ เพียงใด ทั้งนี้ต้องอยู่ในหลักความยุติธรรม ความถูกต้อง ของเครื่องมือ กระบวนการและสามารถอธิบายความหมายของระดับผลการเรียนที่ตัดสินได้

3.1.4 เครื่องมือวัดผลสัมฤทธิ์

กองวิชาการ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2539 : 23-26) การจัดการศึกษามีจุดประสงค์เพื่อพัฒนาพฤติกรรมของผู้เรียนใน 3 ด้าน คือ ด้านพุทธิพิสัยหรือความรู้ความคิด (Cognitive Domain) ด้านจิตพิสัยหรือความรู้สีก (Affective Domain) และด้านทักษะพิสัย หรือการปฏิบัติ (Psycho – motor)

1) พฤติกรรมด้านพุทธิพิสัย เป็นพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความรู้ความสามารถทางสมอง ทางปัญญา หรือทางความคิด

2) พฤติกรรมด้านจิตพิสัย เป็นพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความรู้สีก หรือ อารมณ์ เจตคติ ค่านิยม คุณธรรม ความสนใจ ความชื่นชม ของบุคคลต่อสิ่งต่างๆ

3) พฤติกรรมด้านทักษะพิสัย เป็นพฤติกรรมที่แสดงออกถึงการปฏิบัติ การกระทำอย่างมีทักษะในการดำเนินการเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ

3.1.5 เครื่องมือวัดผลการเรียนด้านพุทธิพิสัย

เป็นการวัดความสามารถในการคิด ซึ่งเป็นกระบวนการทางสมอง ซึ่งแบ่ง ออกเป็น 6 ชั้น เรียงตามลำดับการเกิดของพฤติกรรมที่ต่ำไปสู่อันสูง ดังนี้

- 1) ความรู้ความจำ
- 2) ความเข้าใจ
- 3) การนำไปใช้
- 4) การวิเคราะห์
- 5) การสังเคราะห์
- 6) การประเมินค่า

3.1.6 ชนิดของเครื่องมือวัดด้านพุทธิพิสัย

ชนิดของเครื่องมือวัดด้านพุทธิพิสัย มีหลายแบบ เช่น

- 1) แบบทดสอบปรนัยชนิดเลือกตอบ ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ
 - (1) ตัวคำถาม เป็นตัวเร้าหรือสถานการณ์ให้นักเรียนแสดง ความสามารถในการสมอง ตามจุดมุ่งหมายของข้อสอบนั้นๆ
 - (2) ตัวเลือก ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ ตัวถูก และตัวลวง ซึ่งจำนวนของ ตัวเลือก จะมีแตกต่างกันตามระดับชั้น

ก. ระดับ ป.1-ป.2 จำนวน 3 ตัวเลือก

ข. ระดับ ป.3-ป.6 จำนวน 4 ตัวเลือก

3.1.7 รูปแบบของข้อสอบปรนัยชนิดเลือกตอบ

- 1) แบบคำถามเดียว เป็นรูปแบบข้อสอบที่ให้เลือกข้อที่ถูกที่สุดเพียงข้อ เดียว ซึ่งเป็นแบบที่นิยมกันมากที่สุด เช่น

0 เราเสียกรุงศรีอยุธยาครั้งที่ 1 น่าจะมาจากขาดพฤติกรรมใด

- ก. ความกล้าหาญ
- ข. ความสามัคคี
- ค. ความรับผิดชอบ
- ง. ความจงรักภักดี

2) แบบตัวเลือกกึ่งที่เป็นแบบทดสอบที่จะรวบรวมเนื้อหาบางเรื่องที่เป็นพวกเดียวกันเข้าด้วยกัน เพื่อเป็นตัวเลือกกึ่งที่ แล้วเขียนข้อสอบประมาณ 3-5 ข้อ แล้วให้นักเรียนเลือกคำตอบจากตัวเลือกกึ่งที่กำหนดให้ ดังตัวอย่าง

0 ให้พิจารณาตัวเลือก (ก, ข, ค, ง.) แล้วตอบคำถามข้อ 1 – 5

ก. ราก

ข. ลำต้น

ค. ใบ

ง. ดอก

จ. เมล็ด

_____ 1. ทำหน้าที่คล้ายหัวใจของคน

_____ 2. ทำหน้าที่ปรุงอาหาร

_____ 3. -----

_____ 4. -----

3) รูปแบบที่ 3 แบบสถานการณ์

เป็นแบบทดสอบที่กำหนดสถานการณ์ ข้อความ หรือภาพ แล้วให้นักเรียนตอบคำถาม จากข้อความ ภาพ สถานการณ์นั้น ๆ

ในการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน/หลังเรียนครั้งนี้ ผู้วิจัยเลือกรูปแบบที่ 1 แบบคำถามเดี่ยว 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ ใช้ทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน

3.2 เจตคติในการเรียน

3.2.1 ความหมายของเจตคติ

กมลรัตน์ หล้าสุวงษ์ (2527 : 172) ได้ให้ความหมายของเจตคติไว้ว่า คือความรู้สึกของบุคคลที่ได้จากการเรียนรู้และประสบการณ์ แล้วแสดงสภาวะของร่างกายและจิตใจในด้านความพร้อมที่จะตอบสนองต่อบุคคลหรือสิ่งต่าง ๆ ในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง ใน 2 ลักษณะ กล่าวคือ แสดงความพร้อมที่จะเข้าไปหาเมื่อเกิดความรู้สึกชอบ เรียกว่า เจตคติที่ดีหรือทางบวก หรือแสดงความพร้อมที่จะหลีกเลี่ยงเมื่อเกิดความรู้สึกไม่ชอบ เรียกว่า เจตคติไม่ดี หรือทางลบ

ไทรแอนดิส (1971 : 6-7) ได้สรุปว่า เจตคติ หมายถึง ความพร้อมที่จะตอบสนองและเป็นความสม่ำเสมอในการตอบสนองของบุคคลต่อบุคคลอื่นหรือสภาพทางสังคม ซึ่งมีองค์ประกอบ 3 ประการ ดังนี้

1. องค์ประกอบด้านความรู้ความเข้าใจ (Cognitive Component) เป็น การตอบสนองของบุคคล รับรู้และวินิจฉัยข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้รับ ทำให้เกิดเจตคติซึ่งแสดงออกมา ในแนวคิดที่ว่าอะไรถูก อะไรผิด

2. องค์ประกอบด้านความรู้สึก (Affective Component) เป็นลักษณะทาง อารมณ์ของบุคคลที่คล้อยตามความคิดถ้าบุคคลมีความคิดที่ดีต่อสิ่งใดก็จะมีความรู้สึกที่ดีต่อ สิ่งนั้น เจตคติสามารถแสดงออกในลักษณะของความชอบ ไม่ชอบ พอใจ หรือไม่พอใจ

3. องค์ประกอบด้านพฤติกรรม (Behavioral Component) เป็น ความพร้อม ที่จะกระทำอันเป็นผลมาจากความคิดและความรู้สึก ซึ่งจะแสดงออกมาในรูปของ การยอมรับหรือปฏิเสธ

วิชัย โสสุวรรณจินดา (2535 : 42) ได้แสดงความหมายของเจตคติไว้ว่า เป็นผลของความรู้สึกทางใจที่กระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมเอนเอียงไปทางใดทางหนึ่ง เจตคติเป็น นามธรรม ที่ส่ง ผลสะท้อนมาสู่พฤติกรรมของคน

บุญธรรม กิจปริดาบริสุทธิ (2527 : 117-118) ได้อธิบายถึงเจตคติ ดังนี้ “เจตคติเป็นกริยาท่าที ความรู้สึกรวม ๆ ของบุคคลที่เกิดจากความพร้อม หรือความโน้มเอียงของ จิตใจ ซึ่งแสดงออกเพื่อโต้ตอบต่อสิ่งเร้าสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือเรื่องใดเรื่องหนึ่ง โดยจะแสดงออก ในทางสนับสนุนเห็นดีเห็นชอบด้วย หรือต่อต้านไม่เห็นดีเห็นชอบด้วยก็ได้”

พรรณี ช.เจนจิต (2528 : 288) ให้ความหมายว่า “เจตคติ หมายถึง ความรู้สึกทั้งที่พอใจและไม่พอใจที่บุคคลมีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งมีอิทธิพลทำให้แต่ละคนตอบสนอง ต่อสิ่งเร้าแตกต่างกันออกไป”

3.2.2 ประโยชน์ของเจตคติ

เจตคติมีประโยชน์แก่คนเราดังนี้ (ประภาเพ็ญ สุวรรณ. 2525 : 5-6)

1. ช่วยทำให้เข้าใจสิ่งแวดล้อมรอบ ๆ ตัว โดยการจัดรูปหรือจัดระบบ สิ่งของต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัวเขา
2. ช่วยให้มี Self – esteem โดยช่วยให้บุคคลหลีกเลี่ยงสิ่งที่ไม่ดีหรือปกปิด ความจริงบางอย่างซึ่งนำความพอใจมาสู่ตัวเขา
3. ช่วยในการปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมที่สลับซับซ้อน ซึ่งการมีปฏิกิริยา ตอบโต้หรือกระทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดออกไปนั้น ส่วนมากจะทำในสิ่งที่นำความพอใจมาให้ หรือเป็น บำเหน็จรางวัลจากสิ่งแวดล้อม
4. ช่วยให้บุคคลสามารถแสดงออกถึงค่านิยมของตน ซึ่งแสดงว่าเจตคตินั้น นำความพอใจมาให้บุคคลนั้น

3.2.3 การวัดเจตคติ

การวัดเจตคติ สำเร็จ บุญเรืองรัตน์ (2524 : 9) เป็นการวัดความรู้สึกของบุคคล การวัดทำได้โดยการรวบรวมข้อความเกี่ยวกับกิจกรรมต่าง ๆ ไปให้ผู้ถูกวัดแสดงความรู้สึกออกมาว่า เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย ชอบหรือไม่ชอบ

3.2.4 เครื่องมือวัดเจตคติ

เครื่องมือวัดเจตคติ มีนักการศึกษากล่าวไว้หลายท่าน ดังนี้

สมบุญ ชิตพงษ์ (2523 : 107) กล่าวว่า การสร้างเครื่องมือวัดเจตคติ มีหลายวิธี เช่น แบบจัดอันดับคุณภาพของ ลิเคิร์ต (Likert) แบบ Semantic Differentiation ของ ออสกู๊ด (Osgood) และแบบสถานการณ

ชูชีพ อ่อนโคกสูง (2518 : 117) กล่าวว่า การวัดเจตคติของคนใดคนหนึ่ง ต่อวัตถุ คน มโนคติ หรือสถานการณต่าง ๆ เป็นอย่างไร ควรมีวิธีการต่อไปนี้

1. ใช้แบบสอบถาม
2. สังเกต สัมภาษณ์ บันทึก
3. ใช้สังคมมิติ
4. การใช้จินตนาการ

สุชา จันทร์เอม (2539 : 241-246) กล่าวว่า วิธีของลิเคิร์ต (Likert Technique) มีมาตราส่วนและประโยคต่าง ๆ มากมายโดยใช้แสดงความพึงพอใจและไม่พึงพอใจ ต่อสิ่งต่าง ๆ หรือเรื่องราวต่าง ๆ ให้ผู้ตอบเลือกแสดงความรู้สึกของตนออกมา ตามมาตราส่วน แบบ Five point Scale และมีวิธีการคิดคะแนนตามวิธี โดยเฉพาะก็จะทราบเจตคติของผู้ตอบได้

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สร้างมาตราวัดเจตคติตามแนวของ ลิเคิร์ต (Likert) โดยวิธี Summated Rating Scale ซึ่งเชดส์คีย์ โฆวาสินธุ์ (2520-50-56) ประภาเพ็ญ สุวรรณ (2520: 28-32) และยุพา มานะจิตต์ (2536 : 3-5) ได้กล่าวถึงขั้นตอนของการสร้างไว้ ดังนี้

1. พิจารณาว่าต้องการจะวัดเจตคติของใคร มีต่ออะไร และให้ความหมายของเจตคติและสิ่งทีวัดนั้นได้แน่นอน
2. เมื่อตีความหมายของสิ่งที่จะวัดแน่นอนแล้วสร้างข้อความในแต่ละหัวข้อ นั้น ๆ โดยให้คลุมเนื้อหาในหัวข้อเหล่านั้น ข้อความนี้อาจเขียนขึ้นเองหรือนำมาจากที่อื่น จากหนังสือพิมพ์ หรือผู้ทรงคุณวุฒิด้านนั้น ๆ ก็ได้ แต่ต้องมีลักษณะ ดังนี้
 - 2.1 ต้องเป็นข้อความที่เขียนในแง่ความรู้สึก ความเชื่อหรือ ความตั้งใจที่จะทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ไม่ใช่ข้อเท็จจริง (Fact)

2.2 ข้อความที่บรรจุลงในสเกลจะต้องเป็นข้อความที่เป็นบวกและเป็นลบปะกันไป

2.3 ข้อความแต่ละข้อความจะต้องสั้น เข้าใจง่าย ชัดเจน ไม่กำกวม จำนวนข้อความที่สร้างขึ้น ประมาณ 30 ข้อความขึ้นไป เพราะจะต้องเลือกข้อความเหลือประมาณ 20-25 ข้อความ ในแต่ละหัวข้อของสิ่งที่ต้องการจะวัด

3. เมื่อได้ข้อความเพียงพอแล้วก็นำข้อความที่ได้นั้นมาบรรจุลงในสเกล โดยให้มีข้อเลือก 5 ข้อเลือก ดังนี้ คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

4. การกำหนดน้ำหนักในการตอบข้อเลือกต่าง ๆ แต่ละข้อความ ว่า ข้อเลือกใดที่เราควรจะให้น้ำหนักเท่าใดนั้น มีวิธีการอยู่ 3 วิธี แต่ที่นิยมใช้กันมากที่สุดคือ วิธี Arbitrary Weighting Method ซึ่งกำหนดให้แต่ละข้อเลือก มีน้ำหนักเป็น 5 4 3 2 1 เมื่อชนิดของข้อความ เป็นบวก และ 1 2 3 4 5 เมื่อชนิดของข้อความ เป็นลบตามลำดับ

5. ตรวจสอบข้อความที่สร้างขึ้น ซึ่งอาจทำได้โดยผู้สร้างข้อความเอง หรือนำไปให้ผู้มีความรู้เรื่องนี้ตรวจสอบ 3-5 คน ให้เขาระบุข้อบกพร่องการใช้ภาษา ความเข้าใจ ตรงกัน นำมาแก้ไขปรับปรุง

6. ทำการทดลองก่อนนำไปใช้จริง (Try Out) โดยการนำข้อความที่ได้รับ การตรวจสอบแล้วไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างประมาณ 100 คน ที่มีความคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างที่จะทำการวิเคราะห์คุณภาพของข้อความแต่ละข้อ โดยการหาค่าอำนาจจำแนก ด้วยวิธีการหาค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนข้อคำถามเป็นรายข้อกับคะแนนรวมทั้งฉบับ (Item-test Correlation) และหาค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับของแบบสอบถาม โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient)

7. ปรับปรุงแก้ไขและเลือกข้อความที่มีคุณภาพจัดระเบียบแบบวัดเจตคติ พร้อมคำชี้แจง

8. นำแบบวัดเจตคติไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

ทดลองใช้แบบวัดเจตคติกับกลุ่มบุคคลที่มีลักษณะพื้นฐานคล้าย ๆ กับกลุ่มที่เราจะศึกษา แล้วมาวิเคราะห์ข้อความเลือกเอาเฉพาะข้อความที่มีความแตกต่างของคะแนนในกลุ่มที่ได้คะแนนสูงสุดกับกลุ่มที่ได้คะแนนต่ำสุด เพราะถือว่าข้อความเหล่านี้สามารถจะวัดความรู้สึกที่แตกต่างกันได้

จากความหมายของเจตคติ ประเภท ประโยชน์ของเจตคติ การวัดเจตคติ เครื่องมือวัดเจตคติ ผู้วิจัยได้ใช้เป็นแนวทางสร้างแบบวัดเจตคติ ซึ่งมีลักษณะเป็นมาตรฐาน

ประมาณค่า (Rating Scales) ที่มีระดับความเข้มมากที่สุดไปถึน้อยที่สุด 5 ระดับ ใช้คำถามที่เป็นเหตุการณ์หรือสถานการณ์เกี่ยวกับการเรียนการสอนบูรณาการแบบสอดแทรกในกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เป็นสิ่งเร้าเพื่อวัดเจตคติว่า นักเรียนมีเจตคติต่อการเรียนการสอนในกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม อย่างไร

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ได้มีนักวิจัยหลายท่านทำการศึกษาเกี่ยวกับบูรณาการ ดังนี้

4.1 งานวิจัยในประเทศ

นักวิชาการหลายท่านได้ศึกษาและวิจัย เกี่ยวกับการเรียนการสอนแบบบูรณาการไว้ดังนี้

พนารัตน์ การินทร์ (2546 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยการสอนบูรณาการแบบสอดแทรก (Infusion) วิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต เรื่องพืช ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผลการวิจัยพบว่า คะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน คิดเป็นร้อยละ 84 ซึ่งผ่านเกณฑ์มาตรฐานที่ตั้งไว้คือ ร้อยละ 75 และจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์มาตรฐาน ที่ตั้งไว้คือ 80 คิดเป็น ร้อยละ 90 และนักเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการสอนแบบบูรณาการแบบสอดแทรกอยู่ในระดับ “มากที่สุด”

จุไรลักษณ์ ไชยวงศ์วัฒน์ (2546 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน วิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต เรื่อง สิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้วิธีสอนแบบบูรณาการ ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนมีค่าเฉลี่ยร้อยละ 75.50 จำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์มีค่าเฉลี่ยร้อยละ 90 และความคิดเห็นของนักเรียนต่อการสอนแบบบูรณาการอยู่ในระดับ “มาก”

สุดารัตน์ ศรีไสว (2547: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยการสอนแบบบูรณาการเนื้อหา หน่วยมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ย 81.05 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ ร้อยละ 70 และนักเรียนผ่านเกณฑ์การเรียนรู้อ้อยละ 84.21 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ร้อยละ 80

ประทีป ด่านแก้ว (2545 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต (สังคมศึกษา) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เรื่อง การทำมาหากิน

โดยใช้วิธีสอนแบบบูรณาการ ผลจากการวิจัยพบว่า นักเรียนที่สอนโดยบูรณาการจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ย ร้อยละ 81 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ร้อยละ 75

4.2 งานวิจัยต่างประเทศ

ฮัลเลย์ Halley (1999 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษา การบูรณาการวิชาวิทยาศาสตร์และวิชาสังคมศึกษาในระดับประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่าการจัดหลักสูตรบูรณาการช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการเรียนรู้ได้และยังเป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรให้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

Conati (2000 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษา การใช้สติปัญญาในการอธิบายด้วยตนเอง ขณะเรียนจากตัวอย่างคอมพิวเตอร์ พบว่า รูปแบบการสอนบูรณาการเกี่ยวกับการอธิบายด้วยตนเอง และการสื่อสารความรู้ของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างสามารถอ่านและอธิบายได้ชัดเจน

จากงานวิจัยทั้งในและต่างประเทศสรุปได้ว่า การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ เป็นการจัดการเรียนการสอน ที่ช่วยให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งที่เรียนกับโลกแห่งความเป็นจริง ผู้เรียนต้องใช้ความคิด ความรู้สึก ประสบการณ์ในการรับรู้ ทำให้การเรียนรู้มีลักษณะเป็นองค์รวมมีความหมาย ช่วยเพิ่มพูนความสามารถในการจำและการแก้ปัญหา ผู้เรียนสามารถนึกข้อมูลที่จำไว้ออกมาใช้ได้เป็นอย่างดี ทำให้เกิดการถ่ายโอนการเรียนรู้ในห้องเรียนไปสู่การปฏิบัติ ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อการเรียน ในส่วนของหลักสูตรสามารถจัดความซ้ำซ้อนเนื้อหาในรายวิชาต่าง ๆ และก่อให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างศาสตร์ในสาขาต่าง ๆ ผู้สอนสามารถสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญและด้วยวิธีการสอนที่หลากหลาย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “ผลการสอนบูรณาการแบบสอดแทรกที่มีต่อผลสัมฤทธิ์และเจตคติทางการเรียนในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม” ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยและกำหนดรายละเอียดดังหัวข้อต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร การวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ศูนย์ประสานงานขอนแก่นวิทยุ จังหวัดขอนแก่น จำนวน 298 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านหนองปอ จังหวัดขอนแก่น จำนวน 12 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง

ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่

1. ตัวแปรอิสระ คือ

การสอนบูรณาการแบบสอดแทรก

2. ตัวแปรตาม คือ

2.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

2.2 เจตคติต่อการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามหัวข้อ ดังต่อไปนี้

2.1 การสร้างเครื่องมือการวิจัย ได้ดำเนินการดังนี้

2.1.1 แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้บูรณาการแบบสอดแทรก กลุ่มสาระ

การเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่อง สิ่งแวดล้อมทางสังคมและวัฒนธรรม สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม มาตรฐาน ส 1.1 : เข้าใจประวัติ ความสำคัญ หลักธรรมของ พระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ และสามารถนำหลักธรรมของศาสนามาเป็นหลักปฏิบัติในการอยู่ร่วมกัน จำนวน 16 แผน ใช้เวลา 16 ชั่วโมง สำหรับผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยมี ขั้นตอนการสร้าง ดังนี้

1) ศึกษาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 จากเอกสาร หลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการ หลักสูตรสถานศึกษา พุทธศักราช 2544 กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนบ้านหนองปอ และเอกสารอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ศึกษา หลักการแนวทางการจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม (กรมวิชาการ, 2545) คู่มือพัฒนาสื่อการเรียนรู้ (กรมวิชาการ, 2545) แนวทางการวัดและประเมินผลการเรียน (กรม วิชาการ, 2545) แนวทางการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2549) ศึกษาแนวคิด หลักการ ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนบูรณาการแบบสอดแทรก ศึกษาศาสตร์การสอน องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ (ทิศนา ขัมมณี, 2548)

2) วิเคราะห์เนื้อหาสาระการเรียนรู้เรื่อง พระพุทธประวัติและการสืบทอด พระพุทธศาสนา

3) จัดทำกำหนดการสอน เรื่อง พระพุทธประวัติและการสืบทอด พระพุทธศาสนา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ประกอบด้วย หน่วยการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ จุดประสงค์การเรียนรู้ เวลาเรียน

4) ดำเนินการสร้างแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยบูรณาการแบบ สอดแทรกภายในสาระการเรียนรู้ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

- (1) มาตรฐาน
- (2) สาระสำคัญ
- (3) จุดประสงค์การเรียนรู้
- (4) เนื้อหา / สาระ

(5) กิจกรรมการเรียนรู้โดยบูรณาการแบบสอดแทรก ประกอบด้วย 4
ขั้นตอน ดังนี้

ก. ขั้นนำ (Initiating the Unit) เป็นขั้นที่ครูเร้าความสนใจ หรือนำ
ทางให้ผู้เรียนตระหนักถึงปัญหาที่ผู้เรียนประสบอยู่

ข. ขั้นปฏิบัติการ (Point Experience) เป็นขั้นที่ครูเสนอแนะ
กิจกรรมการเรียนการสอนแบบบูรณาการและมีการแบ่งกลุ่มและหน้าที่กัน ได้แก่ การค้นคว้า การ
เก็บรวบรวมข้อมูล การรวบรวมวัสดุอุปกรณ์ การอ่าน การทัศนศึกษา การเขียนและแปลความ
จากภาพ จากสถิติและการสัมภาษณ์ เป็นต้น

ค. ขั้นกิจกรรมสรุป (Culminating Activities) เน้นที่บูรณาการ
(Integration) ผู้เรียนสรุปกิจกรรม การเสนอผลงานของตน เช่น จัดแสดงนิทรรศการ การสาธิต
การทดลอง การแสดงละคร การรายงาน เป็นต้น และมีการอภิปรายกลุ่ม

ง. ขั้นประเมินผล (Evaluation) การประเมินผล ได้แก่ การวัด
ความรู้ความเข้าใจด้านวิชาการ การประเมินความสามารถในการทำงานร่วมกันภายในกลุ่มและ
ระหว่างกลุ่ม

(6) สื่อและแหล่งเรียนรู้

(7) การวัดและประเมินผล

5) นำแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สร้างขึ้น จำนวน 16 แผน ไปให้
ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน ตรวจสอบความครอบคลุมของเนื้อหาและความเหมาะสม ได้ค่าดัชนีความ
สอดคล้อง IOC เฉลี่ย 0.95 แล้วปรับปรุง ส่วนที่บกพร่องตามข้อเสนอแนะ ได้แก่ จุดประสงค์การ
เรียนรู้ เนื้อหา สาระ กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล ตลอดจน
ภาษาที่ใช้

6) นำแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ไปใช้สอนจริงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน
12 คน ในเวลา 16 ชั่วโมง โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้ทั้ง 16 แผน

2.1.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หน่วย พระพุทธประวัติและ
การสืบทอดพระพุทธศาสนา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เป็นแบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ
มีขั้นตอน การสร้าง ดังนี้

1) ศึกษาเอกสารหลักสูตรกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ใน
เรื่อง พระพุทธศาสนา สาระที่ 1 ศาสนา ศิลธรรม จริยธรรม

2) กำหนดจุดประสงค์ในการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทาง
การเรียน

3) ศึกษาแนวทางการประเมินผลด้วยทางเลือกใหม่ตามหลักสูตรการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำนัก
ทดสอบทางการศึกษา กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ

4) สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง พระพุทธประวัติและ
การสืบทอดพระพุทธศาสนา เป็นแบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 50 ข้อ

5) นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สร้างขึ้นไปหาความเที่ยง
โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน ตรวจสอบได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC เฉลี่ย 0.94

6) แล้วเลือกข้อสอบที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป
จำนวน 50 ข้อ

7) นำแบบทดสอบที่แก้ไขปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิแล้ว
ไปทดสอบกับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านหินลาดวังตอ จำนวน 31 คน ซึ่งเป็น
โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ขอนแก่น เขต 1 และอยู่ในศูนย์ประสานงาน
เดียวกัน แต่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

8) นำคะแนนจากการสอบมาวิเคราะห์คุณภาพข้อสอบรายข้อ เพื่อหาระดับ
ความยากง่าย และค่าอำนาจจำแนก โดยคัดเลือกเอาข้อสอบที่มีค่าความยากง่ายระหว่างระหว่าง .02
- .80 และค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ .20 ขึ้นไป มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ .58 และคัดเลือกข้อสอบไว้
จำนวน 30 ข้อ

2.1.3 แบบวัดเจตคติต่อการเรียนสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

1) ศึกษาวิธีสร้างแบบวัดเจตคติ จากนั้นให้แบบวัดเจตคติ แบบมาตร
ประมาณค่า 5 ระดับ

2) นำแบบวัดเจตคติไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความ
ตรงโดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง ได้เฉลี่ย 0.89

3) นำแบบวัดเจตคติไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

4) การแปลความหมายของคะแนนเจตคติ

การแปลความหมายของคะแนนเจตคติ ของนักเรียนที่เรียนกลุ่มสาระ
การเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โดยการสอนบูรณาการแบบสอดแทรก ที่ผู้วิจัยสร้าง
ขึ้นเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ โดยผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณา
ข้อความที่กระทำ กับระดับความคิดเห็น ดังนี้

5	หมายถึง	เห็นด้วยมากที่สุด
4	หมายถึง	เห็นด้วยมาก

- 3 หมายถึง ไม่แน่ใจ หรือ เฉยๆ
 2 หมายถึง เห็นด้วยน้อย
 1 หมายถึง เห็นด้วยน้อยที่สุด

5) การแปลความหมาย ค่าเฉลี่ยของกลุ่ม

คะแนนเจตคติต่อการเรียนรู้สาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
 ใช้เกณฑ์การแปลความหมาย ค่าเฉลี่ยของกลุ่ม ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2535)

4.51 – 5.00 แปลความหมายว่า เห็นด้วยอย่างยิ่ง

3.51 – 4.50 แปลความหมายว่า เห็นด้วย

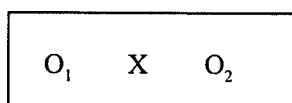
2.51 – 3.50 แปลความหมายว่า ไม่แน่ใจ หรือ เฉยๆ

1.51 – 2.50 แปลความหมายว่า ไม่เห็นด้วย

1.00 – 1.50 แปลความหมายว่า ไม่เห็นด้วยอย่าง

รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง ด้วยรูปแบบศึกษากลุ่มเดียว วัดก่อนและหลัง
 การทดลอง เขียนเป็นแผนภูมิได้ดังนี้

O₁ หมายถึง การทดสอบวัดผลก่อนเรียน

X หมายถึง การสอนบูรณาการแบบสอดแทรก

O₂ หมายถึง การทดสอบวัดผลหลังเรียน

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

3.1 ทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) ให้นักเรียนกลุ่มทดลองทำแบบทดสอบก่อนเรียน
 จำนวน 30 ข้อ และแบบวัดเจตคติ จำนวน 20 ข้อ

3.2 ทดลองสอนโดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา
 และวัฒนธรรม เรื่อง พระพุทธประวัติและการสืบทอดพระพุทธศาสนา ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ซึ่ง
 ผู้วิจัยดำเนินการสอนด้วยตนเอง กับกลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 12
 คน ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2550 ระหว่างวันที่ 20 เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2550 ถึง วันที่

4 เดือน กรกฎาคม พ.ศ. 2550 ใช้เวลาในการสอน 16 ชั่วโมง ที่โรงเรียนบ้านหนองปอ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1

3.3 ทดสอบหลังเรียน (Post-test) ให้กลุ่มทดลองทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน จำนวน 30 ข้อ และให้ทำแบบวัดเจตคติต่อการเรียน

3.4 ตรวจกระดาษคำตอบทุกฉบับ แล้วนำคะแนนที่ได้ไปวิเคราะห์โดยใช้วิธีการทางสถิติ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จากแบบทดสอบก่อนเรียนหลังเรียน และแบบวัดเจตคติ ได้ดำเนินการดังนี้

1.2 วิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

1.3 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน

1.4 เปรียบเทียบเจตคติ ของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัย “ผลการสอนบูรณาการแบบสอดแทรกที่มีต่อผลสัมฤทธิ์และเจตคติทางการเรียนในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านหนองปอ จังหวัดขอนแก่น” ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้

ตารางที่ 4.1 แสดงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

นักเรียน คนที่	คะแนนก่อนเรียน	คะแนนหลังเรียน	ความแตกต่างของคะแนน ก่อนเรียนและหลังเรียน
1	17	25	8
2	12	20	8
3	14	25	10
4	13	27	14
5	13	26	13
6	16	25	9
7	12	24	12
8	17	27	10
9	18	25	7
10	16	24	8
11	15	27	12
12	13	24	11
รวม	176	299	123
ค่าเฉลี่ย	14.67	24.92	
S.D.	2.10	1.9	

จากตารางที่ 4.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม พบว่า ก่อนการทดลองนักเรียนส่วนใหญ่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าครึ่งหนึ่งของคะแนนเต็ม 30 คะแนน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 14.67 และหลังการทดลองนักเรียนทุกคนมีคะแนนสูงขึ้นเกินครึ่งหนึ่งของคะแนนเต็ม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 24.92

ตารางที่ 4.2 ผลการเปรียบเทียบคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนเรียนและหลังเรียน

การทดสอบ	จำนวนนักเรียน	คะแนนเฉลี่ย	S.D.	t
ก่อนเรียน	12	14.67	2.10	= 2.01
หลังเรียน	12	24.92	1.9	

* $p < .05$

จากตารางที่ 4.2 ผลการเปรียบเทียบคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนเรียนและหลังเรียนพบว่า คะแนนเฉลี่ยก่อนเรียน 14.75 และคะแนนเฉลี่ยหลังเรียน 24.92 แสดงว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

**ตอนที่ 2 เจตคติทางการเรียนของนักเรียนต่อการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา
ศาสนาและวัฒนธรรม**

ตารางที่ 4.3 แสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D. และ
แปลความหมายเจตคติต่อการเรียนรู้อุ้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและ
วัฒนธรรม

ข้อความ	ก่อนเรียน			หลังเรียน		
	\bar{X}	S.D.	ความหมาย	\bar{X}	S.D.	ความหมาย
1. ฉันอยากไปเรียนกลุ่มสาระ สังคมศึกษา ศาสนาและ วัฒนธรรมทุกครั้ง	3.42	0.79	เห็นด้วย	4.33	0.49	เห็นด้วย
2. ฉันรีบเข้าชั้นเรียนโดยเร็ว เวลาเรียนกลุ่มสาระสังคมศึกษา	4.08	0.51	เห็นด้วย	4.33	0.65	เห็นด้วย
3. ฉันสนใจแสวงหาความรู้ ด้านสังคมศึกษา ศาสนาและ วัฒนธรรมเพิ่มเติมเป็นประจำ	3.67	0.65	เห็นด้วย	4.17	0.72	เห็นด้วย
4. การเรียนสังคมศึกษา ทำให้ มีความรู้กว้างขวางและลึกซึ้ง	4.42	0.90	เห็นด้วย	4.58	0.79	อย่างยิ่ง
5. ความรู้ด้านสังคมศึกษา ช่วย แก้ปัญหาการอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้	4.00	0.60	เห็นด้วย	4.25	0.75	เห็นด้วย
6. วิชาสังคมศึกษาทำให้เข้าใจ พุทธประวัติและการสืบทอด พระพุทธศาสนาอย่างแจ่มแจ้ง ชัดเจน	4.33	0.49	เห็นด้วย	4.58	0.67	เห็นด้วย อย่างยิ่ง
7. ฉันดีใจมากที่ได้ปฏิบัติกิจกรรม กลุ่ม กับเพื่อน ๆ ในระหว่าง เรียนสังคมศึกษา ศาสนาและ วัฒนธรรม	4.42	0.51	เห็นด้วย	4.75	0.45	เห็นด้วย อย่างยิ่ง

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

ข้อความ	ก่อนเรียน			หลังเรียน		
	\bar{X}	S.D.	ความหมาย	\bar{X}	S.D.	ความหมาย
8. ฉันชอบวิชาสังคมศึกษา เพราะ มีโอกาสเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ อื่นๆ	4.33	0.49	เห็นด้วย	4.58	0.51	เห็นด้วย อย่างยิ่ง
9. ฉันพอใจวิชาสังคมศึกษาเพราะ ได้เรียนเนื้อหาหลากหลาย	4.17	0.39	เห็นด้วย	4.42	0.51	เห็นด้วย
10. วิชาสังคมศึกษาทำให้ ฉันเข้าใจความเชื่อมโยงของ สิ่งแวดล้อมทางสังคม ศาสนา และวัฒนธรรม	4.75	0.45	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	4.67	0.65	เห็นด้วย อย่างยิ่ง
11. การเรียนรู้สังคมศึกษาสามารถ นำไปประยุกต์ใช้ใน สถานการณ์อื่นๆ ได้	4.00	0.74	เห็นด้วย	4.17	0.83	เห็นด้วย
12. สารการเรียนรู้สังคมศึกษา เป็นเนื้อหาที่ทำให้ฉันภูมิใจ ในชุมชนที่ฉันอาศัยอยู่	4.67	0.49	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	4.58	0.67	เห็นด้วย อย่างยิ่ง
13. ฉันเข้าร่วมกิจกรรมวันสำคัญ เกี่ยวกับชาติ ศาสนาและ พระมหากษัตริย์ อย่างเต็มใจ	4.42	0.51	เห็นด้วย	4.83	0.39	เห็นด้วย อย่างยิ่ง
14. ถ้าต้องเลือกวิชาเรียน ฉันจะ เลือกวิชาที่มีเนื้อหาด้านสังคม ก่อนวิชาอื่น	4.33	0.49	เห็นด้วย	4.58	0.51	เห็นด้วย อย่างยิ่ง
15. ฉันชอบเข้าร่วมแข่งขัน ตอบปัญหาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมทุกครั้ง เมื่อมีโอกาส	3.83	0.39	เห็นด้วย	3.58	0.51	เห็นด้วย

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

ข้อความ	ก่อนเรียน			หลังเรียน		
	\bar{X}	S.D.	ความหมาย	\bar{X}	S.D.	ความหมาย
16. เนื้อหาสาระ ในการเรียนรู้กลุ่ม สาระสังคมศึกษา ศาสนาและ วัฒนธรรม ทำให้ผลิตเพลิน	4.42	0.51	เห็นด้วย	4.67	0.49	เห็นด้วย อย่างยิ่ง
17. ความรู้ในสาระสังคมศึกษา ทำให้คนทั้งหลายเข้าใจซึ่งกัน และกัน	4.08	0.51	เห็นด้วย	3.92	0.67	เห็นด้วย
18. ข่าวสารด้านสังคมศึกษา ช่วยให้ฉันปรับตัวเข้ากับ คนอื่นได้เร็วขึ้น	4.08	0.79	เห็นด้วย	4.33	0.89	เห็นด้วย
19. ฉันอธิบายความรู้ด้านสังคม ศึกษาแก่เพื่อน ๆ โดยไม่ต้อง รอให้เพื่อนขอร้อง	4.08	0.79	เห็นด้วย	3.38	0.94	เห็นด้วย
20. การปฏิบัติกิจกรรมระหว่าง เรียนสาระสังคมศึกษา ทำให้ ฉันได้ฝึกปฏิบัติ การเป็น สมาชิกที่ดีในสังคม	4.58	0.51	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	4.58	0.51	เห็นด้วย อย่างยิ่ง
ค่าเฉลี่ย	4.20	0.58	เห็นด้วย	4.39	0.63	เห็นด้วย

จากตารางที่ 4.3 พบว่า นักเรียนมีเจตคติต่อการเรียนรู้สาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ก่อนเรียน อยู่ในระดับเห็นด้วย ($\bar{X} = 4.20$) หลังเรียน ($\bar{X} = 4.39$) ข้อความที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด เรียง 3 ลำดับแรก คือ ฉันเข้าร่วมกิจกรรมวันสำคัญเกี่ยวกับชาติ ศาสนาและพระมหากษัตริย์ด้วยความเต็มใจ ($\bar{X} = 4.83$) รองลงมา คือ ฉันดีใจมากที่ได้ไปปฏิบัติกิจกรรมกลุ่มกับเพื่อน ๆ ในระหว่างเรียนสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ($\bar{X} = 4.75$) และเนื้อหาสาระในการเรียนรู้กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ทำให้ผลิตเพลิน ($\bar{X} = 4.67$)

ส่วนข้อความที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ฉันชอบเข้าร่วมแข่งขันตอบปัญหาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมทุกครั้งเมื่อมีโอกาส อยู่ในระดับเห็นด้วย ($\bar{X} = 3.58$)

ตารางที่ 4.4 แสดงการเปรียบเทียบ คะแนนเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และ การแปลความหมายคะแนนเจตคติต่อการเรียนสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

กลุ่มเป้าหมาย	จำนวน นักเรียน	ค่าเฉลี่ย ของกลุ่ม (\bar{X})	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	ความหมาย
ก่อนเรียน	12	4.20	0.58	เห็นด้วย
หลังเรียน	12	4.39	0.63	เห็นด้วย

จากตารางที่ 4.4 พบว่า คะแนนเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของแบบทดสอบวัดเจตคติต่อการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ของนักเรียนจำนวน 12 คน ก่อนเรียน มี $\bar{X} = 4.20$, S.D. = 0.58 และอยู่ในระดับเห็นด้วย ส่วนหลังเรียน มี $\bar{X} = 4.39$, S.D. = 0.63 และอยู่ในระดับเห็นด้วย

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การนำเสนอผลการวิจัยเรื่อง “ผลการสอนบูรณาการแบบสอดแทรกที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ และเจตคติต่อการเรียนในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านหนองปอ จังหวัดขอนแก่น” ตามที่ได้ดำเนินการ มี รายละเอียดครอบคลุมเนื้อหาสาระ 3 ส่วน คือ สรุปการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. สรุปการวิจัย

1.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.1.1 เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านหนองปอ จังหวัดขอนแก่น ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน

1.1.2 เพื่อเปรียบเทียบเจตคติต่อการเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านหนองปอ จังหวัดขอนแก่น ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน

1.2 วิธีดำเนินการวิจัย

1.2.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1) ประชากร คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2551 ศูนย์ประสานงานที่ 5 ศูนย์ขอนแก่นวิทยุ จังหวัดขอนแก่น มีนักเรียนจำนวน 298 คน

2) กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาในชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านหนองปอ จังหวัดขอนแก่น ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2551 จำนวน 12 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง

1.2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1) แผนการจัดการเรียนรู้บูรณาการแบบสอดแทรก เรื่องพระพุทธประวัติ และการสืบทอดพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 16 แผน ใช้เวลา 16 ชั่วโมง

2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนและหลังเรียน เป็นแบบทดสอบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ มีค่าความยากง่าย (p) .67 ค่าอำนาจจำแนก (r) .24 และค่าความเชื่อมั่น .82

3) แบบวัดเจตคติต่อการเรียน กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ซึ่งเป็นแบบวัดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ที่ผู้วิจัยสร้างเอง จำนวน 20 ข้อ

1.2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยสอนกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2551 ใช้เวลา 16 ชั่วโมง มีรายละเอียดดังนี้

1) ทดสอบก่อนเรียน ผู้วิจัยให้นักเรียนกลุ่มทดลองทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวน 30 ข้อ และทำแบบวัดเจตคติต่อการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม จำนวน 20 ข้อ แล้วผู้วิจัยตรวจและเก็บผลคะแนนไว้เป็นผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียน สำหรับวิเคราะห์เปรียบเทียบข้อมูล

2) ดำเนินการทดลอง ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองสอนนักเรียนกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสอนแบบบูรณาการสอดแทรก เรื่อง พระพุทธประวัติและการสืบทอดพระพุทธศาสนา จำนวน 16 แผน ใช้เวลาในการทดลอง 16 ชั่วโมง และเมื่อสอนเสร็จแต่ละบทได้ให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างทำกิจกรรมท้ายแผน แล้วตรวจบันทึกคะแนนเพื่อวิเคราะห์ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้

3) เมื่อสิ้นสุดการทดลอง ให้นักเรียนทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทำแบบวัดเจตคติ ต่อการเรียน หลังเรียน แล้วผู้วิจัยตรวจและเก็บผลคะแนนไว้เป็นผลสัมฤทธิ์หลังเรียน สำหรับวิเคราะห์เปรียบเทียบข้อมูล

1.2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

1) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียน โดยวิธีสอนบูรณาการแบบสอดแทรก โดยการหาค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการทดสอบค่าที

2) เปรียบเทียบคะแนนเจตคติที่กลุ่มตัวอย่างทำในแบบสอบถามเจตคติต่อการเรียนก่อนและหลัง โดยใช้เกณฑ์มาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ และเกณฑ์การแปลความหมาย ค่าเฉลี่ยของกลุ่ม

1.3 สรุปผลการวิจัย

1.3.1 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนโดยบูรณาการแบบสอดแทรก

ผลปรากฏว่า นักเรียนที่เรียนรู้โดยบูรณาการแบบสอดแทรก เรื่อง พระพุทธประวัติและการสืบทอดพระพุทธศาสนา มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

1.3.2 ผลการเปรียบเทียบเจตคติต่อการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ผลปรากฏว่า นักเรียนที่เรียนรู้โดยบูรณาการแบบสอดแทรก เรื่อง พระพุทธประวัติและการสืบทอดพระพุทธศาสนา มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม คะแนนเจตคติเฉลี่ยเท่ากับ 4.39 เป็นไปในทางบวกอยู่ในระดับ เห็นด้วย

2. อภิปรายผล

ผลของการสอนบูรณาการแบบสอดแทรกที่มีต่อผลสัมฤทธิ์และเจตคติทางการเรียนในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านหนองป้อ จังหวัดขอนแก่นครั้งนี้ เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ก่อนการทดลอง ผู้วิจัยจึงนำเสนอการอภิปรายผลในประเด็นสำคัญๆ ดังต่อไปนี้

2.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เรื่อง พระพุทธประวัติและการสืบทอดพระพุทธศาสนา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านหนองป้อ โดยวิธีสอนบูรณาการแบบสอดแทรก หลังจากใช้แผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้และใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พบว่า นักเรียนมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนเรียนเท่ากับ 14.67 และหลังเรียนเท่ากับ 24.92 แสดงให้เห็นว่า การสอนสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โดยวิธีสอนบูรณาการแบบสอดแทรก มีส่วนทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เนื่องจากสาเหตุหลายประการ

1) เป็นหน่วยการเรียนรู้บูรณาการที่ผ่านความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญในเนื้อหาสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ซึ่งตรงตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช

2544 และหลักสูตรสถานศึกษา 2) ผู้วิจัยได้จัดทำหน่วยบูรณาการตามขั้นตอนของหลักสูตรการศึกษา และแนวทางของกระทรวงศึกษาธิการ เริ่มตั้งแต่การวิเคราะห์ความต้องการของผู้เรียนและชุมชน หลักสูตรสถานศึกษา มาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ ที่สัมพันธ์กับหน่วยการเรียนรู้ การสร้างแผนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการสอดคล้องตามผลที่วิเคราะห์ 3) องค์ประกอบต่างๆ ของหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการและแผนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ ได้ผ่านการตรวจพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษาและปรับปรุงเป็นอย่างดีก่อนนำไปทดลองใช้ ซึ่งสอดคล้องกับประทีป ด่านแก้ว (2545 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาการพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เรื่อง การทำมาหากิน โดยใช้วิธีการสอนแบบบูรณาการ พบว่านักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยร้อยละ 81 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ ร้อยละ 75 และพนารัตน์ การินทร์ (2546 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเรียน การสอน โดยการสอนบูรณาการแบบสอดแทรก (INFUSION) วิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต เรื่อง พืช ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 พบว่า คะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน คิดเป็นร้อยละ 84 ซึ่งผ่านเกณฑ์มาตรฐานที่ตั้งไว้ คือ ร้อยละ 75 และจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์มาตรฐาน คือ ร้อยละ 80 คิดเป็นร้อยละ 90

2.2 เจตคติทางการเรียนโดยวิธีสอนบูรณาการแบบสอดแทรก พบว่า นักเรียนมีเจตคติต่อการเรียนรู้สาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ก่อนเรียนอยู่ในระดับเห็นด้วย ค่าเฉลี่ย 4.20 หลังเรียนอยู่ในระดับเห็นด้วย ค่าเฉลี่ย 4.39 ข้อความที่มีค่าเฉลี่ยสูงขึ้นจากการทดลองพบว่า ค่าเฉลี่ยของเจตคติเพิ่มขึ้น 14 ข้อความ ทั้งนี้อาจมีสาเหตุเพราะ การสอนบูรณาการเป็นการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ร่วมกันปฏิบัติกิจกรรมตามความสามารถ ความสนใจ จึงเกิดการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ทำให้ตื่นตัวอยู่เสมอ ซึ่งผู้วิจัยอภิปรายเป็นรายข้อดังนี้

2.2.1 ในข้อความที่ 1 ฉันอยากไปเรียนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมทุกครั้ง ก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ย 3.42 หลังเรียนมีค่าเฉลี่ย 4.33 ทั้งนี้เป็นเพราะกิจกรรมการเรียนการสอน ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนได้วางแผน แสดงความคิดเห็น อภิปรายและได้แสดงออก

2.2.2 ในข้อความที่ 2 ฉันรีบเข้าชั้นเรียนโดยเร็วเวลาเรียนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ย 4.08 หลังเรียนมีค่าเฉลี่ย 4.33 ทั้งนี้เป็นเพราะนักเรียนสามารถแบ่งกลุ่มและเลือกกลุ่มเพื่อจัดกิจกรรมการเรียนได้ตามความต้องการของตนเองทั้งนี้เป็นไปตามวิถีประชาธิปไตย

2.2.3 ในข้อความที่ 3 ฉันสนใจแสวงหาความรู้ด้านสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมเพิ่มเติมเป็นประจำ ก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ย 3.67 หลังเรียนมีค่าเฉลี่ย 4.17 ทั้งนี้เป็นเพราะ

นักเรียนได้รับการฝึกฝนให้ตระหนักในคุณค่าของความรู้รอบกายที่เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลาการแสวงหาความรู้ใ้ตนเองเป็นการเพิ่มศักยภาพให้แก่ตนเอง

2.2.4 ในข้อความที่ 4 การเรียนสังคมศึกษา ทำให้มีความรู้กว้างขวางและลึกซึ้งก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ย 4.42 หลังเรียนมีค่าเฉลี่ย 4.58 ทั้งนี้เป็นเพราะกิจกรรมการเรียนการสอนได้บูรณาการความรู้ที่เป็นหน่วยเดียวกัน สอดคล้องกันเป็นเหตุเป็นผลต่อกัน ทำให้เกิดความคิดสร้างสรรค์

2.2.5 ในข้อความที่ 5 ความรู้ด้านสังคมศึกษาช่วยแก้ปัญหาการอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ย 4.00 หลังเรียนมีค่าเฉลี่ย 4.25 ทั้งนี้เป็นเพราะกิจกรรมการเรียนการสอนเน้นให้นักเรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมกลุ่มร่วมกัน ช่วยกันค้นคว้า สืบเสาะหาความรู้ ตลอดจนการแสดงความคิดเห็น เสนอแนะและแก้ปัญหาของกลุ่มได้เป็นอย่างดี

2.2.6 ในข้อความที่ 6 วิชาสังคมศึกษาทำให้เข้าใจพุทธประวัติและการสืบทอดพระพุทธศาสนาอย่างแจ่มแจ้งชัดเจน ก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ย 4.33 หลังเรียนมีค่าเฉลี่ย 4.58 ทั้งนี้เป็นเพราะกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นสาระพระพุทธศาสนาเป็นแกนกลาง นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้าอย่างกว้างขวาง เรียนรู้และฝึกปฏิบัติจริงจึงมีความเข้าใจเรื่องที่เรียนอย่างชัดเจน

2.2.7 ในข้อความที่ 7 ฉันทิใจมากที่ได้ปฏิบัติกิจกรรมกลุ่ม กับเพื่อน ๆ ในระหว่างเรียนสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ย 4.42 หลังเรียนมีค่าเฉลี่ย 4.75 ทั้งนี้เป็นเพราะกิจกรรมการเรียนการสอนฝึกให้นักเรียนรู้จักเสนอแนวความคิดที่เป็นประโยชน์ ฝึกการรู้จักรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ตลอดถึงความเสมอภาค การเคารพความสามารถของผู้อื่น ทำให้นักเรียนสามารถปฏิบัติกิจกรรมกลุ่มได้ดี

2.2.8 ในข้อความที่ 8 ฉันทชอบวิชาสังคมศึกษา เพราะมีโอกาสเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้อื่น ๆ ก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ย 4.33 หลังเรียนมีค่าเฉลี่ย 4.58 ทั้งนี้เป็นเพราะกิจกรรมการสอนที่เน้นให้นักเรียนรู้วิธีเรียนรู้จากการค้นคว้า สืบค้น เสาะแสวงหาความรู้จากสื่อและแหล่งเรียนรู้อื่นๆ เพิ่มเติมจากการเรียนรู้ในห้องเรียนอย่างเดียว

2.2.9 ในข้อความที่ 9 ฉันทพอใจวิชาสังคมศึกษาเพราะได้เรียนเนื้อหาหลากหลายก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ย 4.17 หลังเรียนมีค่าเฉลี่ย 4.43 ทั้งนี้เป็นเพราะกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการได้จัดเนื้อหา สาระความรู้ต่างๆ ซึ่งมีมากมายมาหลอมรวมเข้าไว้ด้วยกันตลอดถึงการให้ฝึกหัดนำเสนอความรู้ ข่าวสารต่างๆ ที่เกิดขึ้นเพื่อให้ทันต่อเหตุการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปอยู่ตลอดเวลา

2.2.10 ในข้อความที่ 11 การเรียนรู้สังคมศึกษาสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์อื่นๆ ได้ ก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ย 4.00 หลังเรียนมีค่าเฉลี่ย 4.17 ทั้งนี้เป็นเพราะการจัดกิจกรรมที่เน้นกระบวนการ นักเรียนให้ความสนใจ กระตือรือร้นในการทำกิจกรรม สามารถ

แสดงความคิดเห็นและถามปัญหาได้ตามต้องการเกิดเป็นองค์ความรู้แห่งตน จึงสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์อื่นๆ ได้

2.2.11 ในข้อความที่ 13 ฉันเข้าร่วมกิจกรรมวันสำคัญเกี่ยวกับชาติ ศาสนาและพระมหากษัตริย์อย่างเต็มใจ ก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ย 4.33 หลังเรียนมีค่าเฉลี่ย 4.58 ทั้งนี้เป็นเพราะกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นให้นักเรียนปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดี มีความจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์ เห็นประโยชน์ของประเทศชาติมากกว่าประโยชน์ของตนและเป็นศาสนิกชนที่ดี ปฏิบัติศาสนกิจได้ถูกต้อง สามารถเข้าร่วมกิจกรรมสำคัญต่างๆ ได้เป็นอย่างดีและถูกต้อง

2.2.12 ในข้อความที่ 14 ถ้าต้องเลือกวิชาเรียน ฉันจะเลือกวิชาที่มีเนื้อหาด้านสังคมก่อนวิชาอื่น ก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ย 4.33 หลังเรียนมีค่าเฉลี่ย 4.58 ทั้งนี้เป็นเพราะนักเรียนเกิดความเข้าใจในเนื้อหาสาระอย่างถ่องแท้ สังคมศึกษาจึงเป็นเรื่องที่น่าสนใจอยู่เสมอ นักเรียนจึงเลือกเรียนสังคมศึกษามากขึ้น

2.2.13 ในข้อความที่ 16 เนื้อหาสาระ ในการเรียนรู้กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ทำให้เพลิดเพลิน ก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ย 4.33 หลังเรียนมีค่าเฉลี่ย 4.58 ทั้งนี้เป็นเพราะการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลายและบูรณาการเนื้อหาที่น่าสนใจ นักเรียนจึงศึกษาค้นคว้าและติดตามเรื่องราว เนื้อหาสาระจนเข้าใจแจ่มแจ้งไม่เครียดแต่ตรงกันข้ามนักเรียนเกิดความรู้สึกสนุกสนานเพลิดเพลินเป็นผู้มีสุขภาพจิตที่ดี

2.2.14 ในข้อความที่ 18 ข่าวสารด้านสังคมศึกษาช่วยให้ฉันปรับตัวเข้ากับคนอื่นได้เร็วขึ้น ก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ย 4.08 หลังเรียนมีค่าเฉลี่ย 4.33 ทั้งนี้เป็นเพราะกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ฝึกหัดการเป็นผู้นำผู้ตามที่ดี รู้จักช่วยเหลือและรับการช่วยเหลือจากผู้อื่น รู้จักประยุกต์นำความรู้ที่ศึกษามาใช้ในชีวิตได้จริง

นอกจากนี้ผลการทดลองพบว่า คะแนนเจตคติเท่าเดิม 1 ข้อความและเจตคติที่ลดลง 5 ข้อความ ทั้งนี้อาจมีสาเหตุเพราะ สาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม มีมากมายหลายวิชาเนื้อหาที่กว้างขวาง ตลอดถึงการปฏิบัติตนของคนในสังคม โดยเฉพาะจากสื่อโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ ฯลฯ ไม่เป็นตัวอย่างที่ดีได้ทั้งหมด ทำให้นักเรียนมีความสับสนต่อการประพฤติ การปฏิบัติตน ซึ่งการกระทำบางอย่างทำให้นักเรียนเข้าใจผิดคิดว่าเป็นแบบอย่างที่ดีจึงหลงกระทำตาม ดังนั้นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนบูรณาการแบบสอดแทรกจึงเป็นสิ่งจำเป็นที่จะช่วยหล่อหลอมความคิดความรู้สึกและพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพของนักเรียนได้ ในการสอนที่มีระยะเวลาเพียง 16 ชั่วโมง เป็นเวลาที่น้อยมากสำหรับ การที่จะปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงเจตคตินั้น กุญชรี้ คำขาย (2540) กล่าวว่า เจตคติเป็นผลผลิต มาจากประสบการณ์หลากหลายในชีวิต และก่อตัวขึ้นอย่างซับซ้อน เมื่อเกิดขึ้นแล้วจะมีลักษณะค่อนข้างคงทนแต่ก็สามารถเปลี่ยนแปลงได้

ซึ่งสอดคล้องกับ เพราพรณ เปลียนภู (2540) ได้กล่าวเอาไว้ว่า เจตคติเป็นความรู้สึกของบุคคล ต่อความนึกคิด ซึ่งความรู้สึกนั้นค่อนข้างจะแน่นอน มีทิศทางการแสดงออกว่ายอมรับหรือไม่ ยอมรับวัตถุหรือบุคคลนั้นๆ เจตคติเป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงได้แต่ค่อนข้างยาก เพราะความรู้สึกนั้น ค่อนข้างแน่นอนและเป็นความรู้สึกที่สร้างจากการมองความสัมพันธ์ว่า สิ่งนั้นหรือคนนั้นดีหรือไม่ ดีต่อเรา ซึ่งความรู้สึกนี้มีอิทธิพลทำให้เรายอมรับหรือไม่ยอมรับสิ่งนั้นด้วย ดังนั้นถ้าจะ เปลี่ยนแปลงเจตคติของบุคคลซึ่งเป็นสิ่งที่ทำได้ยาก จะต้องเปลี่ยนแปลงองค์ประกอบหลายอย่างใน ตัวบุคคลนั้น เช่น ความนึกคิด อารมณ์ ประสบการณ์ การให้ความรู้ ฯลฯ ของบุคคลนั้น ผู้วิจัย เห็นว่า ในการวัดเจตคติทำได้ค่อนข้างยากและจะต้องใช้วิธีการวัดหลายอย่างแบบต่อเนื่องเป็น เวลานาน

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

3.1.1 ในการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ ครูควรจัดกิจกรรมบูรณาการให้ เหมาะสมกับเนื้อหา และความสนใจของผู้เรียน รวมทั้งในการทดสอบความรู้ ควรทดสอบความรู้ โดยใช้แบบทดสอบที่บูรณาการความรู้จากหลายสาระและใช้ความคิดหลากหลายในการทำ แบบทดสอบ

3.1.2 ในการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ ครู จำเป็นต้องมีความรอบรู้ในเนื้อหา สาระต่าง ๆ อย่างเพียงพอ สำหรับนำมาบูรณาการเนื้อหาสาระต่าง ๆ ถูกต้องเหมาะสม

3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

3.2.1 ควรมีการวิจัยเรื่องการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการในกลุ่มสาระการเรียนรู้ อื่น ๆ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการเรียนรู้อื่น ๆ รวมทั้งใช้วิธีการวิจัยในลักษณะ อื่น ๆ เช่น การวิจัยเชิงคุณภาพ

3.2.2 ควรมีการวิจัยเปรียบเทียบผลการเรียนรู้จากการเรียนรู้อื่น ๆ โดยการสอนแบบ บูรณาการกับวิธีการสอนแบบอื่น ๆ

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2545) คู่มือการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา
ศาสนาและวัฒนธรรม กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์
(ร.ส.พ.)
- _____ . (2544) การจัดสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ระดับ
ประถมศึกษา หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544
- _____ . (2544) คู่มือการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ระดับ
ประถมศึกษา หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544
- กาญจนา คุณารักษ์ (2520) “การสอนแบบบูรณาการ” ประชาศึกษา 31 (2) : 18 – 23
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงาน (2539) แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 8
(พ.ศ.2540 – 2544) กรุงเทพมหานคร สำนักนายกรัฐมนตรี
- คณะกรรมการปฏิรูปการเรียนรู้ (2543) ปฏิรูปการเรียนรู้ผู้เรียนสำคัญที่สุด พิมพ์ครั้งที่ 4
กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว
- โครงการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ สำนักงาน (2540) คู่มือฝึกอบรมเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน
แบบหน่วยบูรณาการวิชาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ กรุงเทพมหานคร
กระทรวงศึกษาธิการ
- จันทร์จรัส ตันตสุทธิ (2528) “การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคิดสร้างสรรค์ของ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษาโดยเทคนิคการสอนแบบ
บูรณาการและการสอนตามคู่มือครู” ปรินญาณีพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต
กรุงเทพมหานคร บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทร วิโรฒ
- ชม ภูมิภาค (2520) “บูรณาการของประสบการณ์ทางการศึกษา” วารสารศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ 2 (1) : 97 – 108
- ทศนา เขมมณี (2548) ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ
พิมพ์ครั้งที่ 4 กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- _____ . (2530) เอกสารประกอบการสอนวิชาทฤษฎีการสอน กรุงเทพมหานคร สาขา
หลักสูตรและการสอนคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (อัคราเนนา)

- ธิดาทพ ถายันต์ (2546) “การพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนรายวิชาท้องถิ่นของเรา 1 (ส 071) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ด้วยรูปแบบการสอนแบบบูรณาการ” วิทยานิพนธ์ปริญญา
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการประถมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- ธำรง บัวศรี (2532) *ทฤษฎีหลักสูตรการออกแบบและพัฒนา* กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์คุรุสภา
ลาดพร้าว
- บรรเจอดพร สู่แสนสุขและคณะ (2546) *วารสารวิชาการ* กรมวิชาการ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2
กุมภาพันธ์ (2-5)
- ประภาพร เพ็งสีแสง (2540) “การพัฒนาหน่วยการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1
ที่มีรูปแบบทักษะสัมพันธ์และการบูรณาการเนื้อหา” วิทยานิพนธ์ปริญญา
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการประถมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ขอนแก่น
- พกา สัตยธรรม (2533) *การบูรณาการเพื่อการสอนและชีวิต* มิตรครู 12 (24) : 51
- รัตนา นภารัตน์ “การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและควมมีวินัยในตนเองของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษาโดยการสอนแบบบูรณาการกับการสอน
ตามคู่มือแนวการสอนของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา” วิทยานิพนธ์
การศึกษามหาบัณฑิต (การมัธยมศึกษา) กรุงเทพมหานคร บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- วิเศษ ชินวงษ์ (2544) “การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ” *วารสารวิชาการ* กรุงเทพมหานคร :
โรงพิมพ์ชวนการพิมพ์
- วัฒนาพร ระงับทุกข์ (2542) *แผนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ* กรุงเทพมหานคร (ม.ป.ท.)
- สัจด์ อุทรานันท์ (2532) *พื้นฐานและการพัฒนาหลักสูตร* กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์สยาม
สุมิตร คุณานุกร (2518) *หลักสูตรและการสอน* กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์ชวนการพิมพ์.
- สมบัติ ตัญจรัยรัตน์ (2544) *เอกสารประกอบการสอนวิชา 215891 สัมมนาการประถมศึกษา*
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ (2539) *การวัดและ
ประเมินผลในชั้นเรียน กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต* กรุงเทพมหานคร
โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว

- สำนักงานวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
กระทรวงศึกษาธิการ (2549) แนวทางการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ
กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย
_____. (2549) แนวทางการประเมินตามสภาพจริง กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์ชุมนุม
สหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย
- เสริมศรี ไชยสร และคนอื่นๆ (2526) รายงานการวิจัยเรื่องบูรณาการในหลักสูตร: ลักษณะของ
หลักสูตรมัธยมตอนต้นและปัญหาการจัดในเขตการศึกษา 8 เชียงใหม่: หลักสูตรและ
การสอนคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- อรทัย มูลคำและคณะ (2542) การบูรณาการหลักสูตรและการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง
กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์ดวงกมลสมัย

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

เครื่องมือรวบรวมข้อมูล

แบบทดสอบก่อนเรียน / หลังเรียน

แบบวัดเจตคติต่อการเรียนสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

แบบทดสอบก่อนเรียน / หลังเรียน

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

หน่วย พระพุทธประวัติและการสืบทอดพระพุทธศาสนา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

คำชี้แจง ให้ทำเครื่องหมาย X หน้าคำตอบที่ถูกต้องที่สุด

<p>1. ศาสนามีความสำคัญหลายอย่าง ยกเว้นข้อใด</p> <p>ก. สั่งสอนให้มนุษย์ประพฤติในสิ่งที่ถูกต้องดีงาม</p> <p>ข. เป็นบ่อเกิดของขนบธรรมเนียมที่ดีงาม</p> <p>ค. ขจัดทุกข์และสร้างสุขให้แก่มนุษย์ทั้งกายใจ</p> <p>ง. เป็นแสงสว่างในการทำให้มนุษย์รำรวย</p> <p>2. ศาสนาที่ไม่เชื่อพระเจ้า (อเทวนิยม) คือศาสนาใด</p> <p>ก. ศาสนาพุทธ</p> <p>ข. ศาสนาคริสต์</p> <p>ค. ศาสนาอิสลาม</p> <p>ง. ศาสนาพราหมณ์ ฮินดู</p> <p>3. เราช่วยส่งเสริมทำนุบำรุงศาสนาได้อย่างไร</p> <p>ก. สร้างศาสนสถานที่ใหญ่โต</p> <p>ข. ศึกษาคำสั่งสอนของศาสนา</p> <p>ค. ปฏิบัติตามหลักคำสอนของศาสนา</p> <p>ง. ชักชวนให้คนอื่นๆ นับถือศาสนาเดียวกับตน</p> <p>4. พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ทรงผนวกในศาสนาใด</p> <p>ก. ศาสนาพุทธ</p> <p>ข. ศาสนาคริสต์</p> <p>ค. ศาสนาสิกข์</p> <p>ง. ศาสนาพราหมณ์ ฮินดู</p>	<p>5. พระพุทธรูปเป็นสัญลักษณ์แทนสิ่งใด</p> <p>ก. ศาสนาอิสลาม</p> <p>ข. ศาสนาคริสต์</p> <p>ค. ศาสนาพุทธ</p> <p>ง. ศาสนาพราหมณ์ ฮินดู</p> <p>6. สถานที่ประสูติของพระพุทธเจ้า คือที่ใด</p> <p>ก. สาละวินทยาน</p> <p>ข. พาราณสี</p> <p>ค. พุทธคยา</p> <p>ง. ลุมพินี</p> <p>7. พระพุทธเจ้าปลงอายุสังขารที่เมืองใด</p> <p>ก. กบิลพัสดุ์</p> <p>ข. ราชคฤห์</p> <p>ค. เวสาลี</p> <p>ง. กุสินารา</p> <p>8. สุภัททะ ทูลถามเรื่องผู้วิเศษ พระพุทธเจ้าทรงตรัสเรื่องใด</p> <p>ก. ข้อปฏิบัติของสงฆ์</p> <p>ข. อริยมรรค 8</p> <p>ค. มงคล 38</p> <p>ง. การปรินิพพาน</p> <p>9. พระพุทธเจ้าเสด็จดับขันธปรินิพพานในวันใด</p> <p>ก. ขึ้น 15 ค่ำ เดือน 3</p> <p>ข. ขึ้น 15 ค่ำ เดือน 6</p> <p>ค. ขึ้น 15 ค่ำ เดือน 8</p> <p>ง. ขึ้น 15 ค่ำ เดือน 12</p>
---	--

<p>10. พระพุทธเจ้าทรงกล่าวปัจฉิมโอวาทเรื่องใด</p> <p>ก. อริยสัจ 4</p> <p>ข. การเผยแพร่พระพุทธศาสนา</p> <p>ค. ความไม่ประมาท</p> <p>ง. การจัดพิธีพระศพ</p> <p>11. พิธีถวายพระเพลิงพระบรมศพของพระพุทธเจ้าจัดที่ใด</p> <p>ก. กบิลพัสดุ์</p> <p>ข. เทวทหะ</p> <p>ค. อโยธยา</p> <p>ง. กุสินารา</p> <p>12. บุคคลสำคัญในพิธีถวายพระเพลิงพระบรมศพพระพุทธเจ้าคือ</p> <p>ก. พระโกณฑัญญะ</p> <p>ข. พระสาฬหบุตร</p> <p>ค. พระโมคคัลลานะ</p> <p>ง. พระมหากัสสปะ</p> <p>13. พระบรมสารีริกธาตุ คือ อะไร</p> <p>ก. เถ้าถ่านจากการเผาพระศพพระพุทธเจ้า</p> <p>ข. เครื่องใช้ในการจัดพิธีถวายพระเพลิง</p> <p>ค. พระพุทธสิริระส่วนที่ยังคงเหลือจากการไหม้</p> <p>ง. กระดูกส่วนศีรษะ</p> <p>14. อัฐมีบูชา หมายถึงอะไร</p> <p>ก. การถวายอัฐบริหาร</p> <p>ข. วันถวายพระเพลิงพระพุทธสิริระ</p> <p>ค. วันแห่งการบูชาพระพุทธเจ้า</p> <p>ง. การบูชาด้วยดอกไม้ ธูป เทียน</p>	<p>15. ข้อควรปฏิบัติเมื่ออยู่ในวัด คือ</p> <p>ก. การสำรวม</p> <p>ข. การไม่ทำเสียงดัง</p> <p>ค. บริจาคทรัพย์สิ่งของ</p> <p>ง. ทำความสะอาดบริเวณวัด</p> <p>16. สวนลุมพินี อยู่ที่ใด</p> <p>ก. กลางแคว้นสักกะ</p> <p>ข. ดินแดนโกถิยะ</p> <p>ค. ระหว่างกรุงกบิลพัสดุ์กับกรุงเทวทหะ</p> <p>ง. ระหว่างกรุงกบิลพัสดุ์กับแคว้นสักกะ</p> <p>17. ปัจจุบัน ลุมพินี อยู่ที่ใด</p> <p>ก. ประเทศอินเดีย</p> <p>ข. ประเทศเนปาล</p> <p>ค. ประเทศปากีสถาน</p> <p>ง. ประเทศไทย</p> <p>18. พระพุทธเจ้าตรัสรู้ ในวันใด</p> <p>ก. ขึ้น 15 ค่ำ เดือน 3</p> <p>ข. ขึ้น 15 ค่ำ เดือน 6</p> <p>ค. ขึ้น 15 ค่ำ เดือน 8</p> <p>ง. ขึ้น 15 ค่ำ เดือน 12</p> <p>19. ต้นโพธิ์ เกี่ยวข้องกับพระพุทธเจ้าในเหตุการณ์ใด</p> <p>ก. ประสูติ</p> <p>ข. ตรัสรู้</p> <p>ค. ปฐมเทศนา</p> <p>ง. ปรีนิพพาน</p>
--	--

<p>20. สถานที่ที่ศรีสุ ฒ อรุเวลาเสนานิคม ปัจจุบัน เรียกว่าอะไร</p> <p>ก. พุทธคยา</p> <p>ข. รัมเมฆสถูป</p> <p>ค. สารนารถ</p> <p>ง. สาลวโนทยาน</p> <p>21. อริยสัจ ได้แก่</p> <p>ก. ทุกข์ สมุทัย นิโรจน์ มรรค</p> <p>ข. เกิด แก่ เจ็บ ตาย</p> <p>ค. รูป รส กลิ่น เสียง</p> <p>ง. อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา</p> <p>22. รัมเมฆสถูป เป็นสถานที่แสดงปฐมเทศนา ตั้งอยู่ที่ใด</p> <p>ก. กรุงราชคฤห์</p> <p>ข. กรุงพาราณสี</p> <p>ค. กรุงกบิลพัสดุ์</p> <p>ง. กรุงกุสินารา</p> <p>23. พระพุทธเจ้าทรงปรินิพพาน ที่ใด</p> <p>ก. ลุมพินี</p> <p>ข. อรุเวลาเสนานิคม</p> <p>ค. ป่าอิสิปตนมฤคทายวัน</p> <p>ง. สาลวโนทยาน</p> <p>24. พุทธศาสนิกชน ทำจิตใจให้ผ่องใส บริสุทธิ์ โดยวิธีใด</p> <p>ก. บูชาพระผู้เป็นเจ้า</p> <p>ข. ทำความเคารพพระเจ้าตรงเวลาทุกวัน</p> <p>ค. นั่งนิ่งๆ ไม่รับรู้เหตุการณ์รอบกาย</p> <p>ง. ไหว้พระ สวดมนต์ แผ่เมตตา</p>	<p>25. ข้อใดเป็นความเชื่อ แบบวิปากัสทธา</p> <p>ก. เกิดมาพิการ เพราะทำกรรมไม่ดีไว้ในชาติก่อน</p> <p>ข. อริชฐานขอความช่วยเหลือจาก พระพุทธรูปจะประสบความสำเร็จ</p> <p>ค. ขยันอ่านหนังสือ ทำให้มีความรู้</p> <p>ง. พระพุทธเจ้ามีจริง</p> <p>26. พระไตรปิฎก หมายถึงอะไร</p> <p>ก. คำภีร์สำคัญทางพระพุทธศาสนา</p> <p>ข. โลก โกรธ หลง</p> <p>ค. อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา</p> <p>ง. ไม่ทำชั่ว ทำความดี ทำจิตใจให้บริสุทธิ์</p> <p>27. พระสงฆ์บวชใหม่ต้องศึกษาและปฏิบัติตนตามข้อใด</p> <p>ก. พระวินัยปิฎก</p> <p>ข. พระสุตตันตปิฎก</p> <p>ค. พระอภิธรรมปิฎก</p> <p>ง. วิปัสสนา กรรมฐาน</p> <p>28. อารธนาศีล 5 มีคำขึ้นต้นว่าอย่างไร</p> <p>ก. อระหัง สัมมา สัมพุทโธ ะคะคะวา</p> <p>ข. นะโม ตัสสะ ะคะคะวะโต</p> <p>ค. มะยัง ภันเต วิสุง วิสุง</p> <p>ง. วิปัตติ ปะฎิพาหะยะ</p>
---	---

แบบทดสอบก่อนเรียน / หลังเรียน

หน้า 4

<p>29. การแผ่เมตตา มีประโยชน์อย่างไร</p> <p>ก. ทำให้จิตใจสงบ ละเอียดอ่อน ผ่องใสบริสุทธิ์</p> <p>ข. เป็นการสะสมบุญไว้ ทำให้ไม่ตกนรก</p> <p>ค. ทำให้สัตว์อื่นๆ พันทุกข์ มีความสุข</p> <p>ง. ป้องกันภัยจากภูตผี ปีศาจ</p>	<p>30. อิมานี มะยังกันเต, ภัตตานี, สะปะริวารานี , ภิกขุสังฆัสสะ, โอนิชะยามะ, สาธุ โน ภัณเต, ภิกขุสังโฆ, อิมานี, ภัตตานี, สะปะริวารานี, ปะภุคัณหาตุ, อัมหากัง, ทีฆะรัตตัง, หิตายะ, สุขายะ.</p> <p>คำกล่าวข้างต้น คืออะไร</p> <p>ก. คำขอขมาโทษ</p> <p>ข. คำถวายทาน แบบสามัญ</p> <p>ค. คำถวายสังฆทาน อุทิศให้ผู้ตาย</p> <p>ง. คำถวายผ้าป่า</p>
--	---

เฉลย ข้อทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

1. ง	2. ก	3. ค	4. ก	5. ค	6. ง	7. ค	8. ข	9. ข	10. ค
11. ง	12. ง	13. ค	14. ข	15. ก	16. ค	17. ข	18. ข	19. ข	20. ก
21. ก	22. ข	23. ง	24. ง	25. ค	26. ก	27. ก	28. ค	29. ก	30. ข

แบบวัดเจตคติ

แบบวัดเจตคติต่อการเรียนสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถาม

1. แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามความรู้สึกรู้สึกของนักเรียนที่มีต่อการเรียนการสอน
กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เรื่อง พุทธประวัติและการสืบทอดพระพุทธศาสนา
นักเรียนมีโอกาสเต็มที่แล้วเพื่อพิจารณาข้อความที่นักเรียนรู้สึก เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่
เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง โดยทำเครื่องหมาย ✓ ให้ตรงกับช่องระดับความรู้สึกนั้น เพียงช่อง
เดียว ดังนี้

- 5 เห็นด้วยอย่างยิ่ง
- 4 เห็นด้วย
- 3 ไม่แน่ใจ
- 2 ไม่เห็นด้วย
- 1 ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

2. แบบสอบถามนี้ไม่มีคำตอบถูกหรือผิด เพราะแต่ละคนย่อมมีความคิด ความรู้สึกและ
แนวปฏิบัติไม่เหมือนกัน

3. นักเรียนอ่านและพิจารณาตัดสินใจด้วยตนเอง

คำสั่ง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างทางขวามือให้ตรงกับระดับความรู้สึกของนักเรียน
ตัวอย่าง

ข้อที่	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
		เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
		5	4	3	2	1
0	ข้าพเจ้าชอบกิจกรรมอภิปราย				✓	
0	วิธีการเรียนสนุกสนาน		✓			

แบบวัดเจตคติต่อการเรียนสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

ร.ด.	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
		เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
		5	4	3	2	1
1	ฉันอยากไปเรียนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมทุกครั้ง					
2	ฉันรีบเข้าชั้นเรียน โดยเร็วเวลาเรียนกลุ่มสาระสังคมศึกษา					
3	ฉันสนใจแสวงหาความรู้ด้านสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมเพิ่มเติมอยู่เป็นประจำ					
4	การเรียนสังคมศึกษา ทำให้มีความรู้กว้างขวางและลึกซึ้ง					
5	ฉันมั่นใจว่าความรู้ด้านสังคมศึกษาช่วยแก้ปัญหา ในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้					
6	วิชาสังคมศึกษาทำให้เข้าใจพุทธประวัติและการสืบทอดพระพุทธศาสนาอย่างแจ่มแจ้ง ชัดเจน					
7	ฉันดีใจมากที่ได้ปฏิบัติกิจกรรมกลุ่มกับเพื่อน ๆ ในระหว่างเรียนสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม					
8	ฉันชอบวิชาสังคมศึกษา เพราะมีโอกาสเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้อื่น ๆ					
9	ฉันพอใจวิชาสังคมศึกษาเพราะได้เรียนเนื้อหาหลากหลาย					
10	วิชาสังคมศึกษาทำให้ฉันเข้าใจความเชื่อมโยงของสิ่งแวดล้อมทางสังคม ศาสนาและวัฒนธรรม					

แบบวัดเจตคติต่อการเรียนสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

ที่	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
		เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
		5	4	3	2	1
11	การเรียนรู้สังคมศึกษาสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์อื่นๆ ได้					
12	สาระการเรียนรู้สังคมศึกษา เป็นเนื้อหาที่ทำให้ฉันภูมิใจในชุมชนที่ฉันอาศัยอยู่					
13	ฉันเข้าร่วมกิจกรรมวันสำคัญเกี่ยวกับชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ ด้วยความเต็มใจ					
14	ถ้าต้องเลือกวิชาเรียน ฉันจะเลือกวิชาที่มีเนื้อหา ด้านสังคมก่อนวิชาอื่น					
15	ฉันชอบเข้าร่วมแข่งขันตอบปัญหาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ทุกครั้งเมื่อมีโอกาส					
16	เนื้อหาสาระ ในการเรียนรู้กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ทำให้ฉันเพลิดเพลิน					
17	ความรู้ในสาระสังคมศึกษา ทำให้คนทั้งหลายเข้าใจ ชึ่งกันและกัน					
18	ข่าวสารด้านสังคมศึกษาช่วยให้ฉันปรับตัวเข้ากับคนอื่นได้เร็วขึ้น					
19	ฉันอธิบายความรู้ด้านสังคมศึกษาแก่เพื่อน ๆ โดยไม่ต้องรอให้เพื่อนขอร้อง					
20	การปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้สังคมศึกษา ทำให้ฉันได้ฝึกปฏิบัติ เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีในสังคม					

ภาคผนวก ข

ตารางข้อมูล

- ผลการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้
- ความสอดคล้องของจุดประสงค์การเรียนรู้กับแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์
- ค่าความยากง่ายและอำนาจจำแนกของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์

ตารางที่ 2 ผลการประเมินแผนจัดการเรียนรู้โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน

รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น			ΣR	IOC
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
1. จุดประสงค์การเรียนรู้					
1.1 สอดคล้องกับเนื้อหา	+1	+1	+1	3	1
1.2 ชัดเจน เข้าใจง่าย	+1	+1	+1	3	1
1.3 เหมาะสมกับระดับชั้น	+1	+1	0	2	0.67
2. เนื้อหา					
2.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1
2.2 ชัดเจน เข้าใจง่าย	+1	+1	+1	3	1
2.3 เหมาะสมกับระดับชั้น	+1	+1	+1	3	1
2.4 เหมาะสมกับเวลา	0	+1	+1	2	0.67
3. กระบวนการเรียนรู้					
3.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1
3.2 สอดคล้องกับเนื้อหา	+1	+1	+1	3	1
3.3 เหมาะสมกับเวลาเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1
3.4 เหมาะสมกับระดับชั้น	+1	+1	+1	3	1
3.5 ได้รับความสนใจ	+1	0	+1	2	0.67
3.6 ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1
3.7 ผู้เรียนได้เรียนรู้โดยกระบวนการกลุ่ม	+1	+1	+1	3	1
4. สื่อ / แหล่งเรียนรู้					
4.1 สอดคล้องกับกิจกรรม	+1	+1	+1	3	1
4.2 เหมาะสมกับระดับชั้น	+1	+1	+1	3	1
4.3 เอื้อต่อการเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1
5. การวัดและประเมินผล					
5.1 ประเมินผลตามสภาพจริง	+1	+1	+1	3	1
5.2 วิธีประเมินผลหลากหลาย	+1	+1	+1	3	1
รวม				54.00	18.01
เฉลี่ย				2.84	0.95

ตารางที่ 4 แสดงค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน

ข้อที่	ตัวเลือกที่ถูก	ความคิดเห็นผู้ทรงคุณวุฒิ			รวม	IOC
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
1	ง	+1	+1	+1	3	1
2	ก	+1	+1	+1	3	1
3	ค	+1	+1	+1	3	1
4	ก	+1	+1	+1	3	1
5	ค	+1	+1	+1	3	1
6	ง	+1	+1	+1	3	1
7	ค	+1	+1	+1	3	1
8	ข	+1	+1	+1	3	1
9	ข	+1	+1	+1	3	1
10	ค	+1	+1	0	2	0.6
11	ง	+1	+1	+1	3	1
12	ง	0	+1	+1	2	0.6
13	ค	+1	+1	+1	3	1
14	ข	+1	+1	+1	3	1
15	ก	+1	+1	+1	3	1
16	ค	+1	+1	+1	3	1
17	ข	+1	0	+1	2	0.6
18	ข	+1	+1	+1	3	1
19	ข	+1	+1	+1	3	1
20	ก	+1	+1	+1	3	1
21	ก	+1	+1	+1	3	1
22	ข	+1	+1	+1	3	1
23	ง	+1	+1	+1	3	1
24	ง	+1	+1	+1	3	1
25	ค	+1	+1	0	2	0.6

ตารางที่ 3 แสดงค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน (ต่อ)

ข้อที่	ตัวเลือกที่ถูก	ความคิดเห็นผู้ทรงคุณวุฒิ			รวม	IOC
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
26	ก	+1	+1	+1	3	1
27	ก	+1	+1	+1	3	1
28	ค	+1	+1	+1	3	1
29	ก	0	+1	+1	2	0.6
30	ข	+1	+1	+1	3	1
รวม					85	28
เฉลี่ย					2.83	9.33

ตาราง แสดงผลการวิเคราะห์ความยากง่าย/อำนาจจำแนก										
ข้อสอบ เรื่อง พระพุทธประวัติและการสืบทอดพระพุทธศาสนา										
ข้อที่	ตัวถูก	กลุ่ม		การวิเคราะห์				การแปลความหมาย		สรุป
		H	L	H + L	p	H - L	r	p	r	
1	ง	8	5	13	0.43	3	0.20	ได้	ได้	ใช้ได้
2	ก	11	7	18	0.60	4	0.27	ได้	ได้	ใช้ได้
3	ค	11	7	18	0.60	4	0.27	ได้	ได้	ใช้ได้
4	ก	9	5	14	0.47	4	0.27	ได้	ได้	ใช้ได้
5	ค	13	9	22	0.73	4	0.27	ได้	ได้	ใช้ได้
6	ง	12	9	21	0.70	3	0.20	ได้	ได้	ใช้ได้
7	ค	10	8	18	0.60	2	0.13	ได้	ไม่ได้	ใช้ได้
8	ข	12	8	20	0.67	4	0.27	ได้	ได้	ใช้ได้
9	ข	10	7	17	0.57	3	0.20	ได้	ได้	ใช้ได้
10	ค	13	10	23	0.77	3	0.20	ได้	ได้	ใช้ได้
11	ง	13	9	22	0.73	4	0.27	ได้	ได้	ใช้ได้
12	ง	12	7	19	0.63	5	0.33	ได้	ได้	ใช้ได้
13	ค	11	9	20	0.67	2	0.13	ได้	ไม่ได้	ใช้ได้
14	ข	11	7	18	0.60	4	0.27	ได้	ได้	ใช้ได้
15	ก	13	10	23	0.77	3	0.20	ได้	ได้	ใช้ได้
16	ค	14	11	25	0.83	3	0.20	ได้	ได้	ใช้ได้
17	ข	14	8	22	0.73	6	0.40	ได้	ได้	ใช้ได้
18	ข	12	9	21	0.70	3	0.20	ได้	ได้	ใช้ได้
19	ข	13	10	23	0.77	3	0.20	ได้	ได้	ใช้ได้
20	ก	13	11	24	0.80	2	0.13	ได้	ไม่ได้	ใช้ได้
21	ก	13	9	22	0.73	4	0.27	ได้	ได้	ใช้ได้
22	ข	12	10	22	0.73	2	0.13	ได้	ไม่ได้	ใช้ได้
23	ง	14	10	24	0.80	4	0.27	ได้	ได้	ใช้ได้
24	ง	11	7	18	0.60	4	0.27	ได้	ได้	ใช้ได้
25	ค	13	9	22	0.73	4	0.27	ได้	ได้	ใช้ได้

ตาราง แสดงผลการวิเคราะห์ความยากง่าย/อำนาจจำแนก (ต่อ)

ข้อที่	ตัวถูก	กลุ่ม		การวิเคราะห์				การแปลความหมาย		สรุป
		H	L	H + L	p	H - L	r	p	r	
26	ก	13	7	20	0.67	6	0.40	ได้	ได้	ใช้ได้
27	ก	11	8	19	0.63	3	0.20	ได้	ได้	ใช้ได้
28	ค	10	7	17	0.57	3	0.20	ได้	ได้	ใช้ได้
29	ก	13	9	22	0.73	4	0.27	ได้	ได้	ใช้ได้
30	ข	10	7	17	0.57	3	0.20	ได้	ได้	ใช้ได้
รวม		355	249		20.13		7.07	ได้	ได้	ใช้ได้
เฉลี่ย					0.67		0.24	ได้	ได้	ใช้ได้

คะแนนระหว่างเรียน 16 แผนการจัดการเรียนรู้
 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
 เรื่อง พระพุทธประวัติและการสืบทอดพระพุทธศาสนา

เลขที่	คะแนนระหว่างเรียน																รวม	เฉลี่ย	
	E1	E2	E3	E4	E5	E6	E7	E8	E9	E10	E11	E12	E13	E14	E15	E16			
1	8	9	9	9	10	9	9	9	9	10	9	9	9	9	10	9	146	9.13	
2	7	8	8	8	8	8	8	8	8	9	8	8	8	8	9	8	129	8.06	
3	7	7	8	8	7	8	9	8	8	9	8	7	9	8	9	8	128	8	
4	8	7	9	8	8	8	9	8	8	8	9	9	9	8	8	9	133	8.31	
5	7	7	9	7	8	7	8	7	8	7	7	8	8	8	8	8	122	7.63	
6	6	7	7	8	8	8	8	9	9	9	8	8	8	8	9	8	128	8	
7	6	8	9	8	8	8	7	9	8	8	8	9	9	8	8	8	129	8.06	
8	8	9	8	8	8	9	8	8	9	8	8	8	8	9	8	8	132	8.25	
9	7	8	8	8	9	9	9	9	9	8	9	10	9	10	10	10	142	8.88	
10	8	7	7	8	8	8	9	9	8	8	10	9	8	8	7	8	130	8.13	
11	8	8	9	8	8	8	9	8	8	8	8	9	10	8	9	9	135	8.44	
12	8	8	8	8	8	8	8	9	8	8	8	8	8	10	8	8	131	8.19	
รวม	88	93	99	96	98	98	101	101	99	101	101	101	103	102	103	101	1585	99.06	
เฉลี่ย	7.33	7.75	8.25	8	8.17	8.17	8.42	8.42	8.25	8.42	8.42	8.42	8.42	8.58	8.5	8.58	8.42	132.08	8.26

ภาคผนวก ก

- วิเคราะห์หน่วยบูรณาการ
- แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ตารางที่ 1 วิเคราะห์หน่วยบูรณาการ พระพุทธประวัติและการสืบทอดพระพุทธศาสนา
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เวลา 16 ชั่วโมง

แผน ที่	เรื่อง	จุดประสงค์การเรียนรู้	เนื้อหาหลัก	เนื้อหา สอดแทรก
1	ศาสนาในประเทศไทย	<ol style="list-style-type: none"> 1. บอกความสำคัญของศาสนาได้ 2. จำแนกประเภทของศาสนาได้ 3. เสนอแนวทางส่งเสริมทำนุบำรุงศาสนาได้ 	ศาสนาในประเทศไทย	ศาสนาที่คนไทยนับถือมากที่สุด
2	ความสำคัญของพระพุทธศาสนา	<ol style="list-style-type: none"> 1. บอกชื่อศาสนาที่คนไทยส่วนใหญ่นับถือได้ 2. ระบุศาสนาที่พระมหากษัตริย์ไทยนับถือได้ 3. บอกสัญลักษณ์ในพระพุทธศาสนาได้ 	ความสำคัญของพระพุทธศาสนา	พระพุทธรูป
3	พุทธประวัติ	<ol style="list-style-type: none"> 1. ระบุวันที่พระพุทธเจ้าประสูติได้ 2. เล่าเหตุการณ์วันประสูติของพระพุทธเจ้าได้ 3. บอกพระนามเดิมของพระพุทธเจ้าได้ 	พุทธประวัติ	วันวิสาขบูชา
4	ปลงอายุสังขาร	<ol style="list-style-type: none"> 1. บอกความหมายของ คำศัพท์ ปลงอายุสังขาร ได้ 2. แสดงวันเวลาที่ ปลงอายุสังขาร ได้ 3. ระบุชื่อเมืองที่ ปลงอายุสังขาร ได้ 	ปลงอายุสังขาร	บทแผ่เมตตา

แผน ที่	เรื่อง	จุดประสงค์การเรียนรู้	เนื้อหาหลัก	เนื้อหา สอดแทรก
5	ปัจฉิมสาวก	<ol style="list-style-type: none"> 1. เล่าเรื่องราวเกี่ยวกับ ปัจฉิมสาวก ได้ 2. บอกมรรค 8 ได้ 3. อธิบายประโยชน์ของความเพียรได้ 	สุกัถ ปริพาชก	นิทานวันฉฬภ ชาดก เรื่อง “ความเพียร กลางทะเลทราย”
6	ปรินิพพาน	<ol style="list-style-type: none"> 1. ระบุนวันเวลาที่พระพุทธเจ้าเสด็จ ดับขันธปรินิพพานได้ 2. บอกปัจฉิมโอวาทได้ 3. เปรียบเทียบการตายกับ ปรินิพพาน ได้ 	ปรินิพพาน	พระพุทธรูป ประจำวันอังคาร
7	การปรองพระศพ	<ol style="list-style-type: none"> 1. เล่าเรื่องราวเกี่ยวกับการ ปรองพระศพได้ 2. สรุปลักษณะถวายพระเพลิง พระบรมศพพระพุทธเจ้าได้ 3. บอกเหตุผลที่พระพุทธเจ้า ไม่เกิดอีกได้ 	การปรอง พระศพ	การเคารพศพ พระสงฆ์
8	แบ่งพระบรม สารีริกธาตุ	<ol style="list-style-type: none"> 1. บอกความหมายของ พระบรมสารีริกธาตุได้ 2. อธิบาย อัฐมีบูชา ได้ 3. เสนอแนะการปฏิบัติตน เมื่ออยู่ในพุทธสถาน ได้ 	การแบ่ง พระบรม สารีริกธาตุ	การปฏิบัติตน เมื่ออยู่ใน พุทธสถาน

แผน ที่	เรื่อง	จุดประสงค์การเรียนรู้	เนื้อหาหลัก	เนื้อหา สอดแทรก
9	สถานประสูติ	<ol style="list-style-type: none"> 1. ระบุนวันที่พระพุทธเจ้าประสูติได้ 2. บอกชื่อสถานที่ประสูติในอดีตได้ 3. อธิบายสถานที่ประสูติในปัจจุบันได้ 	สถานประสูติ	กำเนิดพระเยซู
10	สถานตรัสรู้	<ol style="list-style-type: none"> 1. บอกวันเวลาที่พระพุทธเจ้าตรัสรู้ได้ 2. อธิบายสถานที่ตรัสรู้ในอดีตได้ 3. ระบุนสถานที่ตรัสรู้ในปัจจุบันได้ 	สถานตรัสรู้	ไตรสิกขา
11	สถานปฐมเทศนา	<ol style="list-style-type: none"> 1. ระบุนสถานที่พระพุทธเจ้าแสดงปฐมเทศนาได้ 2. บอกธรรมที่ทรงแสดงปฐมเทศนาได้ 3. บอกสถานที่เกี่ยวข้องกับการแสดงปฐมเทศนาได้ 	สถานปฐมเทศนา	การเผยแผ่ศาสนาคริสต์
12	สถานปรินิพพาน	<ol style="list-style-type: none"> 1. ระบุนวันที่พระพุทธเจ้าปรินิพพานได้ 2. ระบุนชื่อต้นไม้ที่เกี่ยวข้องกับการปรินิพพานได้ 3. อธิบายสิ่งก่อสร้างซึ่งเกี่ยวข้องกับการปรินิพพานได้ 	สถานปรินิพพาน	ปัจฉิมโอวาท

แผน ที่	เรื่อง	จุดประสงค์การเรียนรู้	เนื้อหาหลัก	เนื้อหา สอดแทรก
13	หลักกรรม	<ol style="list-style-type: none"> 1. บอกความหมายของหลักกรรมได้ 2. จำแนกอริยสัจ 4 ได้ 3. อธิบายศรัทธาในฐานะเป็นชาวพุทธได้ 	อริยสัจ 4	การกราบแบบเบญจางคประดิษฐ์
14	พระไตรปิฎก	<ol style="list-style-type: none"> 1. บอกความหมายของพระไตรปิฎกได้ 2. อธิบายประโยชน์ของพระไตรปิฎกได้ 3. จำแนกพระไตรปิฎกได้ 	พระไตรปิฎก	นิทานเรื่องสกุณคัมภีร์
15	การสวดมนต์	<ol style="list-style-type: none"> 1. บอกเวลาในการสวดมนต์ได้ 2. สวดมนต์บูชาพระรัตนตรัยได้ 3. อธิบายประโยชน์ของการสวดมนต์ได้ 	บทสวดบูชาพระรัตนตรัย	การจัดโต๊ะหมู่
16	การปฏิบัติตนที่เหมาะสมต่อพระภิกษุสงฆ์	<ol style="list-style-type: none"> 1. บอกวิธีถวายของแด่พระสงฆ์ได้ 2. อธิบายขั้นตอนการถวายของแด่พระสงฆ์ได้ 3. ระบุสิ่งของที่สมควรถวายแด่พระสงฆ์ได้ 	การถวายของแด่พระสงฆ์	ตัวอย่างสิ่งที่ไม่สมควรถวายแด่พระสงฆ์

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม	ช่วงชั้นที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
หน่วย พระพุทธประวัติและการสืบทอดพระพุทธศาสนา	เวลา 16 ชั่วโมง
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 ศาสนา	เวลา 1 ชั่วโมง

มาตรฐาน ส 1.1.1, ส 1.1.2, ส 1.1.3.

สาระสำคัญ

ศาสนามีหลายศาสนา ทุกศาสนาสอนคนให้เป็นคนดี การปฏิบัติตนตามคำสอนของศาสนา จะทำให้เป็นคนเองพื้นทุกข์และสังคมสงบสุข

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. บอกความหมายของศาสนาได้
2. จำแนกประเภทของศาสนาได้
3. เสนอแนวทางส่งเสริมทำนุบำรุงศาสนาได้

สาระการเรียนรู้

ศาสนา

1. ความหมายของศาสนา
2. จำแนกประเภทของศาสนา
3. แนวทางส่งเสริมทำนุบำรุงศาสนา
4. ศาสนาที่คนไทยนับถือมากที่สุด

กระบวนการเรียนรู้

ขั้นนำ

1. นักเรียนร้องเพลง “การให้อภัย” ตามครู ดังนี้

เพลง การให้อภัย (ทำนอง กุหลาบเวียงพิงค์)

การให้อภัย เปรียบดอกไม้ที่ให้แก่นกัน

จุดเริ่มต้นด้วยการแบ่งปัน ความสุขสันต์จะมีทั่วไป

ให้ความเมตตา ความกรุณาเป็นคุณยิ่งใหญ่

ให้ความรักและความห่วงใย นั่นคือการให้ที่ดี...

2. สนทนา แสดงความคิดเห็น เกี่ยวกับ “ความสุขสันต์จะมีทั่วไป” เป็นอย่างไร
3. ครุภัณฑ์สนทนาเกี่ยวกับความหมายของสีในธงไตรรงค์ ดังนี้
 - 3.1. สีน้ำเงิน หมายถึง อะไร
 - 3.2. สีแดง หมายถึง อะไร
 - 3.3. สีขาว หมายถึง อะไร
 - 3.4. นักเรียนนับถือศาสนาอะไร
4. นักเรียนดูภาพพระพุทธรูป เพื่อเชื่อมโยงเรื่องพระพุทธศาสนา
5. นักเรียน บอกความคิดเห็นเกี่ยวกับ ศาสนาคืออะไร

ขั้นปฏิบัติการ

1. นักเรียนช่วยกันอ่านจากใบความรู้ เรื่อง ความหมายของศาสนา
2. ช่วยกันอภิปราย แสดงความคิดเห็น ชักถาม และสรุปความหมายของศาสนา บันทึกไว้
3. นักเรียนศึกษาจาก เพลง ใบรูปภาพใบความรู้ เรื่อง ศาสนาที่คนไทยนับถือ
4. ช่วยกันอภิปราย แสดงความคิดเห็น สรุปจำแนกประเภทของศาสนา บันทึกไว้
5. นักเรียนแบ่งเป็น 3 กลุ่ม
6. แต่ละกลุ่มศึกษาจากใบความรู้ เรื่อง เสนอแนวทางส่งเสริมทำนุบำรุงศาสนา
7. อภิปรายเรื่องส่งเสริมทำนุบำรุงศาสนา บันทึกไว้

ขั้นกิจกรรมสรุป

1. กลุ่มรายงานถึงวิธีการ เหตุการณ์ และอุปสรรคในระหว่าง ค้นคว้า ศึกษา หาความรู้
2. ตัวแทนกลุ่มนำเสนอรายงานผลงานกลุ่ม ดังนี้
 - 2.1. แผนผังความคิด เรื่อง ศาสนา
 - 2.2. เสนอแนวทางส่งเสริมทำนุบำรุงศาสนา
3. นักเรียนทั้งชั้นช่วยกัน อภิปราย ชักถาม วิเคราะห์ แสดงความคิดเห็น ถึงผลงานกลุ่มจาก ที่ทุกกลุ่มนำเสนอ และสรุปเนื้อหาสาระที่ศึกษามา
4. แต่ละคนบันทึกเป็นองค์ความรู้
5. ทำแบบฝึกหัดท้ายกิจกรรม

ขั้นการวัดและประเมินผล

จุดประสงค์การเรียนรู้	วิธีวัดผล	เครื่องมือวัดผล
บอกความหมายของศาสนาได้	สังเกตการอภิปราย	แบบสังเกตการอภิปราย
จำแนกประเภทของศาสนา	ตรวจบันทึก	แบบประเมินการบันทึก
เสนอแนวทางส่งเสริม ทำนุบำรุงศาสนา	สังเกตการรายงาน	แบบสังเกตการรายงาน

เกณฑ์ประเมินผล

1. ได้คะแนน 80 – 100 % ให้ระดับ 4 (ดีมาก)
2. ได้คะแนน 70 – 79 % ให้ระดับ 3 (ดี)
3. ได้คะแนน 60 – 69 % ให้ระดับ 2 (พอใช้)
4. ได้คะแนน 50 – 60 % ให้ระดับ 1 (ผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำ)
5. ได้คะแนน 0 – 49 % ให้ระดับ 0 (ต้องปรับปรุงแก้ไข)

สื่อ / แหล่งการเรียนรู้

1. เพลง
2. ใบความรู้
3. รูปภาพ
4. แบบฝึกหัด

ความเห็นผู้บริหาร

.....

(นางกนกรัตน์ ไหลงาม)
ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านหนองปอ

ใบความรู้ เพลง

หน่วย พระพุทธประวัติและการสืบทอดพระพุทธศาสนา
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 ศาสนา

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

เวลา 1 ชั่วโมง

เพลง ให้อภัย

ทำนอง กุหลาบเวียงพิงค์

คำร้อง สาลี รักสุทธิ

การให้อภัย เปรียบดอกไม้ที่ให้แก่นกัน
จุดเริ่มต้นด้วยการแบ่งปัน ความสุขสันต์จะมีทั่วไป
ให้ความเมตตา ความกรุณาเป็นคุณยิ่งใหญ่
ให้ความรักและความห่วงใย นั่นคือการให้ที่ดี....

ใบรูปภาพ

หน่วย พระพุทธประวัติและการสืบทอดพระพุทธศาสนา
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 ศาสนา

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
เวลา 1 ชั่วโมง

ใบความรู้ 1

หน่วย พระพุทธประวัติและการสืบทอดพระพุทธศาสนา
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 ศาสนา

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
เวลา 1 ชั่วโมง

ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับศาสนา

ประเภทของศาสนา

แบ่งตามความเชื่อพระเจ้า

1. ศาสนาที่เชื่อพระเจ้า ได้แก่ ศาสนาคริสต์ ศาสนาอิสลาม ศาสนาพราหมณ์ ฮินดู เป็นต้น
2. ศาสนาที่ไม่เชื่อพระเจ้า ได้แก่ ศาสนาพุทธ

แบ่งตามการนับถือของกลุ่มชน

1. ระดับชาติ เป็นศาสนาที่ผู้คนนับถือในพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่ง เช่น
 - 1) ลัทธิชินโต ในญี่ปุ่น
 - 2) ลัทธิเต๋าและขงจื้อ ในประเทศจีน เป็นต้น
2. ศาสนาสากล เป็นศาสนาที่ผู้คนทั่วโลกนับถือ ที่สำคัญ 3 ศาสนา ได้แก่
 - 1) ศาสนาคริสต์
 - 2) ศาสนาอิสลาม
 - 3) ศาสนาพุทธ
3. ศาสนาที่คนไทยนับถือมากที่สุด คือ ศาสนาพุทธ
ศาสนาพุทธสอนให้คนเข้าใจเรื่องเหตุและผล ผลที่ปรากฏในปัจจุบันเกิดจากเหตุที่มีในอดีต สอนให้ตระหนักถึงกฎแห่งกรรม ทำดีได้ดีทำชั่วได้ชั่ว เป็นต้น

ใบความรู้ 2

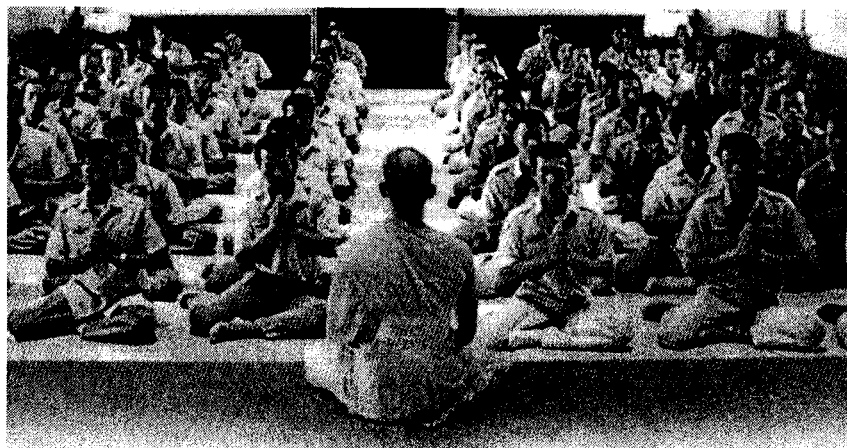
หน่วย พระพุทธประวัติและการสืบทอดพระพุทธศาสนา
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 ศาสนา

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
เวลา 1 ชั่วโมง

แนวทางทำนุบำรุงศาสนา

ศาสนามีคุณค่าและความสำคัญในการทำให้มนุษย์อยู่ในสังคมร่วมกันอย่างสันติสุข ดังนั้นเราจึงควรเรียนรู้เรื่องหลักคำสอนของศาสนาที่ตนนับถือ และช่วยกันทำนุบำรุงศาสนาให้มั่นคงอยู่คู่กับชุมชนและสังคมของเราตลอดไป โดยยึดแนวปฏิบัติต่อไปนี้

1. ศึกษาหลักธรรมคำสอนให้เข้าใจอย่างถูกต้อง
2. ปฏิบัติตามคำสั่งสอน โดยเคร่งครัดและเผยแพร่
3. ประกอบพิธีกรรมโดยศรัทธาและเต็มใจ
4. เอาใจใส่บูรณปฏิสังขรณ์ศาสนสถาน
5. ดูแลศาสนสถานไม่ให้คนมาประพฤติปฏิบัติตน โดยไม่เหมาะสม

แบบฝึกหัด

หน่วย พระพุทธประวัติและการสืบทอดพระพุทธศาสนา
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 ศาสนา

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
เวลา 1 ชั่วโมง

คำชี้แจง ทำเครื่องหมาย ✓ หน้าข้อความที่ถูกต้อง และ ✕ หน้าข้อความที่ผิด

- 1. ศาสนาที่เชื่อพระเจ้า ได้แก่ ศาสนาคริสต์ ศาสนาอิสลาม
- 2. ศาสนาที่ไม่เชื่อพระเจ้า ได้แก่ ศาสนาพุทธ
- 3. ลัทธิเต๋าและขงจื้อ ในประเทศเกาหลี
- 4. ศาสนาทำให้มนุษย์อยู่ในสังคมร่วมกันอย่างสันติสุข
- 5. ประกอบพิธีกรรมทางศาสนาโดยไม่เต็มใจก็ได้บุญ
- 6. ในประเทศญี่ปุ่นมีลัทธิชินโต
- 7. เป็นสัญลักษณ์ของศาสนาอิสลาม
- 8. ศาสนาที่ผู้คนทั่วโลกนับถือ ที่สำคัญ 3 ศาสนา ได้แก่ คริสต์ อิสลาม ชินโต
- 9. การนับถือศาสนาต้องปฏิบัติตามคำสอนอย่างเคร่งครัด
- 10. การสร้างวัดเป็นส่วนหนึ่งของการทำนุบำรุงศาสนา

เฉลยแบบฝึกหัด

หน่วย พระพุทธประวัติและการสืบทอดพระพุทธศาสนา
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 ศาสนา

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
เวลา 1 ชั่วโมง

คำชี้แจง ทำเครื่องหมาย ✓ หน้าข้อความที่ถูกต้อง และ ✕ หน้าข้อความที่ผิด

- ✓ 1. ศาสนาที่เชื่อพระเจ้า ได้แก่ ศาสนาคริสต์ ศาสนาอิสลาม
- ✓ 2. ศาสนาที่ไม่เชื่อพระเจ้า ได้แก่ ศาสนาพุทธ
- ✕ 3. ลัทธิเต๋าและขงจื้อ ในประเทศเกาหลี
- ✓ 4. ศาสนาทำให้มนุษย์อยู่ในสังคมร่วมกันอย่างสันติสุข
- ✕ 5. ประกอบพิธีกรรมทางศาสนาโดยไม่เต็มใจก็ได้บุญ
- ✓ 6. ในประเทศญี่ปุ่นมีลัทธิชินโต
- ✕ 7. เป็นสัญลักษณ์ของศาสนาอิสลาม
- ✕ 8. ศาสนาที่ผู้คนทั่วโลกนับถือ ที่สำคัญ 3 ศาสนา ได้แก่ คริสต์ อิสลาม ชินโต
- ✓ 9. การนับถือศาสนาต้องปฏิบัติตามคำสอนอย่างเคร่งครัด
- ✓ 10. การสร้างวัดเป็นส่วนหนึ่งของการทำนุบำรุงศาสนา

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม	ช่วงชั้นที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
หน่วย พระพุทธประวัติและการสืบทอดพระพุทธศาสนา	เวลา 16 ชั่วโมง
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 ความสำคัญของพระพุทธศาสนา	เวลา 1 ชั่วโมง

มาตรฐาน ส 1.1.1, ส 1.1.2, ส 1.1.3.

สาระสำคัญ

พระพุทธศาสนา เป็นศาสนาที่คนไทยส่วนใหญ่นับถือ จึงมีอิทธิพลในสังคมไทย เห็นได้จากการจัดให้มีพระพุทธรูปในสถานที่ราชการ กำหนดให้วันสำคัญทางพระพุทธศาสนาเป็นวันหยุดและ พระมหากษัตริย์ทรงเป็นพุทธมามกะและอัครศาสนูปถัมภก

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. บอกชื่อศาสนาที่คนไทยส่วนใหญ่นับถือได้
2. ระบุศาสนาที่พระมหากษัตริย์ไทยนับถือได้
3. บอกสัญลักษณ์ของพระพุทธศาสนาได้

สาระการเรียนรู้

ความสำคัญของพระพุทธศาสนา

1. ศาสนาที่คนไทยส่วนใหญ่นับถือ
2. ศาสนาที่พระมหากษัตริย์ไทยนับถือ
3. สัญลักษณ์ในพระพุทธศาสนา
4. พระพุทธรูป

กระบวนการเรียนรู้

ขั้นนำ

1. นักเรียนสังเกตรูปภาพ “พระพุทธรูป” อธิบายลักษณะรูปภาพแล้วตั้งประเด็นคำถาม ความ เป็นอยู่ของกลุ่มชนทั่วไป คือ
 - 1.1. มีความสุข สบาย ฯลฯ
 - 1.2. มีความทุกข์ ลำบาก ฯลฯ
 - 1.3. การเบียดเบียนกัน ความเอาเปรียบกัน ฯลฯ

2. สนทนา แสดงความคิดเห็น เกี่ยวกับ “ความสุข ความทุกข์” เป็นอย่างไร
3. นักเรียนช่วยกันหาคำตอบจากคำถาม “ความเชื่อในสิ่งใดจะทำให้คนอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข?”
4. จากคำตอบของนักเรียนครูเชื่อมโยงเข้าสู่เรื่อง ศาสนาที่คนนับถือ

ขั้นปฏิบัติการ

1. นักเรียนช่วยกันอ่านจากใบความรู้ เรื่อง ศาสนาที่คนไทยส่วนมากนับถือ
2. ช่วยกันอภิปราย แสดงความคิดเห็น เกี่ยวกับศาสนาที่พ่อแม่ ผู้ปกครองและคนในชุมชนนับถือ
3. นักเรียนอภิปรายเรื่องสัญลักษณ์ในพระพุทธศาสนาแล้ววาดภาพพระพุทธรูปไว้
4. นักเรียนแบ่งเป็น 3 กลุ่ม ค้นคว้า ศึกษาเกี่ยวกับศาสนาที่พระมหากษัตริย์ไทยนับถือและช่วยกันเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับการปฏิบัติศาสนกิจ
5. ช่วยกันสรุปเป็นความรู้ บันทึกไว้

ขั้นกิจกรรมสรุป

1. กลุ่มรายงานถึงวิธีการ เหตุการณ์ และอุปสรรคในระหว่าง ค้นคว้า ศึกษา หาความรู้
2. ตัวแทนกลุ่มนำเสนอผลงาน ดังนี้
 - 2.1. ความสำคัญของพระพุทธศาสนา
 - 2.2. บันทึกสรุปความรู้
3. นักเรียนทั้งชั้นช่วยกัน อภิปราย ซักถาม วิเคราะห์ แสดงความคิดเห็น ถึงผลงานกลุ่มจากที่ทุกกลุ่มนำเสนอ และสรุปเนื้อหาสาระที่ศึกษามา
4. แต่ละคนบันทึกเป็นองค์ความรู้
5. ทำแบบฝึกหัดท้ายกิจกรรม

ขั้นการวัดและประเมินผล

จุดประสงค์การเรียนรู้	วิธีวัดผล	เครื่องมือวัดผล
บอกชื่อศาสนาที่คนไทยส่วนมากนับถือได้	สังเกตการตอบคำถาม	แบบสังเกตการตอบคำถาม

จุดประสงค์การเรียนรู้	วิธีวัดผล	เครื่องมือวัดผล
อธิบายศาสนาที่ พระมหากษัตริย์ไทย ทรงนับถือได้	สังเกตการปฏิบัติกิจกรรมกลุ่ม	แบบสังเกตการปฏิบัติกิจกรรม
ระบุสัญลักษณ์แทน พระพุทธศาสนาได้	ตรวจภาพวาด	แบบประเมินตามสภาพจริง

เกณฑ์ประเมินผล

1. ได้คะแนน 80 – 100 % ให้ระดับ 4 (ดีมาก)
2. ได้คะแนน 70 – 79 % ให้ระดับ 3 (ดี)
3. ได้คะแนน 60 – 69 % ให้ระดับ 2 (พอใช้)
4. ได้คะแนน 50 – 60 % ให้ระดับ 1 (ผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำ)
5. ได้คะแนน 0 – 49 % ให้ระดับ 0 (ต้องปรับปรุงแก้ไข)

สื่อ / แหล่งการเรียนรู้

1. ใบรูปภาพ
2. ใบความรู้
3. แบบฝึกหัดท้ายกิจกรรม

ความเห็นผู้บริหาร

.....

.....

(นางกนกรัตน์ ไหลงาม)

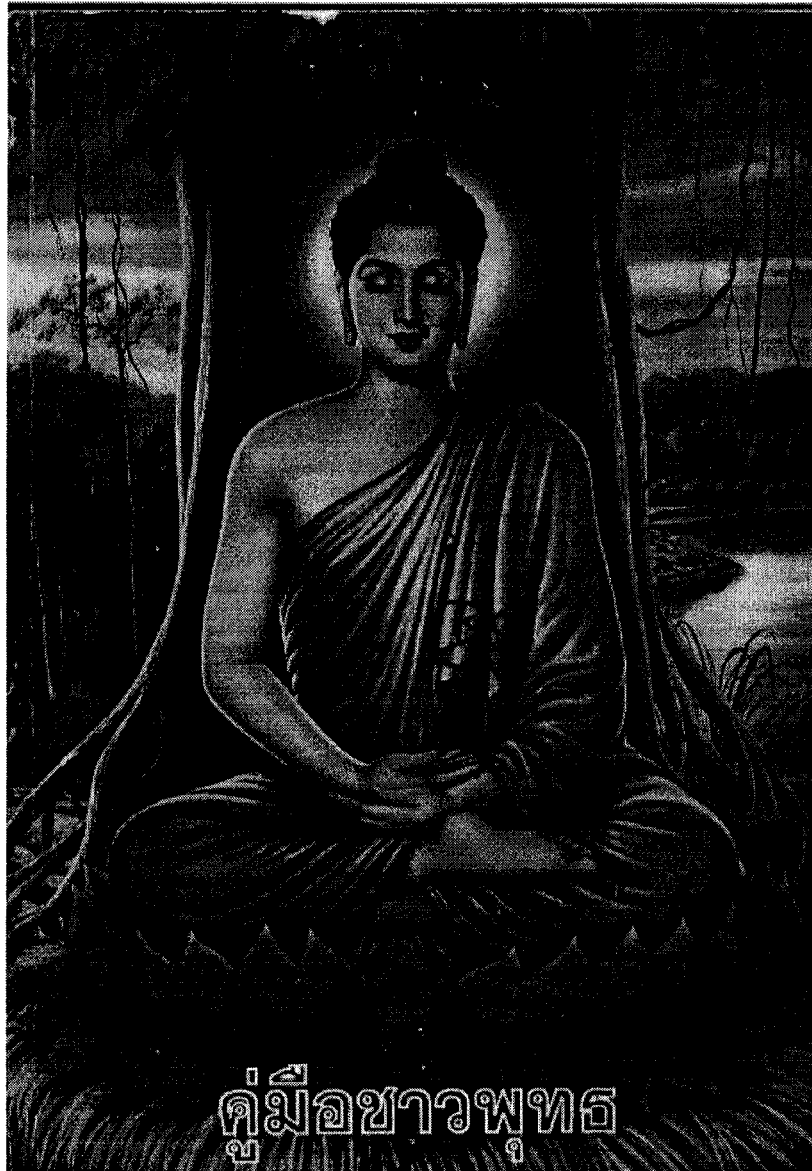
ผู้อำนวยการ โรงเรียนบ้านหนองปอ

ใบรูปภาพ 1

หน่วย พระพุทธประวัติและการสืบทอดพระพุทธศาสนา
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 ความสำคัญของพระพุทธศาสนา

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

เวลา 1 ชั่วโมง

ตัวอย่างรูปภาพที่พุทธศาสนิกชนสามารถใช้ประกอบกิจกรรมที่เกี่ยวกับพระพุทธเจ้า
ซึ่งบางคนเรียกว่า รูปพระพุทธเจ้า หรือพระพุทธรูป หรือพระพุทธรูป

ใบรูปภาพ 2

หน่วย พระพุทธประวัติและการสืบทอดพระพุทธศาสนา
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 ความสำคัญของพระพุทธศาสนา

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

เวลา 1 ชั่วโมง

ความสุขของคนเกิดจากสิ่งใด ?

พุทธศาสนิกชน ปฏิบัติตนเพื่อให้พ้นทุกข์ตามแนวทางคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า

ใบความรู้ 1

หน่วย พระพุทธประวัติและการสืบทอดพระพุทธศาสนา

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 ความสำคัญของพระพุทธศาสนา

เวลา 1 ชั่วโมง

ความสำคัญของพระพุทธศาสนา

พระพุทธศาสนาที่คนไทยส่วนใหญ่นับถือมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันเนื่องมาจากเหตุผลต่อไปนี้

1. เป็นศาสนาที่คนส่วนใหญ่ในสังคมไทยยอมรับนับถือ

คนไทยยอมรับนับถือพระพุทธศาสนามาแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน พระพุทธศาสนาจึงมีอิทธิพลในสังคมไทยและเป็นที่ยอมรับนับถือของคนในสังคมส่วนใหญ่ แม้ภายหลังมีศาสนาอื่น ๆ เข้ามา สังคมไทยก็เปิดโอกาสให้มีการนับถือและปฏิบัติพิธีกรรมทางศาสนาได้อย่างเสรี

2. มีสัญลักษณ์แทนพระพุทธศาสนาในสถานที่ราชการ

ในหน่วยงานราชการต่าง ๆ มีพระพุทธรูปเป็นเครื่องหมายของการเคารพและปฏิบัติตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา

3. พระมหากษัตริย์ทรงเป็นพุทธมามกะ

พระมหากษัตริย์ไทยนับแต่อดีตจนถึงปัจจุบันทรงเป็นพุทธมามกะตามพระราชประเพณีมาแต่โบราณ โดยมีรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 มาตรา 9 เป็นหลักประกันว่าประมุขของชาติเป็นชาวพุทธ และนับถือพระพุทธศาสนาร่วมกับประชาชนส่วนใหญ่

4. กำหนดให้วันสำคัญทางพระพุทธศาสนาเป็นวันหยุด

ทางราชการได้กำหนดให้วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา ได้แก่ วันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันอาสาฬหบูชา เป็นวันหยุดทั่วประเทศและเปิดโอกาสให้พุทธศาสนิกชนปฏิบัติศาสนกิจ เพื่อระลึกถึงความสำคัญของพระพุทธศาสนาที่มีต่อสังคมไทย

5. พระมหากษัตริย์ทรงเป็นอัครศาสนูปถัมภก

พระมหากษัตริย์ไทยทุกพระองค์ทรงปฏิบัติตามหลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนาเป็นแบบอย่างแก่ประชาชน และมีพระราชกรณียกิจที่สำคัญคือ ทรงอุปถัมภ์ทุกศาสนาให้สงบร่มเย็นภายใต้พระบรมโพธิสมภาร

สังคมไทยเป็นสังคมชาวพุทธ วิถีชีวิตของคนไทยได้รับการผสมผสานเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับพระพุทธศาสนา ศิลปวัฒนธรรมส่วนใหญ่ล้วนเกิดจากพระพุทธศาสนา คำสอนของพระพุทธศาสนาขัดเกลาจิตใจให้ศาสนิกชนมีจิตใจอ่อนโยน ใจดี มีเมตตา หล่อหลอมให้คนไทยเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ดังนั้นด้วยจำนวนที่มีผู้นับถือพระพุทธศาสนาเป็นคนส่วนใหญ่ในประเทศ จึงเท่ากับว่าพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาที่สำคัญอย่างยิ่งต่อชาติไทย

แบบฝึกหัด

หน่วย พระพุทธประวัติและการสืบทอดพระพุทธศาสนา
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 ความสำคัญของพระพุทธศาสนา

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

เวลา 1 ชั่วโมง

คำชี้แจง เติมคำหรือข้อความลงในช่องว่างให้ถูกต้อง

1. ศาสนาพุทธเป็นศาสนาที่คนส่วนใหญ่ในสังคม.....ยอมรับนับถือ
2. ในหน่วยงาน.....ต่าง ๆ มีพระพุทธรูปเป็นเครื่องหมายของศาสนาพุทธ
3. พระมหากษัตริย์ไทยนับถือศาสนา.....ร่วมกับประชาชนส่วนใหญ่
4. วันสำคัญทางพระพุทธศาสนาเป็นวัน.....ให้พุทธศาสนิกชนปฏิบัติศาสนกิจ
5.ทรงเป็นอัครศาสนูปถัมภก
6. ศาสนาพุทธมี.....ในสังคมไทยส่วนใหญ่
7. สังคมไทยเปิดโอกาสให้ทุกคนปฏิบัติพิธีกรรมทาง.....ได้อย่างเสรี
8. พระมหากษัตริย์ไทยทรงปฏิบัติตาม.....คำสอนของพระพุทธศาสนาเป็นแบบอย่างแก่ประชาชน
9. ศิลปวัฒนธรรมส่วนใหญ่ล้วนเกิดจากศาสนา.....
10. พระพุทธศาสนา ชัดเกล้าจิตใจให้ศาสนิกชนเป็นคนมีจิตใจ.....

เฉลยแบบฝึกหัด

หน่วย พระพุทธประวัติและการสืบทอดพระพุทธศาสนา
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 ความสำคัญของพระพุทธศาสนา

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

เวลา 1 ชั่วโมง

คำชี้แจง เต็มคำหรือข้อความลงในช่องว่างให้ถูกต้อง

1. ไทย
2. ราชการ
3. พุทธ
4. หยุต
5. พระมหากษัตริย์
6. อิทธิพล
7. ศาสนา
8. หลักธรรม
9. พุทธ
10. อ่อนโยน ใจดี มีเมตตา

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
หน่วย พระพุทธประวัติและการสืบทอดพระพุทธศาสนา
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 พุทธประวัติ

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

เวลา 16 ชั่วโมง

เวลา 1 ชั่วโมง

มาตรฐาน ส 1.1.1, ส 1.1.2, ส 1.1.3.

สาระสำคัญ

พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติไทย พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงตรัสรู้ได้ด้วยตนเอง แล้วประกาศศาสนาและเผยแผ่ จนพระชนมายุ ได้ 80 พรรษา จึงเสด็จสู่ปรินิพพาน พระพุทธเจ้าเป็นบุคคลผู้ประเสริฐ เราจึงปฏิบัติตามพระธรรมคำสั่งสอน เพื่อให้ได้พบกับความสุขที่แท้จริง

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. ระบุนวันที่พระพุทธเจ้าประสูติได้
2. เล่าเหตุการณ์วันประสูติของพระพุทธเจ้าได้
3. บอกพระนามเดิมของพระพุทธเจ้าได้

สาระการเรียนรู้

ประสูติ

1. วันที่พระพุทธเจ้าประสูติ
2. เหตุการณ์วันประสูติของพระพุทธเจ้า
3. พระนามเดิมของพระพุทธเจ้า
4. วันวิสาขบูชา

กระบวนการเรียนรู้

ขั้นนำ

1. นักเรียนสังเกตพระพุทธรูปในชั้นเรียน
2. สนทนา แสดงความคิดเห็น เกี่ยวกับ “พระพุทธรูป” เช่น
3. สร้างไว้ทำไม
4. เป็นสิ่งแทนใคร
5. บุคคลที่กล่าวถึงมีคุณความดีและมีประวัติความเป็นมาอย่างไร

6. ครุนำสนทนาในหัวข้อ “การประสูติของพระพุทธเจ้ามีความมหัศจรรย์อย่างไร”
7. นักเรียนช่วยกันศึกษาจากรูปภาพตอนประสูติ เพื่อเชื่อมโยงเนื้อหาพุทธประวัติ

ขั้นปฏิบัติการ

1. นักเรียนช่วยกันอ่านจากใบความรู้ เรื่อง พุทธประวัติตอนประสูติ
2. อภิปราย แสดงความคิดเห็น ซักถาม และบันทึกในหัวข้อต่อไปนี้
 - 2.1. วันประสูติของพระพุทธเจ้า
 - 2.2. พระนามเดิมของพระพุทธเจ้า
 - 2.3. พระชนมายุขณะที่พระพุทธเจ้าออกผนวช
3. เสนอแนะวิธีบูชาพระพุทธเจ้าที่เหมาะสมสำหรับตนและเพื่อน
4. ครูเล่าเรื่องข่าวจากโทรทัศน์เกี่ยวกับการข่มเหงรังแกเด็ก แล้วถามความรู้สึกของนักเรียน
5. นักเรียนแบ่งเป็น 4 กลุ่ม แต่ละกลุ่มช่วยกันศึกษาจากใบความรู้ แหล่งความรู้อื่น ๆ แล้วช่วยกันสรุปเกี่ยวกับพุทธบิดา-มารดาและ เรื่องเหตุการณ์วันประสูติ
6. ครูบรรยายสรุปเนื้อหาเพิ่มเติมเกี่ยวกับวันวิสาขบูชา
7. เขียนแผนผังความคิด เรื่อง พุทธบิดา-มารดา

ขั้นกิจกรรมสรุป

1. กลุ่มรายงานถึงวิธีการ ค้นคว้า ศึกษา ตลอดถึงเหตุการณ์ และอุปสรรคในระหว่าง การค้นคว้า ศึกษาหาความรู้
2. ตัวแทนกลุ่มนำเสนอผลงานโดยการจัดป้ายนิเทศ ตามหัวข้อเรื่อง ดังนี้
 - 2.1. พุทธประวัติ
 - 2.2. เหตุการณ์วันประสูติ
3. นักเรียนทั้งชั้นช่วยกัน อภิปราย ซักถาม วิเคราะห์ แสดงความคิดเห็น ความรู้สึก จากผลงานที่ทุกกลุ่มนำเสนอ
4. แต่ละคนบันทึกเป็นองค์ความรู้
5. ทำแบบฝึกหัดท้ายกิจกรรม

ขั้นการวัดและประเมินผล

จุดประสงค์การเรียนรู้	วิธีวัดผล	เครื่องมือวัดผล
ระบุนวันที่พระพุทธเจ้าประสูติได้	สังเกตการตอบคำถาม	แบบสังเกตการตอบคำถาม
เล่าเหตุการณ์วันประสูติของพระพุทธเจ้าได้	สังเกตการเล่าเรื่อง	แบบสังเกตการเล่าเรื่อง
บอกพระนามเดิมของพระพุทธเจ้าได้	ตรวจแผนผังความคิด	แบบประเมินตามสภาพจริง

เกณฑ์ประเมินผล

1. ได้คะแนน 80 – 100 % ให้ระดับ 4 (ดีมาก)
2. ได้คะแนน 70 – 79 % ให้ระดับ 3 (ดี)
3. ได้คะแนน 60 – 69 % ให้ระดับ 2 (พอใช้)
4. ได้คะแนน 50 – 60 % ให้ระดับ 1 (ผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำ)
5. ได้คะแนน 0 – 49 % ให้ระดับ 0 (ต้องปรับปรุงแก้ไข)

สื่อ / แหล่งการเรียนรู้

1. ใบความรู้
2. รูปภาพ
3. ป้ายนิเทศ
4. แบบฝึกหัดท้ายกิจกรรม

ความเห็นผู้บริหาร

.....

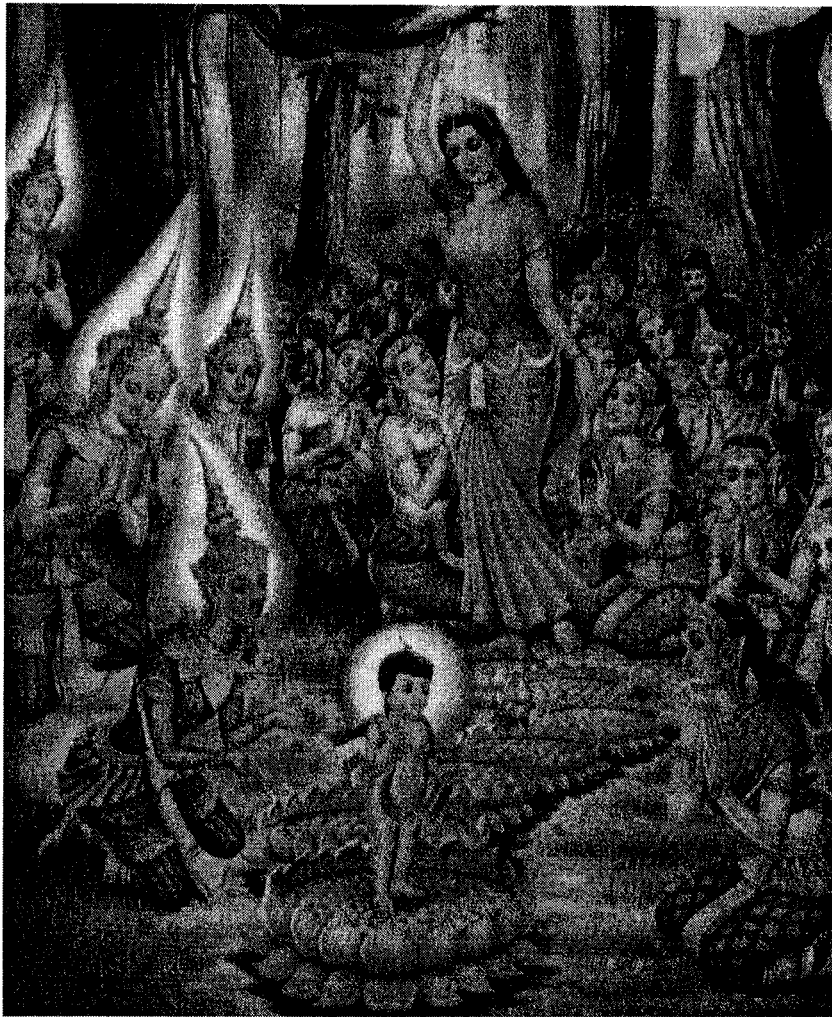
(นางกนกรัตน์ ไหลงาม)
 ผู้อำนวยการ โรงเรียนบ้านหนองป่อ

รูปภาพ

หน่วย พระพุทธประวัติและการสืบทอดพระพุทธศาสนา
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 พุทธประวัติ

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

เวลา 1 ชั่วโมง

ประสูติ

ใบความรู้

หน่วย พระพุทธประวัติและการสืบทอดพระพุทธศาสนา
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 พุทธประวัติ

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
เวลา 1 ชั่วโมง

พุทธประวัติ

ประสูติ

พระพุทธเจ้ามีพระนามเดิมว่า “เจ้าชายสิทธัตถะ” เป็นพระราชโอรสของพระเจ้าสุทโธทนะ กษัตริย์ราชสกุลศากยวงศ์แห่งกรุงบิลพัตต์ และพระนางสิริมหามายา ผู้เป็นพระราชธิดาของพระเจ้าอัญชนะกษัตริย์ราชสกุลโกริยวงศ์ แห่งกรุงเทวทหะ

ครั้นเมื่อพระนางสิริมหามายาทรงพระครรภ์ใกล้ประสูติ จึงขอพระบรมราชานุญาต พระเจ้าสุทโธทนะเพื่อเสด็จกลับไปประสูติที่บ้านเมืองของพระนางตามธรรมเนียมในกาลนั้น เมื่อขบวนเสด็จของพระนางถึงสวนลุมพินีซึ่งตั้งอยู่กึ่งกลางระหว่างกรุงบิลพัตต์และกรุงเทวทหะ พระนางรู้สึกประชวรพระครรภ์อย่างกะทันหัน ต่อมาอีกเพียงเวลาเล็กน้อยพระนางก็ได้ประสูติ พระโอรส ณ สวนลุมพินี ภายใต้ต้นสาละ (ต้นรัง) เมื่อวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 6 เวลาใกล้เที่ยง ก่อนพุทธศักราช 80 ปี

ครั้นพระโอรสประสูติแล้ว ดำเนินไปด้วยพระบาทถึง 7 ก้าว หมายความว่า เมื่อตรัสรู้แล้ว จะเผยแผ่พระพุทธศาสนาไปได้ 7 แคว้น พร้อมกับเปล่งวาจาเป็นบุพนิมิตมีใจความว่า “เราเป็นผู้เลิศที่สุดในโลก เราเป็นผู้ประเสริฐที่สุดในโลก” หมายความว่า จะได้ตรัสรู้เป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เป็นศาสดาเอกของโลก

วันวิสาขบูชา

วันวิสาขบูชา ซึ่งตรงกับวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 6 มีความสำคัญ คือ เป็นวันที่พระพุทธเจ้า ประสูติ ตรัสรู้และปรินิพพาน

หลังจากประสูติแล้วทรงเจริญพระชนมายุได้ศึกษาศิลปวิทยา ทรงคิดหาหนทางพ้นทุกข์ จึงเสด็จออกผนวชเมื่อพระชนมายุ 29 พรรษา จนเมื่อพระชนมายุ 35 พรรษา ได้ตรัสรู้บรรลุธรรม เป็นพระพุทธเจ้า และได้ประกาศศาสนาจนสถิตมั่นคงในดินแดนชมพูทวีป หลังจากทีพระองค์ได้ ตรัสรู้ผ่านไปถึง 45 ปี จึงเสด็จดับขันธปรินิพพานเมื่อพระชนมายุ 80 พรรษา

แบบฝึกหัด

หน่วย พระพุทธประวัติและการสืบทอดพระพุทธศาสนา

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 พุทธประวัติ

เวลา 1 ชั่วโมง

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย X ทับตัวอักษรหน้าข้อความที่ถูกต้องที่สุด

<p>1. พระพุทธเจ้ามีพระนามเดิมว่า อย่างไร</p> <p>ก. สิทธัตถะ</p> <p>ข. เทวทัต</p> <p>ค. ราहुล</p> <p>ง. สุทโธณะ</p> <p>2. พระเจ้าสุทโธทนะ เป็นกษัตริย์เมืองใด</p> <p>ก. กบิลพัสดุ์</p> <p>ข. เทวทหะ</p> <p>ค. ไผสาลี</p> <p>ง. กุสินารา</p> <p>3. พระนางสิริมหามายา เป็นธิดากษัตริย์เมืองใด</p> <p>ก. พาราณสี</p> <p>ข. โมลียะ</p> <p>ค. มัลละ</p> <p>ง. เทวทหะ</p> <p>4. พระนางสิริมหามายา ประสูติพระโอรสที่ใด</p> <p>ก. ป่าอิสิปตนมฤคทายวัน</p> <p>ข. สวนลุมพินี</p> <p>ค. พุทธคยา</p> <p>ง. สาละวนอุทยาน</p>	<p>5. เจ้าชายสิทธัตถะ ประสูติได้ด้นไม้ใด</p> <p>ก. ต้นรัง</p> <p>ข. ต้นโพธิ์</p> <p>ค. ต้นแก้ว</p> <p>ง. ต้นไทร</p> <p>6. พระพุทธเจ้า ประสูติในวันใด</p> <p>ก. วันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 3</p> <p>ข. วันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 6</p> <p>ค. วันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 8</p> <p>ง. วันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 12</p> <p>7. เวลาที่พระพุทธเจ้าเกิด คือ</p> <p>ก. เวลาเช้า</p> <p>ข. ใกล้เคียง</p> <p>ค. ใกล้ค่ำ</p> <p>ง. กลางคืน</p> <p>8. “เจ้าชายสิทธัตถะ ประสูติแล้วทรงดำเนินไป 7 ก้าว” หมายความว่าอย่างไร</p> <p>ก. พระนางสิริมหามายาทรงขึ้นเมื่อประสูติกาล</p> <p>ข. แข็งแรงมาก</p> <p>ค. อยากกลับเมืองกบิลพัสดุ์</p> <p>ง. เผยแพร่พระพุทธศาสนาไป 7 แคว้น</p>
--	---

แบบฝึกหัด (ต่อ)

หน่วย พระพุทธประวัติและการสืบทอดพระพุทธศาสนา

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 พุทธประวัติ

เวลา 1 ชั่วโมง

<p>9. เจ้าชายสิทธัตถะ ออกบวช เมื่อพระชนมายุ ได้กี่พรรษา</p> <p>ก. 29</p> <p>ข. 35</p> <p>ค. 45</p> <p>ง. 80</p>	<p>10. วันวิสาขบูชา สำคัญอย่างไร</p> <p>ก. กำเนิดการเวียนเทียน</p> <p>ข. พุทธศาสนิกชน ทำบุญใส่บาตร</p> <p>ค. เป็นวันประสูติ ตรัสรู้ ปรีณิพพาน</p> <p>ง. วันเฝ้าพระพุทธสรีระของ พระพุทธเจ้า</p>
---	--

เฉลย

1 ก 2 ก 3 ง 4 ข 5 ก 6 ข 7 ข 8 ง 9 ก 10 ค

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม	ช่วงชั้นที่ 2	ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
หน่วย พระพุทธประวัติและการสืบทอดพระพุทธศาสนา		เวลา 16 ชั่วโมง
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 ปลงอายุสังขาร		เวลา 1 ชั่วโมง

มาตรฐาน ส 1.1.1, ส 1.1.2, ส 1.1.3.

สาระสำคัญ

ก่อนเสด็จดับขันธปรินิพพาน ในวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 3 ในพรรษาที่ 45 พระพุทธเจ้าตรัสว่า “ต่อไปนี้อีก 3 เดือน ตถาคตจะปรินิพพาน” และเป็นจริงในกาลต่อมา

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. บอกความหมายของ คำศัพท์ปลงอายุสังขาร ได้
1. แสดงวันเวลาที่ ปลงอายุสังขาร ได้
2. ระบุนชื่อเมืองที่ ปลงอายุสังขาร ได้

สาระการเรียนรู้

ปลงอายุสังขาร

1. ทรงปลงอายุสังขาร
2. วันเวลาที่ ปลงอายุสังขาร
3. ชื่อเมืองที่ ปลงอายุสังขาร
4. บทสวดแผ่เมตตา

กระบวนการเรียนรู้

ขั้นนำ

1. สุ่มนักเรียน 4 คน
2. ครูให้คำแนะนำแก่นักเรียนเพื่อแสดงบทบาทสมมุติ เรื่อง “ความไม่สงบในภาคใต้ของประเทศไทย” ตามเหตุการณ์ ดังนี้
3. เจ้าหน้าที่ของรัฐ ออกตรวจตราความเรียบร้อย
4. โจรลอบวางระเบิด
5. แล้วระเบิดโดนเจ้าหน้าที่

6. บาดเจ็บและตาย
7. สนทนา แสดงความคิดเห็น เกี่ยวกับ “คนเรารู้วันตายล่วงหน้าหรือไม่ อย่างไร”
8. ครูชี้แจงเชื่อมโยงว่าพระพุทธเจ้ารู้วันตายล่วงหน้า จึงทรงปลงอายุสังขาร

ขั้นปฏิบัติการ

1. นักเรียนช่วยกันดูรูปภาพ อ่านใบความรู้ เรื่อง ปลงอายุสังขาร
2. ช่วยกันอภิปราย แสดงความคิดเห็น ซักถาม และบันทึกองค์ความรู้ ในหัวข้อต่อไปนี้
 - 2.1. ความหมายของ ปลงอายุสังขาร
 - 2.2. วันเวลาที่ ปลงอายุสังขาร
 - 2.3. ชื่อเมืองที่ ปลงอายุสังขาร
3. ช่วยกันเล่าเรื่องเกี่ยวกับเหตุการณ์ ปลงอายุสังขาร สรุปเป็นความรู้ บันทึกไว้
4. นักเรียนรับฟังครูบรรยาย เกี่ยวกับการเกิด แก่ เจ็บ ตาย
5. นักเรียนศึกษาเพิ่มเติมจากใบความรู้ ช่วยกันอ่าน อภิปรายเกี่ยวกับ บทแผ่เมตตาและ กล่าวคำแผ่เมตตาจนจำได้

ขั้นกิจกรรมสรุป

1. กลุ่มรายงานถึงวิธีการ เหตุการณ์ และอุปสรรคในระหว่าง ค้นคว้า ศึกษา หาความรู้
2. ตัวแทนกลุ่มนำเสนอผลงาน เรื่อง ทรงปลงอายุสังขาร
3. นักเรียนทั้งชั้นช่วยกัน อภิปราย วิเคราะห์ แสดงความคิดเห็นต่อผลงานที่ทุกกลุ่มนำเสนอ
4. แต่ละคนบันทึกคำแผ่เมตตาไว้
5. ทำแบบฝึกหัดท้ายกิจกรรม

ขั้นการวัดและประเมินผล

จุดประสงค์การเรียนรู้	วิธีวัดผล	เครื่องมือวัดผล
บอกความหมายของ ปลงอายุสังขาร ได้	ตรวจการบันทึก	แบบประเมินผลงาน
แสดงวันเวลาที่ ปลงอายุสังขาร ได้	ตรวจบันทึก	แบบประเมินการบันทึก
ระบุชื่อเมืองที่ ปลงอายุสังขาร ได้	ตรวจรายงาน	แบบประเมินการรายงาน

เกณฑ์ประเมินผล

1. ได้คะแนน 80 – 100 % ให้ระดับ 4 (ดีมาก)
2. ได้คะแนน 70 – 79 % ให้ระดับ 3 (ดี)
3. ได้คะแนน 60 – 69 % ให้ระดับ 2 (พอใช้)
4. ได้คะแนน 50 – 60 % ให้ระดับ 1 (ผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำ)
5. ได้คะแนน 0 – 49 % ให้ระดับ 0 (ต้องปรับปรุงแก้ไข)

สื่อ / แหล่งการเรียนรู้

1. ใบรูปภาพ
2. ใบความรู้
3. บทบาทสมมุติ
4. แบบฝึกหัดท้ายกิจกรรม

ความเห็นผู้บริหาร

.....

(นางกนกรัตน์ ไหลงาม)
 ผู้อำนวยการ โรงเรียนบ้านหนองปอ

หน่วย พระพุทธประวัติและการสืบทอดพระพุทธศาสนา
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 ปลงอายุสังขาร

เวลา 16 ชั่วโมง
เวลา 1 ชั่วโมง

ทรงปลงอายุสังขาร

ใบความรู้ 1

หน่วย พระพุทธประวัติและการสืบทอดพระพุทธศาสนา

เวลา 16 ชั่วโมง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 ปลงอายุสังขาร

เวลา 1 ชั่วโมง

ทรงปลงอายุสังขาร

ก่อนเสด็จดับขันธปรินิพพาน พระพุทธเจ้าเสด็จประทับอยู่ ณ เวฬุคามแขวงเมืองไพศาลี ในระหว่างเข้าพรรษาพระพุทธเจ้าประจวบ พระอนันท์เข้าเฝ้าถวายนมัสการ กราบทูลถึง พระอาการประชวร ของพระองค์ พระพุทธองค์จึงตรัสว่า “ภิกษุยังจะมาหวังอะไรใน พระองค์อีก ธรรมทุกอย่างพระองค์ก็แสดงเปิดเผยไม่มีข้อลับ หรือจะเก็บไว้เพื่อภิกษุบางพวกก็ ไม่มี ความอาลัยในภิกษุก็ไม่มี เดียวนี้อายุตกต 80 ปีแล้ว เหมือนเกวียนเก่าที่ชำรุด เขาตามไว้ ด้วยไม้ไผ่ ล่วงเข้าสู่้วยชรา อาศัยสมาธิภาวนาก็พอพองไปได้ เธอจงอาศัยตนเป็นที่พึ่งแห่งตนเถิด”

จนกระทั่งวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 3 หรือในวันมาฆบูชา ในพรรษาที่ 45 ที่ป่าवालเจดีย์ เมืองเวสาลี มารได้เข้ามาเฝ้าทูลอาราธนาให้ปรินิพพาน พระองค์ทรงรับและตรัสว่า “ต่อไปนี้อีก 3 เดือน ตถาคตจะปรินิพพาน” พอมารไปแล้วพระองค์ทรงปลงอายุสังขาร จึงเกิดแผ่นดินไหว พระอนันท์เกิดความสงสัยเข้าไปทูลถาม พระองค์ตรัสตอบเหตุที่ทำให้แผ่นดินไหวว่า “บัดนี้ ตถาคตปลงอายุสังขาร อีก 3 เดือน จะปรินิพพานแผ่นดินจึงได้ไหว”

พระอนันท์ทูลวิงวอนขอให้พระองค์ดำรงอยู่ต่อไปอีก พระพุทธองค์ทรงห้ามเสียและตรัส ย้ำแก่พระอนันท์ว่า “พระอนันท์ต่อจากนี้ไปอีก 3 เดือนเราจะปรินิพพาน”

คำแผ่เมตตาให้แก่สรรพสัตว์

สัตว์เพ สัตตา สัตว์ทั้งหลายที่เป็นเพื่อนทุกข์ เกิด แก่ เจ็บ ตาย ด้วยกันทั้งหมดทั้งสิ้น
 อะเวรา โหนตุ จงเป็นสุขเป็นสุขเถิด อย่าได้มีเวรแก่กันและกันเลย
 อัปพะยาปิณา โหตุ... จงเป็นสุขเป็นสุขเถิด อย่าได้เบียดเบียนซึ่งกันและกันเลย
 อะนีชา โหนตุ จงเป็นสุขเป็นสุขเถิด อย่าได้มีความทุกข์กายทุกข์ใจเลย
 สุชี อัตตานัง ปะริหะรันตุ..จงมีความสุขกายสุขใจ รักษาตนให้พ้นจากทุกข์ภัยทั้งสิ้นเถิด.

แบบฝึกหัด

หน่วย พระพุทธประวัติและการสืบทอดพระพุทธศาสนา

เวลา 16 ชั่วโมง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 ปลงอายุสังขาร

เวลา 1 ชั่วโมง

คำชี้แจง ทำเครื่องหมาย X ทับหัวข้อคำตอบที่ถูกต้องที่สุด

<p>1. พระพุทธเจ้าตรัสรู้เมื่อพระชนมายุ กี่พรรษา</p> <p>ก. 29 พรรษา</p> <p>ข. 35 พรรษา</p> <p>ค. 45 พรรษา</p> <p>ง. 80 พรรษา</p> <p>2. ก่อนเสด็จดับขันธปรินิพพาน พระพุทธเจ้าประทับอยู่ ณ เวฬุคาม ซึ่งอยู่ที่ใด</p> <p>ก. เมืองพาราณสี</p> <p>ข. กรุงกบิลพัสดุ์</p> <p>ค. เมืองไพศาลี</p> <p>ง. สวนลุมพินี</p> <p>3. พระพุทธเจ้าทรงเปรียบสังขารของ พระองค์กับสิ่งใด</p> <p>ก. เกลวียน</p> <p>ข. คู่มโสน้ำ</p> <p>ค. ไม้ไผ่</p> <p>ง. แผ่นดิน</p>	<p>4. เมื่อพระพุทธเจ้าปลงอายุสังขาร ได้เกิดเหตุการณ์ใด</p> <p>ก. น้ำท่วม</p> <p>ข. ลมพายุ</p> <p>ค. ไฟป่า</p> <p>ง. แผ่นดินไหว</p> <p>5. สาวกผู้ทูลวิงวอนให้พระพุทธเจ้าดำรง อยู่ต่อไปอีก คือใคร</p> <p>ก. พระสารีบุตร</p> <p>ข. พระสุภัททปริพาชก</p> <p>ค. มัลลกะศรัย</p> <p>ง. พระอานนท์</p> <p>6. พระพุทธเจ้าทรงประชวร ในเวลาใด</p> <p>ก. ก่อนเข้าพรรษา</p> <p>ข. ในระหว่างพรรษา</p> <p>ค. หลังออกพรรษา</p> <p>ง. วันเพ็ญ ขึ้น 15 ค่ำ เดือน 8</p>
--	---

<p>7. สิ่งที่จะช่วยพยุงให้ดำรงพระชนม์ชีพอยู่ได้ คือ สิ่งใด</p> <p>ก. ศีล</p> <p>ข. ปัญญา</p> <p>ค. สมာธิ</p> <p>ง. ภาวนา</p> <p>8. ผู้เข้าเฝ้าทูลไต่ถามให้ประณิพพาน คือ ใคร</p> <p>ก. ภิกษุ</p> <p>ข. เจ้าเมืองไพศาลี</p> <p>ค. พระอานนท์</p> <p>ง. มาร</p>	<p>9. พระพุทธองค์ทรงตรัสย้ำแก่พระอานนท์ว่า “พระอานนท์ต่อจากนี้ไป อีก เดือนเราจะปรินิพพาน”</p> <p>ก. 3</p> <p>ข. 4</p> <p>ค. 5</p> <p>ง. 6</p> <p>10. จงเป็นสุขเป็นสุขเถิด อย่าได้มีเวรแก่กันและกันเลย ตรงกับคำบาลีในข้อใด</p> <p>ก. สัพเพ สัตตา</p> <p>ข. อะเวรา โหนตุ</p> <p>ค. อัปพะยาปิณา โหตุ</p> <p>ง. อะนีฆา โหนตุ</p>
--	---

เฉลย 1. ข 2. ค 3. ก 4. ง 5. ง 6. ข 7. ค 8. ง 9. ก 10. ข

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม	ช่วงชั้นที่ 2	ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
หน่วย พระพุทธประวัติและการสืบทอดพระพุทธศาสนา		เวลา 16 ชั่วโมง
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 ปัจฉิมสาวก		เวลา 1 ชั่วโมง

มาตรฐาน ส 1.1.1, ส 1.1.2, ส 1.1.3.

สาระสำคัญ

สุภัททปริพาชก ได้เข้าเฝ้าพระพุทธเจ้า และเกิดความเลื่อมใสทูลขอบวช ได้เป็นสาวกองค์สุดท้าย ที่ได้รับการอุปสมบทจากพระพุทธเจ้า

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. เล่าเรื่องราวเกี่ยวกับ ปัจฉิมสาวก ได้
2. บอกมรรค 8 ได้
3. อธิบายประโยชน์ของความเพียรได้

สาระการเรียนรู้

ปัจฉิมสาวก

1. เรื่องราวเกี่ยวกับ ปัจฉิมสาวก สุภัททปริพาชก
2. มรรค 8
3. ประโยชน์ของความเพียร
4. วัฒนธรรมชาดก “ความเพียรกลางทะเลทราย”

กระบวนการเรียนรู้

ขั้นนำ

1. นักเรียนช่วยกันอ่านสุภาษิตคำพังเพย ดังนี้
 - 1.1 “ความพยายามอยู่ที่ไหน ความสำเร็จอยู่ที่นั่น”
2. สนทนา แสดงความคิดเห็น ยกตัวอย่างเกี่ยวกับ “ความพยายามและผลการกระทำ”
3. ครูโยงเข้าเรื่อง ปัจฉิมสาวก โดยบอกผู้เรียนว่า ในสมัยพุทธกาลมี สาวกผู้หนึ่งซึ่งสมควรที่เราจะเรียนรู้ คือ สุภัททปริพาชก

ขั้นปฏิบัติการ

1. นักเรียนช่วยกันค้นคว้า ศึกษาจากรูปภาพ ใบความรู้ เรื่อง ปัจฉิมสาวก ในหัวข้อเรื่อง ดังนี้
 - 1.1. ชื่อปัจฉิมสาวก
 - 1.2. เรื่องราวเกี่ยวกับคุณธรรม ของสุภัททปริพาชก
2. อภิปราย เสนอแนะ ยกตัวอย่างเหตุการณ์หรือบุคคลผู้ได้รับความสำเร็จจากความพยายาม
3. ช่วยกันแสดงบทบาทสมมติ เรื่อง ปัจฉิมสาวก
4. นักเรียนบันทึกเรื่องราวของสุภัททปริพาชกไว้
5. อ่านจากใบความรู้ และอภิปราย เรื่อง มรรค 8 บันทึกไว้
6. ฟังครูเล่าเรื่องวิญญูปถาคต “ความเพียรกลางทะเลทราย”
7. นักเรียนอภิปราย แสดงความคิดเห็น เกี่ยวกับประโยชน์ของความเพียร สรุปเป็นองค์ความรู้ บันทึกไว้

ขั้นกิจกรรมสรุป

1. กลุ่มรายงานถึงวิธีการ เหตุการณ์ และอุปสรรคในระหว่าง ค้นคว้า ศึกษา หาความรู้
2. ตัวแทนกลุ่มนำเสนอรายงานหน้าชั้นเรียน ดังนี้
 - 2.1. ความหมาย ปัจฉิมสาวก
 - 2.2. คุณธรรม ของสุภัททปริพาชก
 - 2.3. ประโยชน์ของความเพียร
3. นักเรียนทั้งชั้นช่วยกัน อภิปราย แสดงความคิดเห็น ถึงผลงานที่ทุกกลุ่มนำเสนอ
4. ปฏิบัติภาระงานตามใบกิจกรรม

ขั้นการวัดและประเมินผล

จุดประสงค์การเรียนรู้	วิธีวัดผล	เครื่องมือวัดผล
บอกชื่อปัจฉิมสาวก ได้	สังเกตการตอบคำถาม	แบบสังเกตการตอบคำถาม
บอกมรรค 8 ได้	ตรวจบันทึก	แบบประเมินผลการบันทึก
อธิบายประโยชน์ของความเพียร ได้	ตรวจรายงาน	แบบประเมินผลการรายงาน

เกณฑ์ประเมินผล

1. ได้คะแนน 80 – 100 % ให้ระดับ 4 (ดีมาก)
2. ได้คะแนน 70 – 79 % ให้ระดับ 3 (ดี)
3. ได้คะแนน 60 – 69 % ให้ระดับ 2 (พอใช้)
4. ได้คะแนน 50 – 60 % ให้ระดับ 1 (ผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำ)
5. ได้คะแนน 0 – 49 % ให้ระดับ 0 (ต้องปรับปรุงแก้ไข)

สื่อ / แหล่งการเรียนรู้

1. ใบรูปภาพ
2. ใบความรู้
3. การแสดงบทบาทสมมติ
4. ใบกิจกรรมท้ายกิจกรรม

ความเห็นผู้บริหาร

.....

.....

(นางกนกรัตน์ ไหลงาม)
ผู้อำนวยการ โรงเรียนบ้านหนองป่อ

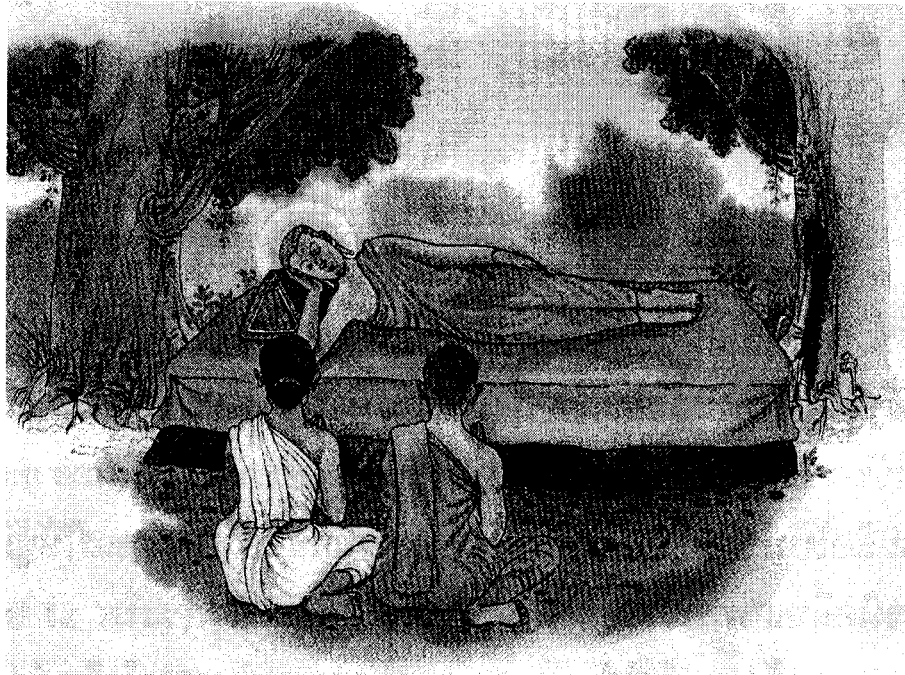
ใบรูปภาพ

หน่วย พระพุทธประวัติและการสืบทอดพระพุทธศาสนา

เวลา 16 ชั่วโมง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 ปัจฉิมสาวก

เวลา 1 ชั่วโมง

พระพุทธเจ้าโปรดให้สุภัททะเข้าเฝ้าทูลถามปัญหาธรรม

สุภัททปริพาชก

พระสงฆ์รูปสุดท้ายที่พระพุทธเจ้าบวชให้

ใบความรู้ 1

หน่วย พระพุทธประวัติและการสืบทอดพระพุทธศาสนา

เวลา 16 ชั่วโมง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 ปัจฉิมสาวก

เวลา 1 ชั่วโมง

ปัจฉิมสาวก

สุภัททปริพาชก ได้ไปพบพระอนนทเพื่อขอโอกาสเข้าเฝ้าพระพุทธเจ้า พระอนนทได้ตัดทอนอยู่ 2-3 ครั้ง พระพุทธเจ้าทรงสดับจึงตรัสแก่พระอนนทให้ สุภัททปริพาชก เข้าเฝ้าสุภัททปริพาชก ได้ทูลถามเรื่องผู้วิเศษว่ามีจริงหรือไม่ พระพุทธเจ้าจึงกล่าวกับ สุภัททปริพาชก เรื่อง มรรค 8 เป็นข้อปฏิบัติให้พ้นทุกข์ เมื่อสุภัททปริพาชก ได้ฟังธรรมจากพระพุทธเจ้า เกิดความเลื่อมใสทูลขอบวช เมื่อสุภัททปริพาชก ได้บวชแล้วเป็นผู้มีความเพียรบำเพ็ญสมณธรรมจนได้บรรลุเป็นพระอรหันต์ในที่สุด ได้เป็นปัจฉิมสาวกคือ สาวกองค์สุดท้ายที่ได้รับการอุปสมบทจากพระพุทธเจ้า

ใบความรู้ 2

หน่วย พระพุทธประวัติและการสืบทอดพระพุทธศาสนา

เวลา 16 ชั่วโมง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 ปัจฉิมสาวก

เวลา 1 ชั่วโมง

มรรค 8

มรรค เป็นหนทางปฏิบัติเพื่อพบกับความสุข ประกอบด้วยองค์แปด คือ

1. สัมมาทิฐิ ความเห็นชอบ ได้แก่ รู้ในเหตุให้เกิดทุกข์ ความดับแห่งทุกข์ ทางดำเนินให้ถึงความดับแห่งทุกข์
2. สัมมาสังกัปปิ ความดำริชอบ ได้แก่ ความดำริในการออกจากกาม การไม่มุงร้าย การไม่เบียดเบียน
3. สัมมาวาจา การพูดจาชอบ ได้แก่ เจตนาเป็นเครื่องเว้นจากการพูดไม่จริง พูดส่อเสียด พูดหยาบ พูดเพื่อเจ้า
4. สัมมากัมมันโต การทำงานชอบ ได้แก่ เจตนาเป็นเครื่องเว้นจากการฆ่า การถือเอาสิ่งของที่เจ้าของไม่ได้ให้แล้ว การประพฤติดีกในกามทั้งหลาย
5. สัมมาอาชีโว การเลี้ยงชีวิตชอบ ได้แก่ ละการเลี้ยงชีวิตที่ผิด เลี้ยงชีวิตที่ชอบ
6. สัมมาวายาโม ความพากเพียรชอบ ได้แก่ ทำความพอใจให้เกิดขึ้น บรรเทาความเพียรตั้งใจไม่ให้กุศลเกิดขึ้น ละอกุศลที่เกิดขึ้นแล้ว ทำกุศลที่ยังไม่เกิดให้เกิดขึ้น ทำความงอกงามแห่งกุศลที่เกิดขึ้นแล้ว
7. สัมมาสะติ ความระลึกชอบ ได้แก่ พิจารณาเห็นกายในกายอยู่เป็นประจำ พิจารณาเห็นจิตในจิตอยู่เป็นประจำ พิจารณาเห็นธรรมในธรรมอยู่เป็นประจำ เผากิเลส มีสัมปชัญญะ มีสติ ถอนความพอใจและไม่พอใจในโลกออกเสียได้
8. สัมมาสมาธิ ความตั้งใจมั่นชอบ ได้แก่ การเข้าถึงสมาธิ และฌาน เป็นผู้อยู่อุเบกขา

ใบความรู้ 3

หน่วย พระพุทธประวัติและการสืบทอดพระพุทธศาสนา

เวลา 16 ชั่วโมง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 ปัจฉิมสาวก

เวลา 1 ชั่วโมง

วัตถุประสงค์ : ความเพียรกลางทะเลทราย

นานมาแล้ว ณ เมืองพาราณสี พ่อค้าคนหนึ่งเป็นหัวหน้ากองเกวียน ได้นำเกวียน 500 เล่ม บรรทุกสินค้าและอาหาร ออกเดินทางไปกับบริวารเพื่อค้าขายยังต่างเมือง ในระหว่างทางต้องผ่าน ทะเลทรายที่แห้งแล้งทुरกันดาร เมื่อยามพระอาทิตย์ขึ้นพื้นทรายจะร้อนระอุดังถ่านเพลิง ดังนั้น ขบวนเกวียนของพ่อค้าหนุ่มจะออกเดินทางได้เฉพาะช่วงเวลากลางคืนเท่านั้น ส่วนในเวลา กลางวันเป็นช่วงหยุดพักผ่อน ตลอดหลายวันที่ผ่านมา การเดินทางจะเป็นลักษณะนี้เรื่อยมา จนกระทั่งเหลือเพียงวันเดียวก็จะถึงจุดหมายปลายทาง คือ หมู่บ้านที่จะค้าขาย เหล่าบริวารก็เลย ประมาทคิดว่ารุ่งขึ้นก็จะถึงที่หมาย ดังนั้น ช่วงหยุดพักจึงได้พากันหุงหาอาหารและทิ้งน้ำที่เหลือ จนหมด

ครั้งตกค่ำก็เริ่มออกเดินทางต่อ โดยมีผู้นำทางคอนคูดวงดาวบนท้องฟ้าเป็นเครื่องหมาย ดังเช่นทุกๆ คืนที่ผ่านมา แต่ค่ำคืนสุดท้ายผู้นำทางเกิดง่วงนอนแล้วผลอหลับไป โคจึงเดินทางผิด วกกลับไปทางเดิม ครั้งใกล้สว่างคนนำทางตื่นขึ้นเห็นนคูดวงดาว รู้ว่าโคเดินทางผิด จึงเร่งสั่งให้ กลับเกวียน แต่กว่าจะกลับขบวนได้เริ่มสว่างพอดี นายกองเกวียนเห็นว่ายังไม่ทันร้อนมากจึงได้รับ ออกสำรวจหาแหล่งน้ำ พบกอหญ้าขึ้นอยู่บนทรายก็เชื่อมั่นว่าจะต้องมีน้ำอย่างแน่นอน จึงได้สั่งให้ บริวารไปขุด ครั้งขุดลงไปได้ระยะหนึ่งก็พบแผ่นดิน ต่างพากันท้อแท้ได้ละความเพียรไปหมดสิ้น แต่พ่อค้าหนุ่มคิดว่าหากละความเพียรไปง่ายๆ เช่นนี้ ทุกคนจะต้องพากันตายหมด เนื่องจาก ขาดแคลนน้ำดื่ม จากความเชื่อมั่นว่าจะต้องมีแหล่งน้ำอย่างแน่นอนนี้เอง จึงก้มลงเสียดูฟงเสียง ปรากฏว่า ได้ยินเสียงน้ำไหลอยู่ใต้แผ่นดิน จึงสั่งให้คนรับใช้ส่วนตัวใช้ความเพียรขุดต่อไป คนรับใช้ส่วนตัวนั้นทำความเพียรทุบชั้นหินจนหินแตกมีน้ำไหลพุ่งขึ้นมา จึงได้นำมาใช้ดื่มใช้อาบ กันทั่ว จากนั้นก็สามารถเดินทางไปค้าขายต่อไปได้ จนจำหน่ายสินค้าหมดได้กำไรงดงาม แล้วก็ เดินทางกลับสู่ถิ่นของตนโดยสวัสดิภาพ

แบบฝึกหัด

หน่วย พระพุทธประวัติและการสืบทอดพระพุทธศาสนา

เวลา 16 ชั่วโมง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 ปัจฉิมสาวก

เวลา 1 ชั่วโมง

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย X ทับหัวข้อคำตอบที่ถูกที่สุด

<p>1. ปัจฉิมสาวก หมายถึง อะไร</p> <p>ก. พระปัจฉิม</p> <p>ข. สาวกของนิกายปัจฉิม</p> <p>ค. พระสงฆ์รูปสุดท้ายที่พระพุทธเจ้าบวชให้</p> <p>ง. พระสงฆ์ผู้เรียนรู้คนสุดท้าย</p> <p>2. ใครคือปัจฉิมสาวก</p> <p>ก. สุภัททปริพาชก</p> <p>ข. พระอานนท</p> <p>ค. พระปัญจวัคคีย์</p> <p>ง. พระอรหันต์</p> <p>3. สุภัททปริพาชก ไปพบพระสงฆ์รูปใด</p> <p>ก. พระโมคคัลลานะ</p> <p>ข. พระอานนท</p> <p>ค. พระสารีบุตร</p> <p>ง. พระอัสสชิ</p> <p>4. สุภัททปริพาชก ถามพระพุทธเจ้าเกี่ยวกับเรื่องใด</p> <p>ก. ธรรมจักรกับปวัตตสูตร</p> <p>ข. อริยสัจ 4</p> <p>ค. ผู้วิเศษ</p> <p>ง. สวรรค์ นรก</p>	<p>5. พระพุทธเจ้าตรัสกับ สุภัททปริพาชก เรื่องใด</p> <p>ก. ศีล</p> <p>ข. สมာธิ</p> <p>ค. ปัญญา</p> <p>ง. มรรค</p> <p>6. พระสุภัทท บำเพ็ญเพียรได้บรรลุธรรมถึงขั้นใด</p> <p>ก. โสคาบัน</p> <p>ข. สกิทาคา</p> <p>ค. อนาคา</p> <p>ง. อรหันต์</p> <p>7. คุณธรรมที่ดั่งามของ สุภัทท ที่เราควรปฏิบัติตาม คือ เรื่องใด</p> <p>ก. กตัญญู</p> <p>ข. ความเพียร</p> <p>ค. ประหยัด</p> <p>ง. พหูสูต</p> <p>8. มรรค หมายถึง สิ่งใด</p> <p>ก. หนทางปฏิบัติเพื่อพ้นทุกข์</p> <p>ข. ข้อปฏิบัติในการทำบุญ</p> <p>ค. การปฏิบัติเพื่อไปสู่สวรรค์</p> <p>ง. การปฏิบัติธรรมสำหรับพระสงฆ์</p>
---	---

<p>9. มรรค มีองค์ประกอบ กี่ประการ</p> <p>ก. 4</p> <p>ข. 5</p> <p>ค. 8</p> <p>ง. 10</p>	<p>10. สัมมาอาชีโว คือ</p> <p>ก. การทำงานชอบ</p> <p>ข. การเลี้ยงชีพชอบ</p> <p>ค. ความ پاکเพียรชอบ</p> <p>ง. ความตั้งใจมั่นชอบ</p>
--	---

เฉลย

ก. ค 2. ก 3. ข 4. ค 5. ง 6. ง 7. ข 8. ก 9. ค 10. ข

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม	ช่วงชั้นที่ 2	ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
หน่วย พระพุทธประวัติและการสืบทอดพระพุทธศาสนา		เวลา 16 ชั่วโมง
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 6 ปรีนิพพาน		เวลา 1 ชั่วโมง

มาตรฐาน ส 1.1.1, ส 1.1.2, ส 1.1.3.

สาระสำคัญ

พระพุทธเจ้าปรีนิพพาน เมื่อวันเพ็ญเดือน 6 ก่อนเสด็จดับขันธปรีนิพพานได้ตรัสปัจฉิมโอวาท ซึ่งเราทุกคนสมควรนำมาปฏิบัติ

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. ระบุวันเวลาที่พระพุทธเจ้าเสด็จดับขันธปรีนิพพานได้
2. บอกปัจฉิมโอวาทได้
3. เปรียบเทียบการตายกับปรีนิพพาน ได้

สาระการเรียนรู้

ปรีนิพพาน

1. วันเวลาที่พระพุทธเจ้าเสด็จดับขันธปรีนิพพาน
2. ปัจฉิมโอวาท
3. เปรียบเทียบการตายกับปรีนิพพาน
4. พระพุทธรูปประจำวันอังคาร

กระบวนการเรียนรู้

ชั้นนำ

1. นักเรียนสังเกตรูปภาพ “พระประจำวัน”
2. สนทนา แสดงความคิดเห็น เกี่ยวกับ “พระประจำวันอังคาร” เช่น
3. มีลักษณะอย่างไร
4. มีความหมายอย่างไร
5. ครูเล่าเรื่องเกี่ยวโยง พระประจำวันอังคาร กับ ปรีนิพพาน

ขั้นปฏิบัติการ

1. นักเรียนอ่านจากใบความรู้ เรื่อง ปรีนิพพาน ดังนี้
 - 1.1. วันเวลาที่พระพุทธเจ้าเสด็จดับขันธปรินิพพาน
 - 1.2. ปัจฉิมโอวาท
2. ช่วยกันอภิปราย แสดงความคิดเห็น ซักถาม และสรุปความรู้ ที่ช่วยกันศึกษา แล้ววาดเป็นภาพพระประจำวันอังคาร
3. นักเรียน ช่วยกันศึกษาจากใบความรู้ แล้วรายงานเปรียบเทียบเรื่อง ปรีนิพพานกับการตาย ว่า มีความเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร
4. นักเรียนช่วยกันแสดงบทบาทสมมุติ พุทธประวัติตอนปรินิพพาน ดังนี้
 - 4.1. พุทธองค์ปรินิพพาน
 - 4.2. ปัจฉิมโอวาท
5. ช่วยกันสรุปเป็นความรู้ เรื่องปัจฉิมโอวาท บันทึกไว้

ขั้นกิจกรรมสรุป

1. กลุ่มรายงานถึงวิธีการ เหตุการณ์ และอุปสรรคในระหว่าง ค้นคว้า ศึกษา หาความรู้
2. ตัวแทนกลุ่มนำเสนอผลงาน ดังนี้
 - 2.1. ภาพวาด พระประจำวันอังคาร
 - 2.2. ปัจฉิมโอวาท
3. นักเรียนทั้งชั้นช่วยกัน อภิปราย ซักถาม วิเคราะห์ แสดงความคิดเห็น ถึงผลงานที่นำเสนอ
4. ช่วยกันสรุปเนื้อหาสาระที่ศึกษา
5. แต่ละคนบันทึกเป็นองค์ความรู้
6. ทำแบบฝึกหัดท้ายกิจกรรม

ขั้นการวัดและประเมินผล

จุดประสงค์การเรียนรู้	วิธีวัดผล	เครื่องมือวัดผล
บอกวันเวลาที่พระพุทธเจ้าเสด็จดับขันธปรินิพพานได้	สังเกตการตอบคำถาม	แบบสังเกตการตอบคำถาม

จุดประสงค์การเรียนรู้	วิธีวัดผล	เครื่องมือวัดผล
บอกปัจจัยอิทธิพลโอวาทได้	ตรวจบันทึก	แบบประเมินผลการบันทึก
เปรียบเทียบการตายกับ ปรีนิพพานได้	ตรวจรายงาน	แบบประเมินผลการรายงาน

เกณฑ์ประเมินผล

1. ได้คะแนน 80 – 100 % ให้ระดับ 4 (ดีมาก)
2. ได้คะแนน 70 – 79 % ให้ระดับ 3 (ดี)
3. ได้คะแนน 60 – 69 % ให้ระดับ 2 (พอใช้)
4. ได้คะแนน 50 – 60 % ให้ระดับ 1 (ผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำ)
5. ได้คะแนน 0 – 49 % ให้ระดับ 0 (ต้องปรับปรุงแก้ไข)

สื่อ / แหล่งการเรียนรู้

1. รูปภาพ
2. ใบความรู้
3. แบบฝึกหัดท้ายกิจกรรม

ความเห็นผู้บริหาร

.....

.....

(นางกนกรัตน์ ไหลงาม)

ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านหนองปอ

ใบรูปภาพ 1

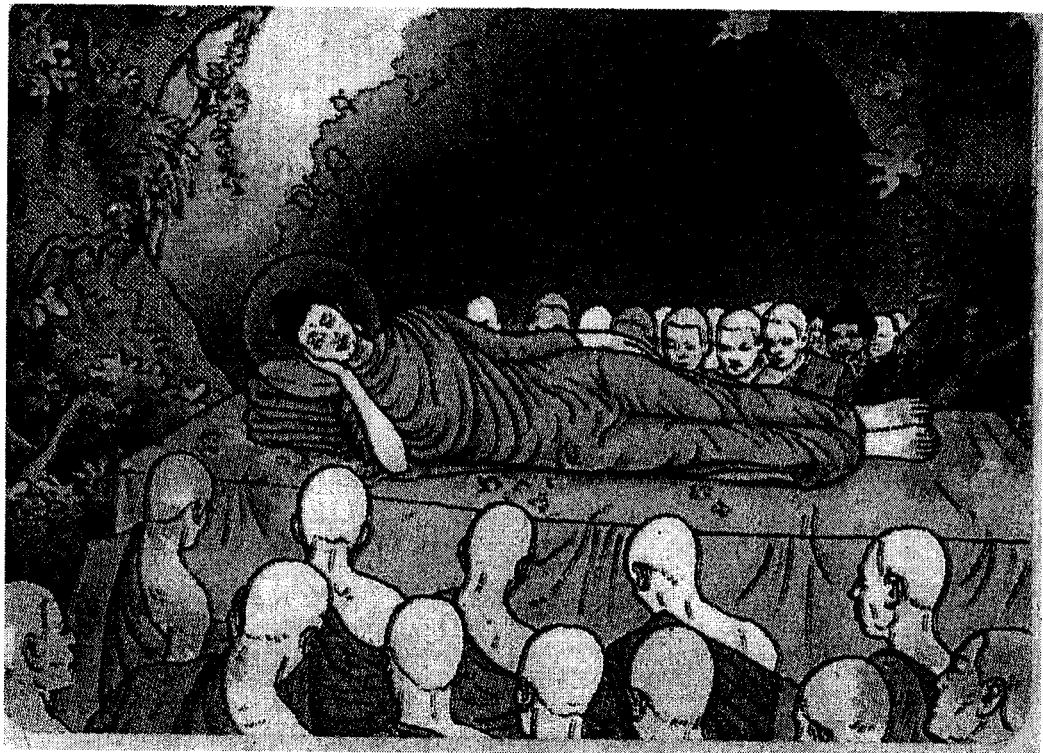
หน่วย พระพุทธประวัติและการสืบทอดพระพุทธศาสนา

เวลา 16 ชั่วโมง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 6 ปรีนิพพาน

เวลา 1 ชั่วโมง

ปรีนิพพาน

วันเพ็ญขึ้น 15 ค่ำ เดือน 6

พระพุทธองค์เสด็จดับขันธปรินิพพาน ณ สาลวโนทยาน

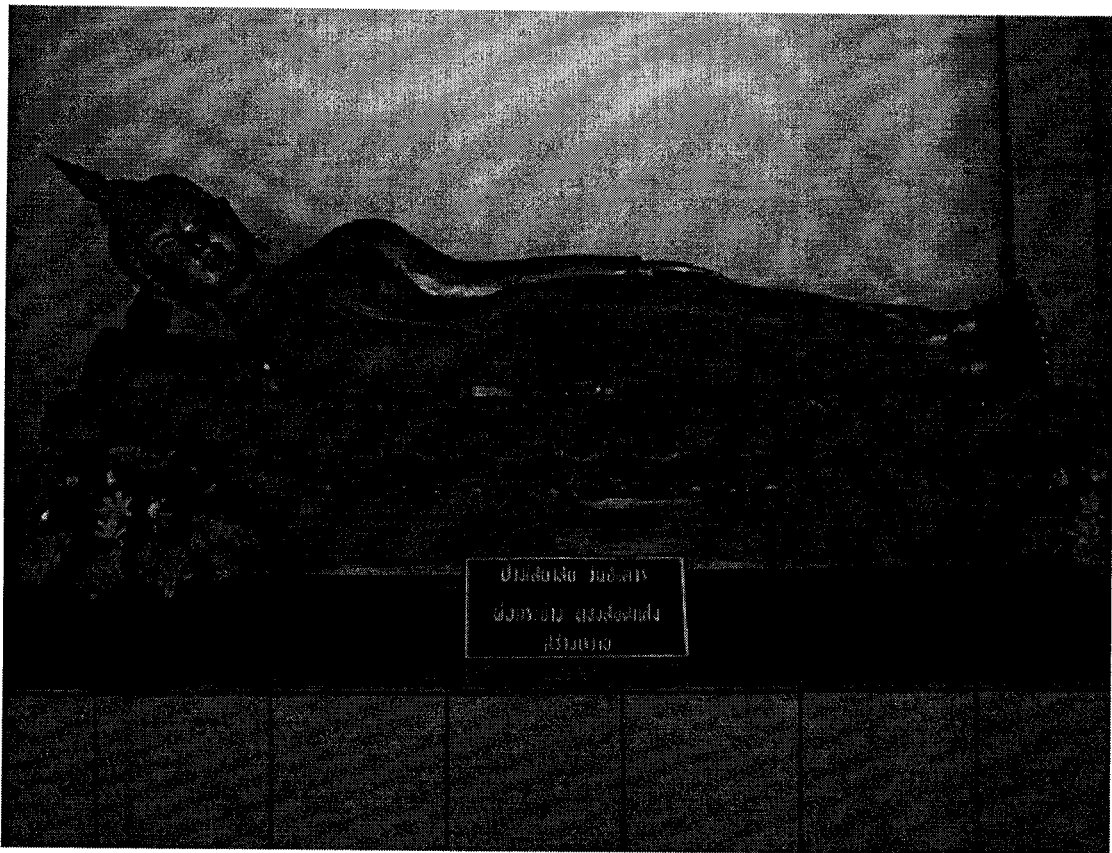
ใบรูปภาพ 2

หน่วย พระพุทธประวัติและการสืบทอดพระพุทธศาสนา
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 6 ปรีนิพพาน

เวลา 16 ชั่วโมง

เวลา 1 ชั่วโมง

พระประจำวันอังคาร

พระปางไสยาสน์

พระสำหรับคนเกิดวันอังคาร เพื่อเตือนใจให้เป็นคนมีสติ อย่าว่าวม จะทำอะไรให้
ใคร่ครวญ ไตร่ตรอง ละเอียด ถี่ถ้วน คิดให้รอบคอบแล้วจึงลงมือทำ

ใบความรู้ 1

หน่วย พระพุทธประวัติและการสืบทอดพระพุทธศาสนา

เวลา 16 ชั่วโมง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 6 ปรีนิพพาน

เวลา 1 ชั่วโมง

ปรีนิพพาน

เมื่อทรงสถาปนาพระพุทธศาสนาจนมั่นคงดีแล้ว พุทธบริษัทก็มีความรู้ที่จะสืบทอดพระพุทธศาสนา ใ้ยืนยาวมั่นคงต่อไปได้ พระพุทธองค์จึงได้เสด็จดับขันธปรีนิพพาน ณ สาลวโนทยาน ของมัลลกะศรัยเมืองกุสินารา เมื่อวันเพ็ญเดือน 6 ขณะที่พระชนมายุ 80 พรรษา ก่อนเสด็จดับขันธปรีนิพพานได้ตรัสโอวาทครั้งสุดท้าย (ปัจฉิมโอวาท) ว่า “ภิกษุทั้งหลาย บัดนี้เราขอเตือนเธอทั้งหลาย สังขารทั้งหลายมีความเสื่อมความสิ้นไปเป็นธรรมดา เธอทั้งหลายจงบำเพ็ญประโยชน์แก่ตนและผู้อื่นให้บริบูรณ์โดยความไม่ประมาทเถิด”

ข้อเปรียบเทียบการปรีนิพพานกับการตาย

1. ปรีนิพพาน เป็นการละจากโลกนี้ไปแล้ว ไม่ต้องมาเกิดในโลกมนุษย์อีก
2. ตาย เป็นการละจากโลกนี้ไปแล้ว แต่ต้องมาเกิดในโลกมนุษย์อีก

ใบกิจกรรม

หน่วย พระพุทธประวัติและการสืบทอดพระพุทธศาสนา

เวลา 16 ชั่วโมง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 6 ปรีนิพพาน

เวลา 1 ชั่วโมง

คำชี้แจง เติมคำลงในช่องว่างให้ถูกต้อง

1. ผู้สืบทอดพระพุทธศาสนา คือ
2. พระพุทธองค์เสด็จดับขันธปรินิพพาน ณ
3. มัลลกะศรัย เกี่ยวข้องกับเมือง.....
4. พระพุทธเจ้า เสด็จปรินิพพานในวันเพ็ญเดือน.....
5. (ปัจฉิมโอวาท) “ภิกษุทั้งหลาย บัดนี้ เราขอเตือนเธอทั้งหลาย สังขารทั้งหลายมีความเสื่อมความสิ้นไปเป็นธรรมดา เธอทั้งหลายจงบำเพ็ญประโยชน์แก่ตนและผู้อื่นให้บริบูรณ์ โดย.....เถิด”
6. พระพุทธเจ้าเสด็จดับขันธปรินิพพาน เมื่อพระชนมายุ.....ปี
7. ปัจฉิมโอวาท แปลว่า
8. วันวิสาขบูชา ตรงกับวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน
9. พระพุทธรูปในลักษณะนอน เรียกว่าพระปาง.....
10. เป็นการละจากโลกนี้ไปแล้ว ไม่ต้องมาเกิดในโลกมนุษย์อีก

เฉลย

1. พุทธบริษัท	6. 80
2. สาละวโนทยาน	7. โอวาทครั้งสุดท้าย
3. กุสินารา	8. 6
4. วันเพ็ญเดือน 6	9. ไสยาสน์
5. ความไม่ประมาท	10. ปรีนิพพาน

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม	ช่วงชั้นที่ 2	ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
หน่วย พระพุทธประวัติและการสืบทอดพระพุทธศาสนา		เวลา 16 ชั่วโมง
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 7 การถวายพระเพลิง		เวลา 1 ชั่วโมง

มาตรฐาน ส 1.1.1, ส 1.1.2, ส 1.1.3.

สาระสำคัญ

พระมหากษัตริย์พร้อมพระสงฆ์ได้จัดพิธีถวายพระเพลิง ในวันแรม 8 ค่ำ เดือน 6 (วันอัฐมีบูชา)

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. เล่าเรื่องราวเกี่ยวกับการปรังพระศพได้
2. สรุปพิธีถวายพระเพลิงพระบรมศพพระพุทธเจ้าได้
3. บอกเหตุผลที่พระพุทธเจ้าไม่เกิดอีกได้

สาระการเรียนรู้

การถวายพระเพลิง

1. การปรังพระศพ
2. การถวายพระเพลิงพระบรมศพพระพุทธเจ้า
3. เหตุผลที่พระพุทธเจ้าไม่เกิดอีก
4. การเคารพศพพระสงฆ์

กระบวนการเรียนรู้

ขั้นนำ

1. นักเรียนดูรูปภาพ (ไฟ) แล้วสนทนา ซักถามเกี่ยวกับภาพ ดังนี้
 - 4.1 มีสิ่งใดในภาพ (ไฟ)
 - 4.2 คุณสมบัติหรือลักษณะของ ไฟ
2. นักเรียน แสดงความคิดเห็น เกี่ยวกับ “ไฟ” เช่น
 - 2.1. โทษ ของไฟ
 - 2.2. ประโยชน์ของไฟ

ขั้นปฏิบัติการ

1. นักเรียนอ่านจากใบความรู้ เรื่อง การถวายพระเพลิง
2. ช่วยกันอภิปราย แสดงความคิดเห็น ชักถาม และสรุปความรู้บันทึกไว้
3. นักเรียนแบ่งเป็น 2 กลุ่ม ช่วยกันศึกษาจากใบความรู้ รูปภาพ แล้วอภิปรายเกี่ยวกับการไม่เกิดอีกของพระพุทธเจ้า บันทึกไว้
4. นักเรียนฟังครูอธิบายลำดับขั้นตอนการกราบศพพระสงฆ์แล้วแสดงบทบาทสมมุติ เรื่อง การเคารพศพพระสงฆ์
5. ช่วยกันสรุปเป็นความรู้ บันทึกไว้

ขั้นกิจกรรมสรุป

1. กลุ่มรายงานถึงวิธีการ เหตุการณ์ และอุปสรรคในระหว่าง คั่นคว้า ศึกษา หาความรู้
2. ตัวแทนกลุ่มเสนอผลงานกลุ่ม โดยรายงานหน้าชั้นและเอกสารรายงาน เรื่องการถวายพระเพลิง
3. นักเรียนทั้งชั้นช่วยกัน อภิปราย ชักถาม วิเคราะห์ แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับผลงานที่ทุกกลุ่มนำเสนอ
4. ช่วยกันสรุปเนื้อหาสาระที่ศึกษาแล้วบันทึกเป็นองค์ความรู้
5. ปฏิบัติภาระงานในใบกิจกรรม

ขั้นการวัดและประเมินผล

จุดประสงค์การเรียนรู้	วิธีวัดผล	เครื่องมือวัดผล
เล่าเรื่องราวเกี่ยวกับการปลงพระศพได้	สังเกตการปฏิบัติกิจกรรม	แบบผลการปฏิบัติงาน
สรุปพิธีถวายพระเพลิงพระบรมศพพระพุทธเจ้าได้	ตรวจบันทึก	แบบประเมินผลการบันทึก
บอกเหตุผลที่พระพุทธเจ้าไม่เกิดอีกได้	ตรวจบันทึก	แบบประเมินผลการบันทึก

เกณฑ์ประเมินผล

1. ได้คะแนน 80 – 100 % ให้ระดับ 4 (ดีมาก)
2. ได้คะแนน 70 – 79 % ให้ระดับ 3 (ดี)
3. ได้คะแนน 60 – 69 % ให้ระดับ 2 (พอใช้)
4. ได้คะแนน 50 – 60 % ให้ระดับ 1 (ผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำ)
5. ได้คะแนน 0 – 49 % ให้ระดับ 0 (ต้องปรับปรุงแก้ไข)

สื่อ / แหล่งการเรียนรู้

1. รูปภาพ
2. ใบความรู้
3. ใบกิจกรรม

ความเห็นผู้บริหาร

.....

.....

.....

.....

.....

(นางกนกรัตน์ ไหลงาม)
ผู้อำนวยการ โรงเรียนบ้านหนองปอ

ใบรูปภาพ

หน่วย พระพุทธประวัติและการสืบทอดพระพุทธศาสนา

เวลา 16 ชั่วโมง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 7 การถวายพระเพลิง

เวลา 1 ชั่วโมง

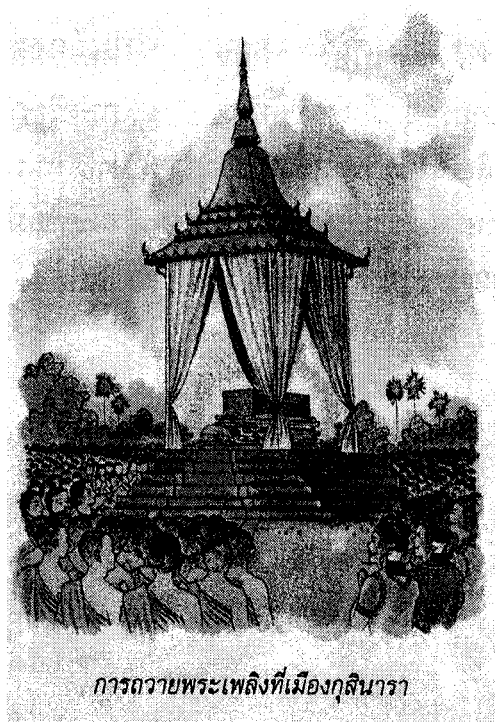
ไฟ

ใบความรู้ 1

หน่วย พระพุทธประวัติและการสืบทอดพระพุทธศาสนา
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 7 การถวายพระเพลิง

เวลา 16 ชั่วโมง
เวลา 1 ชั่วโมง

ถวายพระเพลิง

เมื่อพระพุทธเจ้าปรินิพพานแล้ว เจ้ามัลลกะศรัยและเหล่าพุทธบริษัททั้งหลายที่ได้ทราบข่าวต่างก็ถือดอกไม้ของหอมนานาชาติพากันมาบูชาพระพุทธสรีระอยู่ตลอด 7 วัน วันที่ 8 จึงมีพิธีถวายพระเพลิง ในวันแรม 8 ค่ำ เดือน 6 (วันอัฐมีบูชา) จากนั้นเจ้าพนักงานได้อัญเชิญพระพุทธสรีระ แห่ขบวนไปทางทิศเหนือของเมือง ถึงมกุฏพันธเจดีย์ แล้วอัญเชิญจิตกาธาน (เมรุเผาศพ) ที่ประดับด้วยไม้จันทร์หอมนานาชาติ ครั้งเมื่อพระมหากัสสปะพร้อมพระสงฆ์บริวารได้ถวายบังคมพระพุทธสรีระแล้ว เพลิงทิพย์ก็เกิดขึ้นเองด้วยอำนาจของเทวดา เพลิงได้ลุกพวยพุ่งเผาพระพุทธสรีระ จนมอดไหม้เหลือไว้แต่พระบรมสารีริกธาตุ

พระพุทธเจ้า เป็นพระอรหันต์ ดับกิเลส หมดสิ้นแล้ว หลังจากปรินิพพานจึงไม่ต้องมาเกิดในโลกมนุษย์อีก

การกราบศพพระสงฆ์ กราบ 3 ครั้ง เช่นเดียวกับการกราบพระสงฆ์ทั่วไป แต่เมื่อลดศีรษะลง ให้หันหน้าเอียงเอาหูลงในช่องระหว่างมือทั้งสองข้าง

ใบกิจกรรม

หน่วย พระพุทธประวัติและการสืบทอดพระพุทธศาสนา
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 7 การถวายพระเพลิง

เวลา 16 ชั่วโมง
เวลา 1 ชั่วโมง

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย ✓ หน้าข้อที่ถูก และ ✕ หน้าข้อที่ผิด

- 1. ปรีนิพพาน หมายถึง ตายแล้วไม่ต้องมาเกิดในโลกมนุษย์อีก
- 2. เจ้ามัลลกะศรัย จัดพิธีบูชาพระพุทธสรีระ นาน 7 วัน
- 3. พระพุทธเจ้าปรีนิพพานแล้ว 7 วัน จึงมีพิธีถวายพระเพลิง
- 4. วันอัฐมีบูชา ตรงกับวันแรม 8 ค่ำ เดือน 8
- 5. การอัญเชิญแห่พระพุทธสรีระ มุ่งหน้าไปทางทิศเหนือ
- 6. จิตกาธาน คือ การตั้งจิตอธิษฐานก่อนทำบุญ
- 7. เมรุเผาพระศพพระพุทธเจ้า ตั้งอยู่ที่ มกุฏพันธเจดีย์
- 8. พระสงฆ์รูปสำคัญในพิธีถวายพระเพลิง คือ พระมหากัสสปะ
- 9. การถวายพระเพลิงกระทำที่เมือง กบิลพัสดุ์
- 10. หลังจากเผาพระพุทธสรีระ สิ่งที่เหลือไว้คือ พระบรมสารีริกธาตุ

ใบเฉลย

หน่วย พระพุทธประวัติและการสืบทอดพระพุทธศาสนา

เวลา 16 ชั่วโมง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 7 การถวายพระเพลิง

เวลา 1 ชั่วโมง

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย ✓ หน้าข้อที่ถูก และ ✗ หน้าข้อที่ผิด

- ✓ 1. ปรีนิพพาน หมายถึง ตายแล้วไม่ต้องมาเกิดในโลกมนุษย์อีก
- ✓ 2. เจ้ามัลลกะศรัย จัดพิธีบูชาพระพุทธสรีระ นาน 7 วัน
- ✗ 3. พระพุทธเจ้าปรีนิพพานแล้ว 7 วัน จึงมีพิธีถวายพระเพลิง
- ✗ 4. วันอัฐมีบูชา ตรงกับวันแรม 8 ค่ำ เดือน 8
- ✓ 5. การอัญเชิญแห่พระพุทธสรีระ มุ่งหน้าไปทางทิศเหนือ
- ✗ 6. จิตกาธาน คือ การตั้งจิตอธิษฐานก่อนทำบุญ
- ✓ 7. เมรุเผาพระศพพระพุทธเจ้า ตั้งอยู่ที่ มกุฏพันธเจดีย์
- ✓ 8. พระสงฆ์รูปสำคัญในพิธีถวายพระเพลิง คือ พระมหากัสสปะ
- ✗ 9. การถวายพระเพลิงกระทำที่เมือง กบิลพัสดุ์
- ✓ 10. หลังจากเผาพระพุทธสรีระ สิ่งที่เหลือไว้คือ พระบรมสารีริกธาตุ

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม	ช่วงชั้นที่ 2	ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
หน่วย พระพุทธประวัติและการสืบทอดพระพุทธศาสนา		เวลา 16 ชั่วโมง
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 8 แบ่งพระบรมสารีริกธาตุ		เวลา 1 ชั่วโมง

มาตรฐาน ส 1.1.1, ส 1.1.2, ส 1.1.3.

สาระสำคัญ

เมื่อถวายพระเพลิงแล้ว มีการแบ่งพระบรมสารีริกธาตุให้ภิกษุทั้งหลาย 7 พระนคร อัญเชิญกลับไปสักการบูชา เพื่อรำลึกถึงความดีพร้อมทั้งปฏิบัติตามคำสั่งสอนและเผยแพร่พระพุทธคุณ

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. บอกความหมายของพระบรมสารีริกธาตุได้
2. อธิบาย อัฐมีบูชา ได้
3. เสนอแนะการปฏิบัติตนเมื่ออยู่ในพุทธสถาน ได้

สาระการเรียนรู้

การแบ่งพระบรมสารีริกธาตุ

1. พระบรมสารีริกธาตุ
2. อัฐมีบูชา
3. การปฏิบัติตนเมื่ออยู่ในพุทธสถาน

กระบวนการเรียนรู้

ขั้นนำ

1. นักเรียนสังเกต อ่าน ศึกษา ผญา (คำกลอนท้องถิ่นอีสาน) ดังนี้
“ของกินมีน้อย จนใจผู้ชังแบ่ง ถ้าให้พี่แล้วยังน้อง อีกทั้งต้องผู้แบ่งเอง”
2. สนทนา แสดงความคิดเห็น เกี่ยวกับ “มีน้อย” เป็นอย่างไร
3. นักเรียนช่วยกันเล่าประสบการณ์ของตนเอง เกี่ยวกับ การแบ่งปันสิ่งของให้ผู้อื่น เน้นสิ่งของมีน้อย แต่ผู้คอยรับมีจำนวนมาก จะทำอย่างไร

- ครูกล่าวนำ เรื่องการแบ่งปันสิ่งของซึ่งมีน้อย แต่ผู้อยากได้มีจำนวนมากจนอาจทำให้เกิดเหตุร้ายได้ ดังเช่นในอดีตที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธเจ้า ตอนแบ่งพระบรมสารีริกธาตุ โดยให้นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมในขั้นปฏิบัติการ

ขั้นปฏิบัติการ

- นักเรียนดูรูปภาพ และอ่าน ใบความรู้ เรื่อง แบ่งพระบรมสารีริกธาตุ
- นักเรียนแบ่งเป็น 3 กลุ่ม ช่วยกันค้นหาความหมาย พระบรมสารีริกธาตุ อภิปราย แสดงความคิดเห็น ชักถาม และวาดภาพ พระบรมสารีริกธาตุ
- นักเรียนช่วยกันศึกษาและอภิปรายเรื่อง อัฐมีบูชา แล้ว บันทึกไว้
- นักเรียนฟังครูบรรยายเกี่ยวกับพุทธสถาน เช่น โบสถ์ วัด ฯลฯ นักเรียนช่วยกันบอกข้อควรปฏิบัติเมื่ออยู่ในพุทธสถาน บันทึกไว้
- นักเรียนวาดภาพ พระบรมสารีริกธาตุ

ขั้นกิจกรรมสรุป

- กลุ่มรายงานถึงวิธีการ เหตุการณ์ และอุปสรรคในระหว่าง ค้นหา ศึกษา หาความรู้
- ตัวแทนกลุ่มนำเสนอผลงาน ดังนี้
 - ภาพวาดพระบรมสารีริกธาตุ
 - ความสำคัญของวันอัฐมีบูชา
 - การปฏิบัติตนเมื่ออยู่ในพุทธสถาน
- นักเรียนทั้งชั้นช่วยกัน อภิปราย ชักถาม วิเคราะห์ แสดงความคิดเห็น ถึงผลงานที่ทุกกลุ่มนำเสนอ และสรุปเนื้อหาสาระที่ศึกษามา แต่ละคนบันทึกเป็นองค์ความรู้
- ปฏิบัติภาระงานในใบกิจกรรม

ขั้นการวัดและประเมินผล

จุดประสงค์การเรียนรู้	วิธีวัดผล	เครื่องมือวัดผล
บอกความหมายของพระบรมสารีริกธาตุได้	สังเกตการอภิปราย	แบบสังเกตผลการอภิปราย
เล่าเรื่องราวเกี่ยวกับอัฐมีบูชาได้	ตรวจบันทึก	แบบประเมินผลการบันทึก
เสนอแนะการปฏิบัติตนเมื่ออยู่ในพุทธสถาน ได้	ตรวจบันทึก	แบบประเมินผลการบันทึก

เกณฑ์ประเมินผล

1. ได้คะแนน 80 – 100 % ให้ระดับ 4 (ดีมาก)
2. ได้คะแนน 70 – 79 % ให้ระดับ 3 (ดี)
3. ได้คะแนน 60 – 69 % ให้ระดับ 2 (พอใช้)
4. ได้คะแนน 50 – 60 % ให้ระดับ 1 (ผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำ)
5. ได้คะแนน 0 – 49 % ให้ระดับ 0 (ต้องปรับปรุงแก้ไข)

สื่อ / แหล่งการเรียนรู้

1. ใบความรู้
2. รูปภาพ
3. ใบกิจกรรม

ความเห็นผู้บริหาร

.....

.....

(นางกนกรัตน์ ไหลงาม)
ผู้อำนวยการ โรงเรียนบ้านหนองปอ

รูปภาพ

หน่วย พระพุทธประวัติและการสืบทอดพระพุทธศาสนา
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 8 แบ่งพระบรมสารีริกธาตุ

เวลา 16 ชั่วโมง

เวลา 1 ชั่วโมง

การแบ่งพระบรมสารีริกธาตุ
สำหรับกษัตริย์แคว้นต่างๆ 7 พระนคร

ใบความรู้ 1

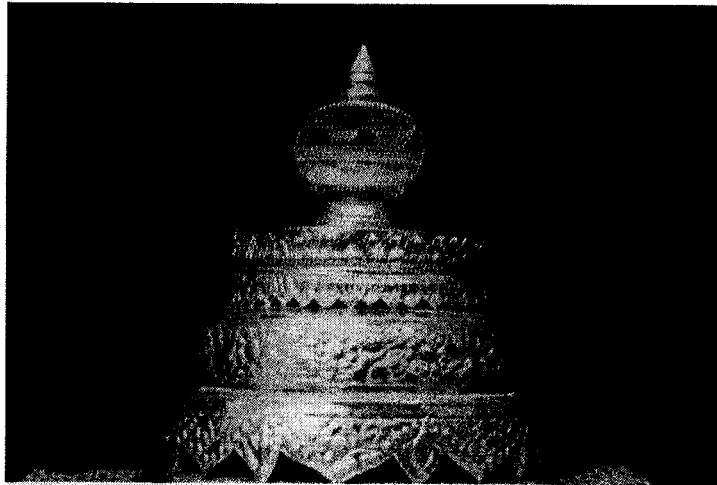
หน่วย พระพุทธประวัติและการสืบทอดพระพุทธศาสนา

เวลา 16 ชั่วโมง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 8 แบ่งพระบรมสารีริกธาตุ

เวลา 1 ชั่วโมง

พระบรมสารีริกธาตุ

พระบรมสารีริกธาตุ ๙ องค์

สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก
ประทานเพื่อบรรจุในพระธาตุขามแก่นจำลอง วัดเจติยภูมิ

ใบความรู้ 2

หน่วย พระพุทธประวัติและการสืบทอดพระพุทธศาสนา
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 8 แบ่งพระบรมสารีริกธาตุ

เวลา 16 ชั่วโมง
เวลา 1 ชั่วโมง

แบ่งพระบรมสารีริกธาตุ

เมื่อมีการถวายพระเพลิงแล้ว มัลลกษัตริย์ผู้ครองกรุงกุสินารา ได้เก็บพระบรมสารีริกธาตุ และจัดให้มีการสมโภชบูชาอย่างยิ่งใหญ่ตลอด 7 วัน

กษัตริย์แคว้นต่าง ๆ 7 พระนคร ได้แต่งราชทูตและกองทัพไปขอแบ่งพระบรมสารีริกธาตุ เพื่อนำมาบรรจุบูชาไว้ที่พระนครของตน แต่เจ้ากรุงกุสินาราไม่ยอมให้ กองทัพทั้ง 7 พระนครจึง ประชิดติดเมืองกุสินาราเพื่อแย่งชิงพระบรมสารีริกธาตุ แต่ก่อนที่จะเกิดสงคราม “โทณพราหมณ์” ผู้เป็นบัณฑิตและอาจารย์ของเหล่ากษัตริย์ได้เจรจาขอให้มีความสามัคคีกัน และทำการแบ่งพระบรมสารีริกธาตุให้กษัตริย์ทั้ง 7 พระนคร อัญเชิญไปสักการะอย่างเท่าเทียมกัน

ภายหลังกษัตริย์แห่งโมริยนครได้ทราบข่าว จึงได้ส่งทูตมาขอแบ่งพระบรมสารีริกธาตุ แต่แบ่งกันหมดไปแล้วเหลือเพียงพระอังคาร (เถ้า) ทูตโมริยนครจึงได้อัญเชิญพระอังคารกลับไป สร้างสถูปบรรจุไว้เพื่อสักการบูชายังพระนคร

การปฏิบัติตนเมื่ออยู่ในพุทธสถาน

พุทธสถาน คือ สถานที่แห่งพระพุทธศาสนา ทุกคนที่เข้าสู่พุทธสถานต้องปฏิบัติตน ดังนี้

1. งงง
2. งงง

ใบกิจกรรม

หน่วย พระพุทธประวัติและการสืบทอดพระพุทธศาสนา

เวลา 16 ชั่วโมง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 8 แบ่งพระบรมสารีริกธาตุ

เวลา 1 ชั่วโมง

คำชี้แจง ให้นักเรียนเติมคำหรือข้อความที่ถูกต้องลงในช่องว่าง

1. มัลลกษัตริย์ กรุงกรุง
2. พิธีสมโภช บูชาพระบรมสารีริกธาตุ นาน วัน
3. กษัตริย์ จำนวน แคว้น มาขอแบ่งพระบรมสารีริกธาตุ
4. บุคคลสำคัญในการแบ่งพระบรมสารีริกธาตุ คือ
5. โทณพราหมณ์ เกรงใจขอให้กษัตริย์ทั้งหลาย มีความ
6. กษัตริย์ทั้งหลายนำพระบรมสารีริกธาตุ กลับไปยังเมืองของตน เพื่อ
7. กษัตริย์ที่มาขอแบ่งพระบรมสารีริกธาตุ ซ้ำที่สุด คือ
8. ทูตโมรียนคร ไม่ได้พระบรมสารีริกธาตุ แต่ได้.....
9. งง
10. งง

ใบเฉลยกิจกรรม

หน่วย พระพุทธประวัติและการสืบทอดพระพุทธศาสนา

เวลา 16 ชั่วโมง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 8 แบ่งพระบรมสารีริกธาตุ

เวลา 1 ชั่วโมง

คำชี้แจง ให้นักเรียนเติมคำหรือข้อความที่ถูกต้องลงในช่องว่าง

1. กุสินารา
2. 7
3. 7
4. โทณพราหมณ์
5. สามัคคี
6. สักการบูชา
7. โมรียนคร
8. พระอังคาร
- 9.

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม	ช่วงชั้นที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
หน่วย พระพุทธประวัติและการสืบทอดพระพุทธศาสนา	เวลา 16 ชั่วโมง
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 9 สถานประสูติ	เวลา 1 ชั่วโมง

มาตรฐาน ส 1.1.1, ส 1.1.2, ส 1.1.3.

สาระสำคัญ

พระพุทธเจ้าประสูติ เมื่อวันเพ็ญ เดือน 6 ที่ ลุมพินีวัน ปัจจุบันอยู่ในประเทศเนปาล มีโอกาสเราสมควรไปสักการะ

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. ระบุวันที่พระพุทธเจ้าประสูติได้
2. บอกชื่อสถานที่ประสูติในอดีตได้
3. อธิบายสถานที่ประสูติในปัจจุบันได้

สาระการเรียนรู้

ประสูติ

1. วันที่พระพุทธเจ้าประสูติ
2. สถานที่ประสูติในอดีต
3. สถานที่ประสูติในปัจจุบัน
4. กำเนิดพระเชษฐ

กระบวนการเรียนรู้

ขั้นนำ

1. นักเรียนร้องเพลง “Happy Birthday” ดังนี้
Happy Birthday to you
Happy Birthday to you
Happy Birthday Happy Birthday
Happy Birthday to you.....
2. สนทนา แสดงความคิดเห็น เกี่ยวกับ “Happy Birthday” เช่น

- 2.1. คืออะไร
- 2.2. สำคัญอย่างไร
- 2.3. ทำอย่างไรจึงรู้ว่าตนเองเกิดที่ไหน
3. ครูเล่าเรื่องการไปคลอดที่โรงพยาบาลเพื่อโยงเข้าเรื่องการประสูติของพระพุทธเจ้า

ชั้นปฏิบัติการ

1. นักเรียนช่วยกันค้นคว้า ศึกษาจากใบความรู้ เรื่อง พระพุทธศาสนา ตอนประสูติ
2. ช่วยกันอภิปราย แสดงความคิดเห็น ชักถาม ในหัวข้อต่อไปนี้
 - 2.1. พระราชมารดา
 - 2.2. พระราชบิดา
 - 2.3. สถานที่ประทับ
 - 2.4. สถานที่ประสูติ
 - 2.5. เรื่องราวเกี่ยวข้องกับการประสูติ
3. สรุปความรู้ บันทึกไว้
4. นักเรียน ช่วยกันอ่านจากใบความรู้เรื่อง กำเนิดพระเยซู แล้วสรุปเป็นความรู้ บันทึกไว้

ชั้นกิจกรรมสรุป

1. กลุ่มรายงานถึงวิธีการ เหตุการณ์ และอุปสรรคในระหว่าง ค้นคว้า ศึกษา หาความรู้
2. ตัวแทนกลุ่มนำเสนอผลงาน ดังนี้
 - 2.1. วันเวลาที่พระพุทธเจ้าประสูติ
 - 2.2. อธิบายสถานที่ประสูติในอดีต
 - 2.3. ระบุสิ่งก่อสร้างซึ่งเกี่ยวข้องกับการประสูติ
3. ช่วยกัน อภิปราย ชักถาม วิเคราะห์ แสดงความคิดเห็น ด้านความสมบูรณ์ของผลงานที่นำเสนอ
4. นักเรียนช่วยกันสรุปเนื้อหาสาระที่ศึกษามาดังนี้
 - 4.1. วันเวลาที่พระพุทธเจ้าประสูติ
 - 4.2. อธิบายสถานที่ประสูติในอดีต
 - 4.3. ระบุสิ่งก่อสร้างซึ่งเกี่ยวข้องกับการประสูติ
5. แต่ละคนบันทึกเป็นองค์ความรู้
6. ปฏิบัติภาระงานในใบกิจกรรม

ขั้นการวัดและประเมินผล

จุดประสงค์การเรียนรู้	วิธีวัดผล	เครื่องมือวัดผล
บอกวันเวลาที่พระพุทธเจ้าประสูติได้	สังเกตการอภิปราย	แบบสังเกตการอภิปราย
อธิบายสถานที่ประสูติในอดีตได้	ตรวจรายงาน	แบบประเมินรายงาน
ระบุสิ่งก่อสร้างซึ่งเกี่ยวข้องกับการประสูติได้	ตรวจบันทึก	แบบประเมินการบันทึก

เกณฑ์ประเมินผล

1. ได้คะแนน 80 – 100 % ให้ระดับ 4 (ดีมาก)
2. ได้คะแนน 70 – 79 % ให้ระดับ 3 (ดี)
3. ได้คะแนน 60 – 69 % ให้ระดับ 2 (พอใช้)
4. ได้คะแนน 50 – 60 % ให้ระดับ 1 (ผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำ)
5. ได้คะแนน 0 – 49 % ให้ระดับ 0 (ต้องปรับปรุงแก้ไข)

สื่อ / แหล่งการเรียนรู้

1. เพลง “Happy Birthday”
2. ใบความรู้
3. รูปภาพ
4. กิจกรรม

ความเห็นผู้บริหาร

.....

(นางกนกรัตน์ ไหลงาม)

ผู้อำนวยการ โรงเรียนบ้านหนองปอ

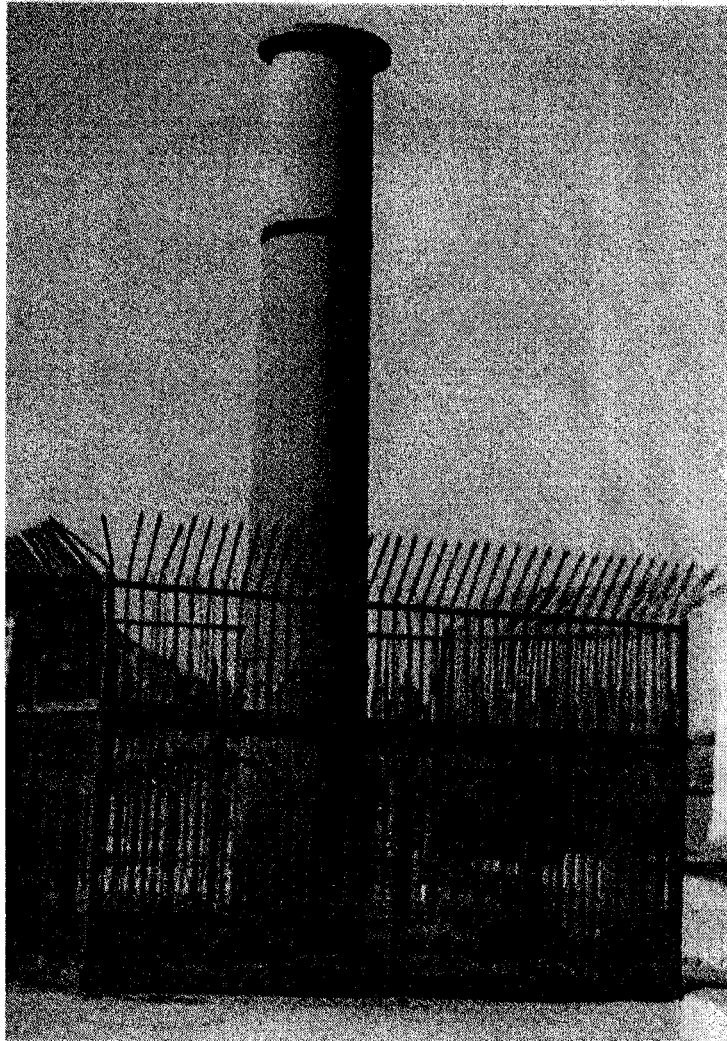
ใบรูปภาพ

หน่วย พระพุทธประวัติและการสืบทอดพระพุทธศาสนา

เวลา 16 ชั่วโมง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 9 สถานประสูติ

เวลา 1 ชั่วโมง

ลุมพินีวัน

สถานที่ประสูติ

วันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 6

ใบความรู้ 1

หน่วย พระพุทธประวัติและการสืบทอดพระพุทธศาสนา
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 9 สถานประสูติ

เวลา 16 ชั่วโมง
เวลา 1 ชั่วโมง

สังเขปนียสถาน 4 ตำบล

สังเขปนียสถาน 4 หมายถึง สถานที่เกี่ยวข้องกับประวัติของพระพุทธเจ้า 4 แห่ง

สถานที่ประสูติ พระพุทธเจ้าประสูติในวันเพ็ญขึ้น 15 ค่ำ เดือน 6 ที่ได้ต้นสาละอยู่
ระหว่างเมืองกบิลพัสดุ์และชานเมืองเทวทหะ ปัจจุบันคือ ลุมพินีวัน อยู่ในประเทศเนปาล

พระพุทธเจ้ามีพระนามเดิมว่า “เจ้าชายสิทธัตถะ” เป็นพระราชโอรสของพระเจ้าสุทโธทนะ
กษัตริย์ราชสกุลศากยวงศ์แห่งกรุงกบิลพัสดุ์ และพระนางสิริมหามายา ผู้เป็นพระราชธิดาของ
พระเจ้าอัญชนะกษัตริย์ราชสกุลโกริยวงศ์ แห่งกรุงเทวทหะ

ครั้นเมื่อพระนางสิริมหามายาทรงพระครรภ์ใกล้ประสูติ จึงขอพระบรมราชานุญาต
พระเจ้าสุทโธทนะเพื่อเสด็จกลับไปประสูติที่บ้านเมืองของพระนางตามธรรมเนียมในกาลนั้น
เมื่อขบวนเสด็จของพระนางถึงสวนลุมพินีซึ่งตั้งอยู่กึ่งกลางระหว่างกรุงกบิลพัสดุ์และกรุงเทวทหะ
พระนางรู้สึกประชวรพระครรภ์อย่างกะทันหัน ต่อมาอีกเพียงเวลาเล็กน้อยพระนางก็ได้ประสูติ
พระโอรส ณ สวนลุมพินี ภายใต้ต้นสาละ (ต้นรัง) เมื่อวันที่ขึ้น 15 ค่ำ เดือน 6 เวลาใกล้เที่ยง ก่อน
พุทธศักราช 80 ปี

ใบความรู้ 2

หน่วย พระพุทธประวัติและการสืบทอดพระพุทธศาสนา

เวลา 16 ชั่วโมง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 9 สถานประสูติ

เวลา 1 ชั่วโมง

ประวัติการประสูติพระเยซูเจ้า

ในพ.ศ. 543 (ค.ศ. 1) จักรพรรดิออกัสตัส รับสั่งให้ราษฎรทุกคนในอาณาจักรโรมัน ไปลงทะเบียนสำมะโนประชากร โยเซฟและมาเรีย ซึ่งมีครรภ์แก่ จึงต้องเดินทางไปยังเมืองเบ็ธเลเฮม อันเป็นเมืองที่กษัตริย์ดาวิดประสูติ พอถึงกำหนดที่ “มาเรีย” จะคลอดบุตร เธอก็ได้คลอดบุตรชายหัวปี เธอเอาผ้าพันกายพระกุมารแล้ววางไว้ในรางหญ้า เนื่องจากในโรงแรมไม่มีที่พักเลย บุตรที่เกิดมานั้นต่อมาได้ชื่อ พระเยซู และเป็นผู้เผยแพร่วางศาสนาคริสต์

ใบกิจกรรม

หน่วย พระพุทธประวัติและการสืบทอดพระพุทธศาสนา

เวลา ชั่วโมง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 9 สถานประสูติ

เวลา 1 ชั่วโมง

คำชี้แจง

ตอนที่ 1 ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย ✓ หน้าข้อที่ถูก และ ✕ หน้าข้อที่ผิด

..... 1. สังฆนิยสถาน หมายถึง สถานที่เกี่ยวข้องกับประวัติของพระพุทธเจ้า

..... 2. พระพุทธเจ้าประสูติในวันเพ็ญขึ้น 15 ค่ำ เดือน 6 ที่ใต้ต้นปาละ

..... 3. ลุมพินีวัน อยู่ในประเทศเนปาล

..... 4. พระพุทธเจ้าประสูติภายใต้ต้นสาละวิน (ต้นโพธิ์)

..... 5. พระพุทธเจ้าประสูติเวลาใกล้ค่ำ

คำชี้แจง

ตอนที่ 2 ให้นักเรียนนำตัวอักษรหน้าข้อความทางขวามือ มาเติมลงหน้าข้อทางซ้ายมือที่มี

ความสัมพันธ์กัน

.....	1. สวนลุมพินี	ก.	เวลาใกล้เที่ยง
.....	2. ประสูติพระโอรส	ข.	เทวทหะ
.....	3. รางหญ้า	ค.	แม่น้ำเนรัญชรา
.....	4. กบิลพัสดุ์	ง.	ปล่องไฟ
.....	5. 	จ.	ต้นสาละ
		ฉ.	พระเยซู
		ช.	ลุมพินีวัน

ใบเฉลยกิจกรรม

หน่วย พระพุทธประวัติและการสืบทอดพระพุทธศาสนา

เวลา ชั่วโมง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 9 สถานประสูติ

เวลา 1 ชั่วโมง

เฉลย

ตอนที่ 1

✓ 1. X 2. ✓ 3. X 4. X 5.

ตอนที่ 2

จ 1. ก 2. ฉ 3. ข 4. ช 5.

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม	ช่วงชั้นที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
หน่วย พระพุทธประวัติและการสืบทอดพระพุทธศาสนา	เวลา 16 ชั่วโมง
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 10 สถานตรัสรู้	เวลา 1 ชั่วโมง

มาตรฐาน ส 1.1.1, ส 1.1.2, ส 1.1.3.

สาระสำคัญ

พระพุทธเจ้าตรัสรู้ ใกล้ริมฝั่งแม่น้ำเนรัญชรา ปัจจุบันอยู่ ประเทศอินเดีย

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. บอกวันที่พระพุทธเจ้าตรัสรู้ได้
2. อธิบายสถานที่ตรัสรู้ในอดีตได้
3. ระบุสถานที่ตรัสรู้ในปัจจุบันได้

สาระการเรียนรู้

ตรัสรู้

1. วันที่พระพุทธเจ้าตรัสรู้
2. สถานที่ตรัสรู้ในอดีต
3. สถานที่ตรัสรู้ในปัจจุบัน
4. ไตรสิกขา

กระบวนการเรียนรู้

ขั้นนำ

1. นักเรียนดูและสังเกตรูป พระพุทธเจ้าประทับอยู่ใต้ต้นโพธิ์
2. สนทนา แสดงความคิดเห็น เกี่ยวกับ “เรื่องราวตามภาพ” เช่น
 - 2.1. ใคร
 - 2.2. ทำอะไร
 - 2.3. ที่ไหน
 - 2.4. กับใคร
 - 2.5. เมื่อไร

- 2.6. อย่างไร
- 2.7. ผลเป็นอย่างไร
3. ครูใช้คำถาม เช่น
 - 3.1. ปัจจุบันเราเรียกบุคคลในรูปภาพ(พระพุทธเจ้า) นี้ว่าอย่างไร
 - 3.2. พระสงฆ์ปฏิบัติหน้าที่เผยแพร่คำสอนของใคร
4. ครูเชื่อมโยงเข้าสู่ขั้นปฏิบัติการ โดยใช้คำถามเพิ่มเติม เช่น
 - 4.1. พระพุทธเจ้าเดิมมีพระนามว่าอะไร
 - 4.2. พระสงฆ์เกี่ยวข้องกับพระพุทธเจ้าอย่างไร
 - 4.3. นักเรียนสวดมนต์เวลาเช้าหรือไม่
 - 4.4. คำสวดมนต์กล่าวถึงใคร
 - 4.5. ตรีสรู หมายถึงอย่างไร

ขั้นปฏิบัติการ

1. นักเรียนช่วยกันค้นคว้า ศึกษาจากใบความรู้ เรื่อง ตรีสรู
2. นักเรียนแบ่งเป็น 3 กลุ่ม สมาชิกในกลุ่มช่วยกันศึกษาจากใบความรู้ รูปภาพ อภิปราย แสดงความคิดเห็น เกี่ยวกับเรื่อง ต่อไปนี้
 - 2.1. วันเวลาที่พระพุทธเจ้าตรีสรู
 - 2.2. สถานที่ตรีสรูในอดีต
 - 2.3. สิ่งก่อสร้างซึ่งเกี่ยวข้องกับการตรีสรู
3. กลุ่มช่วยกันสรุปผลการอภิปราย บันทึกไว้เตรียมรายงาน
4. ช่วยกันศึกษาจากใบความรู้ แล้วอภิปราย แสดงความคิดเห็น ชักถาม เกี่ยวกับไตรสิกขา แล้วครูช่วยสรุป นักเรียนบันทึกเป็นองค์ความรู้ไว้

ขั้นกิจกรรมสรุป

1. กลุ่มรายงานถึงวิธีการ เหตุการณ์ และอุปสรรคในระหว่าง ค้นคว้า ศึกษา หาความรู้
2. ตัวแทนกลุ่มนำเสนอรายงาน หน้าชั้น
3. นักเรียนทั้งชั้นช่วยกัน อภิปราย ชักถาม วิเคราะห์ แสดงความคิดเห็น ถึงผลงานที่ทุกกลุ่ม นำเสนอ
4. ช่วยกันสรุปเนื้อหาสาระที่ศึกษามา
5. ช่วยกันจัดสาระความรู้ไว้บนป้ายนิเทศ

6. แต่ละคนศึกษาจากป้ายนิเทศและบันทึกเป็นองค์ความรู้
7. ปฏิบัติงานในใบกิจกรรม

ขั้นการวัดและประเมินผล

จุดประสงค์การเรียนรู้	วิธีวัดผล	เครื่องมือวัดผล
บอกวันเวลาที่พระพุทธเจ้าตรัสรู้ได้	สังเกตการอภิปราย	แบบสังเกตการอภิปราย
อธิบายสถานที่ตรัสรู้ในอดีตได้	ตรวจรายงาน	แบบประเมินผลการรายงาน
ระบุสิ่งก่อสร้างซึ่งเกี่ยวข้องกับ การตรัสรู้ได้	ตรวจผลงาน	แบบประเมินการบันทึก

เกณฑ์ประเมินผล

1. ได้คะแนน 80 – 100 % ให้ระดับ 4 (ดีมาก)
2. ได้คะแนน 70 – 79 % ให้ระดับ 3 (ดี)
3. ได้คะแนน 60 – 69 % ให้ระดับ 2 (พอใช้)
4. ได้คะแนน 50 – 60 % ให้ระดับ 1 (ผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำ)
5. ได้คะแนน 0 – 49 % ให้ระดับ 0 (ต้องปรับปรุงแก้ไข)

สื่อ / แหล่งการเรียนรู้

1. รูปภาพ พระพุทธเจ้าประทับอยู่ใต้ต้นโพธิ์
2. ใบความรู้
3. ป้ายนิเทศ
4. ใบกิจกรรม

ความเห็นผู้บริหาร

.....

.....

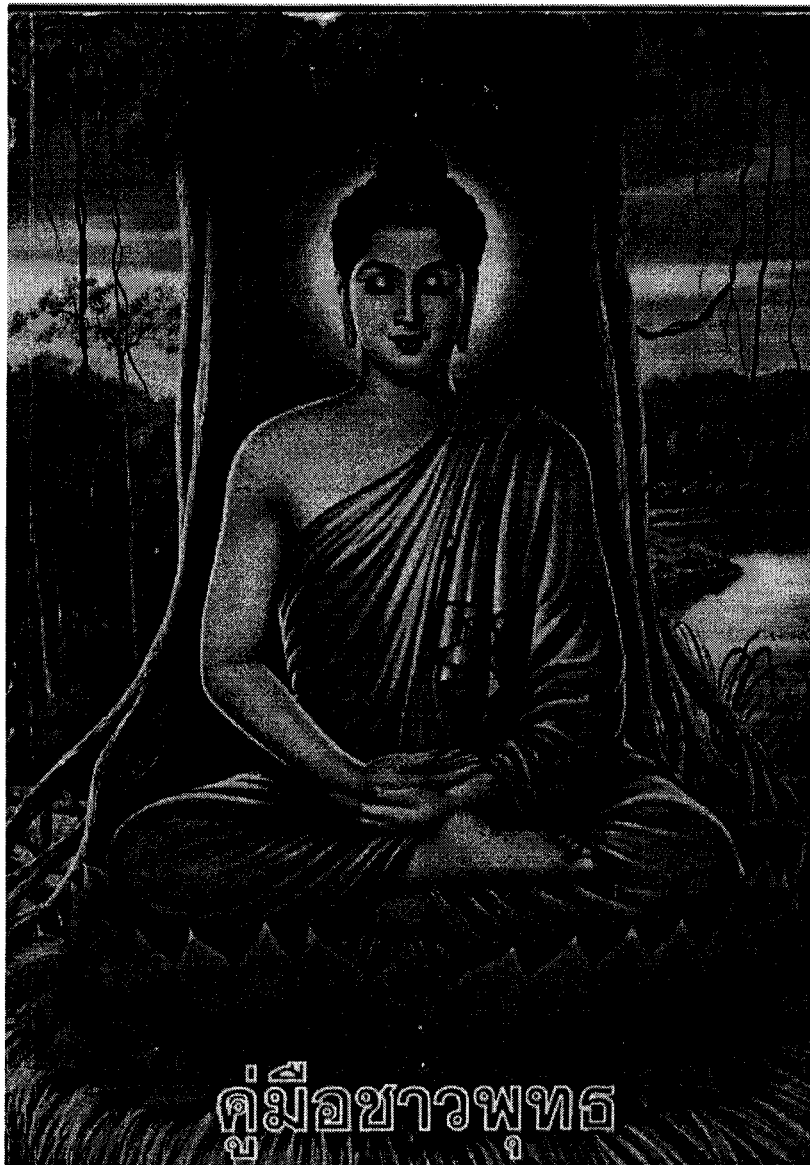
(นางกนกรัตน์ ไทลงาม)
ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านหนองป่อ

รูปภาพ

หน่วย พระพุทธประวัติและการสืบทอดพระพุทธศาสนา
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 10 สถานตรัสรู้

เวลา 16 ชั่วโมง

เวลา 1 ชั่วโมง

พระพุทธเจ้าทรงตรัสรู้

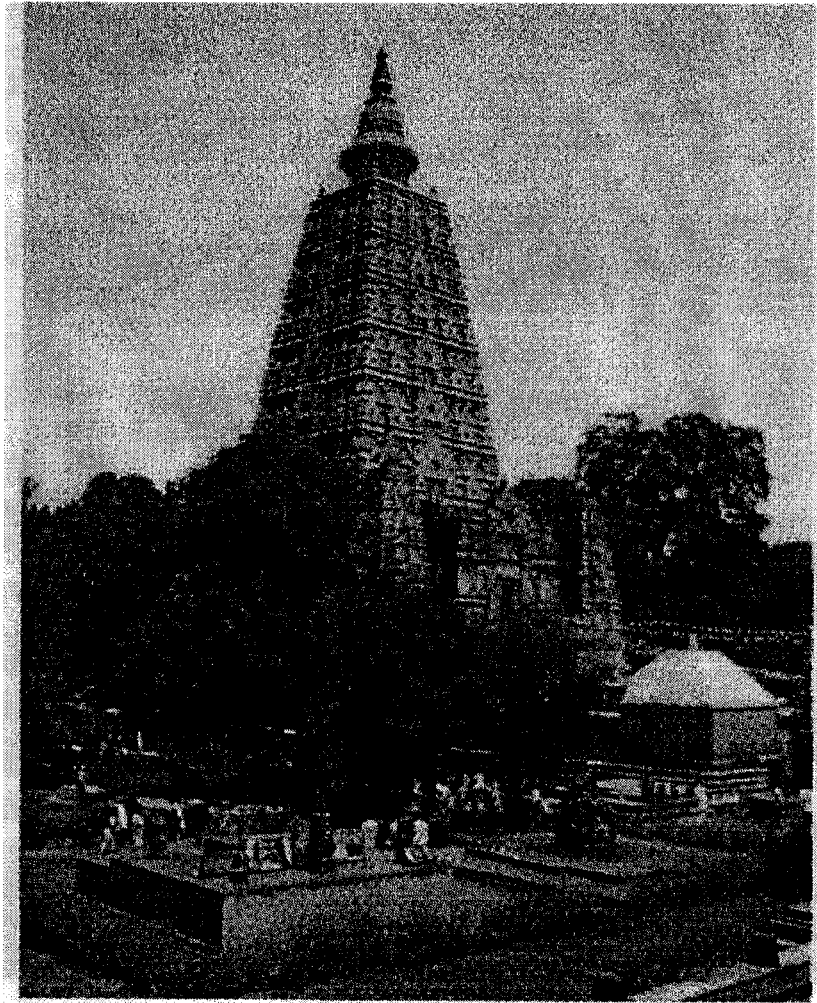
วันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 6

รูปภาพ

หน่วย พระพุทธประวัติและการสืบทอดพระพุทธศาสนา
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 10 สถานตรัสรู้

เวลา 16 ชั่วโมง

เวลา 1 ชั่วโมง

เจดีย์พุทธคยาและต้นพระศรีมหาโพธิ์

สถานที่ตรัสรู้
วันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 6

ใบความรู้ 1

หน่วย พระพุทธประวัติและการสืบทอดพระพุทธศาสนา

เวลา 16 ชั่วโมง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 10 สถานะตรัสรู้

เวลา 1 ชั่วโมง

สถานที่ตรัสรู้

สังเวชนียสถาน 4 ตำบล

สังเวชนียสถาน 4 หมายถึง สถานที่เกี่ยวข้องกับประวัติของพระพุทธเจ้า 4 แห่ง ได้แก่

สถานที่ตรัสรู้ พระพุทธเจ้าตรัสรู้เป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้าในวันเพ็ญขึ้น 15 ค่ำ เดือน 6 ได้ต้นโพธิ์ โกลิริมฝั่งแม่น้ำเนรัญชรา ปัจจุบันอยู่ด้านตะวันตกจังหวัดพุทธคยา รัฐพิหาร ประเทศอินเดีย

พระพุทธเจ้า มีพระนามเดิมว่า เจ้าชายสิทธัตถะ เมื่อตรัสรู้ อริยสัจ 4 คือ รู้เรื่องความจริง 4 ประการ ได้แก่ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค แล้ว ได้เผยแผ่พระศาสนา มีสาวกเข้ามาบวช เรียกว่า พระสงฆ์ เป็นผู้สืบทอดพระพุทธศาสนา พุทธมามกะ จะสวดมนต์เวลาเช้าและเย็นทุกวัน ซึ่งในบทสวดมนต์ จะกล่าวถึงคุณงามความดีของพระพุทธ พระธรรมและพระสงฆ์

ใบความรู้ 2

หน่วย พระพุทธประวัติและการสืบทอดพระพุทธศาสนา

เวลา 16 ชั่วโมง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 10 สถานตรัสรู้

เวลา 1 ชั่วโมง

ไตรสิกขา

ไตรสิกขา เป็นหลักธรรมเพื่อพัฒนา กาย วาจา ใจ ให้ประพฤติแต่สิ่งดีงาม มี 3 ประการ คือ

1. **ศีล** คือ การฝึกฝนอบรมตนให้กายและวาจาเรียบร้อย หมายถึง การไม่เบียดเบียน ไม่ทำร้ายผู้อื่น ไม่ลักขโมยสิ่งของของเขา ไม่ล่วงละเมิดในสิ่งที่เขารักใคร่หวงแหน ไม่พูดเท็จ ไม่พูดจาอุยงให้เขาแตกกัน ไม่พูดคำหยาบ ไม่พูดเพื่อเอื้อไร่สาระ เป็นต้น
2. **สมาธิ** คือ การฝึกอบรมจิตให้บริสุทธิ์สะอาด ไม่เศร้าหมองด้วยกิเลส จากความโลภ ความโกรธ ความหลง ความง่วงเหงาหาวนอน ความฟุ้งซ่าน ใจไม่สงบ เป็นต้น
3. **ปัญญา** คือ ความรู้ที่เกิดขึ้นหลังจากมีสมาธิ เช่น เข้าใจความเป็นจริง ไม่หลงยึดติด ว่าสิ่งที่พบเห็นนั้นเป็นของแท้แน่นอนยั่งยืนตลอดไป ความจริงทุกสิ่งอย่างไม่คงทนอยู่ได้ ต้องเสื่อมสลายไปในที่สุด

ใบกิจกรรม

หน่วย พระพุทธประวัติและการสืบทอดพระพุทธศาสนา

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 10 ความสำคัญของพระพุทธศาสนา

เวลา 1 ชั่วโมง

คำชี้แจง ให้นักเรียนเติมคำหรือข้อความที่ถูกต้องลงในช่องว่าง

1. พระพุทธเจ้าตรัสรู้เป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ในวันเพ็ญขึ้น
2. พระพุทธเจ้าตรัสรู้ได้ตื่น.....
3. พระพุทธเจ้าตรัสรู้ใกล้ริมฝั่งแม่น้ำ.....
4. พุทธคยา อยู่ในประเทศ.....
5. ธรรมที่พระพุทธเจ้าตรัสรู้ คือ
6. ความจริง 4 ประการ ได้แก่ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ และ
7. สาวกเข้ามาบวชในพุทธศาสนา เรียกว่า
8. พุทธมามกะ จะสวดมนต์เวลา.....ทุกวัน
9. เป็นหลักธรรมเพื่อพัฒนา กาย วาจา ใจ
10. คือ การฝึกอบรมจิตให้บริสุทธิ์สะอาด ไม่เศร้าหมองด้วยกิเลส

ใบเฉลยกิจกรรม

หน่วย พระพุทธประวัติและการสืบทอดพระพุทธศาสนา
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 10 ความสำคัญของพระพุทธศาสนา

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

เวลา 1 ชั่วโมง

-
1. 15 คำ เดือน 6
 2. โพธิ์
 3. เนรัญชรา
 4. อินเดีย
 5. อริยสัจ 4
 6. มรรค
 7. พระสงฆ์
 8. เจ้าและเณร
 9. ไตรสิกขา
 10. สมานี

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม	ช่วงชั้นที่ 2	ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
หน่วย พระพุทธประวัติและการสืบทอดพระพุทธศาสนา		เวลา 16 ชั่วโมง
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 11 สถานที่ปฐมเทศนา		เวลา 1 ชั่วโมง

มาตรฐาน ส 1.1.1, ส 1.1.2, ส 1.1.3.

สาระสำคัญ

พระพุทธเจ้าทรงแสดงปฐมเทศนา เมื่อวันเพ็ญขึ้น 15 ค่ำ เดือน 8 ที่ป่าอิสิปตนมฤคทายวัน ในประเทศอินเดีย

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. ระบุสถานที่ที่พระพุทธเจ้า แสดงปฐมเทศนาได้
2. บอกธรรมที่ทรงแสดงปฐมเทศนาได้
3. บอกสถานที่เกี่ยวข้องกับทรงแสดงปฐมเทศนาได้

สาระการเรียนรู้

ปฐมเทศนา

1. สถานที่ที่พระพุทธเจ้า แสดงปฐมเทศนา
2. ธรรมที่ทรงแสดงปฐมเทศนา
3. สถานที่เกี่ยวข้องกับทรงแสดงปฐมเทศนา
4. การเผยแพร่ศาสนาคริสต์

กระบวนการเรียนรู้

ขั้นนำ

1. นักเรียนสังเกตรูปภาพ “พระพุทธเจ้าแสดงปฐมเทศนา”
2. สนทนา แสดงความคิดเห็น เกี่ยวกับ “เรื่องราวตามภาพ” เช่น
 - 2.1. ใคร
 - 2.2. ทำอะไร
 - 2.3. ที่ไหน
 - 2.4. กับใคร

- 2.5. เมื่อไร
- 2.6. อย่างไร
- 2.7. ผลเป็นอย่างไร
3. ครุณำบัตรคำ “ปฐม” ให้นักเรียนช่วยกันอ่าน และค้นหาความหมายจากพจนานุกรม
4. ครุณำบัตรคำ “เทศนา” ให้นักเรียนช่วยกันอ่าน และบอกความหมายจากพจนานุกรม
5. ครุรวมคำ “ปฐมเทศนา” ให้นักเรียนช่วยกันอ่าน และบอกความหมาย
6. ครุเชื่อมโยงคำที่นักเรียนอ่าน “ปฐมเทศนา” ชี้แจงให้นักเรียนรู้ว่า เป็นเรื่องราวตอนหนึ่งในพุทธประวัติ ซึ่งควรแก่การให้นักเรียนศึกษาในชั้นปฏิบัติการ

ชั้นปฏิบัติการ

1. นักเรียนแบ่งเป็น 3 กลุ่ม ดูใบรูปภาพ และอ่านใบความรู้ เรื่อง ปฐมเทศนา
2. ช่วยกันอภิปราย แสดงความคิดเห็น ชักถาม ในหัวข้อต่อไปนี้
 - 2.1. วันเวลาที่พระพุทธเจ้า แสดงปฐมเทศนา
 - 2.2. ธรรมที่ทรงแสดงปฐมเทศนา
 - 2.3. บุคคลผู้รับฟัง การแสดงปฐมเทศนา
3. นักเรียน ช่วยกันสรุปองค์ความรู้ เรื่อง ปฐมเทศนา
4. นักเรียนฟังครูเล่าเรื่อง การเผยแผ่ศาสนาคริสต์ แล้วช่วยกันสรุปเป็นความรู้ บันทึกไว้

ขั้นกิจกรรมสรุป

1. กลุ่มรายงานถึงวิธีการ เหตุการณ์ และอุปสรรคในระหว่าง ค้นคว้า ศึกษา หาความรู้
2. ตัวแทนกลุ่มนำเสนอรายงาน ผลงานกลุ่ม ดังนี้
 - 2.1. วันเวลาที่พระพุทธเจ้า แสดงปฐมเทศนา
 - 2.2. ธรรมที่ทรงแสดงปฐมเทศนาได้
 - 2.3. สถานที่ปัจจุบันซึ่งเกี่ยวข้องกับการแสดงปฐมเทศนา
3. นักเรียนทั้งชั้นช่วยกัน อภิปราย ชักถาม วิเคราะห์ แสดงความคิดเห็น ถึงผลงานที่ทุกกลุ่มนำเสนอ
4. สรุปเนื้อหาสาระที่ศึกษามา
5. แต่ละคนบันทึกเป็นองค์ความรู้
6. ปฏิบัติตามใบกิจกรรม

ขั้นการวัดและประเมินผล

จุดประสงค์การเรียนรู้	วิธีวัดผล	เครื่องมือวัดผล
บอกวันเวลาที่พระพุทธเจ้าแสดงปฐมเทศนาได้	สังเกตการทำงานกลุ่ม	แบบสังเกตการทำงาน
ระบุนิยามที่ทรงแสดงปฐมเทศนาได้	ตรวจรายงาน	แบบประเมินการรายงาน
อธิบายสถานที่ปัจจุบันซึ่งเกี่ยวข้องกับแสดงปฐมเทศนาได้	ประเมินการปฏิบัติกิจกรรม	แบบประเมินตามสภาพจริง

เกณฑ์ประเมินผล

1. ได้คะแนน 80 – 100 % ให้ระดับ 4 (ดีมาก)
2. ได้คะแนน 70 – 79 % ให้ระดับ 3 (ดี)
3. ได้คะแนน 60 – 69 % ให้ระดับ 2 (พอใช้)
4. ได้คะแนน 50 – 60 % ให้ระดับ 1 (ผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำ)
5. ได้คะแนน 0 – 49 % ให้ระดับ 0 (ต้องปรับปรุงแก้ไข)

สื่อ / แหล่งการเรียนรู้

1. รูปภาพ พระพุทธเจ้าแสดงปฐมเทศนา
2. พจนานุกรม
3. ใบบความรู้
4. ใบกิจกรรม

ความเห็นผู้บริหาร

.....

.....

(นางกนกรัตน์ ไหลงาม)

ผู้อำนวยการ โรงเรียนบ้านหนองป่อ

ใบความรู้ 1

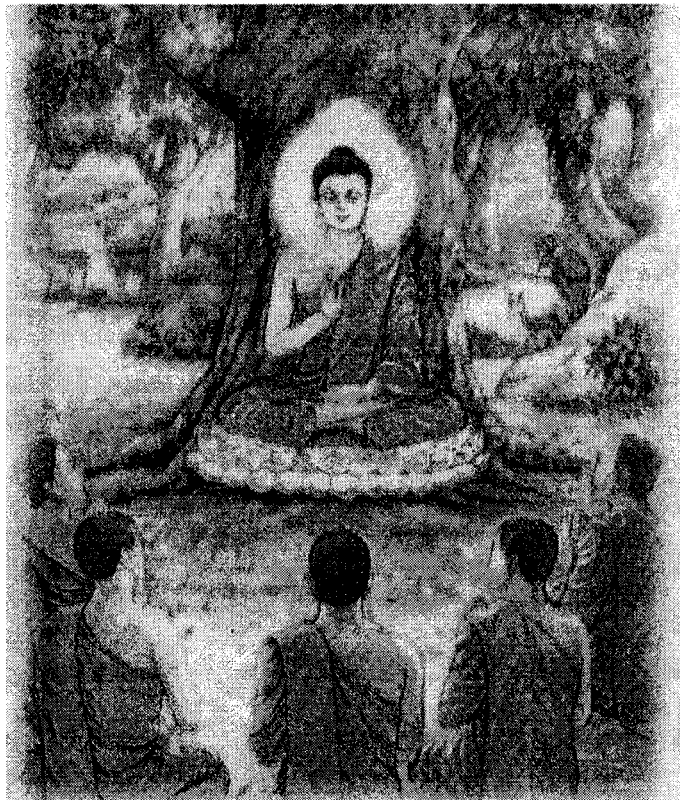
หน่วย พระพุทธประวัติและการสืบทอดพระพุทธศาสนา

เวลา 16 ชั่วโมง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 11 สถานที่ปฐมเทศนา

เวลา 1 ชั่วโมง

ปฐมเทศนา

ทรงแสดงปฐมเทศนา

ในวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 8 พระพุทธเจ้าทรงแสดงปฐมเทศนา ธรรมนั้นเรียกว่า “ธัมมจักรกัปปวัตตสูตร” ให้แก่ปัจฉิมวัคคีย์คือ 1. โกณฑัญญะ 2. วัปปะ 3. กัททิยะ 4. มหานามะ 5. อัสสชิ

โกณฑัญญะ เป็นผู้เข้าใจในธรรมก่อนผู้อื่น จึงขอบวชและพระพุทธเจ้าบวชให้โดยวิธี เอหิภิกขุอุปสัมปทา ปัจจุบันสถานที่ดังกล่าวมีพระสถูปเรียกว่า ธัมเมกขสถูป ตั้งอยู่ในป่า อสิปตนมฤคทายวัน ที่สารนาถ ใกล้เมืองพาราณสี รัฐพิหาร ประเทศอินเดีย

ใบความรู้ 2

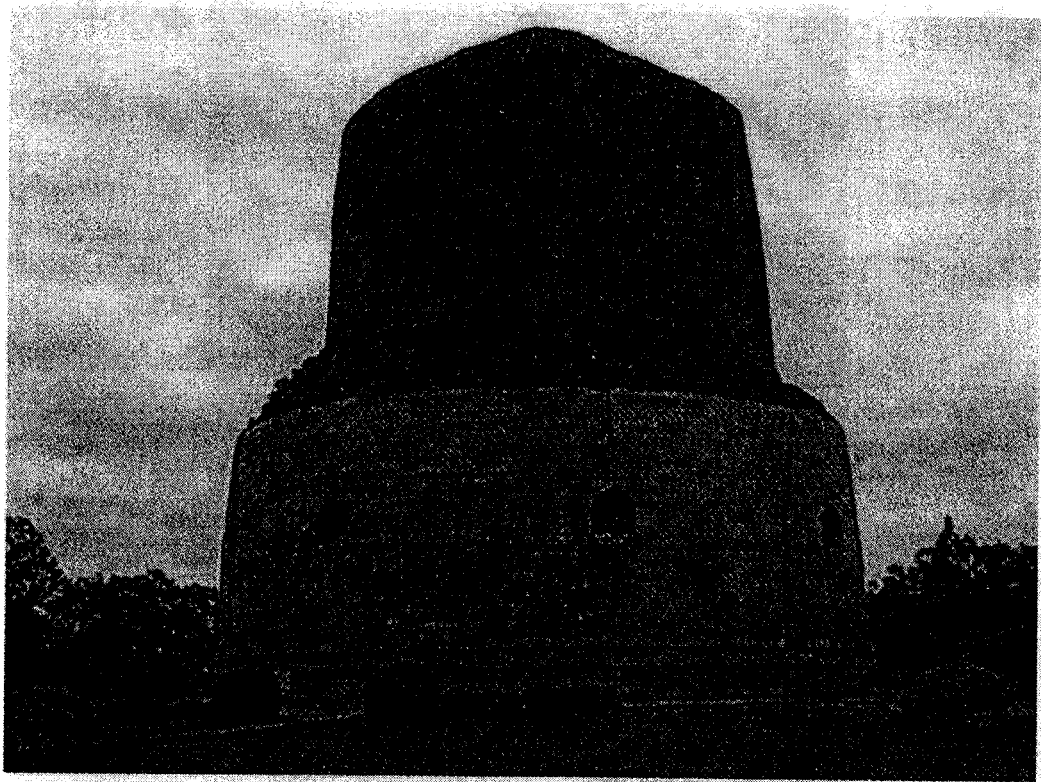
หน่วย พระพุทธประวัติและการสืบทอดพระพุทธศาสนา

เวลา 16 ชั่วโมง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 11 สถานที่ปฐมเทศนา

เวลา 1 ชั่วโมง

สารนาถ

สถูปสารนาถ

สถานที่ทรงแสดงปฐมเทศนา

สถานที่พระพุทธเจ้าแสดงปฐมเทศนา แต่เดิม คือ ป่าอิสิปตนมฤคทายวัน ปัจจุบันอยู่ที่
สารนาถ ได้มีการสร้างสถูปขึ้นไว้เป็นที่ระลึก เรียกว่า สถูปสารนาถ หรือ ชัมเมกขสถูป

ใบความรู้ 3

หน่วย พระพุทธประวัติและการสืบทอดพระพุทธศาสนา

เวลา 16 ชั่วโมง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 11 สถานที่ปฐมเทศนา

เวลา 1 ชั่วโมง

การเผยแผ่ศาสนาคริสต์

พระเยซู เมื่อยังเยาว์ เป็นผู้เฉลียวฉลาดและมีความสนใจในเรื่องของศาสนา พออายุย่างเข้า 30 ปี พระองค์ได้รับศีลล้างบาปตามลัทธิของนักบุญโยฮัน หลังจากนั้นพระองค์ได้เสด็จไปบำเพ็ญภาวนา เจริญสมาธิ และนมัสการพระเจ้า เมื่อกลับมาพระองค์ได้ออกสั่งสอนประชาชนให้ทุกคนมีความรักกัน รู้จักให้อภัยกัน คำสอนของพระองค์ถือว่า เป็นการประกาศศาสนาคริสต์

เมื่อประกาศศาสนาได้ 3 ปี นักบวชชาวยิวไม่พอใจและเห็นว่า การประกาศศาสนาของพระเยซูเป็นอันตรายต่อพวกตน จึงหาทางกำจัด โดยกล่าวหาว่าพระองค์เป็นกบฏ จนในที่สุดพระองค์ถูกตัดสินให้ประหารชีวิต โดยการตรึงไม้กางเขนจนสิ้นพระชนม์เมื่ออายุ 33 ปี แต่คำสอนของพระองค์ก็ได้รับการเผยแผ่จากบรรดาศาวก จนปัจจุบันมีผู้นับถือศาสนาคริสต์กระจายอยู่ทั่วโลก

ใบกิจกรรม

หน่วย พระพุทธประวัติและการสืบทอดพระพุทธศาสนา

เวลา 16 ชั่วโมง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 11 สถานที่ปฐมเทศนา

เวลา 1 ชั่วโมง

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย ✓ หน้าข้อที่ถูก และ ✗ หน้าข้อที่ผิด

- 1. พระพุทธเจ้าทรงแสดงปฐมเทศนา ในวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 8
- 2. พระพุทธเจ้าทรงแสดงปฐมเทศนา “ธัมมจักกัปปวัตตนสูตร”
- 3. “ธัมมจักกัปปวัตตนสูตร” ประกอบด้วย ทุกข์ สมุทัย นิโรจน์ มรรค
- 4. ปัจจวัตถีย์คือ 1.โกณฑัญญะ 2. วัปปะ 3. กัททียะ 4. มหานามะ 5. อัสสชิ
- 5. พราหมณ์กัททียะ ได้บวชเป็นพระสงฆ์องค์แรก
- 6. พระพุทธเจ้าบวชให้ ปัจจวัตถีย์ โดยวิธีเอหิภิกขุอุปสมบท
- 7. ปัจจุบันสถานที่แสดงปฐมเทศนา มีพระสถูปเรียกว่า ธัมมสารนาถ
- 8. ป่าอิสิปตนมฤคทายวัน ปัจจุบันอยู่ในประเทศอินเดีย
- 9. สารนาถ ใกล้เมืองพาราณสี
- 10. พระเยซูได้ออกสั่งสอนประชาชนให้ทุกคนมีความเสมอภาคกัน รู้จักสามัคคีกัน

ใบเฉลยกิจกรรม

หน่วย พระพุทธประวัติและการสืบทอดพระพุทธศาสนา

เวลา 16 ชั่วโมง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 11 สถานที่ปฐมเทศนา

เวลา 1 ชั่วโมง

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย ✓ หน้าข้อที่ถูกต้อง และ ✕ หน้าข้อที่ผิด

- ✓ 1. พระพุทธเจ้าทรงแสดงปฐมเทศนา ในวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 8
- ✓ 2. พระพุทธเจ้าทรงแสดงปฐมเทศนา “ธัมมจักกัปปวัตตนสูตร”
- ✕ 3. “ธัมมจักกัปปวัตตนสูตร” ประกอบด้วย ทุกข์ สมุทัย นิโรจน์ มรรค
- ✓ 4. ปัจจวัคคีย์คือ 1.โกณฑัญญะ 2. วัปปะ 3. กัททียะ 4. มหานามะ 5. อัสสชิ
- ✕ 5. พราหมณ์กัททียะ ได้บวชเป็นพระสงฆ์องค์แรก
- ✕ 6. พระพุทธเจ้าบวชให้ ปัจจวัคคีย์ โดยวิธีเอหิภิกขุอุปสมบท
- ✕ 7. ปัจจุบันสถานที่แสดงปฐมเทศนา มีพระสถูปเรียกว่า ธัมมสารนาถ
- ✓ 8. ป่าอิสิปตนมฤคทายวัน ปัจจุบันอยู่ในประเทศอินเดีย
- ✕ 9. สารนาถ ใกล้เมืองพาราณสี
- ✓ 10. พระเยซูได้ออกสั่งสอนประชาชนให้ทุกคนมีความเสมอภาคกัน รู้จักสามัคคีกัน

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม	ช่วงชั้นที่ 2	ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
หน่วย พระพุทธประวัติและการสืบทอดพระพุทธศาสนา		เวลา 16 ชั่วโมง
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 12 สถานปรินิพพาน		เวลา 1 ชั่วโมง

มาตรฐาน ส 1.1.1, ส 1.1.2, ส 1.1.3.

สาระสำคัญ

พระพุทธเจ้าทรงตรัสรู้ได้ด้วยตนเอง แล้วประกาศศาสนาและเผยแผ่ จนพระชนมายุได้ 80 พรรษา จึงเสด็จสู่ปรินิพพาน พระพุทธเจ้าเป็นบุคคลผู้ประเสริฐ เราจึงสร้างสิ่งแทนพระพุทธเจ้าเพื่อสักการบูชา

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. ระบุวันที่พระพุทธเจ้า ปรินิพพานได้
2. ระบุชื่อต้นไม้ที่เกี่ยวข้องกับการปรินิพพานได้
3. อธิบายสิ่งก่อสร้างซึ่งเกี่ยวข้องกับการปรินิพพานได้

สาระการเรียนรู้

ปรินิพพาน

1. วันที่พระพุทธเจ้า ปรินิพพาน
2. ชื่อต้นไม้ที่เกี่ยวข้องกับการปรินิพพาน
3. สิ่งก่อสร้างซึ่งเกี่ยวข้องกับการปรินิพพาน
4. ปัจฉิมโอวาท

กระบวนการเรียนรู้

ขั้นนำ

1. นักเรียนสังเกตรูปภาพ “พระพุทธเจ้าเสด็จปรินิพพาน”
2. สนทนา แสดงความคิดเห็น เกี่ยวกับ “เรื่องราวตามภาพ” เช่น
 - 2.1. ใคร
 - 2.2. เกิดเหตุการณ์อะไร
 - 2.3. ที่ไหน

2.4. อย่างไร

2.5. ผลเป็นอย่างไร

3. ครูเล่าเรื่องวงจรชีวิตสัตว์ ตามแนวทางพุทธศาสนา คือ เกิด แก่ เจ็บ ตาย เชื่อมโยงไปยังเรื่อง ปรีนิพพาน

ขั้นปฏิบัติการ

1. นักเรียนแบ่งเป็น 3 กลุ่ม อ่านใบความรู้ เรื่อง ปรีนิพพาน สมาชิกในกลุ่มช่วยกันอภิปราย แสดงความคิดเห็น ชักถาม และสรุปเป็นองค์ความรู้ ในหัวข้อต่อไปนี้
 - 1.1. วันเวลาที่พระพุทธเจ้า ปรีนิพพาน
 - 1.2. ชื่อต้นไม้ที่ทรงปรีนิพพาน
 - 1.3. สถานที่ปัจจุบันซึ่งเกี่ยวข้องกับการปรีนิพพาน
2. นักเรียน ฟังครูเล่าเรื่อง ปัจฉิมโอวาท แล้วช่วยกันสรุปเป็นความรู้ บันทึกไว้

ขั้นกิจกรรมสรุป

1. กลุ่มรายงานถึงวิธีการ เหตุการณ์ และอุปสรรคในระหว่าง ค้นคว้า ศึกษา หาความรู้ ตลอดถึงแนวทางแก้ปัญหา เพื่อให้การศึกษาบรรลุตามวัตถุประสงค์
2. ตัวแทนกลุ่มนำเสนอผลงาน ดังนี้
 - 2.1. วันเวลาที่พระพุทธเจ้า ปรีนิพพาน
 - 2.2. ชื่อต้นไม้ในบริเวณที่ทรงปรีนิพพาน
 - 2.3. สถานที่ปัจจุบันซึ่งเกี่ยวข้องกับการปรีนิพพาน
3. นักเรียนทั้งชั้นช่วยกัน อภิปราย ชักถาม วิเคราะห์ แสดงความคิดเห็น แสดงความรู้สู่สื่อถึงผลงานที่ทุกกลุ่มนำเสนอ และสรุปเนื้อหาสาระเป็นองค์ความรู้ แล้วบันทึกไว้
4. ปฏิบัติภาระงานในใบกิจกรรม
5. แลกเปลี่ยน ดิชม ผลงานและปรับปรุงผลงาน

ขั้นการวัดและประเมินผล

จุดประสงค์การเรียนรู้	วิธีวัดผล	เครื่องมือวัดผล
ระบุนวันที่พระพุทธเจ้า ปรีนิพพานได้	สังเกตการอภิปราย	แบบสังเกตการอภิปราย

จุดประสงค์การเรียนรู้	วิธีวัดผล	เครื่องมือวัดผล
ระบุชื่อต้นไม้ที่เกี่ยวข้องกับการปรีนิพพานได้	ตรวจบันทึก	แบบประเมินการบันทึก
อธิบายสิ่งก่อสร้างซึ่งเกี่ยวข้องกับการปรีนิพพานได้	ประเมินการรายงาน	แบบประเมินการรายงาน

เกณฑ์ประเมินผล

1. ได้คะแนน 80 – 100 % ให้ระดับ 4 (ดีมาก)
2. ได้คะแนน 70 – 79 % ให้ระดับ 3 (ดี)
3. ได้คะแนน 60 – 69 % ให้ระดับ 2 (พอใช้)
4. ได้คะแนน 50 – 60 % ให้ระดับ 1 (ผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำ)
5. ได้คะแนน 0 – 49 % ให้ระดับ 0 (ต้องปรับปรุงแก้ไข)

สื่อ / แหล่งการเรียนรู้

1. ใบความรู้
2. รูปภาพ
3. ใบกิจกรรม

ความเห็นผู้บริหาร

.....

(นางกนกรัตน์ ไทลงาม)
ผู้อำนวยการ โรงเรียนบ้านหนองปอ

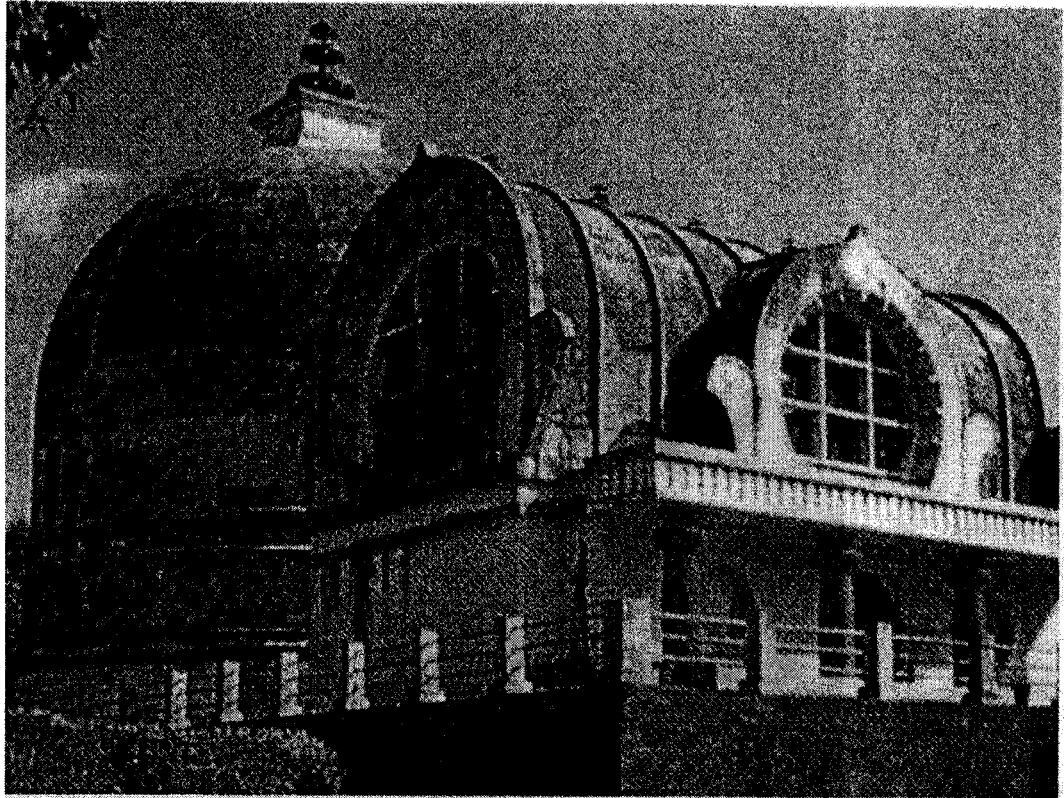
รูปภาพ

หน่วย พระพุทธประวัติและการสืบทอดพระพุทธศาสนา

เวลา 16 ชั่วโมง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 12 สถานปรีนิพพาน

เวลา 1 ชั่วโมง

ศาลาโนทยาน

สถานปรีนิพพาน

ศาลาโนทยาน เมืองกุสินารา แคว้นมัลละ ปัจจุบันอยู่ที่รัฐอุตตราประเทศ ประเทศอินเดีย

ใบความรู้ 1

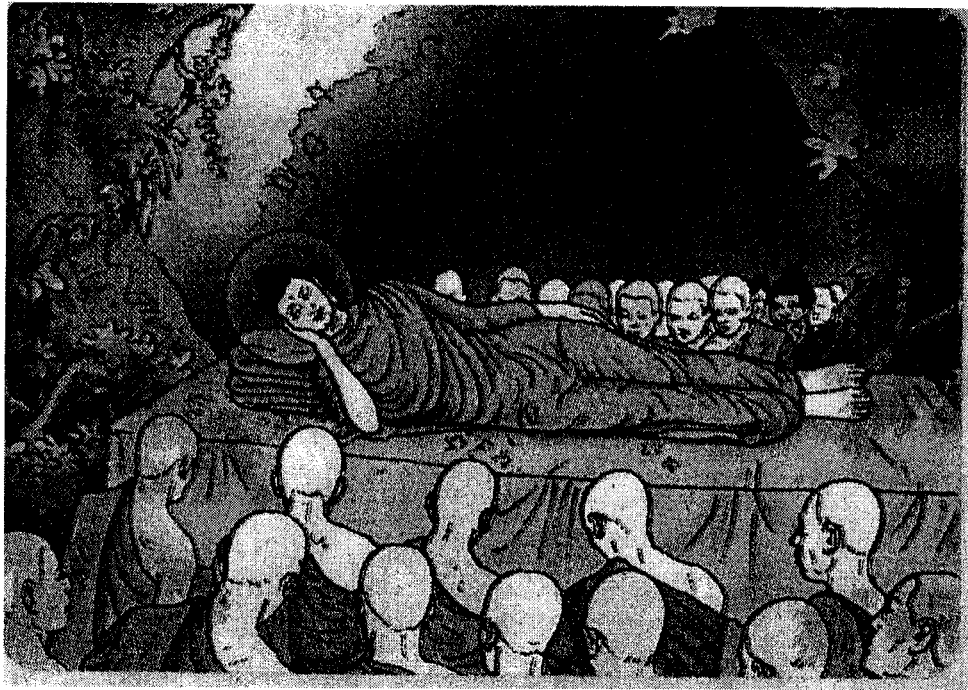
หน่วย พระพุทธประวัติและการสืบทอดพระพุทธศาสนา

เวลา 16 ชั่วโมง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 12 สถานปรีนิพพาน

เวลา 1 ชั่วโมง

ปรีนิพพาน

พระพุทธเจ้าเสด็จดับขันธปรินิพพาน

พระพุทธเจ้าทรงสั่งสอนประชาชนและเผยแพร่คำสั่งสอนไปยังแคว้นต่างๆ 7 แคว้น โดยมีแคว้นมคธ แห่งเมืองราชคฤห์เป็นศูนย์กลางการเผยแพร่พระพุทธศาสนา เป็นเวลา 45 ปี ทรงปรองอายุสังขาร ณ ปาวาลเจดีย์ เมือง เวสาลี ในวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 3 แล้วจึงเสด็จพร้อมด้วยสาวกไปยังเมืองกุสินารา พระองค์เสด็จบรรทม ไสยาสน์ ด้วยอิริยาบถของการนอนตะแคงข้างขวา ที่ต้นรังทั้งคู่ ณ ป่าไผ่ ของพระเจ้ามัลละ ท่ามกลางสาวกทั้งหลาย และได้ตรัสสอนสาวกเป็นครั้งสุดท้าย เรียกว่า ปัจฉิมโอวาท แล้วพระองค์ก็เสด็จดับขันธปรินิพพาน ในปัจฉิมยาม (ยามสุดท้าย) ในวันเพ็ญขึ้น 15 ค่ำ เดือน 6 พระชนมายุได้ 80 พรรษา

ใบความรู้ 2

หน่วย พระพุทธประวัติและการสืบทอดพระพุทธศาสนา
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 12 สถานปรินิพพาน

เวลา 16 ชั่วโมง

เวลา 1 ชั่วโมง

ปัจฉิมโอวาท

ปัจฉิมโอวาท พระพุทธองค์เสด็จดับขันธปรินิพพาน ณ สาลวโนทยานของมัลลกษัตริย์ เมืองกุสินารา เมื่อวันเพ็ญเดือน 6 ในขณะที่พระชนมายุ 80 พรรษา ก่อนเสด็จดับขันธปรินิพพาน ได้ตรัสโอวาทครั้งสุดท้าย (ปัจฉิมโอวาท) ว่า

“ภิกษุทั้งหลาย บัดนี้ เราขอเตือนเธอทั้งหลาย สังขารทั้งหลายมีความเสื่อมความสิ้นไป เป็นธรรมดา เธอทั้งหลายจงบำเพ็ญประโยชน์แก่ตนและผู้อื่นให้บริบูรณ์ด้วยความไม่ประมาทเถิด”

ใบกิจกรรม

หน่วย พระพุทธประวัติและการสืบทอดพระพุทธศาสนา

เวลา 16 ชั่วโมง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 12 สถานปรินิพพาน

เวลา 1 ชั่วโมง

คำชี้แจง ให้นักเรียนเติมคำหรือข้อความที่ถูกต้องลงในช่องว่าง

1. พระพุทธเจ้าทรงสั่งสอนประชาชนและเผยแผ่คำสั่งสอนไปยังแคว้นต่างๆ แคว้น
2. แคว้น.....แห่งเมืองราชคฤห์เป็นศูนย์กลางการเผยแผ่พระพุทธศาสนา
3. พระพุทธเจ้าทรงสั่งสอนประชาชนและเผยแผ่คำสั่งสอนเป็นเวลา ปี
4. ทรงปรองอายุสังขาร ณ ปาวาลเจดีย์ เมือง
5. หลังจากปรองอายุสังขารแล้วจึงเสด็จพร้อมด้วยสาวกไปยังเมือง.....
6. พระองค์เสด็จบรรทม ไสยาสน์ ด้วยอิริยาบถของการนอนตะแคงข้าง.....
7. ที่ต้นรังทั้งคู่ ณ ป่าไผ่ ของพระเจ้า..... ท่ามกลางสาวกทั้งหลาย
8. ได้ตรัสสอนสาวกเป็นครั้งสุดท้าย เรียกว่า
9. พระพุทธเจ้าเสด็จดับขันธปรินิพพานเมื่อพระชนมายุได้ พรรษา
10. “ภิกษุทั้งหลายจงบำเพ็ญประ โยชน์แก่ตนและผู้อื่นให้บริบูรณ์โดย.....เถิด”

ใบเฉลยกิจกรรม

หน่วย พระพุทธประวัติและการสืบทอดพระพุทธศาสนา

เวลา 16 ชั่วโมง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 12 สถานปริญพพาน

เวลา 1 ชั่วโมง

1. 7
2. มคธ
3. 45
4. เวสาลี
5. กุสินารา
6. ขวา
7. มัลละ
8. ปัจฉิมโอวาท
9. 80
10. ความไม่ประมาท

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม	ช่วงชั้นที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
หน่วย พระพุทธประวัติและการสืบทอดพระพุทธศาสนา	เวลา 16 ชั่วโมง
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 13 หลักธรรม	เวลา 1 ชั่วโมง

มาตรฐาน ส 1.1.1, ส 1.1.2, ส 1.1.3.

สาระสำคัญ

หลักธรรมในพระพุทธศาสนา เป็นหลักคำสอนของพระพุทธเจ้า ที่มีเหตุผลเป็นจริงแท้ สมควรที่เราพุทธศาสนิกชนควรนำไปประพฤติ ปฏิบัติ เพื่อความสุขของตนเองและผู้อื่นในสังคมทั่วไป

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. บอกความหมายของหลักธรรมได้
2. จำเนกอริยสัจ 4 ได้
3. อธิบายความเชื่อในฐานะเป็นชาวพุทธได้

สาระการเรียนรู้

หลักธรรม

1. ความหมายของหลักธรรม
2. อริยสัจ 4
3. ความเชื่อในฐานะเป็นชาวพุทธ
4. การกราบแบบเบญจางคประดิษฐ์

กระบวนการเรียนรู้

ขั้นนำ

1. นักเรียนแสดงบทบาทสมมุติ การใส่บาตรแก่พระสงฆ์
2. สนทนา แสดงความคิดเห็น เกี่ยวกับ “การปฏิบัติตนของพุทธศาสนิกชนด้านพิธีกรรมต่าง ๆ”
3. นักเรียนยกตัวอย่างการปฏิบัติตนตามคำสอนในพระพุทธศาสนา เช่น
 - 3.1. การรักษาศีล

- 3.2. การสวดมนต์
- 3.3. การแผ่เมตตา
- 3.4. การทำบุญ
- 3.5. การทำดี
- 3.6. การไม่ทำความชั่ว
- 3.7. การทำจิตใจให้ผ่องใส
4. นักเรียนฟังครูอธิบายเรื่อง การบูชาพระพุทธรูป 2 วิธีคือ การบูชาด้วยดอกไม้สิ่งของกับการบูชาโดยปฏิบัติธรรม ซึ่งการปฏิบัติธรรมเป็นสิ่งที่มีความสำคัญมากกว่า เพราะการทำ ความดีจะบังเกิดสิ่งที่ดีเสมอ

ขั้นปฏิบัติการ

1. นักเรียนแบ่งเป็น 2 กลุ่ม ดูใบรูปภาพ อ่านใบความรู้ ช่วยกันบอกความหมายของ หลักธรรม บันทึกไว้
2. ช่วยกันอ่าน เรื่อง อริยสัจ 4 แล้วช่วยกันยกตัวอย่าง อภิปราย จัดกลุ่มการปฏิบัติที่เป็นเหตุ กับกลุ่มที่เป็นผลจากเหตุต่างๆ
3. นักเรียนในกลุ่มจัดแสดงบทบาทสมมติเรื่อง อริยสัจ 4
4. นักเรียนช่วยกันค้นคว้า ศึกษา แล้วอภิปราย แสดงความคิดเห็น เกี่ยวกับความเชื่อในฐานะ เป็นชาวพุทธ บันทึกองค์ความรู้ ไว้และเตรียมรายงาน
5. นักเรียนอ่านใบความรู้ เรื่อง ขั้นตอนการกราบแบบเบญจางคประดิษฐ์ แล้วตัวแทนกลุ่ม สาธิต ส่วนสมาชิกกลุ่มทุกคนฝึกปฏิบัติการกราบแบบเบญจางคประดิษฐ์

ขั้นกิจกรรมสรุป

1. ตัวแทนกลุ่มรายงานถึงวิธีการ ลำดับเหตุการณ์ และอุปสรรคในระหว่าง ค้นคว้า ศึกษา หาความรู้
2. กลุ่มนำเสนอผลงาน หน้าชั้นเรียน
3. นักเรียนทุกคนช่วยกัน ชักถาม วิเคราะห์ แสดงความคิดเห็น เกี่ยวกับผลงานที่กลุ่ม นำเสนอ
4. ช่วยกันสรุปเนื้อหาสาระ
 - 4.1. ความหมายของหลักธรรม
 - 4.2. อริยสัจ 4

- 4.3. ความเชื่อในฐานะเป็นชาวพุทธ
- 4.4. การกราบแบบเบญจางคประดิษฐ์
5. บันทึกเป็นองค์ความรู้
6. ปฏิบัติภาระงานในใบกิจกรรม

ขั้นการวัดและประเมินผล

จุดประสงค์การเรียนรู้	วิธีวัดผล	เครื่องมือวัดผล
บอกความหมายของหลักธรรม ได้	ตรวจบันทึก	แบบประเมินผลการบันทึก
จำเนกอริยสัง 4 ได้	สังเกตการอภิปราย	แบบสังเกตการอภิปราย
อธิบายความเชื่อในฐานะเป็น ชาวพุทธได้	ตรวจรายงาน	แบบประเมินผลการรายงาน

เกณฑ์ประเมินผล

1. ได้คะแนน 80 – 100 % ให้ระดับ 4 (ดีมาก)
2. ได้คะแนน 70 – 79 % ให้ระดับ 3 (ดี)
3. ได้คะแนน 60 – 69 % ให้ระดับ 2 (พอใช้)
4. ได้คะแนน 50 – 60 % ให้ระดับ 1 (ผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำ)
5. ได้คะแนน 0 – 49 % ให้ระดับ 0 (ต้องปรับปรุงแก้ไข)

สื่อ / แหล่งการเรียนรู้

1. รูปภาพ
2. ใบความรู้
3. ใบกิจกรรม

ความเห็นผู้บริหาร

.....

(นางกนกรัตน์ ไหลงาม)

ผู้อำนวยการ โรงเรียนบ้านหนองปอ

ใบรูปภาพ 1

หน่วย พระพุทธประวัติและการสืบทอดพระพุทธศาสนา

เวลา 16 ชั่วโมง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 13 หลักธรรม

เวลา 1 ชั่วโมง

ทำบุญตักบาตร

รักษาศีล

เวียนเทียน

ทำสมาธิ

ใบความรู้ 1

หน่วย พระพุทธประวัติและการสืบทอดพระพุทธศาสนา

เวลา 16 ชั่วโมง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 13 หลักธรรม

เวลา 1 ชั่วโมง

หลักธรรม

หลักธรรม เป็นหลักคำสอนของพระพุทธเจ้า ผู้ปฏิบัติตามคำสอนย่อมพบความสุข หลักธรรมมีมากมาย เช่น ศรัทธา 4 พุทธกิจ 5 อริยสัจ 4 หลักกรรม เบญจศีล-เบญจธรรม ไตรสิกขา อบายมุข 6 อกุศลมูล 3 กุศลมูล 3 พละ 4 การวะ 6 ความกตัญญูต่อพระมหากษัตริย์ มงคลชีวิต 38 เป็นต้น

อริยสัจ 4

อริยสัจ 4 หมายถึง ความจริงอันประเสริฐที่พระพุทธเจ้าตรัสรู้ มี 4 ประการ คือ

1. **ทุกข์** ความไม่สบาย คือ ภาวะบีบคั้น ขัดแย้ง เป็นปัญหาชีวิต เป็นต้น
2. **สมุทัย** เหตุเกิดทุกข์ คือ ความอยาก ความต้องการ (กิเลส) เป็นต้น
3. **นิโรธ** ความดับทุกข์ คือ สภาพที่หมดกิเลส จิตใจบริสุทธิ์ ปลอดโปร่ง
4. **มรรค** ข้อปฏิบัติให้เกิดการดับทุกข์ คือ เริ่มต้นด้วยความเห็นที่ถูกต้อง มีสติ สมาธิ เป็นต้น

ใบความรู้ 2

หน่วย พระพุทธประวัติและการสืบทอดพระพุทธศาสนา
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 13 หลักธรรม

เวลา 16 ชั่วโมง
เวลา 1 ชั่วโมง

ศรัทธา

ศรัทธา หมายถึง ความเชื่ออย่างมีเหตุผลและใช้สติปัญญาไตร่ตรองอย่างรอบคอบ ซึ่งพุทธศาสนิกชนพึงมีความเชื่อพื้นฐาน 4 ประการ ดังนี้

1. **กัมมัตถตา** (เชื่อกรรม เชื่อกฎแห่งกรรม เชื่อว่ากรรมมีอยู่จริง) คือ เชื่อว่า เมื่อทำอะไรโดยเจตนา คือจงใจทำทั้งรู้ ย่อมเป็นกรรม คือ ความชั่วความดีมีขึ้นในตนเอง เป็นเหตุปัจจัยก่อให้เกิดผลดี ผลร้ายสืบเนื่องต่อไป การกระทำไม่ว่างเปล่า และเชื่อว่าผลที่ต้องการจะสำเร็จได้ ด้วยการกระทำ วิถีด้วยการอ่อนน้อมหรืออ่อนนคอยโชค เป็นต้น
2. **วิปากัตถตา** (เชื่อวิบาก เชื่อผลของกรรม เชื่อว่าผลของกรรมมีจริง คือ เชื่อว่ากรรมที่ทำแล้วต้องมีผล และผลต้องมีเหตุ ผลดีเกิดจากกรรมดี ผลชั่วเกิดจากกรรมชั่ว
3. **กัมมัตถกตัตถตา** (เชื่อว่าสัตว์มีกรรมเป็นของตนเอง) คือ เชื่อว่าแต่ละคนเป็นเจ้าของแห่งกรรม จะต้องรับผิดชอบและรับผลของกรรมที่ตนได้ทำไว้
4. **ตถาคตโพธิสัทธา** คือ เชื่อในองค์พระตถาคตว่า ทรงเป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ทรงคุณทั้ง 9 ตรีสธรรมและบัญญัติวินัยไว้ด้วยดี และทรงแสดงให้เห็นว่า มนุษย์ทุกคนสามารถเข้าถึงความจริงอันประเสริฐได้ด้วยการฝึกฝนตนด้วยดี

ใบความรู้ 3

หน่วย พระพุทธประวัติและการสืบทอดพระพุทธศาสนา

เวลา 16 ชั่วโมง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 13 หลักธรรม

เวลา 1 ชั่วโมง

การกราบแบบเบญจางคประดิษฐ์

การกราบ ตรงกับคำบาลี “อภิวาท” คือ การกราบลงกับพื้นด้วย “เบญจางคประดิษฐ์” โดยให้อวัยวะทั้ง 5 ส่วน คือ หน้าผาก 1 ฝ่ามือ 2 เข่า 2 จรดพื้น

1. นั่งคุกเข่า

ผู้ชาย นั่งคุกเข่าในท่าเทพบุตร ได้แก่ การนั่งบนส้นเท้า ปลายเท้าตั้งตรง ลำตัวตรง เข่าทั้งสองข้างห่างกันเล็กน้อยวางมือ ทั้งสองข้างบนหน้าขา

ผู้หญิง นั่งคุกเข่าในท่าเทพธิดา ได้แก่ การนั่งบนส้นเท้าตั้งแต่หัวเข่าจนถึงปลายเท้าชิดกันให้ราบไปกับพื้น ลำตัวตรงวางมือทั้งสองข้างบนหน้าขา

2. ยกมือประนมในท่าไหว้ ให้ปลายนิ้วหัวแม่มือจรดระหว่างคิ้วและปลายนิ้วชี้จรดหน้าผาก

3. ก้มลงกราบ โดยให้แขนทั้งสองลงพร้อมกัน มือทั้งสองคว่ำวางห่างกันเล็กน้อย พอให้หน้าผากจรดพื้นได้ แล้วลุกขึ้นนั่งในท่าคุกเข่า

กราบลักษณะนี้ต่อไปจนครบ 3 ครั้ง จากนั้นไหว้โดยให้นิ้วหัวแม่มือจรดระหว่างคิ้ว 1 ครั้ง และลดตัวลงนั่งในท่าปกติ

ใบกิจกรรม

หน่วย พระพุทธประวัติและการสืบทอดพระพุทธศาสนา

เวลา 16 ชั่วโมง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 13 หลักธรรม

เวลา 1 ชั่วโมง

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย X ทับตัวอักษรหน้าข้อความที่ถูกต้องที่สุด

<p>1. หลักธรรม เป็นหลักคำสอนของ ใคร</p> <p>ก. พระพุทธเจ้า</p> <p>ข. พระเยซู</p> <p>ค. พระอัลเลาะห์</p> <p>ง. พระมะหะหมัด</p> <p>2. ผู้ปฏิบัติตามคำสอนของพระพุทธเจ้า ย่อมได้พบสิ่งใด</p> <p>ก. สวรรค์</p> <p>ข. นรก</p> <p>ค. ความสงบสุข</p> <p>ง. ความร่ำรวย</p> <p>3. ต่อไปนี้เป็นหลักธรรม ยกเว้นข้อใด</p> <p>ก. ศรัทธา 4</p> <p>ข. พุทธกิจ 5</p> <p>ค. อริยสัจ 4</p> <p>ง. เมตตา 4</p> <p>4. หลักธรรม กล่าวถึงความกตัญญูต่อผู้ใด</p> <p>ก. ผู้มีพระคุณ</p> <p>ข. พระมหากษัตริย์</p> <p>ค. มารดา</p> <p>ง. บิดา</p>	<p>5. ข้อใดคือ ความจริงอันประเสริฐที่ พระพุทธเจ้าตรัสรู้</p> <p>ก. ไตรสิกขา</p> <p>ข. อบายมุข 6</p> <p>ค. อกุศลมูล 3</p> <p>ง. อริยสัจ 4</p> <p>6. ข้อใดคือ ทุกข์</p> <p>ก. สมานิ</p> <p>ข. จิตปลอดโปร่ง</p> <p>ค. ความต้องการ</p> <p>ง. ปัญหาในชีวิต</p> <p>7. ข้อปฏิบัติให้เกิดการดับทุกข์ คือ</p> <p>ก. ความขัดแย้ง</p> <p>ข. ความอยาก</p> <p>ค. สติ</p> <p>ง. จิตใจบริสุทธิ์</p> <p>8. ศรัทธา หมายถึง อะไร</p> <p>ก. การปฏิบัติตามพระสงฆ์</p> <p>ข. ความเชื่ออย่างมีเหตุผล</p> <p>ค. การบริจาคทาน</p> <p>ง. การตั้งจิตแน่วแน่</p>
--	---

คำชี้แจง(ต่อ) ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย X ทับตัวอักษรหน้าข้อความที่ถูกต้องที่สุด

<p>9. ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว เป็นความเชื่อแบบใด</p> <p>ก. กัมมัตถะ</p> <p>ข. กัมมัสสกตาสัทธา</p> <p>ค. วิปากสัทธา</p> <p>ง. ตถาคตโพธิสัทธา</p>	<p>10. การงานจะสำเร็จได้ต้องปฏิบัติอย่างไร</p> <p>ก. กระทำด้วยความเพียร</p> <p>ข. กราบอ้อนวอน</p> <p>ค. สวดมนต์</p> <p>ง. ขอพรพระเจ้า</p>
---	---

ใบเฉลยกิจกรรม

หน่วย พระพุทธประวัติและการสืบทอดพระพุทธศาสนา

เวลา 16 ชั่วโมง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 13 หลักธรรม

เวลา 1 ชั่วโมง

1. ก 2. ค 3. ง 4. ข 5. ง 6. ง 7. ค 8. ข 9. ค 10. ก

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม	ช่วงชั้นที่ 2	ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
หน่วย พระพุทธประวัติและการสืบทอดพระพุทธศาสนา		เวลา 16 ชั่วโมง
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 14 พระไตรปิฎก		เวลา 1 ชั่วโมง

มาตรฐาน ส 1.1.1, ส 1.1.2, ส 1.1.3.

สาระสำคัญ

พระพุทธเจ้าเมื่อทรงตรัสรู้แล้วได้เผยแผ่พระพุทธศาสนาเพื่อให้ทุกคนพบกับความสุขที่แท้จริง พระธรรมเป็นสิ่งที่ค้างาม ถูกต้องทุกยุคทุกสมัยตลอดมา พระธรรมทั้งหมดนั้นรวมอยู่ในพระไตรปิฎก

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. บอกความหมายของพระไตรปิฎกได้
2. อธิบายประโยชน์ของพระไตรปิฎกได้
3. จำแนกพระไตรปิฎกได้

สาระการเรียนรู้

พระไตรปิฎก

1. ความหมายของพระไตรปิฎก
2. ประโยชน์ของพระไตรปิฎก
3. ประเภทพระไตรปิฎก
4. สกถัคคมีสูตร

กระบวนการเรียนรู้

ขั้นนำ

1. นักเรียนดูรูปภาพบุคคลปฏิบัติกิจกรรมในวัด
2. สนทนา เกี่ยวกับเรื่องราวในรูปภาพ เช่น
 - 2.1. บุคคลในภาพเป็นใคร
 - 2.2. กิจกรรมที่ทำอยู่ในภาพ คืออะไร
 - 2.3. ความรู้ที่ได้จากกิจกรรมตามภาพเกี่ยวกับสิ่งใด

3. ยกตัวอย่าง เกี่ยวกับ “บุคคลที่เกี่ยวข้องกับวัดทั่วไป” มีใครบ้าง เช่น
 - 3.1. เจ้าอาวาส
 - 3.2. พระสงฆ์ สามเณร
 - 3.3. อุบาสก อุบาสิกา
4. อภิปรายเกี่ยวกับ กิจวัตรซึ่งกลุ่มบุคคลที่กล่าวถึงนั้น ได้ปฏิบัติเป็นประจำ
5. ครูชี้แจงเกี่ยวกับการปฏิบัติกิจใด ๆ ของพุทธศาสนิกชน ล้วนแต่นำคำสอนของ พระพุทธเจ้ามาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมจึงเกิดประโยชน์
6. ครูอธิบายเชื่อมโยงสู่เนื้อหาที่จะเรียนว่า คำสอนของพระพุทธเจ้ามีมากมาย เหมาะกับคนใน แต่ละกลุ่ม แต่ทั้งหมดรวมกันอยู่ใน พระไตรปิฎก

ขั้นปฏิบัติการ

1. นักเรียนอ่านใบความรู้ เรื่อง พระไตรปิฎก
2. ช่วยกันอภิปราย แสดงความคิดเห็น ชักถาม และสรุปความรู้ทำเป็นแผนผังความคิด เรื่อง พระไตรปิฎก
3. นักเรียนแบ่งเป็น 2 กลุ่ม ช่วยกันศึกษาและอภิปราย จากใบความรู้ รูปภาพ ดังนี้
 - 3.1. กลุ่มที่ 1 ศึกษา เรื่อง ความหมายและประโยชน์ของพระไตรปิฎก บันทึกไว้
 - 3.2. กลุ่มที่ 2 ศึกษา เรื่อง การจำแนกพระไตรปิฎก บันทึกไว้
4. ช่วยกันสรุปความรู้เรื่อง พระไตรปิฎก บันทึกไว้
5. นักเรียนฟังครูเล่าเรื่อง สกุนต์คมิสูตร
6. นักเรียนอภิปราย แสดงความรู้สึก ความคิดเห็นและข้อคิดจากเรื่อง สกุนต์คมิสูตร
7. ยกตัวอย่างการนำความรู้จากเรื่องสกุนต์คมิสูตรไปใช้ในชีวิตจริง

ขั้นกิจกรรมสรุป

1. กลุ่มรายงานถึงวิธีการ เหตุการณ์ และอุปสรรคในระหว่าง ค้นคว้า ศึกษา หาความรู้
2. ตัวแทนกลุ่มนำเสนอรายงาน ดังนี้
 - 2.1. ความหมายของพระไตรปิฎก
 - 2.2. การจำแนกพระไตรปิฎก
 - 2.3. ประโยชน์ของพระไตรปิฎก
3. นักเรียนทั้งชั้นช่วยกัน อภิปราย ชักถาม วิเคราะห์ แสดงความคิดเห็น แสดงความรู้สึก และประสบการณ์ ตลอดถึงเนื้อหาสาระเรื่อง พระไตรปิฎก

- 3.1. แต่ละคนบันทึกเป็นองค์ความรู้
- 3.2. ปฏิบัติภาระงานจากใบกิจกรรม

ขั้นการวัดและประเมินผล

จุดประสงค์การเรียนรู้	วิธีวัดผล	เครื่องมือวัดผล
บอกความหมายของ พระไตรปิฎกได้	ตรวจแผนผังความคิด	แบบประเมินผลงาน
อธิบายประโยชน์ของ พระไตรปิฎกได้	สังเกตการทำงานกลุ่ม	แบบสังเกตการอภิปราย
จำแนกพระไตรปิฎกได้	ประเมินการรายงาน	แบบประเมินการรายงาน

เกณฑ์ประเมินผล

1. ได้คะแนน 80 – 100 % ให้ระดับ 4 (ดีมาก)
2. ได้คะแนน 70 – 79 % ให้ระดับ 3 (ดี)
3. ได้คะแนน 60 – 69 % ให้ระดับ 2 (พอใช้)
4. ได้คะแนน 50 – 60 % ให้ระดับ 1 (ผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำ)
5. ได้คะแนน 0 – 49 % ให้ระดับ 0 (ต้องปรับปรุงแก้ไข)

สื่อ / แหล่งการเรียนรู้

1. เพลง
2. ใบความรู้
3. รูปภาพ
4. ใบกิจกรรม

ความเห็นผู้บริหาร

.....

(นางกนกรัตน์ ไหลงาม)
ผู้อำนวยการ โรงเรียนบ้านหนองปอ

ใบรูปภาพ 1

หน่วย พระพุทธประวัติและการสืบทอดพระพุทธศาสนา
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 14 พระไตรปิฎก

เวลา 16 ชั่วโมง

เวลา 1 ชั่วโมง

พระไตรปิฎก

พระไตรปิฎก เป็นคำสอนในพระพุทธศาสนา ซึ่งแบ่งเป็นสามหมวดใหญ่ ๆ คือ พระวินัย พระสูตร และพระอภิธรรม

ใบความรู้ 1

หน่วย พระพุทธประวัติและการสืบทอดพระพุทธศาสนา
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 14 พระไตรปิฎก

เวลา 16 ชั่วโมง
เวลา 1 ชั่วโมง

พระไตรปิฎกและเรื่งนารู้จากพระไตรปิฎก

พระไตรปิฎก หมายถึง คัมภีร์หรือตำราที่รวบรวมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าไว้เป็นหมวดหมู่ ไม่ให้กระจัดกระจาย โดยแบ่งเป็น 3 หมวดใหญ่ ๆ คือ พระวินัย พระสูตร และพระอภิธรรม ดังนี้

1. **พระวินัยปิฎก** หมายถึง คำสอนของพระพุทธเจ้าในส่วนที่เป็นกฎ ระเบียบ ข้อห้าม ข้อบังคับ ที่ทรงบัญญัติไว้ให้พระภิกษุสงฆ์ได้ประพฤติปฏิบัติตาม และข้อห้ามที่ไม่ให้ประพฤติปฏิบัติ
2. **พระสูตรตันตปิฎก** หมายถึง คัมภีร์หรือตำราที่บันทึกรวบรวมคำสอนของพระพุทธเจ้าในส่วนที่เป็นข้อปฏิบัติหรือที่เรียกว่า “ธรรม”
3. **พระอภิธรรมปิฎก** หมายถึง คัมภีร์หรือตำราที่บันทึกคำสอนของพระพุทธเจ้าในส่วนที่เป็นธรรมล้วนๆ ถือเป็นธรรมะชั้นสูงที่กล่าวถึงเรื่อง จิต เจตสิก รูป นิพพาน

ใบความรู้ 2

หน่วย พระพุทธประวัติและการสืบทอดพระพุทธศาสนา

เวลา 16 ชั่วโมง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 14 พระไตรปิฎก

เวลา 1 ชั่วโมง

เรื่องนำรู้จักพระไตรปิฎก

“หากินผัดถั่วย่อมพินาศ” (สกุณคัมภีสูตร)

มีเหยี่ยวตัวหนึ่งโฉบลงจับนกมูลไถตัวหนึ่งขณะบินเที่ยวเล่นอยู่ในถิ่นอื่นซึ่งไม่ใช่ที่อยู่ของตนเอง เมื่อถูกเหยี่ยวจับได้ นกมูลไถจึงรำพึงรำพันว่า “เราเป็นคนอับโชคมีบุญน้อยที่เที่ยวไปในถิ่นของผู้อื่น อันมิใช่ถิ่นหากิน ถ้าวันนี้เราอยู่ในถิ่นของตนเองเราคงต่อสู้กับเหยี่ยวตัวนี้ได้”

เหยี่ยวได้ยินนกมูลไถรำพึงรำพันจึงถามนกมูลไถว่า “แนะนำมูลไถ ถิ่นที่อยู่ของเจ้าเป็นเช่นไร” นกมูลไถจึงตอบว่า “คือที่ที่มีก้อนดินซึ่งเขาทำการไถไว้” เมื่อได้ยินเช่นนั้นเหยี่ยวจึงเกิดหึงผยองในกำลังของตน ปล่อยนกมูลไถไปพร้อมกับพูดว่า “เจ้าจงไปเถิดนกมูลไถ เจ้าจะไปในถิ่นของตนเองก็ไม่อาจหนีเราพ้น” นกมูลไถจึงบินไปยังที่ที่มีก้อนดินก้อนใหญ่ซึ่งเขาได้ทำการไถไว้ แล้วยื่นทำเหยี่ยวว่า “แนะนำเหยี่ยว บัดนี้ท่านจงมาจับเราเถิด” เหยี่ยวจึงบินลงมาอย่างรวดเร็วหวังจะโฉบจับนกมูลไถ นกมูลไถจึงหลบเข้าซอกดินระหว่างรอยไถ ทำให้เหยี่ยวที่บินมาด้วยความเร็วอกระแทกก้อนดินตาย

หลังจากพระพุทธเจ้าเล่าเรื่อง หากินผัดถั่วย่อมพินาศ (สกุณคัมภีสูตร) ให้พระภิกษุทั้งหลายฟังจบแล้วจึงให้ข้อคิดว่า “เธอทั้งหลายอย่าเที่ยวไปในถิ่นที่ไม่ควรไปมารัจักได้ของทำลายพวกเธอ ซึ่งมารนั้นหมายถึง รูป รส กลิ่น เสียง สัมผัส ที่ชวนให้หลงผิดและกระทำสิ่งที่ไม่สมควร ผิดต่อวินัยสงฆ์”

ใบกิจกรรม

หน่วย พระพุทธประวัติและการสืบทอดพระพุทธศาสนา

เวลา 16 ชั่วโมง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 14 พระไตรปิฎก

เวลา 1 ชั่วโมง

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย ✓ หน้าข้อที่ถูก และ ✗ หน้าข้อที่ผิด

.....	1. พระไตรปิฎก หมายถึง คัมภีร์หรือตำราที่รวบรวมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า
.....	2. พระไตรปิฎก แบ่งเป็น 4 หมวดใหญ่ๆ
.....	3. พระไตรปิฎก ได้แก่ พระวินัย พระสูตร พระอภิธรรมและพระชาดก
.....	4. ข้อห้ามที่ไม่ให้ประพฤติปฏิบัติ คือ พระวินัยปิฎก
.....	5. คำสอนของพระพุทธเจ้าที่เป็นข้อปฏิบัติหรือที่เรียกว่า “ธรรม” คือ พระสุตตันตปิฎก
.....	6. นิพพาน เป็นส่วนหนึ่งที่กล่าวไว้ในพระอภิธรรมปิฎก
.....	7. พระวินัยปิฎก เป็นคำสอนในเรื่องจิตและสมาธิ
.....	8. พระสุตตันตปิฎก เป็นธรรมนำทางปฏิบัติสำหรับพรหมหรือเทวดาชั้นสูง
.....	9. เขี้ยวที่บินมาถูกกระสุนปืนของนายพรานเข้าที่อกแล้วตกกระแทกก่อนคืนตาย
.....	10. “มาร” หมายถึง รูป รส กลิ่น เสียง สัมผัส

ใบเฉลยกิจกรรม

หน่วย พระพุทธประวัติและการสืบทอดพระพุทธศาสนา

เวลา 16 ชั่วโมง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 14 พระไตรปิฎก

เวลา 1 ชั่วโมง

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย ✓ หน้าข้อที่ถูก และ ✗ หน้าข้อที่ผิด

✓	1. พระไตรปิฎก หมายถึง คัมภีร์หรือตำราที่รวบรวมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า
✗	2. พระไตรปิฎก แบ่งเป็น 4 หมวดใหญ่ๆ
✗	3. พระไตรปิฎก ได้แก่ พระวินัย พระสูตร พระอภิธรรมและพระชาดก
✓	4. ข้อห้ามที่ไม่ให้ประพฤติปฏิบัติ คือ พระวินัยปิฎก
✓	5. คำสอนของพระพุทธเจ้าที่เป็นข้อปฏิบัติหรือที่เรียกว่า “ธรรม” คือ พระสุตตันตปิฎก
✓	6. นิพพาน เป็นส่วนหนึ่งที่กล่าวไว้ในพระอภิธรรมปิฎก
✗	7. พระวินัยปิฎก เป็นคำสอนในเรื่องจิตและสมาธิ
✗	8. พระสุตตันตปิฎก เป็นธรรมนำทางปฏิบัติสำหรับพรหมหรือเทวดาชั้นสูง
✓	9. เขี้ยวที่บินมาถูกกระสุนปืนของนายพรานเข้าที่อกแล้วตกกระแทกก้อนดินตาย
✓	10. “มาร” หมายถึง รูป รส กลิ่น เสียง สัมผัส

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม	ช่วงชั้นที่ 2	ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
หน่วยพระพุทธศาสนา		เวลา 16 ชั่วโมง
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 15 การสวดมนต์		เวลา 1 ชั่วโมง

มาตรฐาน ส 1.1.1, ส 1.1.2, ส 1.1.3.

สาระสำคัญ

การสวดมนต์ไหว้พระ เป็นการแสดงความเคารพพระรัตนตรัย ที่ต้องปฏิบัติให้พร้อมทั้งกาย วาจา ใจ เพื่อเป็นการเสริมสร้างสติปัญญา อบรมจิตให้ประณีตและมีคุณธรรม โดยมากการสวดมนต์ไหว้พระนิยมทำในตอนเช้าและก่อนนอน

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. บอกเวลาในการสวดมนต์ได้
2. สวดมนต์บูชาพระรัตนตรัยได้
3. อธิบายประโยชน์ของการสวดมนต์ได้

สาระการเรียนรู้

การสวดมนต์ไหว้พระ

1. เวลาในการสวดมนต์
2. บทสวดมนต์บูชาพระรัตนตรัย
3. ประโยชน์ของการสวดมนต์
4. การจัด โต๊ะหมู่

กระบวนการเรียนรู้

ขั้นนำ

1. นักเรียนดูโต๊ะหมู่บูชาในห้อง สังเกตเกี่ยวกับการจัดองค์ประกอบต่างๆ เช่น
2. จัดองค์พระพุทธรูป
3. จัดดอกไม้ แจกัน
4. จัดกระถางรูป
5. จัดเชิงเทียน

6. จัดที่สำหรับนั่งสวดมนต์
7. สนทนา แสดงความคิดเห็น เกี่ยวกับ การสวดมนต์ เช่น
8. ทำไมจึงสวดมนต์
9. การสวดมนต์ต้องปฏิบัติที่วัดเท่านั้นใช่หรือไม่
10. ครูอธิบายเชื่อมโยงการสวดมนต์แปลว่า เดิมผู้นับถือศาสนาพุทธ จะสวดมนต์ต้องศึกษา พระธรรมต่าง ๆ โดยละเอียด ลึกซึ้ง ทำให้เข้าใจคำแปลและความหมายในพระไตรปิฎก อย่างแจ่มแจ้ง แต่ปัจจุบันคนไทยบางส่วนไม่เข้าใจความหมายของบทสวดมนต์ ทำให้ เสียโอกาสที่จะเป็นผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบานดังเช่นองค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราจึงควรศึกษา พระธรรมให้รู้อย่างลึกซึ้ง

ขั้นปฏิบัติการ

1. นักเรียนดูรูปภาพการจัด โต๊ะหมู่บูชา อ่านใบความรู้ เรื่อง การสวดมนต์
2. ครูบรรยายเกี่ยวกับ การสวดมนต์ ในประเด็นต่อไปนี้
 - 2.1. เวลาในการสวดมนต์ นิยมปฏิบัติตอนใกล้รุ่งและตอนหัวค่ำ
 - 2.2. การสวดมนต์ไหว้พระ เป็นการแสดงความเคารพพระพุทธรูป พระธรรม พระสงฆ์
 - 2.3. การสวดมนต์ต้องปฏิบัติให้พร้อมทั้งทางกาย วาจา และใจ โดยมีสมาธิ สถิตตั้งมั่น
 - 2.4. ประโยชน์ของการสวดมนต์ จะทำให้เป็นคนสุขุมรอบคอบ
3. นักเรียนช่วยกันอ่านคำสวดมนต์บูชาพระรัตนตรัย จนจำได้ขึ้นใจ
4. สุ่มนักเรียน 1 คนเป็นผู้นำกล่าวคำสวดมนต์บูชาพระรัตนตรัย ตามใบความรู้
5. ทุกคนกล่าวคำสวดมนต์บูชาพระรัตนตรัย ตามผู้นำ โดยดูจากใบความรู้ประกอบกิจกรรม
6. ฝึกสวดมนต์ให้คล่อง
7. ครูถาม นักเรียนตอบ เกี่ยวกับเนื้อหาที่เรียน แล้วช่วยกันสรุปเป็นองค์ความรู้ บันทึกไว้

ขั้นกิจกรรมสรุป

1. ตัวแทนนักเรียนรายงานถึงวิธีการ เหตุการณ์ และอุปสรรคในการศึกษาหาความรู้
2. นักเรียนทั้งชั้นช่วยกัน อภิปราย ชักถาม วิเคราะห์ แสดงความคิดเห็น เกี่ยวกับ
 - 2.1. เวลาในการสวดมนต์
 - 2.2. บทสวดมนต์บูชาพระรัตนตรัย
 - 2.3. ประโยชน์ของการสวดมนต์
 - 2.4. การจัด โต๊ะหมู่
3. แต่ละคนบันทึกบทสวดมนต์ไว้
4. ปฏิบัติภาระงานในใบกิจกรรม

ขั้นการวัดและประเมินผล

จุดประสงค์การเรียนรู้	วิธีวัดผล	เครื่องมือวัดผล
บอกเวลาในการสวดมนต์ได้	สังเกตการตอบคำถาม	แบบสังเกตการตอบคำถาม
สวดมนต์บูชาพระรัตนตรัยได้	สังเกตการฝึกปฏิบัติ	แบบสังเกตตามสภาพจริง
อธิบายประโยชน์ของการสวดมนต์ได้	ตรวจบันทึก	แบบประเมินผลการบันทึก

เกณฑ์ประเมินผล

1. ได้คะแนน 80 – 100 % ให้ระดับ 4 (ดีมาก)
2. ได้คะแนน 70 – 79 % ให้ระดับ 3 (ดี)
3. ได้คะแนน 60 – 69 % ให้ระดับ 2 (พอใช้)
4. ได้คะแนน 50 – 60 % ให้ระดับ 1 (ผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำ)
5. ได้คะแนน 0 – 49 % ให้ระดับ 0 (ต้องปรับปรุงแก้ไข)

สื่อ / แหล่งการเรียนรู้

1. โต๊ะหมู่บูชา
2. ห้องจริยธรรม
3. ใบความรู้
4. รูปภาพ
5. ใบกิจกรรม

ความเห็นผู้บริหาร

.....

(นางกนกรัตน์ ไหลงาม)

ผู้อำนวยการ โรงเรียนบ้านหนองปอ

ใบรูปภาพ 1

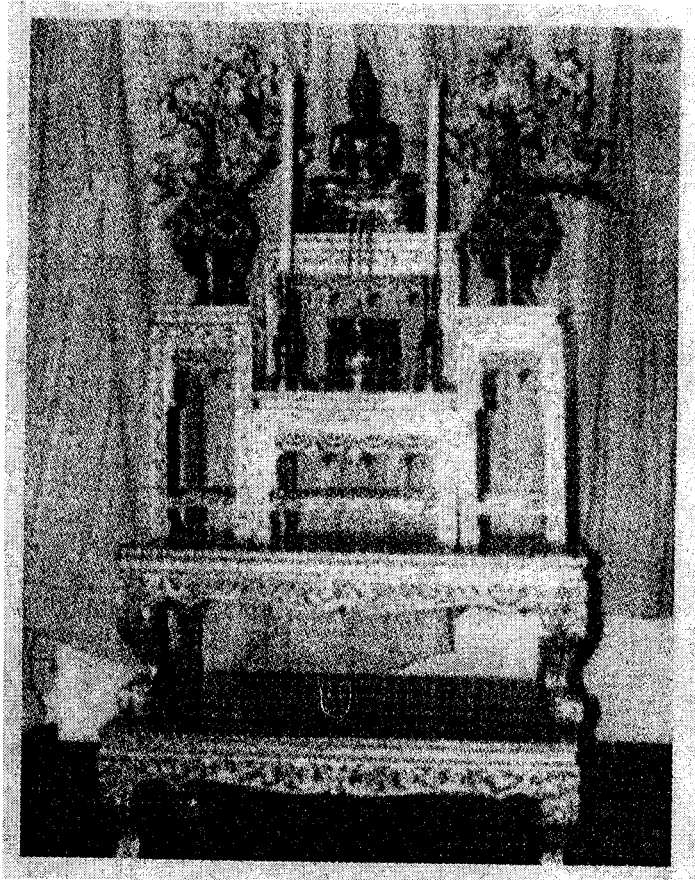
หน่วย พระพุทธประวัติและการสืบทอดพระพุทธศาสนา

เวลา 16 ชั่วโมง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 15 การสวดมนต์

เวลา 1 ชั่วโมง

โต๊ะหมู่บูชา

โต๊ะหมู่ 4

องค์ประกอบโต๊ะหมู่ 4 ได้แก่

โต๊ะพื้นหน้าตัดสี่เหลี่ยมจัตุรัส 4 ตัว

พระพุทธรูป 1 องค์

แจกันดอกไม้ 1 คู่

กระถางธูป 1 ใบ

เชิงเทียน 1 คู่

ใบความรู้ 1

หน่วย พระพุทธประวัติและการสืบทอดพระพุทธศาสนา

เวลา 16 ชั่วโมง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 15 การสวดมนต์

เวลา 1 ชั่วโมง

การสวดมนต์ไหว้พระ

การสวดมนต์ไหว้พระ เป็นการแสดงความเคารพพระรัตนตรัย ที่ต้องปฏิบัติให้พร้อมทั้งทางกาย วาจา และใจ เพื่อให้เป็นการเสริมสร้างสติปัญญา อบรมจิตให้ประณีตและมีคุณธรรม ทำให้มีความเห็นถูกต้องตามหลักพระพุทธศาสนา การสวดมนต์ไหว้พระนิยมทำในตอนเช้าและก่อนนอนหรือทำก่อนที่เราจะฝึกสมาธิ ซึ่งจะช่วยให้ผู้ฝึกมีจิตสงบ มีสมาธิโดยเร็ว

ค่านมัสการพระรัตนตรัย

คำสวด : อะระหัง สัมมาสัมพุทโธ ภะคะวา,

คำแปล : พระผู้มีพระภาคเจ้า, เป็นพระอรหันต์, ดับเพลิงกิเลสเพลิงทุกข์สิ้นเชิง, ตรัสรู้ชอบได้โดยพระองค์เอง;

คำสวด : พุทธัง ภะคะวันตัง อะภิวาเทมิ.

คำแปล : ข้าพเจ้าอภิวาทพระผู้มีพระภาคเจ้า, ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน. (กราบ)

คำสวด : สวากขาโต ภะคะวะตา ธัมโม,

คำแปล : พระธรรมเป็นธรรมที่พระผู้มีพระภาคเจ้า, ตรัสไว้ดีแล้ว:

คำสวด : ธัมมัง นะมัสสามิ.

คำแปล : ข้าพเจ้านมัสการพระธรรม. (กราบ)

คำสวด : สุปะฏิปันโน ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ,

คำแปล : พระสงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาคเจ้า, ปฏิบัติดีแล้ว;

คำสวด : สังฆัง นะมามิ.

คำแปล : ข้าพเจ้านอบน้อมพระสงฆ์. (กราบ)

ใบความรู้ 2

หน่วย พระพุทธประวัติและการสืบทอดพระพุทธศาสนา
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 15 การสวดมนต์

เวลา 16 ชั่วโมง

เวลา 1 ชั่วโมง

อานิสงส์ของการสวดมนต์

อานิสงส์หรือประโยชน์ของการสวดมนต์ คือ

1. ช่วยให้ผู้สวดเกิดสมาธิ
2. เป็นการฝึกวินัยตนเอง
3. ช่วยน้อมจิตของตนให้ยึดเหนี่ยวและตั้งมั่นในคุณความดี
4. ถ้าสวดมนต์ในพิธีกรรมต่างๆ เป็นการช่วยยึดเหนี่ยวให้ชาวพุทธรวมตัวกันเป็นหมู่คณะ
5. ช่วยรักษาประเพณีและแบบแผนที่ดีของสังคม

ใบกิจกรรม

หน่วย พระพุทธประวัติและการสืบทอดพระพุทธศาสนา
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 15 การสวดมนต์แปล

เวลา 16 ชั่วโมง

เวลา 1 ชั่วโมง

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย ✓ หน้าข้อที่ถูก และ ✗ หน้าข้อที่ผิด

- 1. การสวดมนต์ไหว้พระ เป็นการแสดงความเคารพพระพุทธเจ้า
- 2. การสวดมนต์ไหว้พระ ต้องปฏิบัติให้พร้อมทั้งทางกาย วาจา และใจ
- 3. ชาวพุทธสวดมนต์ไหว้พระในตอนเช้าและก่อนนอน
- 4. ผู้ที่สวดมนต์ จะเสริมสร้างสติปัญญา อบรมจิตให้ประณีตและมีคุณธรรม
- 5. ต้องทำสมาธิให้จิตสงบก่อนจึงสวดมนต์ไหว้พระ
- 6. อระระหัง สัมมาสัมพุทโธ ะคะคะวา แปลว่า ข้าพเจ้าอภิวาทพระผู้มีพระภาคเจ้า, ผู้รู้ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน.
- 7. สวากขาโต ะคะคะวะตา ัมโม แปลว่า พระธรรมเป็นธรรมที่พระผู้มีพระภาคเจ้า, ปฏิบัติดีแล้ว
- 8. สังฆัง นะมามิ แปลว่า ข้าพเจ้านอบน้อมพระสงฆ์.
- 9. คำนมัสการพระรัตนตรัย ขึ้นต้นด้วย นะโม ตัสสะ ะคะคะวะโต,
- 10. ประโยชน์ของการสวดมนต์ คือ ช่วยน้อมจิตของตนให้ยึดเหนี่ยวและตั้งมั่นในคุณความดี

ใบเฉลยกิจกรรม

หน่วย พระพุทธประวัติและการสืบทอดพระพุทธศาสนา

เวลา 16 ชั่วโมง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 15 การสวดมนต์แปล

เวลา 1 ชั่วโมง

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย ✓ หน้าข้อที่ถูกต้อง และ ✕ หน้าข้อที่ผิด

- ✕ 1. การสวดมนต์ไหว้พระ เป็นการแสดงความเคารพพระพุทธเจ้า
- ✓ 2. การสวดมนต์ไหว้พระ ต้องปฏิบัติให้พร้อมทั้งทางกาย วาจา และใจ
- ✓ 3. ชาวพุทธสวดมนต์ไหว้พระในตอนเช้าและก่อนนอน
- ✓ 4. ผู้ที่สวดมนต์ จะเสริมสร้างสติปัญญา อบรมจิตให้ประณีตและมีคุณธรรม
- ✕ 5. ต้องทำสมาธิให้จิตสงบก่อนจึงสวดมนต์ไหว้พระ
- ✕ 6. อระหัง สัมมาสัมพุทธโธ ะคะคะวา แปลว่า ข้าพเจ้าอภิวาทพระผู้มีพระภาคเจ้า, ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน.
- ✕ 7. สวากขาโต ะคะคะวะตา ชัมโม แปลว่า พระธรรมเป็นธรรมที่พระผู้มีพระภาคเจ้า, ปฏิบัติดีแล้ว
- ✓ 8. สังฆัง นะมามิ แปลว่า ข้าพเจ้านอบน้อมพระสงฆ์.
- ✕ 9. คำนมัสการพระรัตนตรัย ขึ้นต้นด้วย นะโม ตัสสะ ะคะคะวะโต,
- ✓ 10. ประโยชน์ของการสวดมนต์ คือ ช่วยน้อมจิตของตนให้ยึดเหนี่ยวและตั้งมั่น
ในคุณความดี

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม	ช่วงชั้นที่ 2	ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
หน่วย พระพุทธประวัติและการสืบทอดพระพุทธศาสนา		เวลา 16 ชั่วโมง
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 16 การปฏิบัติตนที่เหมาะสมต่อพระภิกษุ		เวลา 1 ชั่วโมง

มาตรฐาน ส 1.1.1, ส 1.1.2, ส 1.1.3.

สาระสำคัญ

การปฏิบัติตนที่เหมาะสมต่อพระสงฆ์ ได้แก่ การถวายของแด่พระภิกษุ การปฏิบัติตนในขณะฟังธรรม การปฏิบัติตนตามแนวทางพุทธศาสนิกชนเพื่อประโยชน์ต่อศาสนา

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. บอกวิธีถวายของแด่พระสงฆ์ได้
2. เปรียบเทียบการถวายของแด่พระสงฆ์ ระหว่างเพศชายกับเพศหญิงได้
3. ระบุสิ่งของที่สมควรถวายแด่พระสงฆ์ได้

สาระการเรียนรู้

การถวายของแด่พระสงฆ์

1. วิธีถวายของแด่พระสงฆ์
2. การเปรียบเทียบการถวายของแด่พระสงฆ์ ระหว่างเพศชายกับเพศหญิง
3. สิ่งของที่สมควรถวายแด่พระสงฆ์
4. สิ่งของที่ไม่ควรถวายแด่พระสงฆ์

กระบวนการเรียนรู้

ขั้นนำ

1. นักเรียนร้องเพลง “กำลังใจ” ดังนี้

โบกมือตา เสียงเพลงครวญมาต้องตาแล้วเพื่อน ก็ปีจะลับเลื่อน ฝากเพลงคอยย้ำเตือนชวนให้
จากกันไกล แม้เพียงร่างกายแต่ใจชิดใกล้ เมื่อใจเราซึ่งใจ ร่วมทางไม่ร้างไกล หมายถึง

ขุนเขาไม่อาจขวาง สายธารเที่ยงธรรมได้ ความหวังยังพริ้งพราย เก้าตายมีใหม่เสริม
ชีวิตที่พานพบ มีลบและมีเพิ่ม ขอเพียงให้เหมือนเดิม กำลังใจ

อย่าอวรณ์ รักเราไม่คลอนครางแคลงเหงงหน่าย ให้รักเราละลาย กระจายในผองคน ผู้ทุกข์ทนตลอดกาล.

2. สนทนา แสดงความคิดเห็น เกี่ยวกับ “ผู้ทุกข์ทนตลอดกาล.” เป็นอย่างไร
3. ช่วยกันยกตัวอย่างความทุกข์
4. ทำอย่างไรจึงจะไม่ใช่ “ผู้ทุกข์ทนตลอดกาล.”
5. ครูชี้แจงเชื่อมโยงว่า ศาสนาพุทธสอนให้คนปฏิบัติตนเพื่อพ้นทุกข์ได้จริง

ขั้นปฏิบัติการ

1. นักเรียนดูรูปภาพ อ่านใบความรู้ เรื่อง การปฏิบัติตนที่เหมาะสมต่อพระภิกษุสงฆ์
2. ช่วยกันอภิปราย แสดงความคิดเห็น ในหัวข้อต่อไปนี้
 - 2.1. การถวายของแด่พระภิกษุ (การประเคน) โดยเพศชาย และเพศหญิง
 - 2.2. การปฏิบัติตนในขณะฟังธรรม
3. นักเรียนแบ่งเป็น 2 กลุ่ม ตามเพศชาย หญิง
4. แต่ละกลุ่มสาธิตและฝึกปฏิบัติ
 - 4.1. วิธีถวายของแด่พระสงฆ์
 - 4.2. การถวายของแด่พระสงฆ์โดยเพศชาย และเพศหญิง
5. แสดงบทบาทสมมุติการฟังธรรม
6. ช่วยกันยกตัวอย่างเกี่ยวกับสิ่งที่ถวายพระ ดังนี้
 - 6.1. สิ่งของที่สมควรถวายแด่พระสงฆ์
 - 6.2. สิ่งของที่ไม่สมควรถวายแด่พระสงฆ์
7. ช่วยกันอภิปราย สรุปเป็นความรู้ บันทึกไว้ เตรียมรายงาน

ขั้นกิจกรรมสรุป

1. กลุ่มรายงานถึงวิธีการ เหตุการณ์ และอุปสรรคในระหว่าง คั่นคว้า ศึกษา หาความรู้
2. ตัวแทนกลุ่มนำเสนอผลงาน ดังนี้
 1. วิธีถวายของแด่พระสงฆ์
 2. การเปรียบเทียบการถวายของแด่พระสงฆ์ ระหว่างเพศชายกับเพศหญิง
 3. สิ่งของที่สมควรถวายแด่พระสงฆ์
 4. สิ่งของที่ไม่สมควรถวายแด่พระสงฆ์

3. นักเรียนช่วยกัน อภิปราย ชักถาม วิเคราะห์ แสดงความคิดเห็น ถึงผลงานที่ทุกกลุ่มนำเสนอ
4. สรุปเนื้อหาสาระที่ศึกษามา
5. แต่ละคนบันทึกเป็นองค์ความรู้
6. ปฏิบัติภาระงานในใบกิจกรรม
7. ทำแบบทดสอบหลังเรียน

ขั้นการวัดและประเมินผล

จุดประสงค์การเรียนรู้	วิธีวัดผล	เครื่องมือวัดผล
บอกวิธีถวายเป็นแด่พระสงฆ์ได้	สังเกตการอภิปราย	แบบสังเกตผลการอภิปราย
เปรียบเทียบการถวายเป็นแด่พระสงฆ์ ระหว่างเพศชายกับเพศหญิงได้	สังเกตการแสดงบทบาทสมมุติ	แบบสังเกตตามสภาพจริง
ระบุสิ่งของที่สมควรถวายแด่พระสงฆ์ได้	ตรวจบันทึก	แบบประเมินผลการบันทึก

เกณฑ์ประเมินผล

1. ได้คะแนน 80 – 100 % ให้ระดับ 4 (ดีมาก)
2. ได้คะแนน 70 – 79 % ให้ระดับ 3 (ดี)
3. ได้คะแนน 60 – 69 % ให้ระดับ 2 (พอใช้)
4. ได้คะแนน 50 – 60 % ให้ระดับ 1 (ผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำ)
5. ได้คะแนน 0 – 49 % ให้ระดับ 0 (ต้องปรับปรุงแก้ไข)

สื่อ / แหล่งการเรียนรู้

1. เพลง
2. ใบความรู้

3. รูปภาพ
4. บทบาทสมมุติ
5. ใบกิจกรรม

ความเห็นผู้บริหาร

.....
.....

(นางกนกรัตน์ ไทลงาม)
ผู้อำนวยการ โรงเรียนบ้านหนองป่อ

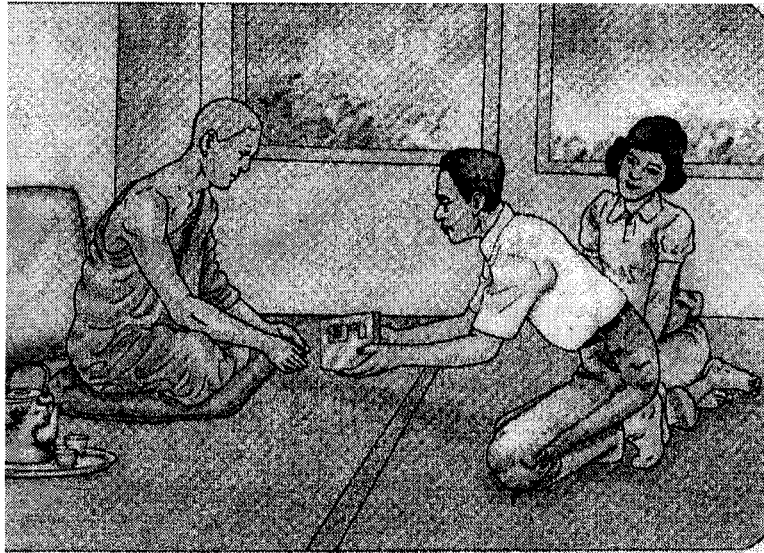
ใบรูปภาพ

หน่วย พระพุทธประวัติและการสืบทอดพระพุทธศาสนา

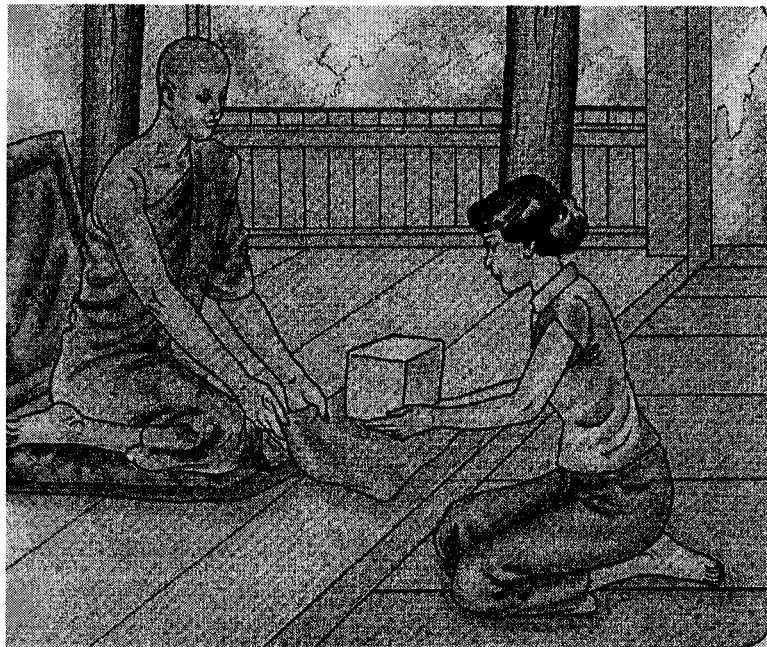
เวลา 16 ชั่วโมง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 16 การปฏิบัติตนที่เหมาะสมต่อพระภิกษุ

เวลา 1 ชั่วโมง

◆ วิธีประเคนของผู้ชาย

◆ วิธีประเคนของผู้หญิง

ใบความรู้ 1

หน่วย พระพุทธประวัติและการสืบทอดพระพุทธศาสนา

เวลา 16 ชั่วโมง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 16 การปฏิบัติตนที่เหมาะสมต่อพระภิกษุ

เวลา 1 ชั่วโมง

มรรยาทชาวพุทธและการปฏิบัติตนต่อพระภิกษุ

มรรยาทชาวพุทธและการปฏิบัติตนที่เหมาะสมต่อพระสงฆ์ มีดังนี้

1. การถวายของแด่พระภิกษุ (การประเคน)

สิ่งของที่ถวายต้องเหมาะสมและจำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตของพระภิกษุ เช่น ถวายปัจจัย 4 เครื่องนุ่งห่ม อาหาร ยารักษาโรค วิธีการประเคนหรือถวายของแด่พระภิกษุมีแนวปฏิบัติดังนี้

กรณีที่พระสงฆ์นั่งกับพื้นควรถือสิ่งของเดินเข้าเข้าไปได้ระยะหัตถบาตร (ช่วงแขน)

ผู้ชาย ยกของขึ้นประเคนให้มือต่อมือได้เลย

ผู้หญิง ประเคนโดยวางของบนผ้าที่พระสงฆ์ทอดออกมา (ผ้ารับประเคน) จากนั้นเดินเข้าถอยหลัง เมื่อห่างพอประมาณจึงลุกขึ้น

2. การปฏิบัติตนในขณะฟังธรรม

การฟังธรรม เป็นการสร้างบุญตามหลักของบุญกิริยาวัตถุข้อหนึ่ง คือ ธัมมัสสวนมัย หมายถึง บุญสำเร็จจากการฟังธรรม

ในการแสดงธรรมของพระสงฆ์ตามโอกาสต่าง ๆ เช่น การเทศน์ในพิธีศพ การเทศน์สอนก่อนนาคบวช เป็นต้น เราในฐานะชาวพุทธในขณะที่ฟังเทศน์ ควรปฏิบัติตนด้วยความเคารพในธรรมของพระพุทธเจ้า ที่พระสงฆ์ท่านนำมาแสดง และเคารพในพระสงฆ์ที่เป็นสาวกผู้นำธรรมของพระพุทธเจ้ามาเผยแผ่ โดยฟังธรรมด้วยความเคารพไม่พูดคุยกันหรือแสดงกิริยาที่ไม่เหมาะสม ตั้งใจฟังและจดจำหลักธรรมเพื่อนำไปเป็นแนวปฏิบัติ

3. การปฏิบัติตนตามแนวทางพุทธศาสนิกชนเพื่อประโยชน์ต่อศาสนา

คนไทยส่วนใหญ่นับถือพระพุทธศาสนา เราในฐานะชาวพุทธจึงต้องเคารพและบูชาพระรัตนตรัย ปฏิบัติตนให้เป็นประโยชน์ต่อพระพุทธศาสนาและองค์กรในชุมชนที่เราอยู่อาศัย เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขตามแนวทางต่อไปนี้

1. การศึกษาหลักธรรมคำสอนเพื่อเข้าใจพระพุทธศาสนาได้อย่างถูกต้อง
2. ปฏิบัติตามหลักธรรมที่ได้ศึกษามาให้เกิดประโยชน์
3. ช่วยรักษาและเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้เจริญรุ่งเรือง
4. ปกป้องคุ้มครองพระพุทธศาสนา

ใบความรู้ 2

หน่วย พระพุทธประวัติและการสืบทอดพระพุทธศาสนา

เวลา 16 ชั่วโมง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 16 การปฏิบัติตนที่เหมาะสมต่อพระภิกษุ

เวลา 1 ชั่วโมง

สิ่งของที่ถวายพระสงฆ์

การถวายสิ่งของแด่พระสงฆ์ เราต้องพิจารณาถวายสิ่งของที่จำเป็นต่อการใช้สอยและเป็นประโยชน์ต่อพระสงฆ์ พวกเราไม่ควรถวายสิ่งของอันก่อให้เกิดกิเลสหรือสิ่งที่ไม่เป็นไปเพื่อการบรรลุนิพพาน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

1. สิ่งของที่สมควรถวายแด่พระสงฆ์

- 1.1 อาหารที่สุก สะอาด ใหม่ ไม่บูดเน่า
- 1.2 สบง จีวร ตลอดถึงเครื่องนุ่งห่มที่จำเป็น
- 1.3 ยารักษาโรคเบื้องต้น เช่น ยาแก้ปวด ยาธาตุ เป็นต้น
- 1.4 การบูรณซ่อมแซมศาลา กุฏิ ที่พัก ในบริเวณวัด เป็นต้น

2. สิ่งของที่ไม่ควรถวายแด่พระสงฆ์

- 2.1 เครื่องคองของเมา สุรา บุหรี่ ยาเสพติดต่างๆ
- 2.2 เครื่องใช้ของฆราวาส เช่น เครื่องประดับกาย เครื่องตกแต่งบ้าน เป็นต้น
- 2.3 ทรัพย์สินราคาแพง เงิน ทอง ของมีค่าต่างๆ
- 2.4 สิ่งที่พระพุทธเจ้าบัญญัติไว้ไม่ให้พระครอบครองอื่นๆ เช่น ซากสัตว์ต่างๆ ได้แก่ เขากวาง งาช้าง หนังสัตว์ เป็นต้น

แบบฝึกหัด

หน่วย พระพุทธประวัติและการสืบทอดพระพุทธศาสนา

เวลา 16 ชั่วโมง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 16 การปฏิบัติตนที่เหมาะสมต่อพระภิกษุ

เวลา 1 ชั่วโมง

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย X ทับตัวอักษรหน้าข้อความที่ถูกต้องที่สุด

<p>1. การประเคน คืออะไร</p> <p>ก. การรับของจากพระสงฆ์</p> <p>ข. การช่วยเหลือพระสงฆ์</p> <p>ค. การถวายของแด่พระสงฆ์</p> <p>ง. การซื้อของให้พระสงฆ์</p> <p>2. ข้อใดไม่ใช่ปัจจัย 4</p> <p>ก. เครื่องนุ่งห่ม</p> <p>ข. อาหาร</p> <p>ค. วิตามิน</p> <p>ง. ยารักษาโรค</p> <p>3. วิธีประเคนของแด่พระภิกษุควรถือสิ่งของเดินเข้าเข้าไปให้ระยะห่างเท่าใด</p> <p>ก. 1 เมตร</p> <p>ข. 50 เซนติเมตร</p> <p>ค. 1 ช่วงขา</p> <p>ง. 1 ช่วงแขน</p> <p>4. การประเคนโดยวางของบนฝ่าที่พระสงฆ์ทอดออกมา เป็นวิธีการประเคนของใคร</p> <p>ก. ผู้หญิง</p> <p>ข. ผู้ชาย</p> <p>ค. เด็กผู้ชาย</p> <p>ง. เณร</p>	<p>5. สัมมัสสวนมัย หมายถึง อะไร</p> <p>ก. การปฏิบัติธรรมในสวน</p> <p>ข. บุญที่เกิดจากการถวายของพระสงฆ์</p> <p>ค. บุญที่เกิดจากการให้ทาน</p> <p>ง. บุญสำเร็จจากการฟังธรรม</p> <p>6. การแสดงธรรมของพระสงฆ์ตามโอกาสต่าง ๆ ยกเว้นข้อใด</p> <p>ก. การเทศน์ในพิธีศพ</p> <p>ข. การบิณฑบาต</p> <p>ค. การเทศน์สอนก่อนนาคบวช</p> <p>ง. การเทศน์ในพิธีบุญกฐิน</p> <p>7. ข้อใดเป็นการฟังธรรมด้วยความเคารพ</p> <p>ก. รับประทานอาหารขณะฟังธรรม</p> <p>ข. ไม่คุยกัน</p> <p>ค. สวดมนต์ไปพร้อมๆ การฟัง</p> <p>ง. ทำบุญ บริจาคทานไปด้วย</p> <p>8. ทำไมจึงต้องศึกษาหลักธรรมคำสอนของศาสนา</p> <p>ก. เพื่อเข้าใจพระพุทธศาสนาได้อย่างถูกต้อง</p> <p>ข. มีความรู้ไว้สอนผู้อื่น</p> <p>ค. ใช้ในการประกอบอาชีพ</p> <p>ง. เพื่อทำนุบำรุงพระศาสนา</p>
---	--

คำชี้แจง(ต่อ) ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย X ทับตัวอักษรหน้าข้อความที่ถูกต้องที่สุด

<p>9. หลักธรรมข้อใดที่ต้องปฏิบัติตลอดเวลา</p> <p>ก. สติ</p> <p>ข. สมานี</p> <p>ค. เบญจศีล</p> <p>ง. เบญจธรรม</p>	<p>10. ใคร ช่วยรักษาและเผยแผ่พระพุทธศาสนา</p> <p>ก. สมชาย กวาดลานวัดเสมอๆ</p> <p>ข. สมหญิง ไหว้พระพุทธรูปทุกวัน</p> <p>ค. สมชาติ สวดมนต์ทุกวันพระ</p> <p>ง. สมบูรณ์ ปฏิบัติเบญจศีล</p>
--	--

เฉลยแบบฝึกหัด

หน่วย พระพุทธประวัติและการสืบทอดพระพุทธศาสนา	เวลา 16 ชั่วโมง
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 16 การปฏิบัติตนที่เหมาะสมต่อพระภิกษุ	เวลา 1 ชั่วโมง

1. ค 2. ค 3. ง 4. ก 5. ง 6. ข 7. ข 8. ก 9. ก 10. ค

ภาคผนวก ง

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ

ที่ ศธ 0522.16 (บ) / 4-๘

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช

ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด

จังหวัดนนทบุรี 11120

9 กุมภาพันธ์ 2550

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัย

เรียน นายทรงยศ ชัยมงคล

ถึงที่ส่งมาด้วย โครงการวิทยานิพนธ์ จำนวน 1 ชุด

เนื่องด้วย นายสมพงษ์ เหล่าอรระ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา
แขนงวิชา หลักสูตรและการสอน สาขาวิชา ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช
ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง ผลการสอนบูรณาการแบบสอดคล้องที่มีต่อผลสัมฤทธิ์และ
เจตคติทางการเรียนที่มีในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ของนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านหนองบ่อ จังหวัดขอนแก่น ตามโครงการวิทยานิพนธ์ที่แนบ
มาด้วยนี้

การจัดทำวิทยานิพนธ์เรื่องดังกล่าว นักศึกษาได้จัดทำเครื่องมือที่จะเก็บรวบรวม
ข้อมูล และได้รับความเห็นชอบเบื้องต้นจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ไว้ชั้นหนึ่งแล้ว แต่เพื่อให้
เครื่องมือที่จัดทำนั้น มีความครอบคลุมเนื้อหาวิชาแนวปฏิบัติและสอดคล้องกับหลักและกระบวนการ
การวิจัย ทางสาขาจึงขอความอนุเคราะห์จากท่านในฐานะผู้ทรงคุณวุฒิด้านเนื้อหา ได้โปรด
พิจารณาตรวจสอบและให้ความคิดเห็น เพื่อการปรับปรุงเครื่องมือการวิจัยของนักศึกษาผู้นี้ด้วย
สำหรับรายละเอียดอื่น ๆ นักศึกษานำเรียนด้วยตนเอง

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็น
อย่างดี จึงขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุจินต์ วิศวรรัตนนท์)

ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ฝ่ายบัณฑิตศึกษา

โทรฯ 0 2503 2870

โทรสาร 0 2503 3566-7

ที่ ศษ 0522.16(บ) / 4๘

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี 11120

9 กุมภาพันธ์ 2550

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัย

เรียน นายสามารถ ธิบสำราญ

ถึงที่ส่งมาด้วย โครงการวิทยานิพนธ์ จำนวน 1 ชุด

เนื่องด้วย นายสมพงษ์ เหล่าอรรคະ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา
แขนงวิชา หลักสูตรและการสอน สาขาวิชา ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช
ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง ผลการสอนบูรณาการแบบสอดคล้องที่มีต่อผลสัมฤทธิ์และ
เจตคติทางการเรียนที่มีในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ของนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านหนองปอ จังหวัดขอนแก่น ตามโครงการวิทยานิพนธ์ที่แนบ
มาด้วยนี้

การจัดทำวิทยานิพนธ์เรื่องดังกล่าว นักศึกษาได้จัดทำเครื่องมือที่จะเก็บรวบรวม
ข้อมูล และได้รับความเห็นชอบเบื้องต้นจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ไว้เรียบร้อยแล้ว แต่เพื่อให้
เครื่องมือที่จัดทำนั้น มีความครอบคลุมเนื้อหาวิชาแนวปฏิบัติและสอดคล้องกับหลักสูตรและกระบวนการ
วิจัย ทางสาขาจึงขอความอนุเคราะห์จากท่านในฐานะผู้ทรงคุณวุฒิด้านเนื้อหา ได้โปรด
พิจารณาตรวจสอบและให้ความคิดเห็น เพื่อการปรับปรุงเครื่องมือการวิจัยของนักศึกษาผู้นี้ด้วย
ถ้ามีรายละเอียดอื่น ๆ นักศึกษานำเรียนด้วยตนเอง

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็น
อย่างดี จึงขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุจินต์ วิทวธีรานนท์)
ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ฝ่ายบัณฑิตศึกษา

โทรฯ 0 2503 2870

โทรสาร 0 2503 3566-7

ที่ ศษ 0522.16 (บ) / 44

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช

ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด

จังหวัดนนทบุรี 11120

9 กุมภาพันธ์ 2550

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัย

เรียน นางสุพิน พันธุ์ศิษฐ์

สิ่งที่ส่งมาด้วย โครงการวิทยานิพนธ์ จำนวน 1 ชุด

เนื่องด้วย นายสมพงษ์ เหล่าอรรคະ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา
แขนงวิชา หลักสูตรและการสอน สาขาวิชา ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช
ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง ผลการสอนบูรณาการแบบสอดคล้องที่มีต่อผลสัมฤทธิ์และ
เจตคติทางการเรียนที่มีในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ของนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านหนองปอ จังหวัดขอนแก่น ตามโครงการวิทยานิพนธ์ที่แนบ
มาด้วยนี้

การจัดทำวิทยานิพนธ์เรื่องดังกล่าว นักศึกษาได้จัดทำเครื่องมือที่จะเก็บรวบรวม
ข้อมูล และได้รับความเห็นชอบเบื้องต้นจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ไว้ขั้นหนึ่งแล้ว แต่เพื่อให้
เครื่องมือที่จัดทำนั้น มีความครอบคลุมเนื้อหาวิชาแนวปฏิบัติและสอดคล้องกับหลักและกระบวนการ
การวิจัย ทางสาขาจึงขอความอนุเคราะห์จากท่านในฐานะผู้ทรงคุณวุฒิด้านเนื้อหา ได้โปรด
พิจารณาตรวจสอบและให้ความคิดเห็น เพื่อการปรับปรุงเครื่องมือการวิจัยของนักศึกษาผู้นี้ด้วย
สำหรับรายละเอียดอื่น ๆ นักศึกษาจะนำเรียนด้วยตนเอง

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็น
อย่างดี จึงขอขอบมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุจินต์ วิทวธีรานนท์)

ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ฝ่ายบัณฑิตศึกษา

โทรฯ 0 2503 2870

โทรสาร 0 2503 3566-7

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นายสมพงษ์ เหล่าอรรคะ
วัน เดือน ปี เกิด	10 มีนาคม 2496
สถานที่เกิด	อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม
ประวัติการศึกษา	ศึกษาศาสตรบัณฑิต หลักสูตรและการสอนประถมศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
สถานที่ทำงาน	โรงเรียนอนุบาลขอนแก่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1
ตำแหน่ง	ครู คศ.3 วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ